

Sergiu
Dan

Surorile Veniamin

roman

Editura Eminescu

Surorile Veniamin

60

Coperta colecției: Val Munteanu
Ilustrația copertei: Micu Veniamin

**EDITURA EMINESCU
1973**

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI	4
I	5
II	14
III	21
IV	39
PARTEA A DOUA	47
I	48
II	59
III	81
IV	98
V	104
VI	113
VII	125
VIII	137
PARTEA A TREIA	154
I	155
II	168
III	182
IV	191
V	206
VI	223

PARTEA ÎNTÂI

CEA CARE VORBEA PE NERĂSU-flate era Maria Veniamin:

— Ah, ce bine e, ce bine să ai optsprezece ani, un tată ocupat cu arheologia și o mamă care are pasiunea nobilă a copiilor părăsiți, ah, voi nu știți, n-o să știți niciodată ce plăcere e să asculți în fiecare zi, la dejun și la cină, aceleași explicații despre ultimele săpături din Dobrogea și mereu aceleași suspine înduioșate de soarta pruncilor găsiți în ușa vreunei biserici cu un bilet atârnat de gât: mă numesc Gheorghe, mama a fost înșelată de un ofițer fără inimă, nu are cu ce mă crește, dacă aveți inimă, fie-vă milă, faceți din mine un bun fiu al patriei, un cetățean util, etc. etc... și asta în fiecare zi!

Lungite pe burtă, cinci fete formau o roată cu spițele colorate în jurul Mariei Veniamin. De departe, costumele lor albastre, verzi și roșii alcătuiau parcă un steag aruncat pe plajă, cu faldurile umflate de briza matinală. Ca să asculte micul ei discurs furios, două dintre ele își înălțară capul, sprijinindu-se în coate, alte două se mulțumiră să pufnească înveselite pe dosul palmelor petrecute sub bărbie. Una singură continua să rămână nemișcată, cu privirile ațintite spre țărmul bătut de valuri, fără a participa la hazul celorlalte. Când Maria Veniamin, parcă încântată de succes, voi să-și reînceapă lamentațiile pe același ton batjocoritor în care se simțea totuși o deznădejde adevărată, aceasta din urma o întrerupse:

— Ci taci o dată!

Își încruntase fruntea. Cuvintele însă fuseseră rostite cu glas potolit. Se vedea bine că ar mai fi vrut să spună ceva, desigur o vorbă mai aspră, dar surâsul Mariei o avertiza că și-ar bate gura de pomană. Adăugă totuși, încercând să se stăpânească:

— Nu ai altceva de vorbit? Dacă tata te plictisește cu arheologia lui n-ai decât să mănânci singură în camera ta.

Soră-sa întoarse capul. Zâmbetul îi pierise și buzele începură să-i tremure ca de un plâns gata s-o podidească.

— Ți-am mai spus să mă slăbești cu observațiile tale! izbucni ea cu o voce sugrumată. Nu primesc lecții de la nimeni și de la tine mai puțin ca de la oricine. Vorbesc ce-mi place, iată!

O privea pe Felicia drept în față, înfruntând-o. Cele două surori s-au măsurat o clipă în tăcere, îmbufnate. Fetele săriră în picioare și o traseră pe Maria mai departe iar Felicia rămase locului, uitându-se-n urma lor mai mult cu tristețe decât cu mânie. Le văzu alergând la mal, unde risipiră cu țipete scurte, ca un stol de păsări speriate, valurile care se izbeau de bolovanii digului. Felicia strânse halatul de jos și porni încet spre hotel, strecurându-se printre trupurile culcate în nisip.

Holul era pustiu. Portarul de noapte moțăia cu coatele pe masă, așteptându-și schimbul. Nu se făcuse încă nici ora nouă. Felicia se opri dezorientată lângă ascensorul deschis. Începu să-i pară rău că se pripise. N-ar fi trebuit să părăsească plaja. Nu se va întoarce însă. „Maria asta mi-a stricat toată ziua”, murmură ea cu ciudă, dându-și seama că nu va avea nimic de făcut până la prânz. „Nu trebuia s-o cert. Mai bine mă prefăceam că nu aud, doar nu e întâia dată când...”

— Urcați, domnișoară?

Băiatul de la ascensor repetase de două ori întrebarea, fără ca ea să răspundă. Tresări, privind repede în jur, ca și cum ar fi fost surprinsă în somn. Străbătu coridorul în fugă până la camera ei, dădu ușa de perete cu un gest furios și se apropie de pat, parcă hotărâtă să se trântescă în el așa cum

se găsea. Își aminti însă că lăsase ușa vraiște și se întoarse s-o închidă, răsucind și cheia în broască. Lepădă halatul pe un scaun, zvârli papucii de plajă din picioare și, auzind scrâșnetul ascuțit al unei frâne de automobil, se duse la fereastra deschisă. Era o mașină prăfuită, trasă la intrarea hotelului. Fără să știe de ce, nici măcar împinsă de curiozitate adevărată, se aplecă peste pervazul ferestrei, încercând să deslușească inițialele din spatele mașinii. *PL...* „Ploiești desigur”, își zise. O doamnă în vârstă descinse anevoie, ajutată de un bărbat cu un basc pe cap, poate șoferul, căci Felicia îl văzu sărind sprinten de la volan, apoi una tânără se dădu jos trântind portiera, își scosese pălăria de pai și voaleta de pe ochi, dar Felicia nu apucase să-i vadă obrazul, căci femeia ajunsese sub frunzele late ale palmierului de la intrare. De altfel, în clipa următoare se îndreptară tustrei spre ușă, urmați de un servitor al hotelului cu geamantanele. Aleea își reluă numaidecât înfățișarea somnolentă dinainte. În răstimpuri, se auzea nisipul scârțâind sub pașii trecătorilor foarte rari la ora aceea. O cucoană grasă ducea două fetițe de mână, un bărbat purtând bluză albă de marinar cu o ancoră albastră în spate și cască colonială cu borurile lăsate peste ochi mergea grăbit spre debarcader, o fată își legăna șoldurile în fața lui, visând probabil la o croazieră, apoi iar liniștea apăsătoare, pustiul încremenit sub dogoarea soarelui necruțător. Felicia se depărtă de fereastră. Pe una din noptiere, printre batiste, ciorapi și cărți poștale ilustrate, zăceau și câteva volume. „Cărțile Mariei“, șopti ea, strâmbându-se cu un dispreț în care era și o umbră de milă nu tocmai sinceră. Și i se făcu deodată rușine, amintindu-și că și dânsa citise altădată asemenea romane, că adormise de atâtea ori în tovărășia înșelătoare a unor personaje parcă de fum pe care nu le putea întâlni nici în casa părintească de la Craiova, nici la laboratorul unde lucra, nici în pensiunea doamnei Isăcescu, unde locuia cu soră-sa. „*Daphne Adeane*”, silabisi ea titlul frumosului roman al lui Baring și ridică din umeri: „roman burghez cu bărbați și femei care nu

vor să cunoască nimic dincolo de viața lor intimă, trist univers impermeabil la mizeria și suferința oamenilor... Nici nu ar fi putut scrie altceva fiul lordului Revelstoke, cronicar indulgent al micilor plăceri sau indispoziții rezultate din întâlnirea unor epiderme care aderă sau se refuză, neant agreabil care...”

Gândul se rupse brusc și Felicia se cutremură ca în fața unei orori. Recunoscuse îndată că nu făcea decât să repete cuvinte care nu erau ale ei. Îi mai răsuna în auz glasul aceleuia care le rostise. Dădu deoparte romanul lui Baring și ochii îi căzură pe *Le diable au corps...* Deschise cartea la pagina 119. Maria băgase o jaretieră drept *coupe-papier* ca să însemne locul unde întrerupsese lectura. „Citeste și ineptia asta. Mi-aduc bine aminte. E vorba de un adolescent care se culcă de câteva ori cu o femeiușcă al cărei soț e plecat în război. Literatură de licean libidinos.” Răsturnă cu un gest de lehamite vrafu de cărți și se îndepărta plictisită. „Cărți inutile. Literatură care adoarme societatea ce-și zice bună și o face încă și mai surdă la suferințele celor mulți.”

Numele lui Mihai izbucni ca o sonerie în cap, risipindu-i deodată toate preocupările dinainte. Uită de Maria, de necuviințele ei și de cărțile inutile pe care le citește. Se trânti în pat și încercă să-și închipuie ce-o fi făcând el acum, în clipa asta.

„Mihai Vasiliu. Din câți cunoaște, e singurul bărbat demn de iubirea unei femei, fiindcă e singurul care nu le face femeilor un loc mai mare decât trebuie în viața lui închinată...” Ia să vedem, cui e închinată viața lui Mihai? Omenirii. Nu, e prea vag. Poporului. Cine e poporul? Eu nu, nici Maria, nici tata. Nici madam Isăcescu. Să-l căutăm în altă parte. O fi poate moș Eftimie, ușierul de la laboratorul unde lucrez. Sau studenții ăia care s-au strâns în jurul lui Mihai... Mihai. În clipa asta supraveghează probabil imprimarea unui manifest într-o mică tipografie mai mult obscură decât clandestină, pe care o va descoperi mâine poliția, așa cum au fost descoperite toate celelalte. Felicia se înfiora la gândul că i s-ar putea întâmpla ceva neplăcut lui

Mihai. Se liniști însă îndată amintindu-și că el scăpase de atâtea ori ca prin minune din tot felul de încurcături. „E ora unsprezece. Acum, Mihai se duce la cafeneaua Corso ca să adune semnăturile câtorva scriitori și pictori simpatizanți ai micului grup studențesc de stânga pe un protest împotriva patronilor tăbăcari sau țesători care-și exploatează lucrătorii. La douăsprezece, pe trotuarul din fața Universității, după ce va fi încercat să descopere vreo uitătură suspectă în ochii trecătorului ce se opri să-și aprindă țigara, are să-i aștepte pe ultimii doi studenți recrutați de curând pentru lupta împotriva fascismului și a taxelor universitare... Pe urmă, între unu și două, vine ceasul cel mai important, cel mai dificil și mai primejdios. Mihai se duce în Hale unde dă, scurt, cuvântul de ordine comitetului de șomeri care intră în cantina municipală: pâine și lucru pentru toată lumea. Are geniul parolilor simple și ascuțite, tocmai acelea care-ți vin în minte fără să le cauți și nu cer nici din partea oamenilor vreun efort de imaginație fiindcă le au pe buze gata să izbucnească.”

Pași se apropiu pe coridor. Felicia sări în mijlocul odăii și rămase așa, așteptând. Cineva încerca clanța ușii.

— Cine e?

— Eu sunt, auzi glasul mamei sale. Unde ai dispărut? Te-am căutat pe toată plaja.

Între timp deschise. Doamna Veniamin se opri în prag; cercetând-o cu o privire bănuitoare.

— De ce ai plecat așa devreme? întrebă ea intrând.

— Nu mi-a fost bine, mamă.

Nu le vorbea niciodată părinților de certurile ei dese cu soră-sa mai mică.

— A sosit și madam Körner cu familia... Băiatul și fata. Îi cunoști?

— De unde?... Cred că nu.

Răspunsese fără a-și mai bate capul ca să-și amintească dacă auzise cândva numele acesta.

— Madam Körner, continuă mamă-sa, e viceprezidenta comitetului pentru copiii părăsiți din Ploiești... O femeie

admirabilă... Plătește o cotizație de cinci mii de lei pe an. Fata e logodită cu un englez din Câmpina. Zice că la anul se mută la Londra. Băiatul e la Metropol-Oil din București... Nu știu ce face acolo, dar am înțeles că e unul din ai mari. La două săptămâni pleacă în străinătate. Când îl cauți e plecat. Ba la Paris, ba la Amsterdam. De! Așa a fost și tată-său, bătrânul Körner... L-am cunoscut când a venit în țară. Din Dresda, mi se pare.

Felicia nu asculta, prefăcându-se totuși atentă.

— E o harababură aici, la voi! se supără deodată mamă-sa, renunțând să mai facă biografia familiei Körner. Se cunoaște că pe-aici a trecut Maria. Fata asta răscolește totul în urma ei... Uite! Batiste amestecate cu cărți, pijamale trântite pe jos și pălăriile lângă pantofi!

— Lasă, mamă, nu-i nimic, zise Felicia. Voi strânge eu toate lucrurile... Maria n-a mai avut vreme. Abia și-a pus maioul când au venit s-o ia la plajă.

Doamna Veniamin dădu să iasă. Se întoarse însă brusc de la ușă ca și cum ar fi uitat ceva important.

— Cred că azi vei veni jos la masă, spuse pe-un ton de reproș. N-ai să dejunezi aici singură cum ți-e obiceiul. Să vii numaidecât, Felicia, auzi?

— Aud, mamă.

Ascultă până ce pașii mamei sale se depărtară, apoi deschise repede geamantanul și scoase dintre rufe un caiet cu scoarțe albastre. Se așeză la mesuța de lângă fereastră și începu să-l frunzărească. Un surâs aproape imperceptibil îi lumina din când în când obrazul. Alteori, își ridica privirea, parcă absentă, și căuta în gol, încercând să regăsească o clipă sau un cuvânt în acel străfund obscur al memoriei unde zac inerte evenimente, fizionomii, senzații, pe care numai un șoc neașteptat le mai poate reanima. „Trebuie să mă grăbesc, își zise, până nu se întoarce Maria, altfel rămânem iar în urmă.” *Rămânem*, adică ea și jurnalul ei. Apucă un creion și începu să scrie mărunț, înfrigurat, fără să se oprească și fără a mai reciti frazele odată așternute pe hârtie:

„12 august. Azi, pentru a unsprezecea oară, Maria a vorbit din nou necuviincios de tata (poveștile arheologice) și de mama (ocupațiile ei filantropice) și pentru a unsprezecea oară nu m-am putut stăpâni. Recunosc însă că am făcut eforturi să nu izbucnesc îndată și nu am oprit-o decât după ce o lăsasem să-și debiteze monologul, progres față de enervările mele anterioare. Am părăsit plaja și mi-a părut rău. Nu prea mult totuși, căci numai așa m-am putut gândi câteva minute fără întrerupere la Mihai. Acolo, pe plajă, parcă îl uit. Plaja nu-i locul potrivit pentru a mă gândi la dânsul. Mi se pare mereu că-l aud: «Frumoasă petrecere aici! Va trebui să izgonim toate pieile astea netrebnice și să-i aducem pe copiii muncitorilor. Dacă soarele nu străbate până în cocioabele lor din periferia Bucureștiului, îi vom duce pe dâșii la soare». I-am scris ieri ceva penibil și duios din care ar fi putut înțelege că-l rog să mă ierte. Pentru ce anume? Probabil pentru că nu sunt lângă el. În realitate voiam să scriu simplu: «Iartă-mă că sunt la plajă ca o burgheză», dar n-am îndrăznit. Știam că asta îl va face să râdă. Nimic nu mă înspăimântă mai mult decât un anumit râs al lui, aș zice un râs interior, care se anunță printr-o strâmbătură a buzelor. Așa râde el de un poem ermetic sau de o fustă excesiv de elegantă, amândouă fiind în ochii lui un simptom al decrepitudinii gustului burghez. Mi-a spus odată, când am îmbrăcat o rochie *helge*, cu un galon de mărgele aurii la gât, ieftină de altminteri, cum sunt rochiile cumpărate la confecții (aspect luxos înșelător în primele zile): «Tu nu te poți elibera de tirania jurnalelor de modă». Vorba m-a indispus, dar, ca să fac haz de necaz, i-am răspuns, încercând să și zâmbesc, cu un cuvânt auzit de la dânsul: «*Suprastructură*, Mihai. Va dispărea cu timpul».

A sosit azi o familie din Ploiești, Komer. Niște nemți, pare-se. I-am văzut coborând din mașină. Sunt trei; o doamnă în vârstă, fiul și fiica ei. Mama îi cunoaște mai de mult. Vor mânca cu noi, așa cred, în grădina hotelului.

Va trebui deci să mă găsesc oarecum, ca să n-o supăr pe mama. «Să nu te mai văd, zice, în rochia aia încheiată până

la gât, parcă ai fi o călugăriță.» În schimb, tata nu va mai avea cui vorbi despre erorile din *Getica* lui Pârvan. Nu cred că Komer poate fi un auditoriu potrivit pentru expunerile tatei. Cu atât mai bine. Numai eu și cu mama le mai suportăm.

Rămase un timp aici, învărtind creionul între degete, apoi, un lipăit iute de pași goi pe culoar o făcu să ciulească urechea. „Vine Maria. Voi continua diseară.” Închise caietul tocmai când Maria dădu buzna la dânsa, o prinse de gât și începu s-o sărute:

— Iartă-mă, Felicia. Nu știu ce mă apucase. Îmi pare foarte rău că ai plecat.

Felicia se grăbi s-o îmbrățișeze, arătându-i astfel că nu mai e supărată, și, ca să treacă peste incidentul de la plajă, întrebă:

— Ai văzut-o pe mama?

Maria lepădase între timp slipul și rămase câteva clipe așa, goală.

— Da. Mi-a vorbit de o prietenă a ei din Ploiești, care a venit azi. Vom mânca împreună.

„Fata asta e nerușinată”, gândi Felicia. Ar fi voit să i-o strige, dar își aduse aminte că făcuse asta de nenumărate ori, încercând s-o convingă să nu mai umble goală în fața ei, fără să capete alt răspuns decât o impertinentă ridicare de umeri, sau, și mai rău, o necuviință însoțită de un zâmbet răutăcios: „Vai, ce pudică îmi ești! Nu știam că trebuie să mă jenez de tine”. Ca să evite o nouă ceartă, Felicia tăcu, mușcându-și buzele. Simțea însă că sângele i se suie spre tâmpile și nu se putu opri să spună, căutând fără să nimerescă un ton de glumă care suna destul de fals:

— Maria! Se rușinează oglinda văzându-te goală. Haide, îmbracă-te mai repede, să nu întârziem prea mult.

Maria întoarse capul, parcă, spre a-și da seama, după expresia întipărită pe obrazul sorei sale, dacă vorbise într-adevăr în glumă. Văzu numaidecât că zâmbetul silit al Feliciei încerca să ascundă o supărare adevărată. Se răsuci brusc în călcăie și, luând rochia trântită pe scaun, începu să

se îmbrăce repede, înghițindu-și cuvintele ce-i stăteau pe limbă, gata-gata să răbufnească. Pesemne că-i scăpase totuși un suspin din gura încleștată.

— Ai spus ceva? întrebă Felicia, de astă dată cu un glas parcă mai aspru.

Soră-sa nu răspunse. Tăceau amândouă, evitând să se privească. Prin fereastra deschisă ajungeau în cameră primele acorduri ale orchestrei din grădina restaurantului întretăiate de râsul unor femei și de țârâitul neîntrerupt al unui telefon pe coridor. O adiere ușoară umfla perdeaua, fluturând-o încoace și încolo.

„Iată-ne iarăși certate, își spuse Felicia, și simți un nod în gât: asta mi-ar mai lipsi acum, să plâng. Nu mă voi înțelege cu ea niciodată. Poate că ne deosebim într-adevăr prea mult.”

Maria se apropiase de fereastra deschisă și privea în grădină.

— Cred că e timpul să coborâm, zise ea cu o voce îmbufnată și o luă spre ușă.

„S-ar putea prea bine să nu fiu decât o prefăcută, recunosc în sinea ei Felicia. E o pornire tiranică în mine. Maria e mai naturală, poate că de aceea nu reușesc s-o înțeleg, trebuie să mă gândesc la asta, să văd ce e de făcut. Așa nu mai merge.” Ideea nu mai apucă să ajungă la capăt, sfâșiată de vocea jovială a profesorului Veniamin:

— Petrolul, domnul meu, nu e numai o marfă, ci o forță care...

Zărindu-și fetele, își lăsă fraza spânzurată în aer și li se adresă:

— Vă lăsați prea mult așteptate, zânelor.

La masă nu se aflau decât Körner și Veniamin.

— Iată fetele mele, domnule Körner, zise profesorul, fără să bage de seamă sfiala ce-l cuprinsese pe acesta în fața unei prezentări atât de familiare.

II

DIN JURNALUL FELICIEI: „S-A ÎN-tâmplat ceva *însământător*. (Cuvântul e șters și înlocuit cu *ceva destul de curios*.) Nici nu știu cum să scriu. Mă aflu la masă. Bătrâna doamnă Körner vorbea cu mama, iar eu o ascultam pe fiică-sa. O cheamă Magda. Are un obraz rotund și roz, niște ochi mari, albaștri, blânzi și puțin holbați. Mi-a vorbit de logodnicul ei ca unei vechi prietene, deși ne cunoscusem de un sfert de oră. Au, copilărit împreună, acolo, pe Valea Prahovei, între sonde și brazi, hotărând, încă de pe când ea nu avea decât paisprezece ani, să se logodească. Tata continua să-i explice lui Körner că și-a ratat viața făcându-se profesor. Mi-amintesc bine că la un moment dat i-a spus;

— Ce fericit trebuie să fii dumneata că duci o viață activă, nu ca mine care-mi petrec zilele și nopțile printre cărți plicticoase. La drept vorbind, cred că arheologia îl cam tâmpește pe omul care o ia în serios.

Körner se mulțumea să suradă cu un aer stânjenit.

— Nu, zău, se auzi iar glasul tatei, cât poate să schimbe ceva în mersul lumii dacă un basorelief reprezentând un arcaș asirian provine din zidul de miazăzi al palatului construit de regele Senașerib sau că, dimpotrivă, aparține zidului dinspre miazănoapte? Sau ce are de câștigat lumea dacă țăranul care săpa un șanț pe un câmp la sud de Vichy a dat peste atelierul unui vrăjitor păgân din Galia secolului III, cum susțineau unii, sau peste niște vestigii ale neoliticului, cum ziceau alții? Unde mai pui că până la urmă

s-a stabilit că toată descoperirea asta arheologică n-a fost decât un trucaj, o șmecherie! Vezi, dacă oamenii dumitale forează într-un loc și dau de petrol, nimeni nu poate contesta rezultatul zicând că ar fi băgat cineva țiței ca să înșele...

Când Magda a întors capul ca să răspundă la o întrebare a mamei l-am privit cu coada ochiului pe Körner. Încercând să pară foarte atent la flecăreala tatei, nu-și deslipea ochii de pe Maria. Se vedea bine că pândeă o clipă prielnică spre a-i vorbi. Dar tata nu-l slăbea deloc. După ce sfârși cu regretul nostalgic, «ah, să fi apucat de tânăr pe alt drum», și după ce blestemase pasiunea arheologiei care te face să tremuri de emoție când dai de o oală de pe vremea lui Neagoe Basarab, păru să se mai potolească puțin. Recunoșteam în sinea mea că verva lui era cam obositoare și mă întrebam dacă Maria nu avea dreptate când zicea că o *tapează pe nervi*. Mă necăjea mai ales o apucătură, pe care i-o remarcasem de multe ori, de a spune, când vorbea cu un ofițer, că visul său fusese să se facă ofițer, când vorbea cu un inginer că nu-și poate ierta cum de-și neglijase aptitudinile pentru mecanică, iar acum, când vorbea cu Körner, că numai vârsta îl împiedică să se angajeze șef de exploatare la o întreprindere petroliferă. Când spuse asta, Körner începu să râdă cu poftă, fie amuzat de-a binelea, fie doar din politețe.

— Dar nici azi nu-i prea târziu! exclamă el. Vă angajez imediat, domnule profesor.

Ca și cum Körner ar fi fost într-adevăr gata să-l angajeze ca șef de exploatare, tata păru să se apere.

— Prea târziu, iubite prietene, oftă melancolic, – prea târziu. Acum douăzeci de ani aș fi primit cu entuziasm.

Se întoarse spre mama:

— Auzi, Zoe, domnul Körner îmi propune să mă scoată din obscuritate. Vrea să facă dintr-un belfer craiovean un Deterding, un mic Deterding!

Râdea fericit, legănându-se în scaun. Cred că în clipa asta Körner îi spuse ceva Mariei. N-am putut auzi decât răspunsul ei: «În anul întâi la Litere». Se vede că o întrebase

ce studii urmează. Magda Körner nu înceta să-mi înșire cu de-amănuntul cumpărăturile pe care le făcuse la București. Nu-mi mai amintesc bine, dar probabil că-mi vorbea de piesele din trusoul ei de mireasă. Vedeam cum Körner se aplecase peste umărul Mariei și m-am enervat fiindcă nu reușeam să prind niciun cuvânt din ce-i spunea, – deși nu-i vorbea chiar în șoaptă, ci doar, cu glasul mai scăzut. Obrazul Mariei se lumina din când în când de un zâmbet ce mi se părea silit, iar privirile ei căutau spre mine, parcă spre a mă face complice la jocul ei. Körner avea o voce oarecare, cenușie, dar simțeam că încerca să-i dea inflexiuni mai calde, mai convingătoare. La un moment dat, Maria izbucni în râs, și Körner părea foarte mulțumit că reușise să obțină un asemenea efect, căci se lăsă și dânsul pe speteaza scaunului, înveselit. Abia atunci băgai de seamă că avea în față un dinte de platină și descoperirea asta m-a bucurat fără să-mi pot explica de ce. (Cred că bucuria mea avea un motiv: îmi amintisem că Maria are oroare de gurile acestea aurite. Spunea despre unchiul Barbu, maiorul: «are o gură cu care poți întreține o familie». Fiindcă i se vedeau câțiva dinți de aur.)

Magda Körner observă că, în timp ce o ascultam, privirea îmi fugea spre frate-său și se crezu obligată să-mi vorbească despre el. «Are un viitor mare, o auzii. De pe acum nu se mișcă nimic la Metropol-Oil fără încuviințarea lui. Și ce inimă de zahăr, deși e director general! Și-a plasat acolo în slujbe bune pe toți foștii colegi de școală. Și pe Gertrude Tubig, o prietenă, orfană, a luat-o la Metropol-Oil. În ziua când a aflat asta, Gertrude a venit să-i sărute mâinile. Închipuiește-ți: singură cu doi frați mai mici ca dânsa și fără nicio avere. Adalbert va mai rămâne un an, cel mult doi, în țară, pe urmă va fi mutat la Londra sau în Persia.» O ascultam pe Magda și nu-mi luam ochii de la Maria și Körner. Li se alăturase și tata după ce își isprăvisese felia de turchestan pe care o avea înainte, și râdeau acum tustrei. Câte un cuvânt izolat ajungea până la mine, dar mă necăjeam că nu pot urmări conversația lor, deși Körner le

povestea ceva cu voce destul de tare, vocea amfitrionului hotărât să-și distreze oaspeții. Maria – cum de n-am observat asta până atunci? – știa să râdă cu un aer prefăcut și frivol. Sau poate mi s-a părut în clipa aceea, fiindcă îmi era ciudă că mă lăsaseră în afara cercului lor voios. În orice caz, dacă așa este, cu atât mai rău pentru mine. Ceea ce însă nu poate fi o scuză pentru purtarea ei, a Mariei. (Dacă privirea lui Mihai ar parcurge jurnalul acesta, aş muri de rușine. Îl și aud: «Gelozii de mică burgheză refulată».)

Bătrâna doamnă Körner spuse deodată cu vocea duioasă a mamelor care au mereu impresia că fiul lor e încă un copil: «Adalbert, pari ostenit. Un ceas de somn nu ți-ar strica». Körner se întoarse repede și făcu un gest liniștitor cu mâna. «Dar nu mi-e somn deloc, mamă», se apără el. Intonația și gestul îi trădau enervarea explicabilă de a se vedea tratat ca un țânc în fața unora care știau că este un personaj important. «Cum e plaja?» îl auzii întrebând. Tot Mariei îi vorbea. «E lume multă? Dar seara ce faceți? Nu vă plictisiți?» Rostogoli întrebările una după alta, fără să mai aștepte vreun răspuns. Din tot chestionarul, Maria nu se opri decât la ultima. «Seara dansăm la cazinou, spuse ea. Azi e concert. Cuartetul Vlaici din București. Vii și dumneata?» Körner se grăbi să răspundă că nu va lipsi. «Mama e prea obosită, dar voi veni cu Magda», adăugă el. Nu mi-am putut stăpâni mirarea auzind-o pe Maria vorbind de concert, ea care nu fusese decât de două ori la Operă și într-o singură duminică la un simfonic. («A fost admirabil, mi-a spus când s-a întors acasă, după un program fastuos cu *Uvertura* din *Oberon* de Weber, *Simfonia întâia* de Brahms, *L'apprenti sorcier* de Paul Dukas... Numai lume elegantă!») Și apoi, nici n-a pomenit până azi de concertul de astă-seară, deși afișele îl anunțau de două săptămâni. Acum sunt sigură că vorbise de concert fiindcă Körner îi spusese că nimic nu-i place mai mult ca muzica. Terasa restaurantului se golise. La Eforie toată lumea doarme după masă. Unii pentru că nu au ceva mai bun de făcut, alții ca să se pregătească pentru petrecerile de noapte de la Cazinou. Ne-am ridicat și noi. Ajunși în holul

hotelului, Körner i se adresă Mariei: «Așadar, pe diseară, la concert». Vorbise cu vocea sa obișnuită, nu știu însă de ce mi se păru că avea aerul unuia care fixează o întâlnire pe un ton aproape autoritar. Așa le vorbește probabil funcționarilor de la întreprinderea lui. Maria se mulțumi să răspundă cu o ușoară înclinare a capului, arătând că a înțeles. E posibil ca, fără a mă gândi, să fi schițat un gest care l-a făcut pe Körner să-și amintească, dacă uitase cumva, că mă aflu și eu acolo, căci îl văzui apropiindu-se de mine: «Sper să vă văd la concert, domnișoară». Eram gata să răspund ceva pe un ton enervat, dar m-am pomenit zicând liniștită: «Nu lipsesc de la niciun concert, domnule Körner. Cu atât mai puțin diseară. Vreau să mai ascult o dată *Cuartetul în re major* de Ceaikovski». Körner îmi surâdea amabil dar vedeam că ochii lui o urmăreau pe Maria care se îndrepta spre ascensor. Familia Körner ocupa două încăperi la etajul întâi, iar noi la al doilea. Abia am intrat în camera noastră și Maria se trânti pe pat. Mă așezasem la mesuța de lângă fereastră să-i scriu lui Mihai, când o auzii: «Pare foarte bogat». Vorbea de Körner, desigur. «Da, făcui, e un funcționar bine plătit». Am apăsasem înadins pe fiecare cuvânt ca s-o fac să priceapă, nu știu de ce urmăream asta, că Körner nu-i decât un funcționar, nimic mai mult, fie și unul bine plătit. Mai e nevoie să spun că lucrul în sine nu avea nicio importanță pentru mine? Körner putea fi și bogat ca Rotschild sau sărac lipit pământului, dar am ținut să subliniez că nu-i decât un funcționar ca să-mi bat joc de respectul nici măcar bine ascuns din cuvintele ei și mai ales din tonul ce se vroia indiferent. Maria nu luă în seamă sau se prefăcu a nu lua în seamă observația mea căci adăugă, de astă dată ridicând capul de pe pernă: «E plătit în lire sterline, așa zice tata». Nu mai puteam să suport această admirație umilă pentru leafa în lire sterline a lui Körner și, cu un glas pe care-l voiam afectuos, i-am spus: «Ei și? Sunt atâția oameni mai interesanți decât Körner și nu-s plătiți în lire sterline. Ce copilă ești, Maria». Am venit lângă dânsa fluturând un surâs inutil, căci nu avea cum să-l vadă cum stătea cu ochii ațintiți

în tavan. «Aproape că nu te mai recunosc. Arăți o considerație exagerată pentru un bărbat pe care abia l-ai cunoscut numai pentru că ți s-a spus că e bogat. Ei bine, vrei să ți-o spun fără ocol? Pentru mine acest domn nu înseamnă nimic, dar absolut nimic. Cu toate lirele sterline de care vorbește tata. Ar trebui să-ți dai seama că te porți atât de atentă cu dânsul numai fiindcă ai aflat că nu e sărac. E groaznic.» Mă depărtasem de dânsa și mă învârteam prin cameră, dar după câteva clipe m-am așezat la marginea patului și am început s-o mângâi pe obraz. Maria se trase îndărăt. Mă privea cu un aer liniștit, deși vedeam bine că e tulburată. Trecură așa câteva clipe lungi, apoi îi auzii glasul în care tremura un reproș: «Te *ambalezi* degeaba. Îți trec prin cap atâtea grozăvii doar pentru că am stat de vorbă, ca și tine de altfel, cu Körner. E rândul meu să-ți spun: nu te mai înțeleg. Ți-am spus că e bogat, fără să mă gândesc la nimic, doar așa, ca să spun ceva, ca și cum aș fi observat că e blond sau miop, și tu ai și găsit că am făcut o crimă». Se opri, cu vocea parcă sugrumată de un plâns iminent: «Lasă-mă, îmi faci rău». Se întoarse cu spatele la mine și, înfundându-și obrazul în pernă, începu într-adevăr să plângă. Am crezut că asta nu poate să-i facă rău și m-am întors la mesuța mea să-i scriu lui Mihai. Bineînțeles nu i-am pomenit nimic din toate acestea. La sfârșit însă am adăugat: «În general, lume destul de antipatică. N-am întâlnit pe plajă aproape nicio figură cunoscută, în afară de fetele Popescu (tatăl lor, mi se spune, a fost ministru la ceva, Instrucția Publică sau Poștă și Telegraf). Una din ele se sclifosea nu știu cu ce ocazie: *Nous, nous sommes des vrais Popesco*, din neamul cronicarului Radu – cu aerul: *nous sommes des vrais Brancovan*. Tu știi bine că nu pun mare preț nici pe Popeștii cei mai puri, nici pe Brâncovenii oricât de autentici, sau mai bine zis nu-i prea deosebesc pe unii de alții. Dacă-ți scriu toate acestea e doar ca să vezi și tu cam ce fel de lume bântuie pe aici. Soră-mea, Maria, e în schimb foarte anturată. În afară de niște craiovence cu care a copilărit, a mai făcut și cunoștințe noi. Azi a sosit o familie Körner, adică

o doamnă cu fiica și fiul ei, Adalbert Körner, funcționar superior, pare-se la Metropol-Oil. Mama îi știe mai de mult. N-am mai citit nimic în afară de cartea Alexandrei Kollontai pe care mi-ai dat-o tu. Vom vorbi mai pe îndelete despre asta când mă voi întoarce. E adevărat că bărbatul ei e un fost matelot baltic? Tu ce-ai mai făcut?» etc. etc.“

III

ÎN SALA DE SPECTACOL A CAZINoului se adunase foarte puțină lume.

— Nu e o sală asta! zise destul de tare tânărul maestru Tudor Vlaici, prima vioară a quartetului, privind scârbit la cele câteva zeci de persoane printre care nu recunoștea niciuna din figurile familiare ale concertelor de la Ateneu sau de la Dalles. Își așeză pe un taburel cutia în care se afla vioara dăruită de prințesa melomană Caradja (ea spusese că-i o piesă rară ieșită din mâinile lui Guarnerius, de fapt nu era decât o vioară nemțească găsită la un anticar din Sibiu) și își aprinse plictisit o țigară. Ceilalți trei muzicieni păreau mai puțin impresionați de sala prea „rece” și necunoscută, deprinși cum erau să cânte oriunde. Mai în vârstă decât Tudor Vlaici, avuseseră destulă vreme să se resemneze, abandonând visurile mărețe ale începuturilor, și nu mai găseau de niciun folos să simuleze apucăturile capricioase ale marilor artiști sensibili ca actrițele la cea mai mică indispoziție.

— Lasă, dragă *Kubelik*, trece și asta! N-am ajuns încă să ne alegem noi publicul și trebuie să cântăm pentru urechile barosanilor care au plătit un bilet de o sută de lei.

Cel care vorbise, acordându-și distrat vioara și trăgând în răstimpuri câte un fum gros dintr-o pipă scurtă, era Pavlov.

Tudor Vlaici nu se supăra când i se zicea *Kubelik*, deși ghicea ironia cu care i se decerna această poreclă măgulitoare. Lăsând însă la o parte ironia, tot mai rămâne ceva adevărat, își zicea. Sunt doar atâția scriitori cărora le

face plăcere când prietenii li se adresează cu un „mă, Balzac”, fie și în glumă.

Muzicienii se aflau într-o cabină mică de unde privirea străbătea scena și îmbrățișa o parte a sălii, astfel că puteau să vadă câtă lume venise la concert. Funcționarul Cazinoului însărcinat cu aranjarea programelor artistice, un fost crupier căruia guta îi îngroșase degetele împiedicându-l să mai lucreze în specialitatea lui, veni să le spună că „e un public admirabil”.

— Aștia sunt *stătuți* în ce privește muzica, preciză el. N-au mai auzit o bucată bună de când au părăsit Bucureștiul.

Tudor Vlaici nici nu-l ascultă. Colegii lui însă îl întâmpinară pe reprezentantul Cazinoului cu o politețe ostentativă și-l petrecură cu zâmbetul cel mai mios.

— Fir-ar să fie, dar lichele mai sunteți, izbucni Tudor Vlaici când șeful programelor artistice ieși. Îi faceți niște zâmbre de parcă v-ar fi stăpân.

Pavlov râse scuturând scrumul din pipa stinsă, dar se vedea cât colo că vorba lui Vlaici îl necăjise.

— Păi e! făcu dânsul. Nu-ți-e stăpân când te angajează să cânti?

Ceilalți doi îi ținură isonul:

— Desigur. Cine ne-ar fi dat în august câte o mie de lei, plus voiajul și întreținerea pe trei zile ca să zdrăngănim aici o oră?

Tudor Vlaici deschise gura să răspundă când șeful programelor artistice se întoarse, spunându-le că trebuie să înceapă imediat:

— Antreprenorul jocurilor face un tărăboi nemaipomenit că i-am strâns toți jucătorii la concert... Dacă e posibil suprimați chiar o bucată din program. Faceți cât mai scurt ca să fie toată lumea mulțumită.

Tudor Vlaici, cu vioara în mână, gata să intre în sală, deschise ochii mari. Cum asta? Rămase câteva clipe uluit.

— Exclus, domnule, scrâșni el abia stăpânindu-și furia. Publicul nu poate fi tras pe sfoară și batjocorit când e numele meu pe afiș. Programul va fi executat întocmai cum

s-a anunțat, nici cu o notă mai puțin.

Șeful programelor artistice nu izbuti să-și păstreze tonul politicos de mai înainte.

— Mi se pare totuși că noi suntem cei care hotărâm, spuse el cu asprimea rece a crupierului care refuză o miză după ce jocurile s-au făcut. Nu ne puteți impune capriciile dumneavoastră.

Văzând că numai Vlaici se arăta nemulțumit, pe când ceilalți trei păreau să asiste nepăsători la toate acestea, se întoarse spre dâșii cu zâmbetul său profesional care nu-l părăsise decât o clipă, adineaori:

— Veți recunoaște și dumneavoastră că domnul Vlaici nu are dreptate. Vă asigur că nimeni, absolut nimeni, nu va observa că lipsește o bucată din program. Credeți-mă pe mine, domnilor.. Sunt vechi aici și-mi cunosc publicul. Toțiăștia au venit la concert numai din snobism și abia așteaptă să se înfunde la mesele de ruletă.

Pavlov surâse conciliant.

— Dragă, i se adresă lui Vlaici, să-l lăsăm afară pe Ceaikovski. Dacă nu se poate altfel. Doar n-o să ne stricăm cu dumnealor (arătă cu capul spre directorul programelor artistice) pentru atâta lucru.

Vlaici se dădu bătut.

— Așa îmi trebuie, bombăni ei, ciupind enervat o coardă. Cine m-a pus să vin aici, să cânt într-un tripou?

Pavlov și ceilalți doi pâliră. Se așteptau să-l audă pe directorul programelor artistice izbucnind furios după o asemenea ofensă. Nu se întâmplă însă nimic. Gura acestuia se lărgi în zâmbetul cel mai binevoitor posibil, spre urechile clăpăuge:

— Vai, domnule! Dacă se poate spune că aici unde a cântat Enescu poate fi un tripou! îmi pare rău, v-o spun sincer, îmi pare nespus de rău că din pricina acestui incident nu vom avea plăcerea să vă avem în mijlocul nostru și în sezonul viitor.

Lângă estradă, în rândul al doilea, se aflau surorile Veniamin, Adalbert și Magda Körner. Cuartetul execută, fără nicio căldură, *Op. 73. Nr. 3* de Haydn. Felicia trase cu coada ochiului spre soră-sa, încercând să citească pe fața ei cam ce impresie îi făcea quatorul compus probabil ca divertisment pentru logodna unei domnișoare Esterhazy. Ținându-și capul puțin aplecat înainte, Maria părea o școlăriță care vrea ca profesorul să remarce cât e de atentă, și un zâmbet de melomană captivată îi lucea în ochi, iar când viorile amuțiră după un suspin prelung, începu să bată din palme cu o bucurie copilărească. Körner se întoarse spre dânsa și, spuse pe un ton care trăda nemulțumirea:

— Cuartetul nu e bine pus la punct. Haydn cere mai mult antren, mai mult...

Felicia nu putu să audă ce anume afară de antren mai cerea Haydn, dar o privi repede pe Maria ca să vadă cum va primi comentariul critic al lui Körner.

— Da, făcu ea, se simte că nu au niciun antren.

Felicia își mușcă buzele de ciudă auzind cum soră-sa își schimbă aproape automat părerile, împrumutându-le pe ale lui Körner. O scotea din sărite mai ales surăsul docil cu care Maria își însușea observațiile acestuia, mimând până și grimasa lui plictisită, după ce ascultase partitura cu o plăcere atât de vizibilă. Surâde, gândi ea, ca fetele din atelierele de croitorie unde e afișat că întotdeauna clienții au dreptate. Hotărât lucru, nu e numai lipsită de personalitate. Maria asta e capabilă de orice, doar să placă. Cred că nici nu urmărește altceva. Îi ajunge să placă lui Körner. Astăzi lui Körner, fiindcă s-a întâmplat să fie lângă dânsa. Doamne, Doamne, să nu fie oare nimic de făcut spre a o schimba? Cele dintâi acorduri ale quatorului *Op. 18* de Beethoven îi curmară gândul. O văzu pe Maria consultând programul și încercând să deslușească în semiîntuneric titlul bucății. „S-o fi uitat și Körner și ea îl imită, își spuse Felicia. Trebuia să observ.”

După partea întâia a concertului, în pauză, Magda Körner începu să-i povestească Feliciei o întâmplare curioasă pe care o știa de la logodnicul ei. Anul trecut la Londra, în timpul unui concert Chopin, un tânăr lord s-a sinucis la toaletă și nu s-a putut stabili dacă o făcuse într-o criză de melancolie sub influența Nocturnelor, sau din cauza pianistului al cărui prieten fusese și care îl părăsise în ultima vreme. „Seamănă cu Maria, gândi Felicia. Și dânsa nu vede lumea decât cu ochii altora. Tot ce spune vine de la logodnicul ei. Probabil că nici nu bănuiește caracterul neobișnuit al prieteniei ce legase pe lordul sinucigaș de pianist. Repetă ce i-a povestit logodnicul fără să se gândească. Și-o fi zicând: «de ce să-mi mai bat capul? gândește el pentru amândoi».” Felicia își aminti că unele femei sfârșesc prin a-și însuși până și ticurile sau maniile soților. „Și Maria va fi la fel.” Se cutremură deodată. Dacă și ea, Felicia, va ajunge să nu fie decât o expresie ștearsă a lui Mihaî, repetând fără să-și dea seama cuvintele lui, împrumutându-i pe nesimțite gusturile și dezgusturile? Deocamdată, nu ajunsese încă acolo. Mihaî nici n-ar putea-o suferi, ar disprețui-o.

Aștepta nerăbdătoare *Cuartetul în re major* de Ceaikovski. Ascultându-l va retrăi încă o dată ziua de 19 decembrie. Și tot ce s-a întâmplat atunci. Nu-i va scăpa nicio clipă, niciun amănunt din după-amiaza teribilă când nu i s-a mai putut împotrivi lui Mihaî, când i s-a dat, poate mai mult din teama oricât de absurdă dar reală de a nu fi privită de dânsul ca o mică provincială cu prejudecăți ridicele. Unele detalii materiale, amintirea odăii în dezordine cu cele câteva cărți pe masă și niște gazete trântite jos lângă calorifer, gura lui Mihaî mirosind a tutun Scaferlati („un prieten mi-a adus de la Paris două pachete“, îi spusese el) toate acestea, și apoi îmbrățișarea scurtă, mai puțin brutală decât se așteptase, și cămașa lui sinilie („de ce și-o fi pus-o tocmai în ziua aceea?“) și *Cuartetul în re major* de Ceaikovski dintr-o cameră de alături, și două-trei amănunte fizice pe care ar vrea să le uite, toate acestea i se îngâmădiră deodată în minte. „De

câte ori mă gândesc, mă doare. Nu pot lua însă asta ca un regret. E ceva care trebuia oricum să se întâmple.” Ca și cum i-ar fi scăpat fără voie un țipăt, își întoarse repede capul și privi în jur cu teamă, voind parcă să-și dea seama dacă se uita cineva la ea, dacă ceilalți i-ar fi putut ghici gândurile. Dar, alături, Magda asculta stând cu privirea ținută la al doilea violonist, încercând pesemne să descopere ce asemănare era între acesta și logodnicul ei. Mai toate femeile îi măsoară pe bărbați cu aceiași ochi, confruntându-i mental cu soțul lor și găsind o bucurie ascunsă, abia mărturisită, când comparația e în dezavantajul acestuia din urmă. („Nu chiar întotdeauna, se grăbi Felicia să-și rectifice ideea. Poate mai rar la începutul unei legături. Observația rămâne însă valabilă în ce privește femeile cu decepții adevărate sau presupuse în căsnicie”). Körner asculta concertul cu un aer atent, dar se vedea că îi erau gândurile la altceva. Dacă i-aș pune mâna pe umăr ar tresări, apoi ar surâde buimăcit ca un om deșteptat din somn înainte de a-și da seama unde se află. „La ce s-o fi gândind? Poate că la prețul țițeiului care scade întruna.” (Își aminti o vorbă a lui Mihai Vasiliu: „prețul petrolului a scăzut enorm, asta se poate observa și din ultimele fotografii ale lui Sir Henri¹. Obrazul e brăzdat de zbârcituri. Fiecare scădere a prețului îl îmbătrânește”). „Nu, nu cred să se gândească la țiței ascultând *Trio* de Arensky. Ar fi un om foarte tare. Numai un om cu nervii de oțel poate sta sub dușul de gemete și triluri al viorilor socotind în minte cât pierde Metropol-Oil dacă barilul de petrol se vinde cu doi cenți mai ieftin. Körner e un funcționar bine plătit, un om cu nervii de oțel. Poate că nu are acum decât o singură preocupare: Maria. Dar nu se uită la ea. Maria e cu bărbia în palmă și-și ține ochii închiși pe jumătate. Simulează o încântare, deși e impermeabilă la muzică. Ce zâmbet servil avusese adineaori”. Felicia simte cum i se strânge inima amintindu-și graba cu care soră-sa consimțise că execuția quartetului de Haydn a fost detestabilă. „Acest Körner e

¹ E vorba, desigur, de Henri Deterding, magnat al petrolului.

idealul Mariei. Idealul unei ființe care are groază de sărăcie. N-o doare sărăcia. O umilește. Körner e în ochii ei un univers în care nu mai există pensiunea doamnei Isăcescu, iar achiziționarea unor pantofi sau a unei rochii încetează de a mai fi o problemă. Poate că îi și place într-adevăr, lăsând deoparte groaza ei organică de sărăcie”. Felicia îl privi pentru întâia oară pe Körner numai cu intenția de a-și da seama dacă omul e frumos. „Dar mai întâi, ce e un bărbat frumos? se întrebă ea și-și răspunse îndată: un bărbat frumos e Mihai Vasiliu. N-are nicio trăsătură distinsă, nu e amabil, ți se uită în ochi când vorbește (deși se vede că totul e *făcut*, premeditat, că joacă puțin teatru ca să pară un șef). Körner îi seamănă într-un fel. Numai că are părul prea deschis și vorba mai moale. Nu-și dă osteneala să pară un șef, de vreme ce la Metropol-Oil e recunoscut ca atare. Maria nu poate prețui un asemenea gen de frumusețe. (A lui Mihai.) Are gusturi mai caligrafice. Idealul ei astă-iarnă era pictorul Marcu Ulpiu Bontaș, tânăr ardelean, aproape analfabet, dar cu un obraz neted și atrăgător, cu niște picioare suple, în sfârșit parcă un tip din echipa de fotbal Ripensia. Ce cap simplu. Ce cuvinte proaspete îi ieșeau din gură, nealterate de vreo idee, ce animal inocent, ce soț nimerit pentru Maria acest Marcu Ulpiu Bontaș! Dar: «Ce să mă fac, duduie dragă, dacă merele și florile mele nu se vând și eu la altceva nu mă pricep? Cu niște naturi moarte, oricât de vii ar părea ele, nu se poate ține casă...» Maria l-a uitat repede. Nici nu avea prea mult de uitat. Nu se întâmplase nimic între dânsii dincolo de prietenia legată în aceeași pensiune, la madam Isăcescu, unde luau masa împreună. Se întâlneau prin sălile de expoziții, prin holurile cinematografelor și, lipiți unul de altul, urmăreau vreun film, cu o atenție de copii mirați, ținându-se de mână («Îmi ia mâna într-a lui, fără s-o mângâie, numai așa», îi destăinuise într-o seară Maria)”. Ea, Felicia, e convinsă că Marcu Ulpiu Bontaș s-a purtat ca un om de treabă, era să spună ca un gentleman. Ar fi putut s-o ia ușor pe Maria, doar să fi întins mâna. Să-i fi spus într-o seară, simplu, fără să-și caute prea mult cuvintele: „Maria,

hai la mine acasă”. Dar Marcu Ulpiu Bontaș nu era omul care să facă asta. Avea acea prudență ardelenască care trece drept înțelepciune, făcută din teama de complicații și poate din lenea de a-și asuma o răspundere, și atunci când se pomeni cu Maria alături în fața singurului drum posibil, se întoarse brusc. I-a mărturisit Feliciei, fără înconjur, fiindcă vedea în ea, așa cum îi spusese, un *om serios* (probabil datorită cărților cu titluri dificile din odaia ei, cărțile lui Mihai): „Duduie Felicia, eu spun drept. Ce e-n gușă și-n căpușă. N-am bani destui, adică, la drept vorbind, n-am de fel și nici nu văd cum aș câștiga atâția ca să-i pot face Mariei o viață mai ca lumea. Mă duc la Cluj să lucrez desene de ambalaj pentru o fabrică de conserve, căci pictura nu hrănește un om ca mine”.

S-a dus fără s-o mai vadă pe Maria. Ea a râs, neavând altceva de făcut, dar uneori, seara, înainte de culcare, Felicia o surprindea îngândurată. L-o fi regretând pe Marcu Ulpiu Bontaș, gândindu-se la el ca la ceva ce-ar fi putut fi frumos.

Dar ce-i asta? Lumea din jur se ridică, răsună câteva aplauze. În fundul sălii zgomotul scaunelor părăsite în grabă. Doar nu s-a terminat. Felicia aruncă o privire neliniștită în program.

— Nu s-a terminat, spuse ea întorcându-se spre Körner. Mai e *Cuartetul* de Ceaikovski.

Sala se golea însă. Una grasă de alături, cu niște zuluși platină aduși pe frunte, îi spuse însoțitorului ei: „așa sunt eu emotivă, de când mă știu, muzica îmi face un gol la stomac”. „Ți-o fi foame, Gândăcel?” observă îngrijorat însoțitorul.

— De ce pleacă lumea? reluă Felicia cu o voce îmbufnată de copil căruia i s-a luat din mână o jucărie. De ce nu se dă și *Cuartetul* de Ceaikovski? Doar e în program!

Körner e într-adevăr un șef. Felicia a înțeles că Körner e un șef, adică un bărbat în stare să ia repede o hotărâre fără să stea mult pe gânduri, când l-a văzut apropiindu-se de estradă chiar în clipa în care muzicanții se pregăteau s-o părăsească. Körner îi spuse ceva lui Tudor Vlaici și acesta

răspunse parcă necăjit și vorbind cu gesturi agitate. Închipuindu-și că cei doi se ceartă din pricina ei, Feliciei îi păru rău. „N-ar fi trebuit să stărui atâta pentru bucata omisă, îi trecu prin minte. Mai ales că nici nu-mi pot da seama dacă-mi place cu adevărat. Știu numai că-mi răscolește un sertar secret al memoriei, acolo unde s-au strâns câteva orori pe care vreau să le uit. Ce m-a apucat să cer tocmai acum partitura asta de Ceaikovski? Am auzit-o întâia oară atunci, în camera lui Mihai, era pesemne un patefon în apartamentul de alături, și, din după-amiaza aceea, ori de câte ori o aud simt trezindu-se în mine amintirea amănuntelor fizice, unele penibile, și în acordurile finale, când totul se preface într-un plânset care se depărtează, îmi răsună în auz cuvintele lui Mihai rostite liniștit, pe un ton serios, tonul cu care își expune de obicei ideile: «Iubită prietenă, acum ești femeia mea și pot să-ți dau un sfat, trebuie să ți-l dau: *să te ferești*». Văzând, sau părându-i-se că n-am înțeles ce vroia să zică, a precizat, ca un profesor silit să explice unui elev greu de cap: «Să te ferești, Felicia. Să nu faci copii. Copiii ne-ar împiedica să ne facem datoria».”

Felicia nu poate uita că în clipa aceea îi venise să plângă și să râdă. Poate că o speriasse nițel vocea lui solemnă. Și asta i-a spus-o doar câteva minute după ce și-a retras brațele din jurul ei, și tonul solemn avea ceva conjugal și comic deopotrivă, poate că din cauza cămășii lui sinilii și a patului răvășit: toate contribuiau ca să dea imaginea unei scene de dragoste cu un bărbat sosit dintr-o călătorie, grăbit să-și îmbrățișeze soția repede, așa cum a găsit-o, aproape îmbrăcată.

Körner se întoarce.

— Direcția Cazinoului, lămuri el cu un zâmbet necăjit, le-a cerut să suprimе o bucată din program ca să fie mai scurt. Și s-a nimerit să fie tocmai cuartetul de Ceaikovski. Le pare rău și lor.

Se opri o clipă ca pentru a pregăti efectul pe care-l aștepta de la fraza următoare:

— Dar am aranjat. Peste zece minute vor fi la restaurantul hotelului. I-am invitat la masă. Nu le puteam cere de-a dreptul să vină să ne cânte. Oricum, nu-s niște lăutari de rând.

Maria bătu din palme, bucuroasă că va lua masa cu muzicanții, iar sora lui Körner se grăbi să-i șoptească Feliciei, pe când ieșeau din sală:

— Adalbert e foarte iubit de artiști. Nici el nu le refuză nimic niciodată. De altfel, când era prin liceu visa să se facă actor.

Magda râse cu mâna la gură, găsind încă și acum foarte nostimă intenția fratelui ei, probabil fiindcă, o clipă, întrevăzuse un Adalbert Körner actor, imagine atât de diferită de cea a directorului de la Metropol-Oil.

Maria mergea la câțiva pași înainte, alături de Körner, și Felicia îi vedea atât de lipiți unul de altul, ea sprijinindu-se de brațul lui, încât i se păru că el îi vorbea la ureche. Puse impresia asta pe seama întunericii, deși luna ascunsă reușea să-și strecoare din când în când câte o rază prin vălul de nori, și în licărul ei palid capul Mariei părea într-adevăr înclinat pe umărul lui Körner.

În fața hotelului dădură peste Zoe Veniamin care tocmai cobora dintr-un taxi, urmată de doamna Körner, înfoplită într-un șal imens ca s-o ferească, zicea, de răceală, cu toate că nu se simțea nicio adiere în aer.

— Unde ați fost? Pe unde ați umblat? se interesă Körner, privind amuzat mașina prăfuită.

— Ne-am repezit până la Constanța, răspunse doamna Veniamin. O vizită prezidentei locale a Asociației copiilor părăsiți. Nu se putea altfel.

— Aha! făcu Körner. Înțeleg. O vizită de serviciu, cum s-ar zice.

— Dar tata unde-i? întrebă Felicia văzând că cele două femei sunt singure.

Zoe Veniamin coborî glasul ca să șoptească enigmatic:

— Citește. A primit azi-dimineață cărțile comandate la Paris. Nu-l mai scoate acum nimeni de acolo.

Și arată cu mâna spre etajul al doilea al hotelului.

Cele două doamne dădură noapte bună cu intonații și priviri asemănătoare, străbătute de duioșia comică a mamelor resemnate să îngăduie copiilor o petrecere peste ora obișnuită. Restaurantul era aproape gol. La Eforie, după unsprezece seara, lumea s-a împărțit: o parte s-a dus la culcare, iar cealaltă își începe veghea nocturnă până la ivirea zorilor în jurul meselor de ruletă, de bacara și de *chemin de fer*. Pe aceștia îi recunoști lesne a doua zi, nu atât după pleoapele umflate și roșii, cât după umbletul nesigur și uitătura halucinantă care continuă să urmărească învărtirea unei rulete imaginare. În primele seri, profesorul Veniamin rămânea ceasuri întregi în jurul mesei verzi la spatele jucătorilor și asculta, chibiț tăcut, pe crupierul care oficia repetând monoton: „*faites vos jeux, messieurs, rien ne va plus*”, apoi însoțea cu o privire febrilă ruleta pornită vijelios, până ce își încetinea rotirea, ca o hârâitoare ostenită. Uneori, scotea chiar un creion și nota ceva într-un carnețel. Era convins că, aplicând riguros calculul probabilităților, ar ajunge să adune, tot bănetul acela de pe masă, dar se mulțumea să-și expună teoria, a doua zi la dejun, citându-l pe Pascal și pe Poincaré, fără a îndrăzni să se aventureze într-o asemenea afacere cu banii săi puțini și numărați. (În afară de leafa de profesor nu avea niciun fel de venit. Câteva sute de obligații de stat provenite din zestrea Zoei nu mai aduceau aproape nimic.)

Când muzicanții se iviră, Körner făcu ochii mari și nu-și stăpâni o strâmbătură a buzelor. Quartetul poftit la masă trecuse mai întâi pe la hotel ca să-și lase instrumentele și se prezenta acum disponibil și puțin stânjenit în fața lui Körner și a fetelor. În primul moment, decepția lui Körner fu atât de puternică încât era să-i ia la rost: Păi bine, șefilor, unde vi-s scripcile? Așa ne fuse vorba? Își aminti însă la timp că nici nu pomenise de viori, când i se adresase lui Vlaici, temându-se să nu jignească susceptibilitatea lor de artiști. Își închipuise că muzicanții vor veni de-a dreptul de la concert la restaurant. Și acum, iată-i apropiindu-se cu

mutra prostită a unor funcționari care au ieșit de la slujbă, păstrând o urmă de zâmbet profesional ca înaintea publicului. Körner simți o mare părere de rău și gândi repede: „am făcut o prostie”, dar se ridică să-i prezinte fetelor.

Abia așezat, Tudor Vlaici se crezu dator să le povestească pe un ton scârbit conflictul cu direcția Cazinoului (spunea: tripoului), amplificând bineînțeles indignarea sa când îi ceruseră să-l scoată pe Ceaikovski din program.

— Voiam să renunț la concert, dar nu m-au lăsat băieții, minți el arătând cu capul spre ceilalți. Afară de asta am cântat destul de prost. Simțeam că nu am o sală *bună*. Nu era publicul meu obișnuit.

Își potrivea un zâmbet sub mustăcioara neagră și întoarse capul spre Maria Veniamin.

— În afară de dumneavoastră, pe care v-am văzut la toate concertele de la Ateneu, era un public cu totul străin de muzică.

Felicia își mușcă buzele ca să nu pufnească în râs.

— În ultimul timp n-am mai fost, se apără timid Maria, aruncând o privire complice spre soră-sa, cu aerul de a-i explica: „Ce vrei să fac? Nu-i pot spune că n-am fost decât o dată în viața mea la concert. Ce poate să strice dacă el crede că n-am lipsit de la niciunul?”

Körner hotărî să lase deoparte supărarea și să-și ducă până la capăt rolul său de amfitrion. Porunci un dineu copios fără să uite șampania. Magda îi mărturisea lui Pavlov că nimic pe lume nu-i mai frumos ca *An Schwager Kronos* de Schubert, și muzicantul, care reținuse că ea e sora *elefantului* plătit, se grăbi să se mire: „extraordinară coincidență, Schubert e pasiunea mea”, și începu chiar să-i fredoneze din *Mignon*, pe când în celălalt colț al mesei Vlaici răspundea la întrebările Feliciei în legătură cu concertele Filarmonicii, probabil ca să-i arate acestuia că din câți se aflau acolo numai dânsa știe ce-i aia muzică. Ceilalți doi muzicanți tăceau, simțindu-se oarecum inutili. Din când în când, Vlaici întorcea capul ca să-l întrebe pe violoncelist, nu

fără acel pic de ifos al marilor artiști care simulează că memoria li-e prea absorbită de problemele artei lor ca să mai rețină și altceva:

— Gheorghiu!e, nu-ți amintești cumva dacă în concertul dinainte de Crăciun am avut și *Capriciul vienez* de Kreisler?

Sau:

— Probabil că eram *în formă*. La sfârșit, prințesa Marta Bibescu mi-a trimis un buchet de garoafe din sera ei.

— Nu erau garoafe, meștere, niște trandafiri de toată frumusețea cu niște tije lungi cât un baston, întrerupse violoncelistul ca să dea mai multă autenticitate faptului.

— Așa e, trandafiri, întări Vlaici fără să clipească, dar nu-și putu stăpâni un surâs mai curând trist amintindu-și că singurele flori pe care le primise după un concert au fost acelea ale domnișoarei de la garderoba Ateneului, una Aura, niște biete micșunele învelite în staniol.

— Numai aici poți mânca niște stavrizi așa delicioși, observă Pavlov cu gura plină, de astă dată sincer, nu ca în entuziasmul arătat pentru Schubert.

El se simțea mai la largul său în mijlocul acestor străini amabili. Fost viorist prin restaurante, cu un repertoriu de valsuri și de potpuriuri, care culmina spre dimineață cu aleanuri oltenești și sârbe, era deprins să se lase invitat pe la mese de domni abia cunoscuți, de cucoane năpădite de melancolii suspecte după desert, și cărora nu refuza să le zică ceva duios la ureche. De multe ori regreta că îl urmase pe Vlaici, fostul său coleg de Conservator, când acesta îi ceruse să-și părăsească taraful de restaurant spre a fi a doua vioară a quartetului. „Haide, mă, nu te mai codi atâta, îi strigase Vlaici. În loc să-mi sari de gât că te scot din birt ca să fac dintr-un scripcar un artist, tu mai stai pe gânduri!”

Felicia se simțea mai puțin neliniștită. Un început de bună dispoziție o cuprinsese. Se bucura fără să-și poată explica pricina acestei neașteptate voioșii, dar nu-și ascundea un sentiment confuz: „sunt bucuroasă, probabil, fiindcă Maria nu e alături de Körner. Maria vorbește acum cu Vlaici, ca și cum Körner nici n-ar fi acolo, în capul mesei.

Ce face în clipa asta Körner? Râde cu poftă, clipind șiret din pleoape către Pavlov“. Se vede că muzicantul a înțeles să compenseze lipsa viorilor cu câteva anecdote. „De pe la mese adunate și iar la mese date, recunoștea el. Să aibă măcar atâta boierul pentru banii lui.” A rămas cu năravurile sale de lăutar de restaurant, orice ar face Vlaici ca să-i vâre în cap că el, Pavlov cel de azi, nu mai are, nu mai trebuie să aibă niciun fel de asemănare cu Pavlov de la Gambrinus. Ceilalți doi mâncau tăcuți, schimbând rar câte o vorbă între dânsii. Acela căruia Vlaici îi spunea mereu: „Gheorghiu, fii bun și amintește-mi...” Îl privea cu respect pe Körner. Pentru el, Körner era omul care plătea această masă și nu înceta să admire veselia netulburată cu care amfitrionul asculta anecdotele lui Pavlov, deși știa că-l vor costa scump. „Să fi fost eu în locul său, gândi Gheorghiu, știu că nu-mi mai tihnea mâncarea și nu-mi ardea de istorioarele lui Pavlov dacă aveam atâția invitați.”

Vlaici se ridică deodată și, întorcându-se întâi spre Körner, apoi rotind ușor paharul spre ceilalți, zise: sa trăiți. Înainte de a-l duce însă la gură, se mai înclină o dată în dreapta lui, unde se afla Maria, și-i surâse. Ea răspunse cu un gest la fel, înălțându-și puțin paharul până în dreptul nasului, și mulțumi din ochi. Felicia nu-și mai putea ascunde bucuria privind acest dialog de zâmbete. Magda, care tocmai îi povestea un incident oarecare dintr-o excursie pe care o făcuse la Sibiu, păru foarte mirată. N-ar fi bănuit că întâmplarea avea atâta haz încât să stârnească râsul dificil al Felicieii.

— Mai spune-mi o dată versurile pe care ți le-a citit logodnicul, o rugă Felicia cu o voce prea tare ca să exprime doar interesul pentru poezia ce-i plăcuse Magdei. Simțea nevoia să asculte orice numai să poată urmări în voie desfășurarea idilei ce se înfiripase între soră-sa și Vlaici.

— Care versuri? întrebă Magda, încruntându-și puțin fruntea. Și, amintindu-și deodată, exclamă: A, da!

*Als alle Vogel sangen
Da hab' ich ihr gestanden
Mein Sehnen und Verlangen!*

Cuvintele melodioase se izbeau de urechea Feliciei, rămânând afară. Prefăcându-se încântată, încerca să-și explice mai limpede sentimentul de mulțumire pe care-l trăia. „M-am înșelat, își zise. Maria nu e așa de orbită de groaza ei de sărăcie ca să nu mai distingă un om de valoare de un domn care-și poate permite să plătească un dineu copios. Ieri a fost Marcu. Ulpiu Bontaș, pictorul sărac, astăzi e Tudor Vlaici, violonistul acesta care în ciuda aerelor sale de cabotin pare un băiat bun și în orice caz un artist. Maria îl ascultă altfel decât pe Körner, cu un altfel de zâmbet, nu se simte la dânsa nimic silit, nici măcar efortarea de a place.”

Vocea răgușită a lui Pavlov și râsul zgomotos al lui Körner o împiedicau să priceapă ce spunea Vlaici. Auzi însă foarte bine glasul Mariei, când muzicantul tăcu:

— Mărturisesc spre rușinea mea că nu mă omor după muzică. Nici n-o prea înțeleg. Îmi lipsește o pregătire specială ca s-o pot înțelege.

„Lui Körner nu i-ar fi mărturisit niciodată că habar n-are de muzică, își spuse Felicia, pe când unuia ca Vlaici nu-i ascunde asta.”

Se auzi deodată vocea lui Körner:

— Domnișoară, sunt sigur că dacă *dumneata* (i se păru Feliciei sau tonul avea o nuanță ironică, trădând parcă un pic de gelozie?) l-ai ruga pe domnul Vlaici să ne cante ceva, așa ca între prieteni, nu te-ar refuza.

Maria se mulțumi să zică într-o doară, fără a stăruii prea mult:

— Da, te rog, cântă-ne ceva. Cântă-ne din bucata pe care trebuia s-o auzim la concert. Felicia ținea atât de mult s-o audă!

Vlaici avu un gest de apărare, dar o strâmbătură a buzelor arăta că se simțea și puțin jignit.

— Iertați-mă, îmi vine greu... Nu-s obișnuit să cânt la

restaurant. Și apoi nu mi-am adus vioara. (Nici nu i se adresa Mariei, știind că nu făcuse decât să repete o dorință a amfitrionului și că, în fond, nici nu ținea prea mult să-l audă cântând.)

— Vioara? sări din locul său Körner. Dar cât ai clipi, cât ai fuma o țigară, vioara ar putea fi aici. Numai dacă nu vrei... Eu, ai văzut, nici n-am îndrăznit să te rog. Credeam însă că pentru ea, nu-i așa, pentru domnișoara Maria...

Hotărât lucru, Körner se dezghețase, poate mai mult decât ar fi dorit. Îi luceau ochii și aproape că nu se mai auzea decât gura lui. Magda se uita la el parcă speriată, dar recunoștea în sinea ei că frate-său câștiga un aer mai simpatic când era cu chef.

— Adalbert, îi strigă, încă puțină șampanie și vei umbla ca la revelion.

— Dar cum umbla la revelion? voi să știe Felicia.

— În patru labe, râse Magda.

Întoarseră toți capul să-l privească mai bine pe Körner, încercând să și-l închipuie pe directorul faimosului Metropol-Oil umblând în patru labe și, printre râsete, se auzi vocea lui răstită:

— Magda!

Asta părea să fie o chemare la ordine adresată surorii care vorbise prea mult, dar ea nici nu se sinchisi și, în clipa următoare, Körner începu iar să ciocnească cu Pavlov. Se vedea însă că, deși amețit; păstra un rest de luciditate care-l ajuta să priceapă că le face o deosebită onoare acestor muzicanți, oferindu-se atât de natural, atât de despuiat de orice demnitate în fața lor. Oamenii veseli par întotdeauna mai tineri. Veselia aceasta descoperea un Körner tânăr, așa cum nici el nu se regăsea decât rareori. Abia trecuse de treizeci și opt de ani, dar se silise întotdeauna să pară mai bătrân, ca generalii aceia tineri care simt nevoia să adauge gradului lor și prestigiul vârstei spre a nu-i mârni prea tare pe căpitani în bătrâniți în subordine.

Felicia se simțea fericită. O bucurie răutăcioasă o încerca, și ea nu i se împotriva, văzându-l pe Körner în această

ipostază de chefliu înconjurat de lăutari și de fete. „Noi, eu și Maria, suntem *fetele*, repetă în gând și se întunecă deodată. Are dreptate Mihai, își zise, când susține că toți acești magnați ai industriei, toți acești șefi ai marilor întreprinderi capitaliste sunt nevoiți să trăiască o adevărată viață dublă. Ipocrizia societății le impune să circule prin lume cu o încruntare distantă, ca niște automate ale tristeții și urâtului, parcă dându-și seama că puterea pe care o exercită e o impostură, o autoritate abuzivă. De aceea, în afară de ceasurile când, fardați cu acest fals prestigiu, își joacă personajul public față de subalterni și în adunările consiliilor de administrație, ei se grăbesc să-și trăiască cealaltă viață, lăsând să zburde ființa lor refulată, fie în petreceri abjecte, fie claustrându-se într-o severă existență de familie, resemnați să colecționeze tablouri, puști de vânătoare sau cutii goale de chibrituri. Ca niște oameni siliți să umble mereu în frac, sunt bucuroși când găsesc prilejul să-l lepede și să se miște în voie și pe cât posibil neobservați.

Maria începe iar să se comporte ca o fetișcană fără pic de personalitate, gândi îngrijorată Felicia, văzând cum soră-sa duce paharul de șampanie la gură, sorbindu-l pe jumătate. Se crede obligată să bea numai ca să fie la fel cu ceilalți. Nici nu-i place șampania. I-a mărturisit-o anul trecut, după ce băuse la o nuntă, cu un comic aer vinovat, recunoscând jenată că preferă siropul de «coacăze».

— Maria, bei prea mult, îi vorbi peste masă cu un ton în care tremurau grija și imputarea deopotrivă.

— Mi-e sete, îi răspunse ea fără cea mai mică intenție de a se scuza și puse paharul la loc cu un gest iritat.

— Oh, eu, făcu Magda, știți, nu sufăr nicio băutură.

Când Felicia întoarse capul spre Körner, acesta își întindea gâtul și-l săruta pe Pavlov, în timp ce țigara lui rostogolită din scrumieră ardea nepăsătoare pe fața de masă.

— Foc! strigă Magda și începu să râdă prostește cu mâna la gură când frate-său privi speriat în jur căutând un incendiu, fără să vadă țigara care fumea lângă dânsul.

Felicia găsi că petrecerea durase destul. Zise:

— Maria, trebuie să mergem.

Sub înfățișarea distrată, Körner era uimitor de atent, căci răspunse în locul Mariei Veniamin, cu o mutră sincer amărâtă:

— Nu cumva vreți să plecați?

— E târziu, spuse Felicia, zâmbind în silă.

Terasa avea acum aspectul jalnic al restaurantelor de gară, noaptea, după ce ultimul tren a trecut, căci dincolo de masa lor, în fund, un singur bec anemic lumina fața ostentivă a chelnerului care dormea de-a-mpicioarele, rezemat de perete, neîndrăznind să anunțe „ora de închidere”.

— Și cu noi ce faceți? se auzi din nou lamentația lui Körner, de parcă s-ar fi văzut abandonat în câmp.

„Devine tot mai nesuferit, gândi Felicia. Măcar dacă Maria ar băga de seamă că devine nesuferit.” Maria însă nici nu-l asculta pe Körner. Ducea acum țigara la gură cu un gest impertinent de copil care bravează și râdea înecându-se în fum. Vlaici îi povestise o anecdotă de-a dreptul idioată pe care nu uitase s-o recomande ca „absolut autentică”: o pereche se oprește în fața ghișeului de bilete al Ateneului, într-o seară Beethoven. „Ce se *dă* azi? întreabă domnul, și, când casierul îi răspunde: „*Simfonia Nouă*“, se întoarce către cucoana lui: „Ce ți-am spus? N-o să înțelegem nimic din moment ce n-am fost la celelalte opt. Așa m-ai tras și la *Tarzan* seria treia...”

Atât. O ineptie. Și Maria râdea cu poftă. Se vedea că râde din toată inima. Întâmplarea i se părea într-adevăr plină de haz.

IV

JURNALUL FELICIEI.

Scrisul devine mai nervos, unele fraze par a trăda o suferință fizică, ortografia e pe alocuri nesigură. Multe ștersături. Niciun pic de grație feminină. Nimeni nu încearcă să fie grațios când îl sâcâie o carie dentară sau chiar numai o suferință morală.

„În câteva ore și cu ajutorul șampaniei, Körner ajunsese altul. Pe la trei dimineța se copilărise de-a binelea și nu mai aducea decât de departe cu cel cunoscut înainte (*un monsieur tout à fait bien, tout à fait correct, un peu reserve*), și părea să se simtă bine în pielea noului personaj, un chefliu nocturn care-și pusese ochii pe o fată. Ca toți bărbații apăsăți de răspunderile lor sociale, cred că găsea o plăcere doar în faptul că reușise să devină, fie și numai pentru câteva ceasuri, iresponsabil, adică; în singurul mod posibil, liber. De aici și exhibiționismul său naiv (o veselie stridentă, câte un strigăt nearticulat și acel *vino să te pup* către Pavlov), probabil ca să-i placă Mariei. A sărit în picioare spre dimineță: «să mergem la Constanța, e un bar acolo foarte simpatic», dar s-a răzgândit numaidecât, recunoscând singur: «nu, e imposibil, n-aș mai putea ține volanul». Când însă a propus să facem o plimbare, Maria a consimțit cea dintâi: Sora lui Körner se lăsa mai greu, pretextând că nu vrea să piardă plaja de dimineță. Vlaici și muzicanții lui s-au crezut pesemne obligați să nu-l refuze pe boierul care plătise masa. Am pornit toți de-a lungul vilelor adormite: Maria cu Körner înainte, eu, Magda și Vlaici la câțiva pași,

urmați de Pavlov, Gheorghiu (al treilea n-a scos aproape nicio vorbă toată seara, fie că era un timid, fie că n-avea nimic să ne spună). Distanța dintre noi nu era prea mare și mi s-a părut ciudat că nu-l aud pe Körner vorbind. După ce vociferase zgomotos abia cu câteva clipe înainte, nu-mi puteam explica de ce tăcuse deodată. Vorbea în șoaptă? Maria mergea legănându-se puțin și am avut impresia că privea în lături, vreau să zic altceva: am avut impresia că nu se uita la Körner, că se ferea să-l privească. Cred chiar că la un moment dat s-a oprit, rămânând un pas în urmă, ca și cum ar fi voit să se întoarcă. Plimbarea a ținut o jumătate de oră. La înapoiere, în dreptul Cazinoului, un domn mai bătrân stătea de vorbă cu o cucoană rezemată în baston. O clipă după ce trecusem pe lângă dâșii, am auzit foarte limpede vocea ei: *les garçons, les filles, tout ça travaille ensemble, se baigne ensemble, couche ensemble*. Nu m-a supărat. Când mă depărtasem însă, fraza asta începu să-mi sfredelească auzul și simții ceva, ca o vâjâitură la tâmpile.

Maria a fost mult mai tăcută ca de obicei. În timp ce ne dezbrăcăm n-a amintit decât o dată de Körner: «nu pare un om fericit». Am întors capul, mirată: «ți-a spus-o el?» Vedeam că regretă vorba dinainte. «Nu, făcu ea, după o tăcere, am spus și eu așa.» Mințea. În schimb, ca s-o pun la încercare, m-am pomenit zicându-i că Vlaici se bucură de un renume exagerat și că, în fond, nu-i decât un executant mediocru. Maria a ridicat ochii, parcă surprinsă și mâhnită. Nu mi-a răspuns îndată, dar după câteva minute, când ne aflam amândouă în pat, o auzii: «E totuși apreciat. Enescu a avut cuvinte măgulitoare despre el. Mă mir că-l judeci așa de rău.»

M-am sculat mai de dimineată decât credeam după o noapte pierdută. Am lăsat-o pe Maria dormind și am plecat la plajă. În afară de prietenele Mariei, n-am întâlnit nicio figură cunoscută. Târziu, când am ieșit din apă, i-am zărit pe Körner și pe Vlaici cu niște tichii de dril în creștet, care le veneau foarte caraghios, dându-le nu știu ce aer de clovni mahmuri. Ședeau în capul oaselor și-și răsuceau mereu

gâtul urmărind un grup de fete care băteau mingea. Când m-au văzut, s-au ridicat și au venit spre mine, mirați că sunt singură. Nu mi-a fost greu să-mi dau seama că directorul de la Metropol-Oil era puțin rușinat, nu atât de cele întâmplare în noaptea trecută, căci, la drept vorbind, nu se întâmplase nimic, cât de faptul că ni se arătase sub chipul unui petrecăreț oarecare, așa de diferit de înfățișarea sa obișnuită. Era rușinat ca un domn pe care l-ai surprins dimineața înainte de a-și fi cănit părul sau fără perucă, cu capul său adevărat, alb sau chel, cum nu-l văzuseși niciodată. «Unde-i Magda?» l-am întrebat, probabil chiar în secunda când el era gata să întrebe unde-i Maria. «Cred că n-o vom vedea pe Magda până la amiază, râse Körner. Doarme dusă... Nu ține ca noi la băutură.»

Părea însă tulburat. «Și dumneata? Singur?» întrebare ineptă, vedeam doar că Vlaici e singur. «Cum vedeți, făcu el. Ceilalți au plecat azi-dimineață la București.»

Pe la unsprezece veni și Maria. Călca iute, strecurându-se printre trupurile lungite în nisip și ne căuta cu o privire mioapă. Când ne zări, începu să alerge spre noi făcându-ne semn cu mâna, bucuroasă că ne găsește laolaltă.

«Nu mi s-a mai întâmplat să nu te aud plecând», îmi spuse și le întinse mâna, precipitându-se, celor doi bărbați. Întâi lui Vlaici, apoi lui Körner care o măsură cu o uitătură ce mi se păru lacomă. «Cine mă iubește mă urmează!» strigă ea. Și, fără să mai aștepte, porni în goană spre țarm. Vlaici și Körner se luară după dansa, parcă întrecându-se care s-o ajungă mai repede.

M-am întins cu fața în jos și am încercat să pun oarecare ordine în gândurile mele. Ajunsesem tocmai, nu fără efort, să uit pentru câteva clipe de Maria, de Körner și de Vlaici, așa cum procedez uneori înainte de a adormi, când între veghe și somn reușesc să-mi aleg temele visului, îndepărtând imaginile și personajele lipsite de interes. E un exercițiu pe care-l practic de multă vreme și lui îi datorez o descoperire: sfortarea făcută ca să uiți un lucru e mai mare decât aceea de care ai nevoie ca să-ți amintești de el. Așadar,

după ce i-am eliminat pe toți din memoria imediată, ca să-i fac loc lui Mihai, tocmai când eram pe punctul de a-l readuce lângă mine, a dat buzna un roi gălăgios, prietenele Mariei: fetele Popescu de la Craiova, Elvira Algiu și Ana Ionașcu, fiica unui coleg al tatei. «Haide, mi se adresează Elvira Algiu, spune-ne repede cine-s tipii recrutați de Maria. Nu i-am mai văzut aici până azi.» În loc să-i răspund, m-a cuprins o poftă de a cicăli, de a scoate pe cineva din sărite. «Ce vă privește?» Și, înălțînd capul, am întrebat-o pe un ton care mi se păru provocator: «Mai bine explică-mi ce înseamnă inima asta roză străpunsă de două săgeți galbene pictată pe maioul tău». Elvira Algiu nici nu luă în seamă intenția mea ironică și răspunse amuzată: «Astea-s armele familiei. Cu ele biruim noi, dacă ții să știi numaidecât».

În clipa aceea îl zării la câțiva pași mai departe pe Körner, cu spinarea încovoiată, făcând capra, în timp ce Maria și Vlaici săreau peste dânsul. Surprinzându-mi privirea ațintită la joaca lor, fetele se uitară și ele într-acolo. Maria le văzu, căci o auzi strigându-le: «Veniți încoace. Nu vreți și voi să săriți?» Surorile Popescu, mai țăfnoase de felul lor, răspunseră din vârful buzelor: «a, nu, mersi», dar Ana Ionașcu și Elvira Algiu, cea cu armele familiei pe maiou, nu așteptară să li se repete invitația. Le văzui în clipa următoare sărind peste Körner. Nu trecu mult și Maria bătu din palme și spuse «destul pentru azi». I s-o fi făcut milă de Körner, gândii, văzând cum acesta își îndreaptă spinarea și se apropie de dânsa, cu fața nădușită și mai roșie ca de obicei.

Maria făcea prezentările. Îl vedeam pe Vlaici strângând mîna fetelor. «Domnul Körner, domnul Vlaici... Asta e Elvira Algiu, asta e Ana Ionașcu», zicea Maria, de parcă le-ar fi vorbit mai de mult celor doi de prietenele ei. Maria se desprinsese deodată de grup și, lăsându-l pe Vlaici acolo cu cele două fete, porni mai departe, repede, ca și cum și-ar fi amintit că e așteptată undeva. Körner rămase o clipă locului, ezitând, apoi o ajunse din urmă. Călcau alături și mi se părea că numai el vorbește. Se depărtau încet, îndreptându-se spre mal. I-am pierdut pentru o clipă din

ochi, dar mai târziu i-am descoperit lângă stâncile acelea bătute de valuri. Spintecau apa și se scufundau în același timp, ca la un semn, ieșind apoi deasupra și înotând unul spre celălalt. Vlaici, care se despărțise de prietenele Mariei, veni să se lungească lângă mine. Privea tăcut înainte. În picioare, ținându-se de stânci, Maria vorbea cu Körner. Pe fața lui Vlaici trecu parcă o umbră, deși în colțul buzelor îi flutura un surâs. «Cine nu v-ar cunoaște, n-ar putea zice că sunteți surori», îl auzii. Nici nu mi-am întors privirea ca să-i răspund: «E adevărat, multă lume a remarcat că semănăm foarte puțin». Vlaici continuă: «O, foarte puțin, aș zice mai deloc». Voiam să pun capăt acestei discuții inutile. Nu era nevoie să-mi amintească nimeni că nu există nicio asemănare între mine și Maria. Dar Vlaici stărui: «Aveți, cred, și temperamente foarte diferite. Maria e mai expansivă, dumneata ești o fire mai *rezervată*». Spunea Maria, fără să se gândească, îmi închipui, numai la naturalețea frazei. «Da, avem caractere destul de diferite», am recunoscut eu, nu știu de ce cu un glas mai tăios, dar, dându-mi seama că nu aveam niciun motiv să-l reped, am atenuat replica, de astă dată zâmbind: «Se pare că natura nu confecționează în serie. Își permite unele fantezii și diferențieri chiar acolo unde nu te aștepți».

Vlaici râse. Are o dantură urâtă, cu incisivii răriți.

Maria veni spre noi, singură. Fără s-o întreb, spuse: «Domnul Körner rămâne aici la plajă. Azi nu vrea să ia masa. Zice că greva foamei îi face bine». Îmi venea să țin auzind cuvintele sacrale.

— Körner face greva foamei!

Abia m-am putut stăpâni. (Mihai, dragul meu Mihai, tu care ai făcut greva foamei patru zile la Văcărești, tu și primarul din Cork, care a postit șase săptămâni, tu și studentul acela ftizic, Ioan Niculăiță, care-mi spunea «duduie Felicia, Dostoievski...») Vlaici a mai stat cu noi vreun sfert de oră fără să scoată o vorbă, așteptând probabil să plec înaintea lui, ca să rămână singur cu Maria, apoi ne-a lăsat, zicând că fugе la hotel unde dintr-un moment

într-altul trebuie să-l cheme la telefon impresarul său din București.

Maria se tot frământa pe nisip, întorcându-se când cu spatele când cu fața la mine. Are să-mi dea o veste, gândii, și nu știe cum să înceapă. S-au scurs așa câteva clipe, fără să vorbim. Deodată se ridică în capul oaselor și-mi puse o mână, șovăitoare, pe umăr: «Ascultă, Felicia, îți voi spune ceva, dar să nu ții». M-am întors încet cu fața la dânsa și am privit-o drept în ochi: «Eu nu țin niciodată». Poate că ar fi trebuit să am pentru cuvintele acestea un alt glas decât al meu, mai puțin răstit. «Să nu mă cerți, asta voiam să zic», explică ea. Apoi, brusc, hotărându-se parcă să nu mai lungească introducerea, rosti dintr-o suflare: «Körner mi-a propus un loc la Metropol-Oil».

Așteptă o secundă ca să vadă efectul și, ca și cum s-ar fi temut că nu-i voi mai da timp să ajungă la capăt, adăugă repede: «Bineînțeles, am primit numaidecât». Îmi năvăliră în minte cuvintele Magdei Körner: «Și pe Gertrude Tubig, orfana, a angajat-o la Metropol-Oil». Maria se juca luând în palmă nisip și lăsându-l să se prelingă printre degetele răsfirate. «Nu spui nimic?» întrebă ea și fără să mai aștepte răspunsul: «Nu te surprinde?» Încercam să-mi închipui bucuria tatei când va afla că Maria a căpătat o slujbă la Metropol-Oil, tata care-i trimitea cu mari dificultăți două mii de lei pe lună. «De ce să mă surprindă? Mi-a spus soră-sa că are o inimă de aur. A angajat-o și pe Gertrude Tubig, o orfană.» Vorbeam cum nu se poate mai potolit, însoțind cuvintele cu un zâmbet destul de echivoc. «Ești o proastă, Maria. De ce ți-ai închipuit că am să mă supăr? Dimpotrivă, mă bucur foarte mult că ai găsit un serviciu... Asta are să-ți aducă o independență, o libertate... Te va schimba cu totul.»

Nici n-am isprăvit și Maria îmi apucă brațul și începu să mi-l scuture, apoi mă îmbrățișă. «Stai locului, că mă sufoci!» i-am strigat și, pe un ton insinuant, în care se simțea de ajuns că îi întind și o capcană: «Nu se bucură cineva așa de mult numai fiindcă a găsit o slujbă. Și uitai să te întreb ce fel de slujbă poate să-ți dea când tu habar nu ai de lucrări de

birou. Doar n-ai învățat la Litere cum se face o factură!?»

Maria presimțise desigur întrebarea, căci nici nu stătu pe gânduri: «I-am spus că nu știu mare lucru și el a dat din umeri: Nu-i nimic, la secretariat nu-i nevoie să ai o pregătire specială. Sunt chiar cuvintele lui».

Am pornit spre hotel. Maria părea într-adevăr foarte fericită, probabil fiindcă vestea nu mă mâhnise cum se aștepta. «La secretariat, așadar?» mă pomenii întrebând-o inutil. Maria își petrecu brațul în jurul meu. «Da, la secretariat, așa zicea. Păcat că n-am învățat serios englezește, aș fi fost secretara lui personală în locul ăleia, Gertrude Tubig, orfana despre care ți-a vorbit Magda.»

Am ajuns între timp la hotel. Trecând prin hol, spre a urca la camera noastră, ne-am auzit strigate de tata. Se afla la o mesuță cu doamna Körner. Pe cât am înțeles după privirea respectuoasă și cam uluită a bătrânei doamne, tata îi vorbea despre Apollonius, Gymnasiarchul din Callatis, și îl combatea pe Dittenberger. (Mi-am zis: Maria are dreptate. E din ce în ce mai insuportabil cu marotele sale arheologice. Înainte își alegea mai exigent auditoriul, dar de la o vreme vorbește oricui. A îmbătrânit fără să observ, parcă dintr-o dată. Mama l-a susținut întotdeauna, arătându-se foarte convinsă de știința lui. «Nu-s doi ca dânsul», zicea. Îmi repeta mereu când eram mai mică: «Tatăl tău știe mai multă carte decât Pârvan, fetița mea, dar n-a rămas decât un biet profesor de liceu fiindcă-i indolent și fiindcă a avut întotdeauna un aer frivol, nesianos. Se poartă cu lavalieră ca pictorii și poeții, pe când Pârvan umblă cu un fel de tunică încheiată până în bărbie, ca un pastor protestant. Asta impune. Ah, dacă ar fi fost nițel mai grav și dacă n-ar fi avut obiceiul ăsta detestabil de a sta de vorbă ore întregi în loc să scrie...»)

Când m-am apropiat de tata și-a întrerupt expunerea, ceea ce mă făcu să cred că simțea totuși un fel de jenă tot repetând în fața noastră lucruri pe care le auzisem de atâtea ori. «Mama voastră întârzie», zise el, privindu-ne cu oarecare mândrie. Avea o mândrie copilărească când bănuia că se află

în jurul nostru cineva care ne admiră. «Nu vă doare pielea, fetelor?» se interesă doamna Körner. Răspunse Maria: «Acum nu ne mai doare, dar cu câteva zile în urmă era îngrozitor». M-am ridicat. «Mă duc să văd ce face mama». Doamna Körner mă rugă să trec și pe la camera lor pentru a-i spune Magdei să coboare. Am găsit-o rânduind niște lucruri într-un geamantan de piele galbenă, acoperit tot de etichetele hotelurilor prin care trecuse Körner probabil. «Dumneata erai? se miră Magda când mă văzu. Ce rău îmi pare că din cauza petrecerii de azi-noapte am pierdut o dimineață de plajă.» Ținea în mână niște rufe bărbătești. «Cămășile lui Adalbert», îmi spuse, învăluindu-le într-o privire duioasă. Deasupra era una albastră. Atât a fost de ajuns, să văd această cămașă ca să-mi amintesc de acea după-amiază de iarnă. Mi se întâmplă adeseori asta. Un cuvânt auzit pe stradă, o adiere acră de fum de țigară, un crâmpei de priveliște întrezărit printr-o fereastră deschisă, și, uneori, doar culoarea unei cămăși, ca acum, îmi readuc brusc în minte după-amiaza în care Mihai m-a luat în brațe, purtându-mă ca pe o pradă spre patul său răvășit, după ce căutase adânc în ochii mei ca să se încredințeze că nu va întâmpina nicio împotrivire.”

PARTEA A DOUA

MADAM ISĂCESCU PLIMBĂ O ULTIMĂ privire scrutătoare peste toate mesele ca să vadă dacă nu lipsește ceva. Nu lipsea într-adevăr nimic. Pe fiecare, erau cu totul patru, câteva flori într-un vas de pământ așterneau o culoare veselă, dând sufrageriei o înfățișare aproape elegantă, în ciuda pereților zugrăviți de mântuială cu niște stele cărămizii pe un cer lăptos. Prin perdelele cu franjuri ale celor două ferestre care dădeau în curtea interioară, străbătea egală și mohorâtă o lumină zgârcită, care se ivea dimineața târziu și se retrăgea îndată după amiază, parcă grăbită și rușinată. Madam Isăcescu descoperise mai demult că sufrageria suferea din pricina acestei lumini anemice și se silise să-i adauge ceva, o cochetărie care s-o facă mai primitoare: tablourile. Așa le zicea ea celor trei reproduceri decupate, una din *L'Illustration* și celelalte din numărul de Paște al unei gazete, puse în ramă aurie și spânzurate pe pereți. Din nefericire, însă, trebuia să te apropii bine ca să distingi aici o *Venus blessée* în care artistul, rămas anonim, pentru că rama prea lată îi ascundea semnătura, aducea o zeiță cu coapse cam din topor contemplându-și un deget de la piciorul stâng, dincolo, într-o cromolitografie, pe regele Carol I restituind mărinimos faimoasa spadă lui Osman Pașa, culcat într-o birjă și, în sfârșit, tocmai pe peretele, din fund, lângă ușa care ducea la bucătărie, un Hamlet hirsut cu o privire tulbure, muștrându-și mama într-o cămașă lungă de noapte, roză ca și cuvertura patului incestuos de alături.

Madam Isăcescu se așează în fața unei mesute de unde

supraveghea de obicei serviciul, și începu să treacă într-un caiet gros cheltuielile zilei. Pe fruntea ei încrețită se mai ivi o cută și buzele i se strânsură într-un zâmbet amar când trase cu creionul o dungă în diagonală peste contul domnișoarelor Veniamin pe luna august. Rămase câțva timp îngândurată frământând creionul între degete, apoi închise caietul cu o mișcare bruscă. „Bine că n-au lipsit decât o lună”, își vorbi ea singură, dar în clipa următoare, parcă amintindu-și de un lucru important, gata să-i iasă din minte, duse mâna la cordonul soneriei. Se auziră în spatele ei pași de pâslă târându-se încet, și madam Isăcescu încruntă din sprâncene, nerăbdătoare. Când servitoarea se arătă în prag, îi aruncă o uitătură încărcată de reproșuri nedefinite. Pesemne că femeia era obișnuită să înțeleagă o asemenea privire mai bine decât orice cuvânt, căci, înainte de a afla din gura stăpânei pentru ce o chemase, începu să explice cu un glas uscat cum sunt toate glasurile deprinse să tacă:

— Domnișoara Felicia...

— Ei? Ce-i cu ea? îi tăie vorba madam Isăcescu.

— M-a chemat să-mi predea rufele și...

Văzând că slujnica își justifică încetineala, stăpâna renunță la muștrarea pe care i-o pregătise, înghițindu-și năduful.

— Bine, bine, făcu ea repede, ca să-i arate că o chemase pentru altceva, și ridicând deodată vocea îi porunci să strângă de pe mese șervetele de pânză și să le înlocuiască cu altele de hârtie.

Slujnica dădu să se depărteze, când madam Isăcescu strigă în urma ei:

— Să-i spui Caterinei să nu greșească iar cafeaua domnului Atanasiu. De câte ori să-i repet că domnul Atanasiu ia cafeaua fără zahăr?

— Zicea că ieri a uitat, se încumetă s-o întrerupă femeia.

— Să nu mai uite! Asta nu-i un cuvânt: a uitat. Domnul Atanasiu suferă de diabet. Nu înseamnă că trebuie să-l omorâm.

Întoarse capul ca să-i arate că nu mai are nimic de

adăugat și, aplecându-se iar peste caietul de socoteli, începu să-l frunzărească. Era însă cu mintea la altceva. Se oprea din când în când și ciulea urechea spre scară, pândind niște pași care nu se auzeau. Rămase un timp așa, cu creionul la tâmplă, fără să-și dezlipească ochii de pe ușă. Pendula bătu douăsprezece. Nu mai avea bătaia muzicală din 1910 când madam Isăcescu o cumpăraseră, ci mai curând un fel de dangăt spart de clopot tocit. Stăpâna îi asculta bătaile cu o privire îngrijorată, ca și cum ar fi urmărit horcăitul unui prieten vechi, așteptându-se din clipă în clipă să-l vadă amuțind pentru totdeauna. La urmă răsuflă ușurată. „Mai ține o bucată de vreme”, își spuse, vorbind parcă de o făptură care agoniza lângă dânsa și, lăsând caietul pe masă, ieși din sufragerie. Încăperea rămase câteva minute încremenită în tăcerea aceea mirată a lucrurilor abandonate. De undeva, probabil din bucătărie, se auzi zvonul voios al unui robinet deschis, amestecându-se cu clinchetul farfuriilor, iar din curtea interioară plânsul unui copil și alintările unei mame sau ale unei bone. Pe urmă iarăși tăcerea dinainte, cu dialogul mut al scaunelor goale. Abia pe la unu, scârțâitul unei uși la etaj sfâșie liniștea și câteva clipe mai târziu o femeie cu obrazul îmbătrânit prematur apăru în pragul sufrageriei. Văzând că nu coborâse încă nimeni, murmură ca pentru sine: „iar am venit prea devreme“, apoi străbătu cu pași mărunți încăperea și se așeză la masa din fund sub privirile pline de reproș ale prințului Danemarcei. Zgomotul stârnit de scaunul mișcat din loc atrase pesemne atenția celor de la bucătărie, căci madam Isăcescu se arătă numaidecât. Dând cu ochii de femeia așezată la masă, trase ușa după dânsa și se apropie:

— Mata erai, duduie Angela? Dar azi știu că ai dormit. Te-ai săturat de somn pentru o săptămână întreagă.

— Ce să fac, madam Isăcescu? râse în silă duduia Angela. Când trebuie să te scoli în fiecare zi la șase, îți vine să nu te mai dai jos din pat duminica.

Patroana pensiunii lăsă înadins să treacă un interval

după cuvintele celeilalte, ca să poată schimba vorba.

— Știi că Veniamincele s-au întors? întrebă ea cu o indiferență simulată.

Cealaltă își ridică ochii, surprinsă:

— Da? S-au întors?

— Azi-noapte, lămuri madam Isăcescu. Când ai să îi vezi, te sperii...

— Zău? Sunt tare bronzate?

— Bronzate? Negre, draga mea, negre ca...

Căută o comparație care se încapățâna să nu vină. Renunță deci și continuă:

— Foarte negre. Maria mai cu seamă, țigancă sadea, nu altceva.

— Trebuie să-i stea bine. Abia aștept să le văd.

— Da, nu zic, îi stă bine, consimți din vârful buzelor patrona pensiunii, dar, vezi mata, pe vremea mea o femeie cu pielea oacheșă nu era privită ca o damă distinsă. Acum e altfel...

Duduia Angela zâmbi strâmb:

— Asta-i moda Josephine Backer, madam Isăcescu, n-ai ce-i face.

Madam Isăcescu ridică din umeri:

— Dumnezeu le mai știe toate modelele astea.

Auzind ușa, se întoarse repede:

— Bună ziua, domnule Atanasiu, voi spune îndată să vă aducă supa.

Domnul Atanasiu păru să schițeze din cap un „mulțumesc”, dar se răzgândi: la ce bun, de vreme ce plătește supa? Își aruncă deci pălăria în cuier și se așeză. Era o persoană cu guler ștaif, probabil funcționar la vreo percepție, fără semnalmente deosebite, în afară poate de ochii de viezure și de nasul într-adevăr spectaculos, care se pleca să i se uite în gură când o deschidea.

— Cum vă mai simțiți acum cu doctoria nouă pe care o luați? întrebă madam Isăcescu, îndreptându-se spre masa domnului Atanasiu. Mai bine, nu? I-am scris și fratelui meu, subprefectul, s-o ia. Tot de diabet suferă el. N-a pus dulce în

gură de zece ani, bietul om.

Nu mai așteptă un răspuns și trase de cordonul soneriei.

— Poți aduce, îi spuse servitoarei care crăpase doar ușa, fără să intre, și-i arată cu capul spre duduia Angela spre domnul Atanasiu.

Între timp, se așezase la mesuța ei. Nicăieri nu se simțea mai bine. Era postul de observație de unde putea să vadă tot ce se petrecea în sufragerie. Nu-i scăpa nimic. Dacă vreunul din pensionarii ei ducea lingura la gură și apoi o punea la loc, cu o strâmbătură, abia se stăpânea să nu se repeadă: „Poate că nu vă place supa? Mă mir. O servim aici din 1914, aproape zilnic, și toată lumea zice că-i delicioasă. Domnul Miclea, deputatul, care locuia la mine când era student, se lingea pe buze și cerea încă o farfurie. Și profesorul Zamba, chirurgul, după ce s-a însurat a venit să-i dau rețeta.”

Din când în când arunca o privire necăjită spre ușă.

— Azi toată lumea întârzie, șopti ea mai mult pentru dânsa, dar domnul Atanasiu crezu că i s-a adresat lui.

— Ați spus ceva, madam Isăcescu?

— Parcă-i un făcut, se plânse patroana. Când mâncarea e gata la unu, dumnealor întârzie, și o dată, dacă se întâmplă să nu fie gata, îi vezi că se supără.

Domnul Atanasiu își desprinsese o fidea ce-i rămăsese în mustață și-și lăsă capul pe speteaza scaunului, înainte de a răspunde.

— De! Ce să le faci, madam? Oamenii tineri, mai au treburi de-ale lor, mai umblă... Clipi șiret din ochii de viezure. Apoi își încheie comentariul: Nu ca noi bătrânii, punctuali la toate.

Se porni pe răs, încântat de explicație, dar își dădu seama îndată că făcuse o gafă. Duduia Angela îl fulgeră de la locul ei cu o privire de dispreț. Ar fi trebuit să zică: „eu, ca om bătrân, și nu se mai înfuria fata asta răscoaptă”, gândi domnul Atanasiu, adulmecând cu nasul său ornamental friptura pe care servitoarea i-o puse înainte.

Ușa se deschise fără zgomot lăsând să treacă o fată slăbuță, într-o rochie de stambă imprimată. Abia când fata

ajunse la locul ei, lângă una din ferestre, madam Isăcescu o văzu. Tresări mirată: „cum de n-am auzit când a intrat?” Acum, fata se așezase și privea o pată de sos care desena pe fața de masă o Italie ceva mai lată, cu golful Neapole ușor de recunoscut. Când simți însă privirea patroanei umblându-i pe obraz ca o gănganie, înălță capul și salută. Madam Isăcescu își părăsi postul de observație și se apropie afișând un zâmbet lingușitor care contrasta cu uitătura răutăcioasă.

— N-ai de ce să fii supărată pe mine, domnișoară Bârlea, spuse ea cu un glas moale. N-am făcut-o anume pentru dumneata, e o regulă a casei pentru toată lumea, fără excepție.

Văzând un gest al fetei care trăda intenția de a o întrerupe, patroana i-o luă înainte:

— A, dacă ți-aș fi cerut numai dumitale să nu primești pe nimeni sus, atunci da, aveai dreptate să te superi. Așa însă, când toată lumea respectă regula, când toată lumea înțelege că nu se poate...

— Dar nu m-am supărat deloc, madam Isăcescu, reuși în sfârșit să vorbească fata, dându-și la o parte părul de pe tâmplă cu o mișcare enervată. De ce să mă supăr? Voi căuta altă pensiune și atâta tot...

Madam Isăcescu rămase o clipă amuțită. Îi veneau prea multe cuvinte mânioase pe buze și nu știa încă ce să aleagă.

— Ai să cauți altă pensiune? izbucni ea. Să fii sănătoasă, domnișoară. Ești liberă să stai unde-ți place, unde-ți convine... Dar mă mir că te-ai supărat, fiindcă știai foarte bine regula casei: vizitele în odăi sunt interzise. Toate vizitele se primesc în sufragerie.

Rostise ultimele cuvinte mai apăsător, deși vocea îi tremura de furie. O suferință vizibilă i se așternu pe obrazul uscățiv. Se gândi s-o lase în voia ei pe fata asta care îndrăznea să-i spună că-și va căuta altă pensiune. Dar nu se mai putea stăpâni. Mânia îi umfla pieptul, făcând să-i tresalte ușor bluza.

— Desigur, urmă ea, de astă dată pe un ton arțăgos, dumneata ai fi vrut poate altfel. Eu însă nu voi tolera

niciodată vizite în camere. Niciodată, domnișoară, m-auzi? Niciodată! Căci dacă fiecare ar primi vizite sus, unde am ajunge? Pensiunea mea n-ar mai fi ceea ce este din 1914 și, slavă Domnului, va fi și de acum încolo, chiar dacă cei cărora nu le place ar pleca...

Se opri, dându-și seama că vorbise prea tare. Duduia Angela și domnul Atanasiu ascultau, cu nasul în farfurie, înveseliți.

— Dacă dorești, mă voi muta chiar mâine, spuse fata, voind să curme discuția. Eu nu înțeleg să stau într-o casă în care să nu pot primi un văr când vine să mă vadă.

Patroana se depărtase.

— Un văr? rânji ea, întorcându-se.

Stătu o clipă așa, apoi porni încet spre mesuța ei, bombănind:

— Auzi, un văr! Dar oricine are câte un văr. Dacă toată lumea și-ar aduce verii la mine, unde-o s-ajung?

Schimbă o privire plină de subînțelesuri sordide cu domnul Atanasiu și clipi din pleoape.

— Veri... asta nu se prinde la o femeie ca mine, mormăi îmbufnată și ieși trântind ușa.

Nu se mai auzea acum decât clinchetul furculițelor lovind în farfurii și la răstimpuri plescăitul zgomotos al domnului Atanasiu. Pe la unu și jumătate răsunară pași pe scară. Cineva cobora treptele în fugă, sărind câte două deodată. Maria Veniamin trecu pragul, abia ținându-și răsuflarea, și după ce își roti privirea prin sufragerie, se întoarse spre scară:

— Nu e așa de târziu, Felicia. Abia unu și jumătate.

Se ivi și Felicia într-o fustă de un verde închis și bluză cafenie contrastând cu rochia albă a Mariei. Surorile Veniamin se îndreptară spre masa din fund unde era duduia Angela, singură, stârnind pe parcurs șoapte înăbușite. Duduia Angela le surâse de departe și le făcu semn cu mâna:

— Ia te uită, mulatrele! Veniți mai aproape să vă văd!

Le măsura cu o privire lacomă, păstrând și zâmbetul care nu reușea să ascundă destul de bine invidia ce-o rodea. Nu

era invidia veninoasă, născută dintr-o răutate organică, ci doar expresia acelei amărăciuni a persoanelor care visează viața întreagă o vilegiatură fericită, știind bine că nu și-o vor putea niciodată oferi.

— Nici nu vă mai întreb, spuse ea. Cred că ați petrecut minunat. Și am auzit că a fost o lume imensă, ca-n nicio vară.

— Destul de multă, spuse cu răceală Felicia.

Nu avea chef de vorbă. Ardea de nerăbdare să alerge la Mihai, să-l vadă mai repede, să-l asculte. În definitiv, va fi cea dintâi voce cu adevărat omenească după luna asta petrecută într-o lume în care toate sentimentele sunt mimate, iar cuvintele nu-ți folosesc decât ca să țeși din ele o rețea deasă pentru a-ți ascunde gândurile. „Poate că n-ar trebui să-mi fie rușine, își zise, recunoscând fără ocol că, în fond, când spun că vreau să-l ascult, mă mint singură: nu vreau decât îmbrățișările lui. Îmi lipsesc, mi-au lipsit toată luna asta. O lună fără Mihai a fost de ajuns ca să ajung în halul ăsta de nervi. Poate că și Maria a observat ceva, fără să înțeleagă. M-am purtat cu ea ca o guvernantă oribilă, certând-o pentru orice fleac.”

Felicia își scoase oglinjoara din poșetă și, prefăcându-se că-și aranjează părul, își cercetă fața, încercând parcă să vadă dacă un ochi străin ar fi putut descoperi ceva din ce-i trecea prin minte. „Nimic, își zise, punând la loc oglinjoara, și-i surâse domnișoarei Angela. Nimic, e obrazul meu obișnuit, poate cu o expresie mai dură, dar asta e din pricina pielii bronzate, obrazul unghiular despre care Mihai spunea: «Fii atentă, Felicia, ai un cap de teroristă, un cap inadmisibil pentru o plimbare pe Calea Victoriei».”

— Trebuie să fi făcut multe cunoștințe acolo, spuse domnișoara Angela, mai mult ca să învioreze o conversație care părea să lăncezească.

Felicia avu un zâmbet ștrengăresc de fată cochetă și lăudăroasă:

— Nici nu-i mai țin minte pe toți, sute de tipi roiau în jurul nostru pe plajă.

Maria se abținu să nu pufnească. Se bucura însă văzând că Felicia își revine. „Doamne, ce-o fi apucat-o luna asta? Ce pornire pe ceartă, ce uscăciune, ce asprime! Bine că s-a sfârșit! Văd bine că s-a sfârșit.” Își cercetă sora pe furiș cu coada ochiului. „Nu e urâtă, sunt sigură. Ar trebui totuși să întreb un bărbat ce gândește despre dânsa.” Îi venea să râdă.

— De ce râzi? întrebă Felicia, parcă roasă de o bănuială.

— Fără motiv. A, nu, am unul: sunt bucuroasă că ne-am întors. Voia să adauge: „Și tu te bucuri, nu-i așa? pentru că te-ai întors și pentru că e cineva care te așteaptă”.

Felicia tresări neliniștită. „Mi se citesc probabil gândurile pe frunte. Ne înșelăm închipuindu-ne că putem ascunde ceva. Cu atât mai bine: va trebui să-i spun totul. Să-l cunoască pe Mihai și va pricepe ce deosebire e între un bărbat adevărat și toți ăia din jurul ei.”

Cele patru mese erau acum aproape ocupate. Sosiseră pe rând și ceilalți pensionari ai casei. Mai întâi Paludis, fost diriginte de poștă, aderent zgomotos al mișcărilor de dreapta, un om pirpiriu, cu niște ochi gălbui într-o față pământie și o voce răgușită care nu înceta să repete idei de acestea: „fără pedeapsa cu moartea ne ducem dracului” sau „ne-ar trebui un Vlad Țepeș să ne cheme de două ori pe săptămână în piața mare ca să vedem cum îi trage în țeapă pe vânzătorii de țară”. Ținea o dietă severă: papară de gris, supă de legume, mere fierte și iaurt, dezmințind astfel legenda instinctelor sângeroase ca un atribut exclusiv al animalelor carnivore. La aceeași masă, fără să scoată o vorbă, mânca o studentă firavă, care părea să se hrănească mai mult cu romane franțuzești decât cu ciorba și tocanele doamnei Isăcescu. Avea întotdeauna lângă farfurie o carte și, deși foarte mioapă (purta ochelari cu lentile biconcave), reușea să citească și să mănânce în același timp. Ochii fiind mereu pe cartea deschisă, mâna ducea automat lingura la gură. O chema Lenuș Apostoliu și era medicinistă. „Ce ai să te faci mata, domnișoară Lenuș?” a întrebato într-o zi Paludis. „Doctoriță”, i-a răspuns fata fără să-și ridice

privirea. Paludis a rămas o clipă mut, părând să se gândească, apoi cu vocea lui cavernoasă: „Să fiu tatăl dumitale nu te-aș lăsa să te faci doctoriță. Asta nu-i meserie pentru dame. Și pe urmă, ce? Se simte nevoie de doctori? Trăiește omul și fără doctori”. Lenuș Apostoliu își înălță ochii din carte și, cercetându-i atent pe sub ochelarii ei capul de forma unei gulii și fața lividă, rosti blând: „Da, dar nu mult. Mai ales când ciroza e avansată”. Paludis a strâmbat gura ca un om atins tocmai undă-l doare și a tăcut, vârându-și capul în castronul de iaurt. Alături, la masa domnului Atanasiu, mânca și Gheorghe Ivănuș, nume sub care nu-l știe nimeni, deși nici numele său de pe afișul grădinilor de vară și al cinematografelor periferice, Dinu Foca, nu e mai cunoscut. E un actor îmbătrânit prematur, joacă trist în revistele comice improvizate de alți actori care scriu cuplete, fiindcă, buhăiți de băutură și cu picioarele umflate de reumatism, nu mai pot să joace. Are un obraz prelung și zbârcit care predispune la plâns, o voce înfundată de astmatic, și-i greu de imaginat cum de poate stârni râsul numai cu atât. Fire blajină de altfel, având mereu aerul că-și cere scuze. Uneori împarte generos bilete *de favoare* fetelor, pentru vreun cinematograf depărtat, dincolo de linia ferată, unde se produce în pauză, spunându-le cu un zâmbet îmbietor: „Să veniți că-i ceva *fain*. Se tăvălește lumea de răs”. Fetele, adică Felicia și Maria Veniamin, Lenuș Apostoliu sau duduia Angela iau biletele, dar nici nu se gândesc să se ducă să-l vadă jucând pe Foca, și a doua zi, când actorul le întreabă: „ei, cum v-a plăcut?“, răspunsul îl dă mai totdeauna Maria Veniamin pe tonul nesincer cu care îi spune lui madam Isăcescu că cremșnitul a fost delicios deși simțise că crema avea un iz de pastă de dinți: „Admirabil, maestre. Mai ales finalul a fost grozav. De mult n-am mai răs așa“. Auzind-o, bătrânul actor își freacă palmele încântat și un surâs fericit îi luminează ochii stinși. Fetele se miră că fericirea poate fi dată cuiva atât de ușor, doar cu o minciună naivă.

Numai Felicia și Maria Veniamin, Lenuș Apostolici, duduia Angela și Paludis locuiesc la madam Isăcescu.

Ceilalți doi, actorul și domnul Atanasiu, nu iau decât prânzul acolo, vechi abonați, rămași credincioși casei de pe Știrbei-Vodă.

*

Când Felicia se ridică de la masă și o luă spre ușă, madam Isăcescu îi tăie drumul:

— E adevărat ce mi-a spus domnișoara Maria că peste zece zile va avea un serviciu la o societate?

— Da, e adevărat.

Madam Isăcescu voia să afle mai mult:

— Și Universitatea? Ce face cu Universitatea?

— Nu se va mai duce la cursuri.

— Vasăzică, nu se mai face profesoară?

— Nu, făcu Felicia, nu se mai face. Nici nu ținea prea mult la asta.

Madam Isăcescu căscă ochii parcă spre a-și da seama dacă Felicia vorbea serios.

— Doamna Veniamin știe? întrebă ea.

— Desigur.

— Foarte bine, foarte bine.

În sinea ei, patroana pensiunii se bucura aflând că Maria Veniamin a obținut o slujbă în București.

— Așadar va rămâne aici? nu se putu reține să nu întrebe. Nu va mai pleca acasă? Foarte bine. Ce să facă la Craiova?

Oricât se silea să-și ascundă bucuria, ochii o trădau. Citise de dimineață în zățul cafelei o veste bună și nu se înșelase. Se întoarce la mesuța ei, mulțumită. O și vedea pe Maria Veniamin, îmbătrânind în casa ei, așa, ca duduia Angela. I se strângea inima când vreuna din studentele pe care le avea în pensiune se apropia de sfârșitul studiilor și o părăsea, silind-o astfel să primească altă lume. „E un adevărat chin, zicea, până mă obișnuiesc cu un obraz nou în casa mea.” Afară de asta, nu înțelegea de ce unele fete au părăsit-o ca să se mărite. Ce le apucase? Nu aveau în pensiunea ei tot ce le trebuie?

II

STRADA GOALĂ SUB VĂZDUHUL

încins, duhoarea de stârv a maidanului vecin, tăcerea ostilă a frunzelor încremenite, vitrina fotografului cu surâsul de morgă al miresei parcă îmbălsămate lângă obrazul congestionat, probabil al nașului, ca un abces copt, gata să spargă, câinele care-și latră singurătatea după grilajul vilei somnolente cu persienele trase, și deasupra un soare neașteptat de puternic pentru acest început de septembrie, dispunând încă de o rezervă de sulite înroșite pe care le înfige răzbunător în asfaltul crăpat, în tabla umflată a acoperișurilor, în turlile aprinse ale bisericilor.

„Duminica e nesuferită, zise Felicia, privind strada pustie și ferestrele ca niște pleoape lipite de somn. Parcă am fi la Craiova.” Vorbise doar ca să-și audă glasul. În realitate, puțin îi păsa că orașul căzut în letargia lui duminicală avea înfățișarea asta posomorâtă, că trecătorii erau rari și asudați, că soarele își vărsa focul pe acoperișuri și turlle. N-o interesau toate acestea, fiindcă lucrurile, toate lucrurile din afară, nu mai aveau nicio importanță. Puteau să moară și să se descompună sub ochii ei, fără să-i mai poată tulbura bucuria. Asta trebuie să fie bucuria adevărată, când nu-ți mai pasă de nimic. În sfârșit, se ducea la Mihai. Trăise clipa asta de mii de ori, acolo, la mare, în luna insuportabil de lungă a vacanței și acum se mira că e întocmai așa cum și-o imaginase. Dar, proclamând duminica nesuferită, nu făcuse decât să rezume pe negândite o repulsie a lui, în singura duminică de anul trecut când ieșise să se plimbe cu ea.

„Mie îmi place strada agitată, zicea, mulțimea pe bulevarde, ceasul de mare aglomerație când muncitorii ies de la fabrică și elevii de la școală. E ca o evadare în masă din niște penitenciare. Aspectul mortuar de duminică mă indispuie. Îți amintește un oraș evacuat cu un ceas înainte de intrarea iminentă a inamicului.”

Mergând, încetinea deodată pasul din dorința confuză de a prelungi clipele acestea, din teama de a nu da prea repede fericirea deplină a așteptării pe cea încă precară a reîntâlnirii. Ar fi vrut să alerge și să stea pe loc în același timp. Se vede totuși că îi trecuse prin minte un amănunt penibil, pentru că o umbră se ivi în ochi și surâsul îi pieri din colțul gurii, parcă șters cu batista. Reuși să-și înăbușe în ultimul moment un suspin rămas ca un nod în gât și aruncă pe furie o privire spre soră-sa care mergea alături tăcută. „Să nu vadă, să nu ghicească nimic. Oamenii spun viață, dragoste, moarte ca și cum ar fi vorba de procese absolut identice, croite pe o măsură unică, având o intensitate egală pentru toată lumea. De fapt însă, așa cum nu mor de aceeași moarte, oamenii nu iubesc la fel. Mihai mă iubește în felul său, sunt sigură, deși nu mi-a spus-o niciodată. Ce răs îl apucase atunci! «Declarațiile de dragoste sunt ca declarațiile la fisc, nu spui niciodată tot, ascunzi întotdeauna ceva.» E o copilărie. N-ar fi trebuit să-i spun că aștept o declarație. Și el, de ce să râdă? Apoi aerul plictisit cu care-i ținuse o scurtă prelegere, ceva care suna monstruos: «ah, ce de vorbe pentru a consemna un mic eveniment fiziologic nu cu mult mai nobil ca toate celelalte, și câte milenii de oprimare și de ipocrizie morală ca să ajungem așa de refuțați, așa de artificiali, încât să ne preocupe zile și nopți întregi un gest fixat de legile necesității la câteva minute. Dacă natura i-ar fi atribuit o importanță mai mare îi dădea și o altă durată, mai puțin derizorie, ca somnului, bunăoară».”

Felicia se întunecă la față. Își amintise că de atâtea ori după o îmbrățișare (uneori țigara abandonată în scrumieră nici nu apuca să se stingă), tocmai când ea aștepta un cuvânt sau doar mâna lui trecând mângâietoare pe obraz,

Mihai sărea sprinten din așternut, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat și se repezea la masa de lucru ca un om hotărât să recupereze printr-o încordare îndoită un timp prețios irosit inutil.

— Felicia, eu mă duc să văd un film, o auzi pe soră-sa lângă ea.

Ajunseseră în Calea Victoriei, aproape de Biserica Albă.

— N-am mai văzut un film de două luni, stăruie ea, parcă deslușind o împotrivire în tăcerea Felicie. De fapt, era cu mintea prea departe ca s-o fi auzit.

— M-aș duce și eu, spuse repede, dar vreau să trec pe la laborator, să văd ce mai e pe acolo. „Ar fi trebuit să găsesc un pretext mai inteligent, regretă prea târziu, ea știe doar că laboratorul e închis duminică.”

Deși soră-sa nu se arăta mirată, crezu necesar să explice:

— Poate au vreo analiză urgentă, și apoi să știe că m-am întors.

Se despărțiră. Felicia rămase locului până ce o văzu pe Maria pierzându-se prin șirurile unui internat de fete scos la plimbare, apoi străbătu aproape alergând strada care dădea în bulevardul Lascăr Catargiu și ieși în Piața Romană. Pe măsură ce distanța se făcea mai mică, teama aceea tulbure se amesteca iarăși cu dorința foarte vie a revederii. Când zări, în sfârșit, la o sută de pași clădirea, poate cea mai boccie din București, cum spunea Mihai, se opri la bordura trotuarului ca s-o vadă mai bine. N-o privise niciodată așa de atent. O cerceta minuțios parcă ar fi voit s-o cumpere. Era o casă de raport, adăpostind la primele două etaje niște birouri comerciale suspecte, iar la celelalte două tot soiul de chiriași care nu-și puteau plăti un apartament, unii înghesuindu-se cu familii numeroase într-o singură cameră.

Ca un obraz familiar, căruia îi cunoști până și ridurile acelea mici de la rădăcina nasului și ești surprins regăsindu-le săpate mai adânc numai după o lună, fațada galbenă se înfățișa cu tencuiala parcă mai crăpată și mai scorojită, cu dărele lăsate de ploile ce-i spălaseră vopseaua, și mai negre. Acolo sus, la al patrulea, după ce străbați un

coridor lung, cu uși mai de mult gri, acum de o culoare nedefinită, ajungi la camera în care locuiește Mihai Vasiliu. Pe unele din ușile acestea o carte de vizită sau o plăcuță de metal arată numele locatarului. Numai pe cea a lui Mihai nu se vede nimic. „De ce nu ți-l pui și tu, să te poată găsi lumea?” îl întrebase la începutul legăturii lor. Zâmbise enigmatic și abia după o tăcere se hotărî să răspundă: „Mai întâi, nu țin deloc să mă găsească lumea, și apoi o caut eu de ajuns fără s-o găsesc întotdeauna, deși cred că-i știu bine adresa”.

Nici nu-i nevoie să închidă ochii ca să revadă, înainte de a ajunge sus, coridorul sordid cu odăile înșirate în dreapta și în stânga, de unde răzbat, ziua și noaptea, înjurături răgușite, țipete de prunci, suspine, râsete, horcăituri, ba chiar și lamentația unui oboi, ca într-o partitură improvizată de un compozitor macac pentru o orchestră de uistiti beți. Numai o ureche cât de cât muzicală i-ar putea afla farmecul inefabil, pe când nărilor, fie și astupate, coridorul le rezervă un buchet de adieri contradictorii de săpun, de câine ud, de Coty, de *odor di femina*, de urină și de ceapă prăjită, fraternizând toate în aerul stătut, ca un parfum sinteză, creat anume pentru anticamera infernului, probabil ca să atenueze mirosul de pucioasă al cazanelor în care fierb la subsol păcătoșii iremediabili, căroro nicio grațiere nu le mai poate aduce mântuirea. În capul scării, acolo unde se oprește cu o zdruncinătură de car hodorogit lada ascensorului, ca un coșciug comun confecționat din economie pentru trei persoane așezate în picioare, te întâmpină un carton dreptunghiular spânzurat în perete cu avertismentul bine gândit și frumos scris: „Nu scuipați pe jos. Păstrați liniștea și curățenia”.

„Liniștea și curățenia, repetă mecanic Felicia. Ușor de zis.” Sări din ascensorul străvechi și o luă de-a lungul coridorului. Înainte de a intra, chiar de aici, unde fiecare ușă ascunde un univers fără speranță redus la trudă și sudoare, Felicia își smulge pălăria de pe cap. Și-ar fi scos și rochia, să n-o mai despartă nimic de el. „În fond, sunt o nerușinată,

recunosc în sinea ei cu ciudă, și nici nu pot fi sigură că lui i-ar plăcea să știe asta.” Duse un deget tremurător la butonul soneriei și se lipi de perete. „Voi cădea în brațele lui, își zise „dar se sperie singură ca de un proiect prea îndrăzneț. *Ea își lăsa capul blond la pieptul iubitului ros de o tristețe adâncă, incurabilă.* Unele fraze citite cândva trăiesc o viață parazitară rămânând în fundul memoriei ca drojdia de cafea în fundul ceștii. Ar trebui date la spălat. Eu nu sunt blondă, iar pe Mihai nu-l prinde rolul amantului tenebros.” Cineva a învărtit cheia în broască și a crăpat ușa cu precauție. Capul necunoscut al unui bărbat foarte tânăr. Felicia se trase cu un pas îndărăt.

— Domnul Vasiliu, îngână ea, îl căutam pe domnul Vasiliu...

Își roti privirea în jur ca să-și dea seama dacă nu cumva nimerise din greșeală altă ușă.

— Deschide, mă, se auzi vocea lui, parcă mai dură și puțin ostentivă, deschide, Paul.

Și în clipa următoare o bufnitură arăta că el sărise din pat. („Nu am decât două scaune, se scuza de obicei, din care unul infirm.”) Iată-l acum dându-l la o parte pe cel care-i deschisese, și apucându-i mâinile, nu mâinile, ci brațele ei ca s-o tragă înăuntru. „Nu mă sărută”, plânse Felicia în gând, văzând că el îi petrece un braț în jurul taliei, fără s-o strângă, mai mult în glumă. Și când începe să-i vorbească, nu are niciuna din exclamațiile acelea pe care ea le așteptase, nici surpriza de a o vedea acolo, nimic în afară de gestul reflex prin care se preface a o ridica în sus, dar nici acesta dus până la capăt, rămas numai un simulacru, cum fac actorii la repetiții ca să nu se obosească inutil.

— Îmi pare foarte bine că te-ai întors, spuse cu un glas oarecare, nici nu-ți închipui ce mult mi-ai lipsit. Stă în mijlocul camerei, cercetându-i fața bronzată cu nasul puțin julit și lucios. Ai strâns în piele atâta soare c-o să-ți ajungă toată iarna, găsi ce să adauge, fără a pătrunde nimic din zbuciumul ascuns sub surâsul congelat al Feliciei.

În afară de cel care venise să-i deschidă, mai era unul,

poate și mai tânăr, care ședea pe marginea mesei și-și legăna niște picioare neverosimile, lungi de parcă aparțineau altuia vârat sub masă. „Cine or mai fi și ăștia?“ se întrebă ea, necăjită de prezența lor, tocmai când amfitrionul distrat își aduse aminte să-i recomande. O făcea pe tonul cam strident al prezentatorului de circ, nu fără o nuanță de ironie:

— Îl cunoști pe Ștefan Pârvu? Nu? Nu se poate să nu fi auzit de el! Ștefan Pârvu, autorul volumului de versuri *Mă joc cu jocul*. Poet al nostalgiilor, visând turniruri cavalierești, măceluri medievale, incendii crepusculare, toate bineînțelese cu condiția să lase intactă cafeneaua Capșa unde își toarce *spleen*-ul așteptând nu numai gloria postumă ci și un mecena imediat și dispus să-i avanseze un șvarț în contul viitoarelor drepturi de autor.

Ștefan Pârvu nu păru afectat de această prezentare în care se ghicea și un pic de dispreț. Își adună picioarele de sub masă și surâse îngerește.

— Văd că nici pe ăsta nu-l știi, continuă Mihai arătând spre celălalt. Paul Adamiu, gazetar, poet și dânsul. Băiat bun, vag anarhist, gata să se desprindă din copacul burgheziei...

— Ca un măr putred, preciză acesta cu modestie.

Râdeau tustrei.

— Nu v-am deranjat? întrebă Felicia plimbându-și privirea de la unul la altul, dar oprind-o în cele din urmă asupra lui Mihai, ca să-i arate că întrebarea era numai pentru dânsul.

— Ți-am spus doar că te așteptam. Cum poate să deranjeze cineva care e așteptat?

Îi puse mâinile pe umeri și o așeză sub raftul de cărți în scaunul acela infirm, cu speteaza îndoită ca o spinare cocârjată de spondiloză.

— Uite, țigările sunt aici, îi zise, împingând cu piciorul un gheridon pe care se afla un pachet de *Plugar*.

Felicia își aprinse una, mai mult ca să poată îndura fumul gros din cameră, plutind în rotocoale albastre spre fereastra deschisă. „Nu pare schimbat, gândi ea, examinându-l în

fugă, cu un prefăcut aer absent spre a nu atrage atenția celorlalți doi. Dar ce rece, ce rece! În clipa asta nici nu se uită la mine. S-a trântit iar de-a curmezișul patului ca înainte de venirea mea și îl ascultă pe Adamiu. Uite-l că întoarce capul și-mi surâde. Poate că se prefacă. Poate că nici nu-l ascultă pe Adamiu și e cu gândul la mine. Poate că se bucură știindu-mă aici. A și spus-o: «nici nu-ți închipui ce mult mi-ai lipsit». Ce-o fi voit să zică? Îi poți lipsi cuiva în mai multe moduri, cum i-ar lipsi o carte, o țigară sau o pereche de ciorapi. Adamiu vorbește de poezie: «Poți face versuri fără să fii poet, așa cum poți comite o crimă fără să fii criminal». Și râde arătându-și toți dinții. Aduce cu domnul care râde fericit în reclamele lamei de ras Kiriki. Bine ras, bine dispus. Nu pot trăi fără Kiriki.”

— Felicia, spuse Mihai ridicându-se, judecă și tu. Am pus la cale un fel de festival artistic, știi, un pretext ca să manifestăm împotriva lipsei de locuri în căminele studentești, a taxelor universitare prohibitive, a fascismului și a războiului.

— A, nu! sări Adamiu. Nu mi-ai spus nimic din toate astea. N-aveam de unde să știu că festivalul camuflează o demonstrație politică.

Mihai se rânji la el:

— Dar ce credeai? Că ne ocupăm de educația artistică a fetelor? Sau că organizăm serate dansante cu recitări de poezii în pauză?

Se întoarce iar spre Felicia, ca pentru a o lua martoră:

— Și în vederea acestui festival i-am cerut lui Adamiu un text pe care să-l citească un tânăr actor șomer, unul Chirică, n-ai de unde să-l cunoști. Am înțeles un poem tare, un protest împotriva pregătirilor de război, dar știi, un adevărat strigăt de oroare care să pătrundă în sufletul oamenilor. Voiam un text simplu, fără literatură, fără patetism ieftin, ceva brutal, direct, ca o gravură de Goya. Și Adamiu îmi aduce o bucată greoaie, inaccesibilă, destinată să-i epateze pe adolescenții burghezi, pe amatorii de giumbușlucuri decadente, un monolog scris în febră, o bâiguială...

Se opri să-și tragă răsuflarea. „E mai frumos așa, când e indignat. Adamiu a reușit cu monologul lui să-l scoată din fire, își spuse Felicia, eu nu voi reuși niciodată orice aș face.” Îl văzu pe Adamiu înălțând din umeri, cu un gest spre Ștefan Pârvu, voind să zică: Poftim, iată unde vor aștia să târască literatura. Autorul volumului *Mă joc cu focul* interveni conciliant pe tonul său de totdeauna, blajin:

— N-ai dreptate, Mihai. Monologul e admirabil. E adevărat însă că pentru a-l spune ar fi nevoie de un actor inteligent, poate chiar de câțiva. Să mimeze textul, să-l șuiere, să-l țipe, păstrându-i până la capăt ritmul precipitat.

Mihai Vasiliu dădu semne de nerăbdare:

— Înțelege, măi, omule, că aici nu-i vorba cine și cum să-l interpreteze. Mi-e totuna dacă monologul e spus de un singur actor sau de mai mulți, acompaniați de cor sau de fanfară. Textul nu merge, asta e. Nu zic, poate că la o sindrofie literară de lume bună ar prinde, ar impresiona. Publicul meu nu înghite însă așa ceva.

Luă foile de pe masă și i le întinse lui Adamiu:

— Na, citește, să audă și Felicia, să vedeți că nu merge.

Acesta lepădă țigara din colțul buzelor și o înlocui cu un zâmbet de lehamite, apoi începu să citească, fără oprire, silindu-se să dea glasului monoton un ritm de fugă.

Monolog și secvențe dintr-un film oarecum istoric

Actorul

Hidoasă și fudulă, Europa mea bătrână,

Europă somnoroasă.

Din vara nouă sute paispe

Pe cap cu moștenirea ta greco-romană

La braț cu Notre-Dame și Moulin Rouge

Cu Bank of England și cu Krupp din Essen

Cu Max Linden și Wilhelm II

Europă voluptuoasă îți scalzi frumosul crac italic

Până la coapsă într-un lighean

Albastru

Mediteranean

Și ce făloasă mi te ții
Europa mea străveche
Cu cele trei împărății
O Franță floare la ureche
Și lins de valuri ca o navă
Un Albion plutind în ceață
Sub fruntea rece scandinavă
Europă țătoșă, o, țăță,
Sulemenită ca o hoască
Mironosiță și codoască
Cu sudori
La subțiori
Și mai jos alte duhori,
Tu chemi băieții sub drapel
La cazarmă, la bordel
Și duci băieții la război
Un, doi, un, doi,
Scâldați în sânge și puroi
Un, doi, un, doi,
Allons enfants de la Patrie
Deutschland, Deutschland über alles
Boje Țarea hrani
God save the King

(Corul)

De la Dunăre la Tisa
De la Neva la Tamisa
De la Tevere la Sena
Numai luxe et volupte
Numai sex și French Cancan
Numai step și Mistinguett
La Șoseaua Kiseleff
Numai cântec, numai chef.
Crainicul

Pe Champs-Élysées, pe Nevski-Prospect, pe Unter den
Linden

*În Piccadilly Circus, bărbați tineri salută steaguri din
aceeași materie textilă altfel vopsită*

Vive!

Dastravuet!

Heil!

Long live!

*fără să știe că din faldurile steagurilor moartea le face cu
ochiul*

*Femei tinere plimbă copii în cărucioare fără să știe că sunt
văduve, că plimbă niște orfani*

*Der deutsche Kaiser în uniformă albă de amiral a pornit cu
iahtul pe Baltica*

*Ce sculate îi sunt mustățile ca două pumnale sub nasul
hohenzollernian când o admiră pe una, Dicke Bertha, cu talia
de 420 de milimetri*

*E dat în mă-sa Herr Krupp von Bohlen, să-și boteze el tunul
cu*

numele blond al blondei sale soațe Bertha

(născută 1885)

*Niciun eveniment istoric, oftează der deutsche Kaiser, totul
e nemișcat*

Europa se îngrașă de somn

*Dar furnalele, locomotivele, funicularele urlă, fluieră,
fumează*

la Paris, la Londra, la New York

*Cursul acțiunilor crește, crește, crește, scade, scade, scade
Ca o tensiune arterială*

*Franța noastră e moleșită, scrie domnul Paid Bourget,
n-ar fi rău să i se lase puțin sânge*

Ah, da, binecuvântează monseniorul Baudrillard,

Asta i-ar prinde bine, prea mult sânge strică

Niciun titlu senzațional, suspină secretarii de redacție

Nicio bombă, nicio veste,

Numai cronica mondenă

Ce-a mai făcut Cecile Sorel aseară

Și cum a scos madame Caillaux, nervoasă, din poșetă

Un revolver mignon, un vrai bijou

Ca să-l împuște pe Gaslon Calmette
 Un cap distins plin cu articole de fond
 Și deodată
 Ce fu asta?
 Că un ropot scurt de aplauze
 Poc, poc, poc,
 O mică pauză
 Poc, poc, poc,
 La Saraievo șase gloanțe
 Cine stă să le mai numere?
 Iată-i, unul peste altul în mașina Austro-Daimler
 Herzherzog Franz Ferdinand cu o stea de sânge-n piept
 (O decorație sârbească conferită motu proprio)
 Și soața morganatică, cu niște garoafe roșii țâșnite din
 corsaj,
 Sofia Chotek de Chotovo, ducesă de Flohenberg
 Cum poate intra un nume așa de lung într-un sicriu?
 Vai, dar cum se poate una ca asta
 Ce ploaie, ce ploaie de condoleanțe
 Finie la Belle Epoque, finie
 Ultimatum
 Ultimatum
 Ulti...

Le gouvernement royal de Serbie n'ayant pas répondu
 d'une maniere satisfaisante... Ce mai încolo, încoace...
 L'Autriche-Hongrie se considère donc de ce moment en état
 de guerre avec la Serbie... e scris negru pe alb... Da die
 Königl. Serbische regierung... Oesterreich-Ungarn
 betrachtet. Ich daher von diesem Augenblicke an als im
 Kriegszustande mit Serbien befindlich

Dar cine-s domnii în redingotă?

Poartă cioc și zbiară-n cor

Patrie, Rodina, Heimat, My Country

Asta tocmai când Jaurès își ia dejunul într-o cafenea pe rue
 de Croissant (un fel de stradă Sărindar), răsfoind ziarul.
 Cinea întreabă alors c'est la guerre, dar Kaiserul telegrafiază:
 scumpul meu văr Niki, așa îi zice lui Nicolae Romanof, să ne

silim să menținem pacea

*Deodată lui Jaurès îi cade furculița din mână, a uitat
desertul pe masă, iată l-au scos afară ciuruit de gloanțe
animate, achitate, aplaudate de cel mai pur patriotism Vive la
France, strigă Gustave Hervé care scuipase în ajun*

tricolorul ce sale torchon sur le fumier

Hoch și heil se aude în Reichstag

S-au golit toate halbele de bere

S-au golit plajele, terasele, cazinourile

*La Petersburg, marele duce Nicolae Nicolaevici trece în
revistă pe viitorii morți de la Lacurile Mazuriene*

Boje Țarea hrani

Oștile s-au ridicat,

Oștile s-au ridicat,

Un, doi, un, doi,

Scoate pieptul

Un, doi, un, doi,

Ține alinierea

Un, doi, un, doi,

*Comunicat oficial numărul unu, apoi Havas, Reuter,
Vestnic, Wolfburo, străbat văzduhul ediții speciale, foarte
speciale,*

extraordinar de speciale, Krieg Krieg Krieg Voina

Voina Voina

*Guerre Guerre Guerre War War War Allons enfants de la
Patrie*

morții împut Europa,

toate conștiințele put.

*Domnule ambasador, mein lieber Herr, zice von Bethman
Holweg, aceste tratate duceți-le la closet, trageți apa după
întrebuințare, nu dau un pfenning pe neutralitatea Belgiei*

Und jetzt rasch

Nach Paris

Nach Paris

Și Parisul nu-i departe

Doar o Mamă, doar o moarte

Stau în cale și-i desparte

Domnul Raymond Poincare, succesorul lui Ludovic al XIV-lea și într-o măsură oarecare al lui Napoleon Bonaparte, își mută barbișonul la Bordeaux

Copiii germani învață Tatăl Nostru într-o nouă versiune în care, imediat după propoziția: „Și ne apără de Cel Rău“, a fost introdusă o doleanță inedită: „Gott strafe England“

Dar, fără să mai aștepte mânia Domnului, von Tirpitz își asmute haitele de rechini submarini care mușcă vasele englezești cu niște colți de nitroglicerină

În timp ce trabucul de aluminiu Zeppelin zboară spre Londra cu trei mii kilo moarte neto,

1915 idem

1916 idem

1917 idem

numai că la Petersburg începe să vorbească avocatul Kerenski (ovații prelungite pe toate băncile, inclusiv Banque de Paris et des Pays Bas și alte Bănci surori), dar în Suișă e altceva, dar ochi scrutează bezna și deodată puf, puf, puf, trece vagonul Istoriei cu peceti de plumb, trece destinul prin gări, iată-l cum descinde în stația terminus Vladimir Ilici Lenin, are ghetetele nițel scâlciate, îi joacă ochii în cap, ochii oblici, vie împărăția săracilor, facă-se voia ta. Pardon, pardon, zice Kerenski, n-aveți cuvântul, dar Octombrie se rostogolește roșu și Vladimir Ilici e la Smolnâi, es schwindelt, atențiune, atențiune, ce oră e, ce minut, uite-l că semnează cu un toc de cinci copeici, semnează decretul pământ țăranilor, uzinele lucrătorilor, pace cu toate popoarele și etcetera, etcetera, cel mai lung și mai fantastic etcetera din istoria lumii, întrerupt pentru o clipă de micul episod de la 11 noiembrie, singurul 11 noiembrie care nu seamănă cu niciun alt 11 noiembrie, pentru că niciodată până atunci nu se mai pomenise un 11 noiembrie în care o persoană respectabilă Herr Matthias Erzberger să-și șteargă ochelarii aburiți înainte de a iscăli o hârtie de format ministerial, o hârtie ce-ar fi putut conține o poezie sau o factură, o invitație la botez sau un menu de restaurant, un testament sau o rețetă de ștrudel, dar care nu avea nimic din toate acestea, fiindcă era un tratat de încetare a focului cu un

preambul: subsemnatul Reich german recunosc prin aceasta că am umplut Europa cu 9.850.000 de morți, un număr mai mic de schilozi și câteva milioane de văduve și de orfani. Punct. Urmează semnătura. Numaidecât un șef de protocol strigă: Ei, clopotele! Și toate clopotele Europei izbucnesc deodată. Auziți-le, auziți-le, clopotul cu voce gravă de la Notre-Dame bang, bang, bang și clopotele micilor biserici de țară bing, bing, bing ca un clinchet vesel care sună recreația la școală, toate clopotele sparg văzduhul repetând înnebunite: armistițiul, armistițiul, încetați tragerea, reprezentația s-a terminat. Apoi tăcere. Tot felul de tăceri. Și în tăcerile acestea își face drum printre gropile de obuze care mai fumegă, printre băltoacele de sânge care s-au uscat (roșu și negru), o femeie planturoasă cu șolduri rotunde și sâni mari. Doamna? Scuzați, sunt sigur că v-am mai văzut cândva, v-am uitat numele, un nume curios, stați să-mi amintesc, nu începe cu P? A, da, Pacea, cum de uitasem, mi-a vorbit mai de mult de dumneavoastră Kant, Immanuel Kant din Königsberg, dacă-l cunoașteți, cred că vă iubea sincer, dar nu despre asta e vorba, voiam să vă întreb dacă n-ați întâlnit cumva pe unde ați umblat zece milioane de soldați, zece milioane de strigoi, prin Flandra, prin Vosgi, prin Argonne, prin Galiția, prin Prusia, prin Carpați, prin Dobrogea, pe la Caporetto, pe Isonzo, pe la Ypres, pe Vardar, pe la Verdun și în alte văi și localități istorice și climaterice, vai ce mult întârzie, acasă s-a răcit supa, nevestele și logodnicele s-au coafat degeaba, fanfara îi așteaptă în toate gările, și ce de-a steaguri, ce de-a steaguri. Nu, credeți-mă, nu i-am întâlnit, trebuie să fie o confuzie, poate că au uitat drumul înapoi, poale că li s-a făcut somn, poate că așteaptă a doua înviere, poate..

— *Mai știi? (Un moment de întrerupere pentru a pregăti partea a doua.)*

*

Adamiu citea pe nerăsuflăte, fără să-și ridice privirea din foile de hârtie și odaia se umpluse de zumzetul monoton al

vocii lui. Ștefan Pârvu asculta legănându-și picioarele ca și cum ar fi ritmat un marș pe loc, iar Mihai sta cu ochii la Felicia încercând să surprindă pe fața ei, în tremurul buzelor întredeschise sau în încruntarea frunții, impresia stărnită de lectura acestui monolog haotic.

„E insensibil, gândi Felicia. Arta nu trezește niciun ecou în sufletul său, poate că o disprețuiește, socotind-o un fel de anesteziant făcut să amortească suferința mulțimilor, să le slăbească veghea, să le înăbușe instinctul de luptă. E un om întreg, atât de întreg încât se ferește de tot ce ar putea să-l fragmenteze, de tot ce i se pare dăunător sau măcar inutil cauzei. «Nu am, i-a spus o dată, inima împărțită în compartimente, aici lupta, aici iubirea, aici arta.» Și e tânăr totuși. Abia a împlinit douăzeci și nouă de ani. Douăzeci și nouă, vârsta la care atâția sunt fericiți fiindcă au făcut progrese la școala de dans. Mihai nu dansează. Duce o viață agitată, dar simplă. Când se culcă, adoarme îndată. «Ca Napoleon», zicea. Nu visează. Nu visează nici măcar lumea de mâine. E în serviciul ei, luptă pentru ea, o așteaptă, dar n-o visează.”

Cuvintele lui Adamiu îi ajung în urechi lipsite de înțeles, ca o melopee depărtată. „Ce spune?” Felicia se silește să prindă sensul, să judece, dar cuvintele monologului se încâlcesc confuz printre firele rupte ale gândului. *Kaizerul telegrafiază: scumpul meu văr Niki, să ne silim să menținem pacea.* „M-a primit rece, ca pe-o prietenă oarecare, nu ca pe o iubită. Poate că nici nu știe că sunt iubita lui, deși mă are când pofteste. Se uită din când în când la mine, cum s-ar uita la Adamiu sau la clopotnița ce se zărește prin fereastra deschisă. Nu e o privire indiferentă, ci una egală pentru tot ce e în jurul său. Puterea lui de sacrificiu e numai pentru abstracții. Dacă ar trebui să-și dea viața ca să mă păstreze, n-ar sta nicio clipă la îndoială. Ți-aș da-o cu dragă inimă, ar spune, dar viața mea nu-mi aparține. Regret foarte mult. Are dreptate. Viața lui e a luptei pentru o altă lume. Mai bună. Cu mai multe locuri în cămine, fără taxe universitare și fără fascism. E sigur de asta.” Adamiu încearcă acum, fals, și cu

un dulce accent tutovean, primele acorduri ale *Marseiezei: allons enjants de la Patrie*, apoi își reia zumzetul grăbit: *morții imput lumea, toate conștiințele put*, fără a se sinchisi de zâmbetul critic al lui Mihai. Pentru întâia oară Felicia își îndreaptă o uitătură dușmănoasă spre Adamiu și Pârvu. „Dacă ei n-ar fi fost aici, m-ar fi primit altfel. Eram acolo, lângă Mihai. Își simte roșind obrajii arși de soare. Poate că nici eu nu-l iubesc. Poate că mi-a lipsit luna asta ca un obiect pe care te-ai deprins să-l ai tot timpul sub ochi și, plecând, ai uitat să-l bagi în valiză. Așa mi s-a întâmplat și cu cățelul de catifea bej, mai demult, când eram mică și părinții m-au luat într-o vară la Govora. Îl uitasem acasă și o lună întreagă am plâns de dorul lui. Mihai mi-a lipsit. Asta m-a făcut așa de nesuferită, așa de arțăgoasă, așa de intolerantă. Biata Maria. Nu ghicea, nu avea cum să ghicească ce se petrece cu mine. De unde era să știe că-mi lipsea Mihai? Îmi ieșeam din fire pentru fleacuri. Maria făcea haz de expunerile tatei, mereu aceleași, ei și? Tata e într-adevăr obositor cu arheologia lui. Și mama. Ocupațiile ei filantropice nu-s tocmai sincere și dezinteresate. Ne-a dus la Eforie cu bani sustrași de la Societatea copiilor părăsiți. Îi va pune la loc, desigur, din leafa tatei. Dar asta nu schimbă nimic. Avea dreptate Maria să râdă nițel de toate acestea.”

Poate că au uitat drumul înapoi, poate că li s-a făcut somn, așteaptă a doua înviere, poate...

„Adamiu a ajuns la capătul monologului. Bine că s-a sfârșit. E un fel de pastişă după *Uvertura 1812* de Ceaikovski, lucrată în aceeași manieră, cu refrenuri de imnuri întretăiate de dangătul grav al clopotelor și de bătaia tobelor. Bine că s-a sfârșit. Acum, dă-i afară, Mihai. Dă-i afară. Spune-le să treacă altă dată. E de ajuns pentru azi. Spune-i lui Adamiu că ți-ai schimbat părerea, că monologul e foarte bun, numai să plece odată. Și ăstălalt, Pârvu, cu picioarele lui lungi, ce mai stă? Să rămânem numai noi, Mihai. Am venit să te gălesc pe tine și am pierdut o jumătate de ceas ca să aud monologul lui Adamiu. Avea 39 de grade când l-a scris, poate și mai mult.”

Mihai se ridică din pat.

— Nici nu te mai întreb dacă ți-a plăcut, îi spuse Felicie. Văd că ești încântată.

„Creadă ce-o vrea. Nici nu-și închipuie că sunt fericită numai pentru că s-a sfârșit. Ca să rămânem singuri.”

— Mihai, făcu ea pe un ton convins, monologul e de mare efect. Nu înțeleg de ce n-ar merge la festivalul nostru.

Era și al ei festivalul din moment ce Mihai îl inventase. Adamiu îi surâse recunoscător.

— Fie, se învoi cel mai bătrân student la filosofie și pe deasupra exmatriculat, dacă ziceți voi, mă dau bătut.

— Acum, vorbi Pârvu, după ce ursul a fost îmblânzit și toată lumea e încântată, dați-mi voie să vă spun că monologul lui Adamiu e admirabil. Repet: e un text antipoetic admirabil. Nici nu se putea demonstra cu mai mult talent ceea ce nu trebuie să fie poezia.

— Știu, știu, întrerupse Adamiu enervat. Poate că nu-i altceva decât un articol de ziar, dar dacă-și atinge scopul, acela de a trezi în oameni oroarea de război, provocându-le o greață sacră, sunt mulțumit. Eu nu fac poezie pură ca Pârvu.

— Sau poezie pur și simplu, jucă pe cuvinte poetul. Îmi permit să cred că poezia nu-i o slujnică să servească la orice. A făcut veacuri după veacuri pe intermediara între amanți, pe recrutoarea patetică de oști pentru masacru, și-a plecat spinarea pentru ode și imnuri de slavă mai-marilor lumii, și dracu mai știe la ce. Să se isprăvească odată. Poezia vrea în sfârșit să fie ea însăși, să trăiască din seva ei proprie pentru propria ei încântare, să nu mai paraziteze pe spinarea picturii, muzicii, filosofiei, politicii etc., etc.

Adamiu își mușcă buzele palide. I-o va plăti îndată cu vârf și îndesat. E perfid poetul? Să-i arătăm că Adamiu nu înghite.

— Și rogu-te, care ți-s poeziile? întrebă el pe un ton tăios. Să-i văd care sunt. Aia de la *Cale întoarsă*, revista confidențială a lui Liteanu? Niște bicisnici, unul pastişând după ureche, ca lăutarii, pe Paul Valery, altul mimându-l cu

scremete mistice pe Rilke, și ăla, cum naiba îl cheamă, un Rimbaud oltean, care a substituit absintului țuica autohtonă, băieți de țărani sau negustori, simulând între bodegă și bordel delirul și extazul.

Se opri, gândind: „l-am turtit, să văd dacă mai îndrăznește să dea din mâini.“ Ștefan Pârvu însă nici nu încerca să riposteze ca să nu-l întărească și mai rău. Stătea la locul lui, adică pe colțul mesei, bălăbănindu-și picioarele, resemnat să capituleze din lene. Tăceau acum toți patru, retrași poate pentru câteva clipe fiecare în singurătatea sa și apărându-se cu un zâmbet silit de ochii celuilalt.

— Amândoi aveți dreptate, rupse tăcerea Mihai care urmărise polemica, parcă absent, ca un lucru ce nu-l privea. Fără să vă dați seama, voi exprimați decrepitudinea artei burgheze. Oriunde te întorci, în literatură, în muzică, în teatru, dai numai de duhoarea descompunerii. Aceleași conflicte sexuale servite cu aceleași trucuri psihologice în roman și în teatru, aceleași gângăveli limfatice de amatori subțiri în poezie. Să verși, nu alta!

Căută din ochi o scrumieră, dar se răzgândi și făcu vânt țigării pe fereastra deschisă spre vechea clopotniță. Rânjetul i se lăți într-o grimasă de dezgust imens.

— A, există și o altfel de literatură, urmă el, înălțând o privire aproape amoroasă la cele două rafturi de cărți îngrămădite în dezordine, cărora le zicea bibliotecă. Dar pentru o asemenea literatură se cer și oameni care...

În timp ce-și aduna ideile ca să precizeze despre ce fel de oameni e vorba, îi sfredeli pe cei doi poeți cu o uitătură disprețuitoare, având aerul să le spună de la obraz: „nu, în niciun caz oameni ca voi, nătăfleților.”

— Oameni care să se libereze ei mai întâi, înainte de a face o artă cu adevărat liberă, liberatoare, o artă care să pătrundă în sufletul mulțimilor, să le zguduie, să le ridice, o artă pentru oameni...

— La ce bun toate astea? se încumetă să-l întrerupă Ștefan Pârvu. La ce bun, te-ntreb? repetă el deodată parcă cu un tremur în glas. Pentru oameni! Dar la ce folosește

supliciu al atâtor bărbați de elită care zac în toate temnițele lumii pentru lupta lor? La ce a folosit jertfa poezilor revoluționari din China, îngropați de vii sau decapitați prin piețe? Oamenii! Oamenii! Dar unde au fost oamenii acum doi ani când tu erai la închisoare? Să-ți spun eu unde: la berărie sau în pat cu nevestele lor. Dacă crâpai pe acolo n-ar fi fost nici zece oameni care să-și fi amintit de tine după un an.

Mihai făcu un gest cu mâna, ca să arate că-i dezarmat în fața unei asemenea băiguieli neroade și că nu are nimic de răspuns. Ochii Feliciei vorbeau acum limpede: „dă-i afară, Mihai. Tu ai un temperament de șef, de om care știe întotdeauna ce vrea. De ce mai întârzi?” Mihai își dezmoțea picioarele, plimbându-se cu pași mari prin cameră. Ca și cum ar fi ghicit rugămintea ei mută, se opri deodată. Pesemne că era însă cu gândul cine știe unde, căci se uită la cei doi, mirat, de parcă-i vedea acolo întâia oară.

— Haide, le spuse pe un ton expeditiv, cărați-vă, băieți, că am treabă.

„Ce simplu, ce frumos, ce bărbătește, se minună Felicia: cărați-vă că am treabă. Ce mai stați, de ce vă mișcați așa de greu, idioților? Nu, el n-a avut cuvântul acesta, le-a spus adineaori nătăfleților, e altceva, asta sună prietenește. Haide, cărați-vă. Mihai are treabă. De aceea am și venit. Mihai, dragul meu. Știu, n-ai vrut să spui: avem treabă. Să nu aibă ce vorbi ăștia pe socoteala ta. Foarte bine. Te înțeleg. Un șef trebuie să fie așa, chiar dacă nu-i decât șeful unei mici grupări studențești, discret, sobru, puțin ascuns. Avem treabă, dragule, nu mi-e rușine s-o gândesc, îmi vine să le strig cuvintele astea, numai două, care mi s-au dus de-a dreptul la inimă ca un val de sânge cald. Ah, iată-i, vor să se ridice. Mihai, ce băieți buni. Monologul lui Adamiu e o adevărată simfonie patetică, iar ăsta, Pârvu, ce nostim e, parcă umblă pe catalige. Să-i spui să-și radă mustăcioara bălaie, îi stă ca un mic pieptene sub nas. Uite-l că-și adună picioarele de sub masă. Pornesc amândoi spre ușă. Adamiu cu brațul petrecut pe grumazul celui alt, ca niște actori care nu au de ce să-și poarte pică după ce au ieșit din rolurile lor.

Îmi vine să-i îmbrățișez. Pa, pa, la revedere.

Mihai s-a dus să-i petreacă până la scară. Îl aud cum râde. Simte că a fost nedrept cu ei și acum încearcă să șteargă orice urmă de supărare.

Nici nu părăsiseră bine camera și Felicia se ridică de pe scaun, ducând mașinal mâna la copcile rochiei. „Să-i fac o surpriză, să mă găsească dezbrăcată.” Mâna pornise hotărâtă, dar după ce primele două copci s-au descheiat, șovăi. Pe obrazul ei se așternu o teamă. „Să nu se supere Mihai. Astea-s apucături de peripateticiană grăbită.” îi aude pașii pe coridor, iuți. Se întoarce aproape alergând ca un om care și-a irosit inutil două ceasuri tocmai când avea ceva foarte important de făcut.

— Bine că au plecat, spuse el mai mult pentru el însuși, închizând ușa și răsucind cheia în broască. Și acum repede, Felicia, e târziu...

— Da, iubitele, repede, e târziu, repetă ea fără să se gândească, nu vreau să mă apuce seara aici.

— De n-am avea șapirograful ăsta, îl auzi vorbind deodată cu glas mai scăzut, nu știu ce ne-am face.

Mâna ei înțepeni de-a lungul rochiei, în dreptul celor două copci descheiate. El se repezise la vrafal de jurnale vechi din colțul camerei, sub care era ascunsă cutia cu șapirograful și îl scoase afară.

— Vezi, Felicia, hârtia e acolo în sertarul de jos... Să-i dăm zor, pe la opt vine un prieten de la Politehnică să ia manifestul.

Așeza șapirograful pe masă cu un aer preocupat, fără să-și ridice privirea.

— Nu mai e sigură nicio tipografie, se crezu obligat să-i explice și, în clipa următoare, luă în mână o hârtie, probabil manuscrisul ce urma să fie tras și-l parcurse în fugă din ochi, pronunțând câte un cuvânt sau o frântură de frază cu glas tare: Strângeți rândurile... Căminuri și cantine în loc de cazărmi... la absolvirea facultății ne așteaptă șomajul... Greva să fie răspunsul nostru... greva... jos fascismul... jos războiul... jos... jos... jos...

Își vedea de treabă ca și cum Felicia nici n-ar fi fost acolo. Cu creionul între degete, se pregătea să facă unele îndreptări. Ideea grevei imediate nu reieșea destul de limpede.

— Va trebui să transcriu manifestul pe curat, bombăni încruntându-se, apoi își înălță ochii ca s-o roage să facă ea asta. Ai o caligrafie mai bună, apucă să-i spună și se opri.

Felicia, în picioare, stătea nemișcată în mijlocul camerei. Două sau trei lacrimi i se prelingeau fără grabă de-a lungul obrazului, luând toată pudra cu ele, ca un pârâiaș ce-și spală albia. El rămase o clipă așa, frământând creionul în mână, neștiind ce să facă, ce să zică. Privirile lor se întâlniră, a ei necăjită și cu o umbră de reproș, a lui doar mirată. Ea îl văzu trântind creionul pe masă și ridicându-se.

— Uite, uite, îl auzi lângă dânsa, fata plânge.

Mihai duse mâna la buzunarul unde avea de obicei batista. Nu era acolo.

— Ce are fata? Vorbea tare, căutând o intonație mângâioasă, ca pentru un copil, și se silea să-și ascundă emoția.

Felicia rămase cu ochii în pământ până ce el o apucă de bărbie ca să-i ridice capul și începu să-i șteargă lacrimile, plimbând un deget pe fața ei.

— Ce nătâng sunt, ce idiot! repetă de câteva ori. Unde-mi erau mințile? Cum de nu m-am gândit? Se întoarce fata după o lună și eu în loc s-o iau în brațe, în loc s-o întreb cum a petrecut, în loc să... Ce idiot! În loc s-o iau, așa, aici, lângă mine, mai aproape, o pun să asculte flecărelile celor doi neghiobi. Și când pleacă dânsii, rămâne aici al treilea imbecil cu șapirograful lui...

Făcea haz încercând să-i smulgă un surăs.

— Va veni prietenul de la Politehnică după manifeste. Ei și? Îi voi spune să treacă mâine când vor fi gata. Nici mâine nu e prea târziu. Nu întârzie greva pentru atâta lucru. Vine ea și fără manifeste trase la șapirograf pe niște foițe cât o carte poștală.

Felicia nu spunea nimic. Se lăsa moale în brațele lui și,

simțindu-i mâinile înfrigurate care o dezbrăcau, se înfiora amintindu-și că el nu făcuse niciodată asta. O aștepta întotdeauna așezat pe marginea patului, gândind poate că ajutând-o să-și scoată rochia ar trăda o grabă jignitoare. Nici nu bănuia el câtă recunoștință umplea inima Feliciei pentru nerăbdarea pe care i-o arăta acum întâia oară.

*

Jurnalul e întrerupt. În locul scrisului uneori migălos, trădând grija de a păstra o anumită ordine a ideilor, alteori neglijent și sprinten, apar pe neașteptate, patru desene în creion muncite și naive:

- a. Mihai la masa de lucru.
- b. Mihai în Cișmigiu.
- c. Mihai mâncând înghețată.
- d. Mihai dormind.

III

— HAI, SCOALA-TE.

Felicia îi scutura încetișor umărul. Deschise ochii, dar, simțind lumina usturătoare, pleoapele clipiră repede și se lăsară iar. Un suspin, ca un scâncet, îi ieși din piept și o senzație parcă de frig o făcu să se înfioare. Soră-sa continua s-o zgâlțâie ușor, repetând de data asta mai tare:

— Hai, scoală-te, e șapte și un sfert.

Fără să se fi trezit de-a binelea, își dădu brațele în lături și-și destinse trupul încă amorțit, apoi rămase așa, culcată pe spate, cu ochii la Felicia care între timp sărise din pat. Își aminti că nu mai trăise de pe vremea anilor de liceu clipa asta neplăcută a deșteptării cu noaptea în cap și Felicia îi scuturase umărul cum făcea mamă-sa.

— Maria, îmbracă-te, stărui ea, împrumutând parcă și glasul matern. Se apropie de pat și smuci cuvertura cu un gest măriios. Ai să ajungi prea târziu. Nu e bine să întârzii chiar de la început. Faci o rea impresie.

Senzația penibilă că se află în dimineța unui examen o încercă din nou și pe fața ei trecu o umbră de neliniște. Simți deodată nevoia apăsătoare de a-și destăinui temerile ca să audă un cuvânt care să-i redea încrederea.

— Felicia, tu ce crezi, o să fie greu?

Soră-sa se întoarse cu un pantof în mână și, văzând-o nemișcată ca înainte, se încruntă:

— Ce să fie greu?

— Serviciul ăsta... Nu m-am gândit până acum. Aveai dreptate când spuneai că habar n-am de lucrări de birou.

Fără să răspundă acestei neliniști, Felicia se răsti:

— Scoală-te odată! Ți-am spus că ai să întârzii. Dacă te vei scula așa de greu în fiecare dimineață, mai bine lasă-te de pe acum de slujbă.

— Ho, nu te mai supăra așa, râse cealaltă, iată m-am sculat. În cinci minute sunt gata.

Se dădu jos din pat și alergă la lavabou. Felicia, care se îmbrăcase și stătea la fereastră, o auzi lipăind cu tălpile goale pe linoleumul doamnei Isăcescu. („E mai igienic așa, spunea patroana când îl pusese în locul covorului spălăcit din care nu mai rămăsese decât urzeala.)

— Numai la început o să-mi fie mai greu. Primele zile, până mă obișnuiesc. Să vezi pe urmă, Felicia. Vorbea ducând peria de dinți la gură. Se scoală atâția la șase, ba și la cinci, și n-a murit nimeni din asta. Nu?

— Cred că va trebui să-ți faci un halat negru, spuse soră-sa, depărtându-se de fereastră. Nu poți lucra în rochie albă de etamină. Asta e ținută de promenadă, nu de birou.

Maria își trăgea ciorapii cu o grabă febrilă.

— Dacă va trebui... făcu ea într-o doară, mai mult resemnată decât convinsă. Se repezi apoi la șifonier și, după ce cotrobăi printre rochiile, scoase un șal albastru închis pe Care și-l puse înainte ca un șorț, ținând capetele la spate.

— Nu-mi stă rău deloc, dacă vrei să știi! Încep să semăn cu Georgeta Pancu de la Ministerul Cultelor.

Felicia nu se mai putu stăpâni. Îi smulse șalul cu un gest brutal și-l aruncă pe pat:

— Lasă acum mofturile! E aproape opt. Voi întârzia și din cauza ta.

Au coborât în sufragerie și, cu ochii la pendula din perete, au luat ceaiul, lăsând neatinsse feliile de pâine prăjită cu năsturașii de unt ceva mai mari ca o aspirină.

— Parcă ați fi într-un restaurant de gară, zău așa, observă de la mesuța ei madam Isăcescu căreia nu-i plăcea să-și vadă pensionarii bându-și ceaiul la botul calului.

În ușă se întâlneau cu Paludis, mai pământiu la față ca de obicei, cu ochii mai gălbui, aducând a doi stropi de puroi, și

în general cu aerul mahmur al unui om care n-a dormit.

Maria strânse brațul Feliciei, șoptind:

— Ce figură de panoptic are Paludis ăsta.

— Figură de om bolnav, atâta tot.

Dar nu-și putu opri un surâs, găsimd că într-adevăr Paludis, cu ochii săi parcă scurși, părea de ceară.

— Trec să te iau de la laborator, îi strigă Maria apucând prin Cișmigiul, spre a tăia drumul.

Mergea așa de repede și așa de îngândurată, că nici nu-și dădu seama când ajunsese în bulevardul Elisabeta. Zări de departe clădirea care adăpostea birourile societății Metropol-Oil, cenușie, rece, părând monstruos de mare cu cele șase etaje ale ei, alături de casa vecină scundă, turtită, rămasă aici nu se știe cum de la sfârșitul veacului trecut. „Acolo, la etajul întâi, unde-i balconul, trebuie să fie cabinetul lui Körner. A fost de ajuns să mă gândesc la el ca să-mi treacă teama care mă apucase când m-am sculat. Peste câteva clipe îl voi vedea. Probabil că mă așteaptă.” Un surâs îi flutură pe buze închipuindu-și cuvintele cu care o va întâmpina Körner: „Iată biroul dumitale, domnișoară Veniamin. Draperiile sunt cam ponosite. Le vom schimba. Ce-ai zice de niște draperii roz? Dincolo e al meu. Ne vedem prin fereastra asta. Când vrei să-mi spui ceva îmi faci semn. Ne-am înțeles?” Se opri pe trotuar în fața clădirii și scoase din poșetă scrisoarea primită de la Metropol-Oil. O mai citi o dată, deși o știa aproape pe dinafară; „Vă comunicăm prin aceasta că ați fost angajată, în serviciul societății noastre, pe ziua de 15 septembrie 1934. Vă rugăm deci să vă prezentați în ziua indicată, la orele opt dimineața, domnului Stamatina care vă va da toate lămuririle în legătură cu atribuțiile dumneavoastră”.

Portarul vorbea unui bărbat a cărui față prelungă de ogar aducea cu a lui Foca, actorul. „Să veniți, că-i ceva fain, se tăvălește lumea de răs“, îi sunau în auz cuvintele cabotinelui famelic.

— Doresc să merg la domnul Stamatina, spuse Maria apropiindu-se de ghișeu.

Portarul întoarse încet privirea și-i făcu semn cu mâna voină să zică „așteaptă, nu vezi că vorbesc cu cineva?” apoi continuă să dea explicații bărbatului cu figură de ogar.

„Neobrăzatul. Îi voi cere lui Körner să-l dea afară. Imediat.”

Între timp portarul terminase cu celălalt.

— Ce este, domnișoară? întrebă el, aplecându-și capul sub ghilotina ferestruicii.

— Domnul Stamatîn.

— Ce-i cu el?

— Trebuie să-i vorbesc.

— V-a chemat?

Maria întinse plicul fără să răspundă. Portarul scoase scrisoarea și își aruncă doar ochii pe ea. „O să-și dea seama îndată că a făcut o gafă lăsându-mă să aștept și vorbindu-mi pe acest ton, când va vedea că sunt noua funcționară.” Acesta îi restitui însă plicul cu un gest indiferent, adăugând:

— Biroul C, etajul 3, scara B.

— Vă rog?

Portarul repetă indicațiile cu o voce mai răspicată și-i întoarse spatele în modul cel mai firesc, fără nimic ostentativ. Sunase telefonul.

Când ajunse sus, la etajul al treilea, rătăci câțva timp de-a lungul culoarului luminat ca noaptea de niște lămpi electrice prinse în pereți.

— Domnul Stamatîn? Aici.

Servitorul întrebă se dădu la o parte, arătându-i ușa. Biroul spațios avea două ferestre spre bulevard, și sub una din ele se afla o masă de lucru obișnuită, cu un cristal gros deasupra postavului verde. În fața acestei mese, cu capul plecat peste niște hârtii, ședea domnul Stamatîn. „Un țap”, își zise Maria, văzându-i barba tutunie ascuțită. Trăgea dintr-o pipă stinsă de mult, adică o ținea în colțul gurii, pozând parcă unui pictor nevăzut pentru „bărbatul cu pipă”. Maria se opri lângă ușă, îngână ceva care putea să fie „bună ziua”, și așteptă. Stamatîn continua să examineze un plic, fără să-și ridice ochii. „Nici nu m-a auzit”, gândi Maria și mai

făcu un pas înainte.

— Ce este? Ce doriți? întrebă în cele din urmă omul din dosul biroului, fornăind pe nas.

Îl avea gros și lat, cu nările astupate de păr. „M-a auzit de cum am intrat, își spuse Maria, dar n-a vrut să răspundă îndată. Îi voi cere lui Körner să-l concedieze și pe ăsta.”

— Eu sunt Maria Veniamin.

Șeful personalului își scoase pipa din gură:

— Și?

— Sunt noua funcționară angajată de domnul director general Körner.

Stamatin nici nu clipi. Maria ar fi vrut s-o ia la fugă, să-l lase acolo, să nu-i mai vadă barbă de țap. Să nu mai audă de slujba asta ce se înfățișa atât de respingătoare de la început. Dar în loc să fugă, stătea înțepenită în fața biroului, găsind și un zâmbet ca să repete:

— Da, m-a angajat domnul Körner încă de astă-vară, la Eforie, unde am fost împreună.

„Să nu-și închipuie că m-a cules de pe stradă și m-a luat de milă. Să știe cu cine vorbește.”

Stamatin nu păru mirat auzind că noua angajată își petrecuse vacanța la Eforie în compania directorului general. De altfel, nici nu se uita la ea. Ridicase receptorul și aștepta să i se răspundă la apelul telefonic.

— Dă-mi arhiva, vorbi el în pâlnie, fără să ridice tonul, ca și cum s-ar fi adresat cuiva din fața lui. Arhiva? Ascultă, Binder, îți trimit noua dumitale ajutoare. Da, chiar acum.

Puse receptorul în furca lui și abia atunci își lăsă o privire piezișă asupra fetei.

— Domnișoară, îi spuse, țin să-ți atrag atenția asupra unui lucru pe care am impresia că îl ignorezi.

Avea o voce care nu cunoștea nuanțele. Nu știa să vorbească decât dur și moale. Dur cu lumea mărunță a birourilor și moale cu cei mari de la etajul întâi. Văzând ceva care semăna a teamă în ochii Mariei, înțelese că a nimerit bine. Teama pe care o trezea în subalterni, fără măcar să-și înalțe glasul, era semnul autorității sale. Se grăbi să adauge:

— Știu, nu-i vina dumitale, n-aveai de unde afla până acum regula de aici. Tocmai de aceea trebuie să te previn că la Metropol-Oil întârzierea la serviciu este un motiv de concediere imediată. Se opri o clipă să guste efectul frazei și repetă: I-me-di-a-tă. Și fără nicio excepție. Asta e regula la Metropol-Oil. În altă parte o fi altfel.

Fiindcă pomenise de altă parte își aminti să întrebe.

— Unde ai mai fost, domnișoară?

Maria își agăță privirea de fereastră. „Dincolo e strada. Ce-ar fi să fug de-aici?” Nu înțelegea întrebarea.

— Te-am întrebat unde ai lucrat până azi? stăruie șeful personalului, holbând la ea niște ochi de pește mort.

„Unde-ai mai slujit?” îi răsună în amintire întrebarea pe care maică-sa o punea invariabil când tocmea o nouă servitoare, „prin ce case ai mai fost?”

— Nicăieri, domnule, reuși să articuleze. Nici nu m-aș fi gândit să iau un serviciu la dumneavoastră, dacă domnul Körner nu m-ar fi rugat.

Nu-i venea să creadă văzându-l pe Stamatina așa de impasibil, deși auzise bine că domnul Körner însuși o rugase să primească un loc la Metropol-Oil. El își vârî din nou în colțul din dreapta al buzelor pipa stinsă și apăsă pe butonul soneriei.

— Condu-o pe domnișoara la domnul Binder, îi porunci ușierului, punctând aerul cu indexul, ca să arate că nu mai are nimic de adăugat. De altminteri, nici nu răspunse la salutul fâstăcit al Mariei Veniamin.

Când se văzu pe culoar, ezită câteva clipe, neștiind ce să facă, deși ușierul era lângă ea, gata s-o ducă la arhivă. Ar fi vrut să apuce spre scară, să coboare mai repede, să fugă de acolo. Îi venea să plângă. Portarul cu indiferența lui ofensatoare, Stamatina cu vorba lui tăioasă, coridorul acesta de penitenciar, toate i se păreau așa de departe de ceea ce se aștepta să găsească aici. Nu putea înțelege cum de fac parte din aceeași lume și grosolănia portarului care îi întorsese spatele, și vorba seacă a bărbatului cu pipa stinsă în gură, și zâmbetul prevenitor al lui Körner. „Desigur, el nu are de

unde să știe cum se poartă ăștia cu mine, își zise, urmându-l supusă pe ușier. Când va afla Körner toate se vor schimba.”

*

Domnul Binder, șeful arhivei, e cu totul altceva. Nu vorbește nici mult, nici puțin, nici aspru, nici blând. Domnul Binder tace. Din când în când transmite din biroul său, prin omul de serviciu, ordine scurte, dar precise, adevărate telegrame, oarecum cifrate, pe niște petice de hârtie lunguiețe, întocmai ca benzile de telegraf. „Datorită acestui sistem, a explicat el (într-o duminică, singura zi a săptămânii când devine limbut în jurul unui aperitiv la Carul cu bere), se câștigă un timp prețios: o oră și șase minute pe zi, ceea ce face, scăzând zilele nelucrătoare, trei sute opt ore care s-ar pierde anual în comunicații orale cu funcționarii.”

Arhiva ocupă două încăperi mari, despărțite de o ușă. În prima lucrează cei patru arhivari (Teodorescu, Silbert, Elena Calciu și Ana Silaghi), iar în cealaltă aprinde țigară după țigară domnul Binder, căruia cei de la etajul întâi îi zic nebunul taciturn. La orice oră ai intra în biroul său îl vei găsi frunzărind cu degetele îngălbenite de tutun un dosar de corespondență și luând notițe. Din când în când își pune țigara deoparte ca să formuleze un ordin pentru camera de alături. Aceste ordine depășesc rareori zece crâmpeie de cuvânt într-o ortografie curioasă dar economică. Scrie, bunăoară: *T. Dos. Roy D. 32*, și când omul de serviciu aduce depeșa în biroul vecin, arhivarii traduc numaidecât: Teodorescu să vină cu dosarul de corespondență Royal Dutch pe anul 1932. Chiar omul de serviciu, când se aude sunat de domnul Binder, știe că, intrând, nu are nimic de întrebat. Șeful arhivei nu trebuie să-i arate nici mișcând capul, nici ridicând un deget, depeșa care-l așteaptă pe colțul biroului. E de ajuns o uitătură. Ușierul înțelege limbajul acesta mult mai ușor decât un discurs întreg. Pentru cei patru arhivari nu-i decât o joacă să citească

poruncile șefului exprimate prin cuvinte ciuntite, reduse la silabă și inițială. Cu cei de la etajul întâi domnul Binder a încercat mari dezamăgiri. Dorința lui de a suprima comunicările orale cu mărimile din cabinetele capitonate de jos n-a prins așa de lesne. Pe față i se sapă mai adânc niște cute care nu-s ale bătrâneții, ci ale suferinței inventatorului neluat în seamă atunci când e silit să-i dea directorului general o explicație de zece minute care n-ar fi cerut decât cincizeci de secunde prin sistemul petecelor de hârtie.

De aceea, când Stamatin l-a anunțat că i-o trimite pe noua funcționară, șeful arhivei a și mângălit cu creionul său albastru un ordin care nu cuprindea numai repartizarea Mariei Veniamin, așa cum o hotărâse direcția generală, ci și datele ei biografice, sumare, dar suficiente pentru a fixa personalitatea unei fete de la arhivă.

— E o domnișoară Veniamin, anunță ușierul, zice că a trimis-o la dumneavoastră...

Domnul Binder făcu din cap un foarte vag „da, să intre” și nici nu păru curios s-o vadă pe cea care se oprire lângă ușă, căci nici nu ridică ochii la dânsa. Auzi însă o voce tânără, cristalină, sunând straniu în încăperea căptușită cu sute de dosare și clasoare:

— V-a vorbit domnul Stamatin... Sunt noua funcționară angajată de domnul Körner.

„Are obrazul de aceeași culoare cu a dosarelor”, observă în sinea ei Maria și aplecă nițel capul ca să nu scape niciuna din indicațiile pe care avea să i le dea șeful arhivei. Dar domnul Binder se mulțumi să-i arate din ochi ușierului hârtiuța pusă pe colțul biroului și, spre mirarea acestuia, își descleștă gura ca să zică: *alături*.

— Veniți după mine, domnișoară, o invită servitorul și, fără să mai aștepte, apucă spre camera vecină, urmat de fata speriată.

Maria îl văzu întinzând ordinul domnului Binder unui bărbat rotofei, cu o mutră de chefliu jovial, instalat ca într-o redută în dosul unui birou american înalt, care nu lăsa să i se vadă decât creștetul zburlit.

— Maria Veniamin, 18 ani, studentă la Litere, originară din Craiova, angajată din ordinul domnului director general Körner, dulapul A, corespondență internă, tălmăci el cu ușurință depeșa cifrată a șefului, apoi se ridică și ieșind de după reduta lui, se apropie: Domnișoară Veniamin, încântat. Eu sunt Fane Teodorescu. Vasile, oferă un scaun domnișoarei Veniamin.

Maria se însenină la față. După portarul indiferent, după Stamatin, cu glasul său de sticlă care-ți zgârie auzul, după nebunul taciturn Binder cu privirea glacială, în sfârșit o față omenească, o față care n-a uitat să suradă. Se simțea acum ca exploratorul rătăcit în junglă când, după multă vreme, vede un chip de om și se aude strigat pe nume.

— Ai dat un scaun? Da? foarte bine. Faceți-vă comodă, domnișoară. Vasile, ia pălăria domnișoarei Veniamin.

Maria trase cu coada ochiului la celelalte mese de lucru. Privirea ei întâlnește câteva zâmbete confuze. Două femei tinere și un slăbănog, al cărui obraz palid era înviorat de câțiva pistrui, o cercetau de la mesele din jur ca niște prizonieri care se pomenesc deodată cu o făptură liberă venită în mijlocul lor de dincolo de țarc. Ea nu putea să le vadă decât fața, îngropați cum erau între vrafurile de hârtoage, dar își dădu seama că găsisese acolo câteva suflete vii, câteva mâini gata să se întindă frățește.

— Domnișoara Maria Veniamin este noua noastră colegă, li se adresează Teodorescu celorlalți. Atențiune, domnișoară Veniamin. Acolo, în dreapta, e Ana Silaghi, *d. H. cor. int.*, adică dulapul H., corespondență internă, alături, cea care ne afumă cu țigările ei, e Elena Calciu, *d.D. per. par.* Sau dulapul D., perimetre și participații, iar aici, la stinga mea, e Silbert, *d. A. H. I. Cor. gen. inv. bil. și div.* Sau dulapurile A.H.I., corespondență generală, inventarii, bilanțuri și dividende, dar aceste dulapuri nu-i aparțin în exclusivitate, căci din praful lor o parte ne este rezervată nouă, adică mie și dumatăle, domnișoară Veniamin.

Aici, ca un șef de protocol care-și termină prezentările, se înclină pe cât era posibil, căci avea trunchiul gros și

picioarele cam scurte, și râse singur ca de o glumă bună. Maria își ridică un braț în aer și-l agită un moment, însoțind acest salut cu un surâs gen „din toată inima”, deși mai stăruia în mintea ei imaginea treimii Portarul-Stamatin-Binder și impresia că nimerise într-un pod bântuit de șobolani. Măinile prizonierilor se înălțară dintre dosare și clasoare ca să răspundă salutului, iar Teodorescu o luă de braț și o duse așa până la singura masă liberă, lângă cea a lui Silbert.

— Aici e locul dumitale, îi spuse, și aici dulapul A., în care nicio mână străină nu are voie să umble. De altfel...

Un țărâit strident îl întrerupse și, deodată, o voce feminină, gravă, se făcu auzită: „Alo, arhiva. Domnul Teodorescu e chemat la direcția generală cu dosarul prețurilor de vânzare pe 1932“.

Maria își ridică ochii și căută în jur, cu frică. Teodorescu o văzuse tresărind și se grăbi s-o liniștească:

— Nu-i un glas misterios, domnișoară. N-ai auzit o voce de sus? E Gertrude Tubig, secretara direcției generale. Aici nimeni nu are timp, nici servitorii, și toate ordinele ni se transmit prin interfon. Îi arată cu mâna cutia luminată deasupra ușii. Să știi însă că nu trebuie să te zorești prea tare când te auzi chemată. Gerta Tubig e obișnuită să se repete, iar ai mari s-au deprins să aștepte.

Nu apucă să-și termine bine vorba și vocea se auzi iar pe același ton grav, puțin voalat: „Alo arhiva. Domnul Teodorescu e chemat la direcțiunea generală cu dosarul prețurilor pe 1932.“

Fără nicio grabă, Teodorescu scoase dintr-un sertar al biroului un teanc de mape, cotrobăi o clipă printre ele și, luând una sub braț, se îndreptă spre ușă. Afară de Maria, niciunul nu păru mirat văzând că înainte de a ieși își aranjează cravata și-și netezește părul cu palma. Se pare că directorul general e foarte exigent în chestia asta și nu suferă să-i vadă pe angajații săi într-o ținută șleampătă. „La Londra, funcționarii din City umblă în jachetă și pălărie tare”, le-a spus odată, ceea ce-i făcu pe unii să-și ducă mâna

la gură pentru a zâmbi discret.

*

Maria Veniamin își roti privirea prin birou, încercând să-și întipărească în memorie tot ce o înconjură, tot ce avea s-o înconjoare de acum încolo. Încăperea e mai puțin posomorâtă ca biroul vecin de unde nu răzbate până aici alt zgomot decât al pașilor lui Binder, cam pe la douăsprezece, când se duce la fereastră să vadă trecând spre Cotroceni garda palatului cu fanfara în frunte. Elena Calciu a aprins o țigară. Îi arată Mariei pachetul de Carpați de pe masă:

— Vrei?

Maria îi mulțumește, mințind:

— Nu fumez niciodată înainte de prânz, *merci*.

„Trebuia să-i spun că ultima oară am fumat la un chef cu domnul Körner. Ce ochi ar fi făcut! Ce ochi! Uite-i cum tac, fiecare altfel.” Nu e tăcerea care se lasă după o conversație, când cuvintele n-au murit cu totul și ecoul lor continuă câtva timp să plutească în aer, nici tăcerea încărcată pe care o simți înainte de a se încinge o discuție, oricât de banală, ca într-un compartiment de tren: călătoriți departe? – ci tăcerea stranie a unei camere în care nu se află nimeni și nici nu va veni cineva. Se aude totuși fâșăitul unei hârtii și din când în când tusea surdă a lui Silbert, dar aceste zgomote nu pot sparge o tăcere care se simte aici la ea acasă și nu se sinchisește de prizonierii închiși în țarcul de dosare cenușii. Silbert e puțin adus din spate și în colțul gurii i-a încremenit un zâmbet de ieri sau poate din anii copilăriei. Pare, de altfel, că surâde unei amintiri sau se apără de o eventuală întrebare: ce ai, te doare ceva? Ana Silaghi și-a făcut un paravan din coperta unui clasor și a scos dintr-o poșetă de mușama rujul și pudriera. Își țuguie buzele vinete în oglindă și le umezește cu vârful limbii, plimbă rujul încoace și încolo, apoi dă cu puful pe obraji, pe frunte. „Vrea să fie mai frumoasă, își zice Maria, vrea să fie admirată. S-o admire, cine? Teodorescu sau poate Silbert. E ca și cum te-ar admira

o Clanță de ușă sau un closar.” Maria tresare. A simțit niște ochi ațintiți pe ceafa ei. I se întâmplă adeseori. În autobuz simte privirea călătorului de vizavi umblându-i ca un deget pe picioare. Întoarce repede capul. E Silbert. Privirea, surprinsă, fuge în jos pe almanahul Minerva din 1912, deschis între scoarțele unui dosar. Arhivarul face lectură clandestină în orele de serviciu. Acum însă nu citește. Se uită atent la o reproducere în culori: ciobănaș cu turmă. A remarcat mai de mult oaia rămasă în coadă. Nici nu zburdă, nici nu behăie, nici nu paște iarba verde. Silbert o găsește foarte melancolică. „O fi Miorița”, își zice. Citise cândva despre dânsa.

— Mă iertați, domnule, eu nu am nimic de lucru? întrebă Maria Veniamin simțindu-se deodată inutilă acolo.

Când înțelege că întrebarea e pentru dânsul, Silbert se luminează la față și pistruii încep parcă să-i lucească în jurul nasului ca niște stele de tărățe:

— Nimic, absolut nimic, deocamdată. Pare a se gândi un pic, apoi cu o voce strangulată de emoție (probabil fiindcă pentru întâia oară auzise pe cineva adresându-i-se pe un ton respectuos): Vă rog să nu vă faceți nicio grijă, domnișoară. Voi clasa eu singur toate hârtiile astea. Nu-s prea multe. Când ne vor aduce copierele de corespondență cu Standard-Oil, îmi voi permite a vă ruga să binevoiți a-mi da o mânăuță de ajutor.

„Ce delicat vorbește! A spus *mânăuță*. I se făcu deodată frică. Dacă e nebun? «Îmi voi permite a vă ruga să binevoiți.» Numai un nebun poate fi așa de politicoș.”

Elena Calciu s-a apropiat de fereastră și, cu nasul lipit de geam, se uită în stradă.

— Pleacă domnul Körner, spune, fără a se adresa cuiva.

Maria nu-și poate stăpâni o tresărire. „Pleacă Körner.” Ar fi voit să se ridice, să alerge la fereastră, să-l vadă. „E absurd. Ce vor zice ăștia?”

— Înainte de a se urca în mașină a ridicat ochii în sus, îi anunță Elena Calciu, depărtându-se de fereastră. S-o fi gândit la noi.

Ana Silaghi repetă cu un zâmbet silit:

— Da, la noi, că numai de noi îi arde.

Râd amândouă. Silbert dă la o parte mapa din fața lui, voind parcă să participe la conversație, dar, întâlnind privirea posomorâtă a Mariei Veniamin, renunță. Trage la loc dosarul și continuă să rânduiască hârtiile, numerotându-le cu un creion gros. Îl duce din când în când la buze și rămâne așa câteva clipe, îngândurat, ca un școlar în dificultate. „Mai bine că nu m-am apropiat de fereastră, gândi Maria. O fi știind că sunt aici?” La Eforie era așa de drăguț cu ea. Nu pricepea bine tot ce-i spunea el. După chefu cu muzicanții, în plimbarea scurtă pe care o făcuseră, îi repetase de mai multe ori că se simte singur, că nu are în jurul său un *suflet* care să-l înțeleagă. „Își închipuia poate că eu sunt *sufletul* a cărui absență îl face să sufere. Avea dreptate Ana Ionașcu, astă-vară la mare: când zic suflet, bărbații înțeleg cu totul altceva. *A d'autres*.” Cum o privea! „Mi-ar place să am un loc la Metropol-Oil“, îi spusese dânsa. Și el, ce bucuros părea: „Adevărat? Ai vrea să vii la noi? Fă-mi un semn când te hotărăști. Știi englezește? Nu? N-are nicio importanță”. Maria Veniamin nu putea să-și explice cum de făceau parte din același univers și zâmbetul prevenitor al lui Körner și arhiva asta lugubră. Nu-și dezlipea ochii de la dulapurile de metal, încercând să se familiarizeze cu noua realitate. Noua realitate e Fane Teodorescu, Silbert, Ana Silaghi, Elena Calciu și, în rafturile lor, toate dosarele acestea ce-și arată doar cotorul, ca niște persoane care i-ar întoarce spatele. Ana Silaghi se apropie:

— Unde mănânci?

Maria întârzie să răspundă, surprinsă de întrebarea neașteptată:

— Într-o pensiune. Locuiesc acolo cu soră-mea.

Și cealaltă:

— Eu mănânc la automat. E mai puțină bătaie de cap. Se răsucesce pe tocuri și-l arată pe Silbert: Și dânsul tot la automat.

— Silbert se crezu dator să explice:

— Fiindcă, de felul meu, mănânc foarte puțin. Și la automat mănânci cât de puțin îți place, pe când într-o pensiune, ei! acolo masa e masă.

Din cutia de deasupra, ușii izbucni iar țârâitui prelung al interfonului, apoi vocea Gertrudei Tubig: „Alo. Direcțiunea generală anunță că mâine, fiind sărbătoarea înălțării Crucii, birourile Metropol-Oil nu lucrează“. Ana Silaghi întrebă, arătându-i cu capul cutia luminată.

— O cunoști?

Maria păru să nu înțeleagă.

— Pe cine?

— Pe ea... Gertrude Tubig.

— Nu.

Ana Silaghi tăcu o clipă, apoi, cu o strâmbătură a buzelor:

— N-ai pierdut nimic E o *aia*. Se aplecă nițel ca să șoptească: O putoare. Întâi a fost aici, *d.A.cor.int.*, pe urmă au chemat-o jos. Și, cu mâna pâlnie la gură: Aveau nevoie de dânsa.

*

Străbătea acum aleea rozelor din Cișmigiu, cu inima grea. Felicia nu trebuie să știe că a nimerit așa de rău. Și apoi, să mai vedem. Totul se poate schimba. E de ajuns ca el să-și aducă aminte, Körner. Nu se poate să nu-și amintească. Deocamdată nu trebuie să dea cu piciorul slujbei. Sunt patru mii de lei pe lună, patru mii fără o sută șaizeci, exact. Va trimite câte o mie de lei acasă în fiecare lună, ca s-o ajute pe mamă-sa să pună la loc suma luată din banii copiilor părăsiți pentru a-și duce familia la Eforie.

Ajunsese în mica piață din fața fostului Teatru Liric unde se instalase Opera. De aici nu mai e mult până la laboratorul unde lucrează Felicia. Își privi ceasul de mână.

E târziu, Felicia trebuie să-și fi scos halatul și o așteaptă. Se pregătea să traverseze când, din gangul Operei, ieși un bărbat cu o cutie de vioară sub braț. Cineva care rămăsese în urma lui îi strigă:

— Nu fugi așa. Așteaptă-mă, mergem împreună.

Auzind o voce cunoscută, Maria întoarse capul.

E Vlaici. N-a văzut-o încă. Ea încetinește pasul ca să-i dea timp să se depărteze. Nu ține să dea ochii cu el. Prea târziu. Vine spre dânsa:

— Dumneata! Eram disperat, nu mai știam unde să te gălesc.

Îi ia mâna, o duce la buze, și cu cealaltă face semn celui cu sicrișul negru la subsuoară: pleacă singur.

— Voiam să te invit la concertul din 6 octombrie. Bach, Mozart, Ravel, dar nu știam de unde să te iau. Acolo, pe plajă, ne întâlneam mai ușor.

Vorbind, continuă să-i țină mâna într-a lui și caută să-i prindă privirea care fuge în lături.

— Da? La 6 octombrie? Venim cu plăcere.

Abia când descoperă pe obrazul ei o cută care trădează. Nerăbdarea, se hotărăște să-i libereze mâna.

— Ești grăbită? Încotro? Spre casă? Ce mai face duduia Felicia?

Întrebările se precipită, negândite, ca și cum ar voi să se descotorosească de ele cât mai repede pentru a ajunge la altceva.

— Tocmai mă duceam s-o iau de la laborator. Am întârziat.

Au făcut câțiva pași în tăcere. Ea simți că Vlaici lasă înadins această pauză ca să despartă introducerea pripită de ceea ce avea într-adevăr să-i spună. „Atențiune, doamnelor și domnilor, atențiune, începu să-i joace în cap fraza trezită din amintirile circului, până aici n-a fost decât o mică glumă, abia acum începe reprezentația.”

— Mi-a părut foarte rău, n-ai idee ce rău mi-a părut că n-am putut să-ți cânt *Cuartetul*, de Ceaikovski, atunci. Adevărat ghinion. Tocmai când am avut norocul să gălesc un suflet sensibil care să vibreze... Pentru mine muzica e criteriul suprem. Când mi-ai spus că-ți place *Cuartetul de Ceaikovski*, am înțeles că facem parte amândoi din aceeași familie de suflete, că ne închinăm aceluiași Dumnezeu...

Sfârși, fericit că reușise să exprime ceva, fie și încâlcit, și începu să fredoneze primele acorduri ale partiturii. Maria își mușcă buzele, să nu pufnească în râs. „Ar trebui totuși să-i spun că nu eu, ci Felicia ținea să audă bucata asta.”

— Ah, îl auzi pe Vlaici, dacă ai vrea. Ce mare, ce nevisată plăcere mi-ai face. Nici nu îndrăznesc să te rog.

„Din moment ce nu îndrăznești e bine”, gândi ea, dar îi surâse.

— Nicăieri n-aș executa-o mai, cum să zic, mai *în transă*, dumneata știi ce rol imens are transa în muzică, nicăieri ca la mine acasă. Dacă ai vrea. Măine, de pildă.

Încercă să-i apuce brațul, deși vedea bine că ea se trage îndărăt. Ca întotdeauna când îi lipseau cuvintele, recurse iar la cele câteva note pe care i le mai fredonase o dată, dar vocea îi tremura.

— N-am auzit niciodată *Cuartetul* de Ceaikovski, spuse ea, oprindu-se pe trotuar, în fața laboratorului de analize chimice.

Vlaici căscă ochii mari și gura i se schimonosi într-un rânjet, de ciudă desigur.

— N-am auzit niciodată asta, repetă dânsa, parcă bucurându-se de încurcătura lui. Soră-mea a insistat să-l audă, nu eu. E o bucată la care ține foarte mult.

— Daaa?

Rămase o clipă ca prostit, neștiind ce să mai spună, dar își veni în fire numaidecât:

— Cu atât mai bine dacă n-ai auzit-o niciodată. O vei auzi mâine după-masă, la mine. Vii?

Îi prinse în sfârșit privirea și se miră că ea nu și-o ferește cum făcuse înainte. Dimpotrivă, se uita în ochii lui fără să clipească, înfruntându-l cu un zâmbet răutăcios.

— Nu, domnule, nu voi veni.

— Nu poți veni? De ce?

— N-am zis că nu pot veni, rectifică ea cu cruzime, am zis că nu vin, că nu voi veni niciodată. Bună ziua, domnule. Am ajuns.

Îl lăsă acolo, fâstâcit, și urcă, gâfâind, scara îngustă ce

ducea la laborator. „Mă crede proastă. La el acasă. Un suflet sensibil, Ceaikovski, știi ce înseamnă *transa*. Cum să nu știu?“ Se opri în fața ușii ca să se liniștească, să-și facă un obraz mai ca lumea.

IV

— PALUDIS NU COBOARA LA

masă, e în pat.

Madam Isăcescu socoti că trebuie să dea această lămurire celor care intrau în sufragerie, ca nu cumva să-și închipuie altceva. Să nu creadă, bunăoară, că Paludis a schimbat pensiunea ori s-a însurat. Suferința ei era aceeași când vreunul îi părăsea casa mutându-se în altă parte sau căsătorindu-se. E adevărat că asta se întâmpla rar. Ultima mahnire de acest fel i-a pricinuit-o primăvara trecută domnul Covrig, subșef de birou la primărie, om între două vârste, care locuia la ea de opt ani, singurul pensionar care cerea invariabil o ținică cu două măslina înainte de masă. Când a venit să-i spună: „Madam Isăcescu, la întâi martie ne despărțim, că-mi fac și eu, ca omul, un cămin”, a simțit parcă un leșin la inimă. Ceva gingaș, ca o ceșcuță fragilă, s-a sfărâmat în ea. În asemenea ocazii, își vărsa năduful pe capul bucătăresei și al slujnicei care servește la masă și face paturile. „Sigur, le striga stăpânindu-și cu greu lacrimile, sigur, vor pleca toți din casa asta. Cum să nu plece dintr-o casă în care friptura ți se aduce ori arsă, ori crudă, o casă în care servitoarea uită să schimbe așternutul, o casă în care vă faceți de cap?” Bucătăreasa îndrăzne să-i taie vorba: „Dar, cucoană, omul nu pleacă fiindcă, ferească sfântul, nu i-ar mai place la noi. Se însoară, d-aia pleacă. De nu s-ar însura, aici ar rămâne până ți l-ar scoate din casă cu patașca”.

Atât îi trebuia stăpânei ca să-și piardă sărita. „Se însoară?”

Dacă s-ar fi simțit bine aici, nu se mai însura. La ce era să se însoare?” Bucătăreasa nu se dădea bătută, întoarse argumentul pe cealaltă față: „Uite, duduia Angela de ce nu se mărită? Fiindcă se simte bine la noi.” Și râse singură hi-hi-hi, un hohot spart, sunând ca o tingire lovită cu o lingură de lemn.

Biata duduia Angela. Când a auzit asta, cum sta rezemată de balustrada scării, era să se prăbușească. Alergă în odaia ei și, văzându-și părul decolorat în oglindă, pipăindu-și cu spaimă zbârciturile premature, începu să plângă. Îi vijăia în urechi glasul amuzat al bucătăresei: „duduia Angela de ce nu se mărită? Fiindcă se simte bine la noi”.

*

Nici nu apucaseră să tragă după ele ușa sufrageriei, când madam Isăcescu se ridică de la mesuța ei ca să le comunice pe un ton liniștitor:

— Paludis nu coboară la masă. E în pat.

După dimineța populată cu figurile de panoptic de la arhivă și după întâlnirea exasperantă cu Vlaici, Maria nu se mai simțea în stare să suporte maniile altora. „Paludis nu coboară, repetă ea încercând să imite intonația gazdei. Cu atât mai bine. Să nu coboare. Sufrageria e mai agreabilă fără dânsul.” Și cu toate că observase mai de mult musca sufocată sub geamul tabloului din fața ei, chiar pe fruntea lui Hamlet, se întoarse să-i spună gazdei:

— Madam Isăcescu, ar trebui scoasă musca de acolo. Patroana sări de la locul ei, ca picată cu foc. Auzind de o muscă, își închipui că domnișoara Veniamin găsise una în farfuria de supă.

— O vezi, madam Isăcescu, chiar pe frunte.

Madam Isăcescu nu luă în seamă tonul cicălitor și râse ca de o glumă:

— Ei, bată-te să te bată.

— Ce ai? S-a întâmplat ceva?

Felicia o cerceta cu o privire bănuitoare.

— Ce să am? Nimic. M-am săturat.

Își prinse capul în palme, apăsându-și tâmpilele care-i zvâcneau. Prânzul era pe sfârșite când Felicia întrebă din senin:

— Și Körner?

— Ce-i cu el?

— Mi-ai povestit tot drumul până aici despre toți ăia de la birou. Dar Körner, el ce mai spune?

Maria dădu la o parte farfurioara cu compot de mere.

— În fiecare zi compot, strâmbă ea buzele cu dezgust. Parcă am fi la dietă.

Și înălțându-și capul:

— Körner? Foarte amabil, cum îl știi. N-am putut vorbi prea mult cu el, îți imaginezi. Era atâta lume în biroul lui.

Tăcu, regretând că madam Isăcescu nu instalase și câte o oglindă în fața meselor. Ar fi dorit să-și vadă obrazul în clipa acestei minciuni naive, rostită cu o naturalețe demnă de un adevăr neîndoios.

— M-a întrebat și de tine, simți totuși nevoia să adauge, pentru mai multă autenticitate. „Curios, își zise, nimic nu seamănă mai bine cu adevărul decât minciuna.”

Deschise gura să spună încă ceva în legătură cu nebunul taciturn Binder, mai mult ca să-l elimine pe Körner din conversație, când o văzu pe Felicia lăsând lingura din mână și pironind niște ochi mirați spre ușă. Se vedea chiar că își stăpânise un mic țipăt. Maria răsuci gâtul. În prag zări un treci spălăcit, cu gulerul ridicat, din care ieșea un cap de bărbat tânăr, a cărui privire umbla repede de la masă la masă, căutând. Felicia spuse:

— Uite-l pe Mihai Vasiliu, și-i făcu semn cu mâna.

Acesta venea acum spre ele fluturând un surâs pe care din mers îl distribuia egal în dreapta și în stânga, întocmai ca un orator ce s-ar îndrepta spre tribună.

— Soră-mea Maria, ți-am vorbit de ea, mai zise Felicia și el își așternu cât îi mai rămăsese din zâmbetul dinainte pe fața ei.

Se vede că era într-adevăr un rest de zâmbet, căci, în clipa

următoare, când se așeză între ele, întoarse spre Felicia un obraz parcă frământat de preocupările care-l aduseseră acolo:

— Am trecut în fugă pe-aici. Trebuie să-mi dai până diseară articolașul ăsta tradus. Scoatem un număr din foaia noastră studențească și, cum toate paginile nu conțin decât apeluri la acțiune, am hotărât să băgăm și chestia asta, să fie un pic de variație.

Trase din buzunarul treniului un număr vechi al revistei *Clarté* și-i arătă articolul încadrat într-un chenar gros făcut cu creion roșu.

— *L'éducation des enfants en U.R.S.S.*, citi Felicia titlul numai pentru dânsa, destul de tare însă ca să audă și soră-sa.

— Un subiect pentru mama, observă Maria pe un ton ironic.

Mihai Vasiliu, gata să plece, o privi întrebător, dar în locul ei răspunse Felicia:

— Mama se ocupă de copiii găsiți.

— Serios? râse el, se ocupă de copiii găsiți? Nu mi-ai spus-o niciodată.

Se aplecă puțin, enigmatic și amuzat în același timp:

— Să știți însă că doamna, mămica voastră, va rămâne fără ocupația asta în ziua când nu vor mai exista copii găsiți și copii de ăilalți. Îi va găsi pe toți Statul, dar nu în ușa bisericilor sau pe băncile de la Șoseaua Kiseleff.

Se ridică. Și, de astă dată, numai Felicie:

— Am fugit. Mă așteaptă băieții. Avem ședință de comitet.

*

„Ce tip, gândi Maria răsfoind un dosar. Avea parcă un ton poruncitor când i-a cerut Felicie să traducă articolul. Putea să-i zică: te rog, fă asta. Și Felicia, de felul ei așa de mândră, ce mutră supusă făcea. Pesemne că așa e între dâșii, fără amabilități. În orice caz, ce tip.”

Nu-i ieșea din cap Mihai Vasiliu, deși nici nu-și mai

amintea bine cum arată. Cap de fierar tânăr. Felicia i-a spus că abandonase Universitatea sau că fusese dat afară pentru agitații. N-are a face. Poți merge la Universitate și să ai un cap de fierar.

— Domnișoară Veniamin, spuse Silbert, corespondența cu Distribuția Țiteiului pe 1932 trebuie clasată separat. Bineînțeles, nu-i nicio grabă.

Silbert ăsta nu-i un om de rând, un funcționar care găsește o plăcere să stea toată ziua cu nasul în hârtii. Se vede după vorbirea lui îngrijită că a învățat ceva din cărțile pe care le-a citit. Are în sertarul de jos o mică bibliotecă alcătuită din două romane fără copertă, câteva reviste vechi ilustrate și almanahul acela pe 1912 al ziarului Minerva. Își pune uneori o carte pe dosarul deschis și, prevăzător, păstrează creionul între degete. Dacă se aude ușa, nu face decât să întoarcă fila și cartea dispare înghițită de dosar, odată cu lectorul ei, făcând loc numai ajutorului de arhivar Silbert.

— Băiatul ăsta nu-i în toate mințile, îi șoptise într-o zi Ana Silaghi, însoțindu-și vorba cu un gest la tâmplă.

— Dar ce are? întrebuse Maria.

— E îndrăgostit de Gerta Tubig.

Ana Silaghi râse cu mâna la gură și aruncă o privire spre ușă. Silbert era jos, chemat de Stamat.

— O iubește ca un nebun din ziua în care Gerta a venit aici. Cât timp dansa lucra la arhivă, Silbert era fericit. Muream de râs văzând cum se fâțâie în jurul ei.

— Și ea?

— Nu știe nimic, n-are de unde ști, dacă smintitul nu i-a spus niciodată. Acum, de când Gerta e la secretariatul direcției generale, umblă ca bolnav. N-ai văzut?

Pe ultima silabă intră Silbert, strecurându-se la masa lui, fără să bage în seamă nimic din jurul său. O clipă după aceea se auzi vocea gravă a Gertei Tubig: „Alo, alo. Domnul Teodorescu e chemat la direcțiunea generală cu tabloul comparativ al producției și vânzării pe anii 1932-1933.”

Când a început țârâitul prelung, Silbert a ridicat capul și a

rămas cu ochii la cutia luminată a interfonului, atent, ținându-și buzele întredeschise, sorbind parcă fiecare cuvânt. Glasul tăcuse de câteva minute și el sta tot așa, cu gâtul lungit, ca și cum pe micul ecran avea să apară dintr-o clipă într-alta chipul Gertei Tubig, apoi își plecă, încet fruntea pe dosarul Royal-Dutch, zâmbind ca în somn.

A PLOUAT TOATĂ NOAPTEA. LA început o ploaie cu bășici, răpăind violent în geamuri ca în toiul verii, deși era ultima duminică din octombrie, iar de dimineață o burniță mărunță care întindea, dincolo de perdelele cu franjuri obosite ale lui madam Isăcescu, alta, plumburie, mai deasă. Trecuse de ora unsprezece, dar surorile Veniamin erau încă în pat.

— Aveți o scrisoare, se auzi de afară glasul servitoarei odată cu o ciocănitură în ușă. Felicia se dădu jos să deschidă.

— E de acasă, spuse ea, desfăcând plicul.

Maria se ridică în capul oaselor:

— Ce scriu?

Felicia nu răspunse îndată, citi repede scrisoarea și i-o întinse:

— Îți mulțumește mama pentru bani.

— Văzuși? făcu Maria, după ce parcurse din ochi prima pagină, tata a publicat un studiu în *Archäologische Anzeiger* din Berlin.

„Tata e naiv și distrat ca un savant, mai naiv și mai distrat decât s-ar cuveni să fie un profesor de gimnaziu, se gândi Felicia. Nici nu-și întreabă fetele ce mai fac. În schimb, le trimite un rezumat pe două pagini al articolului său despre pirații din Pontul Euxin în secolul II.” Maria sări rezumatul arheologic și ajunse la sfârșitul scrisorii. O pufnea râsul, citind: „Maria, te rog nu uita să transmiți salutările mele cele mai cordiale prietenului Körner.” Prietenul său, Körner. Să-i

transmită salutări ea, care nu l-a văzut niciodată pe directorul general, deși e de o lună și jumătate sub același acoperiș cu dânsul. „Tata își închipuie că la Metropol-Oil lucrurile se petrec așa, ca la Eforie. Te duci de-a dreptul la Körner și-i spui: stimate domnule Körner, tata vă trimite cordiale, nu, cele mai cordiale salutări.“ Maria își feri obrazul, să nu vadă soră-sa cu ce necaz trântise scrisoarea pe noptieră. „Nu uita să-i transmiți, repetă în gând, salutările. Ha-ha-ha! Cu ocazia asta i le-aș transmite și pe ale mele. De când i le păstrez.”

*

Silbert ia picături de valeriană dintr-un mic flacon pe care-l ține în sertarul de jos al biroului lângă almanahul Minerva din 1912. Suferă de inimă.

— Cu inima asta, zice, nu-i rost s-o duc prea mult.

Teodorescu își scoate capul din dosul biroului american ca să-l îmbărbăteze pe tonul său jovial:

— Vorbești prostii. Am avut un văr bolnav de inimă și a murit abia astă-primăvară. Trecuse de cincizeci de ani.

Silbert rămâne o clipă pe gânduri, mișcând încet buzele. Socotește. Din moment ce mai are douăzeci și patru de ani înaintea lui nu e încă nimic pierdut. Destulă vreme ca să-și mărturisească dragostea Gertei Tubig.

— V-am zărit ieri, domnișoară Veniamin, la *Capitol*, spuse Silbert.

— Da, am fost cu soră-mea.

Ajutorul-arhivar deschise gura s-o întrebe, probabil, dacă i-a plăcut filmul, dar soneria izbucni strident silindu-l să tacă: „Alo, arhiva. Domnișoara Maria Veniamin e chemată la direcția generală”. Sări în picioare parcă proiectată în sus de un arc. Elena Calciu și Ana Silaghi o împingeau cu priviri mirate. Numai Teodorescu, văzând cum stă înlemnită fără să-și desprindă ochii de pe cutia luminată din care ieșise vocea parcă somnoroasă a Gertei Tubig, încercă să-i alunge spaima:

— Așa e când îți auzi întâia oară numele la drăcia asta. Crezi că e cine știe ce și, când ajungi jos, vezi că te-au deranjat pentru o nimica toată.

Până la ușă o însoți zâmbetul palid al lui Silbert:

— Nu-ți fie teamă, domnișoară, dacă directorul general îți va reproșa că într-un dosar de corespondență pe 1932 a găsit o scrisoare din 1929 și dacă va striga ce-i harababura asta, răspunde-i că nu dumneata ai clasat hârtiile, ci Silbert. Directorul general are să spună: a, dobitocul acela, și totul se va termina cu bine.

Ana Silaghi îi făcu semn Elenei Calciu să-și tragă scaunul mai aproape ca să-i șuiere la ureche:

— Ai văzut cum se holba când a auzit că o cheamă? Ca Silbert. Buimacă.

*

Era o anticameră mică, un fel de salonaș cu pereții îmbrăcați în tapete de un cafeniu închis, imitând pielea, iar cele trei fotolii în catifea verde își curbau picioarele aurite pe un covor gros cât o plapumă. Nu se afla nimeni acolo. Maria privi ușa capitonată, neștiind ce să facă. O plăcuță de metal avertiza că intrarea neanunțată e interzisă, și asta îi trezi amintirea pătrunsă de o dulce nostalgie a inscripției de pe zidul din fața casei părintești: „murdăria strict oprită cu bătaia”. „Cu bătaia, repetă ea fără să-și dea seama, dar ce zile frumoase”, când ușa se deschise.

— Dumneata ce cauți?

„Asta trebuie să fie Gerta Tubig, își zise, Doamne, ce blondă e!”

— Sunt de la arhivă, Maria Veniamin. Am fost chemată la domnul Körner.

Secretara directorului general nu făcu decât „a, da” și-i arătă ușa: poți intra.

Körner e în picioare sub lumânările unui candelabru cu ciucuri de cristal. Poartă un costum sare și piper.

— În sfârșit, iată-te, exclamă el și veni spre dânsa. De

când ești aici? De o lună, de două? Unde-mi era capul? Cum de uitasem?

Îi ia mâna și o duce încet la buze, privind-o drept în ochi.

— M-am gândit mereu la dumneata, continuă el, împingând-o ușor spre un fotoliu, și abia azi-dimineață mi-am amintit că trebuia să fii aici încă de la 15 septembrie. Ca să vezi în ce infern trăiesc!

Schimbă deodată tonul, contrariat de tăcerea ei:

— Ei, nu-mi spui nimic? Cum te simți acolo, sus?

De data asta i-o luă înainte fără să-i mai aștepte răspunsul:

— Știi, Binder e cam ciudat. Un maniac. Dar vederea, priveliștea bulevardului, trebuie să fie admirabilă. O să vin și eu să văd.

„Pare îmbătrânit, gândi Maria, nu-i văzusem la Eforie ridurile astea sub ochi.”

— Voiam să vă mulțumesc, spuse ea. Nu știam cum să fac. Nu îndrăzneam să vin singură. Ar fi voit să zică: „nu știam cum să te găesc, stimate domnule Körner, vocea Gertrudei Tubig îi chema pe ceilalți, numai pe mine nu, deși nu cred, stimate domnule Körner, că le-ai spus și lor ce mi-ai spus mie, în seara aceea la mare: «sunt atât de singur, atât de singur și nu am în jurul meu un suflet care să mă înțeleagă»”.

El se așezase pe marginea biroului și se juca cu un plic alb, fluturându-l ca pe un evantai. În cele din urmă, lăsă plicul din mână și veni lângă ea, foarte aproape, zâmbind încurcat, dar fără a o slăbi din ochi. Întinse brațul ca pentru a și-l petrece în jurul ei și cuprinse cu el numai speteaza fotoliului. Se aplecă,

— Stamatin se plânge că vîi târziu, rîse el încetișor.

— Am întîrziat de două ori, dar domnul Stamatin e un om rău. Numai de două ori, și întîrzieri de cîteva minute. Nu trebuia să mă reclame pentru atîta lucru.

— Stai departe? întrebă Körner.

— Nu, nu prea departe, un sfert de oră cel mult pînă aici. În primele zile mi-a fost mai greu, nu mă mai sculasem la

șapte de pe când mergeam la școală.

— Voi spune numaidecât lui Stamatina să nu-ți mai facă observații.

Se opri, apoi aplecându-se iar și cu o voce scăzută

— Nu vreau să-ți tulbure nimeni somnul de dimineață.

Maria nu-i mai vedea fața. Îi simțea însă bărbia atingându-i părul, căci îi vorbea acum din spate:

— Somnul dumitale îmi este mai scump decât toată arhiva.

„Probabil că ține mult la arhiva asta, își spuse ea, totuși pe mine mă iubește și mai mult.”

Körner întinse mâna spre umărul ei cu un gest ocrotitor, dar și-o retrase îndată. Se apropie de birou, luă plicul și, pe un ton oarecum administrativ și politicos, tonul cu care se adresa funcționarilor săi, îi spuse:

— Vreau să te rog ceva, draga mea.

Rostise „draga mea” grăbit și fără să dea cuvintelor mai multă căldură, ca și cum ar fi spus „stimată domnule” sau „amice”.

— E o misiune delicată pe care ți-o încredințez dumitale, pe care n-aș fi încredințat-o nimănui altcuiva.

— Îmi voi da toată silința, își auzi Maria glasul emoționat de aerul parcă solemn al bărbatului cu plicul alb în mână.

— Da? Toată silința? Foarte bine. Îți mulțumesc dinainte.

Mariei i se păru că în colțul buzelor directorului general mijise, mai puțin de o secundă, un surâs ambiguu.

— E vorba de această scrisoare, continuă el, pe care n-o pot încredința nimănui.

Vorbind, îi luă din nou mâna și-o duse la buze, ca într-un ritual de la care nu putea să se abată.

— Nimănui, în afară de dumneata.

Maria dădu din cap că a înțeles, întrebând totuși:

— Ce trebuie să fac?

Zâmbetul acela ambiguu se întoarse iar, fugitiv, pe fața lui Körner.

— S-o duci din partea mea în strada Sfântul Constantin 67, etajul trei, apartamentul din stânga. De altfel, portarul

îți va da toate lămuririle.

Îi întinse plicul.

— Cui trebuie să-l predau?

Era mirată că nu vede nicio adresă. Körner pufni. Pesemne că se ținuse să nu râdă până atunci.

— Cui trebuie să-l predai? Cui? repetă el încercând să se stăpânească. Tocmai aici e secretul, vreau să zic, tocmai asta e misiunea de care ți-am vorbit.

Se așezase pe brațul fotoliului, lângă ea.

— Nimeni în afară de dumneata și de mine, dar absolut nimeni, nu trebuie să afle ceva. Vei preda plicul locatarii de la numărul 67, etajul trei, apartamentul din stânga. Atât pot să-ți spun deocamdată.

— Când trebuie să mă duc? întrebă ea, ridicându-se.

— Azi pe la trei și jumătate. Am ales înadins sâmbăta când nu lucrăm după-amiază. Să nu bată la ochi.

*

Când se întoarse la arhivă, toate creioanele din mâini se lăsară încet pe mese, ochii se înălțară din dosare, întrebători, spre ușă. O clipă toată lumea tăcu, pe urmă se auzi vocea Anei Silaghi:

— Ei?

Și îndată, mai neliniștită, a lui Silbert:

— Sper că n-a fost nimic grav?

Maria rămase lângă ușă, parcă pironită de privirile și întrebările lor.

— Domnul Stamatin, îngână ea în sfârșit, neștiind încă bine ce avea să spună.

— Aaaa! făcu reprobator și mânios corul arhivarilor.

— Domnul Stamatin s-a plâns că vin târziu la sei'viciu.

Mâinile începură să caute pe mese creioanele abandonate, privirile se dezlipiră de ea, dezamăgite, capetele se plecară resemnate pe dosarele deschise.

— Nu-ți face sânge rău pentru atâta lucru, domnișoară Veniamin, spuse prevenitor Silbert.

Elena Calciu bombăni fără să ridice ochii:

— Stamatin ăsta e bun de spânzurat.

Teodorescu se ridică în picioare în dosul redutei sale americane ca să-i arunce o privire încărcată de reproșuri. Rămase o vreme așa, apoi se așează la loc, făcând din cap: „nu, nu pot aproba vorba asta”. Lăsă o clipă să se scurgă, apoi pe un ton potolit:

— Fiecare dintre noi își are părerea făcută asupra domnului Stamatin. Unii de aici nu-l iubesc. Asta nu înseamnă însă că trebuie să ne exprimăm cum te-ai exprimat dumneata, domnișoară Calciu, uitând că domnul Stamatin este șeful personalului.

— Ei și? făcu Elena Calciu, uitându-se în jur ca pentru a-i lua martori pe ceilalți, și dacă-i șef? Doar nu vrea nimeni să-i ia locul.

Silbert nu mai asculta. Cu ochii în almanahul vechi, camuflat sub scoarțele unui dosar, visa la Gerta Tubig. Ce-l mai puteau interesa ciudățeniile lui Stamatin, izbucnirile isterice ale Elenei Calciu, observațiile lui Teodorescu? Pentru dânsul toate acestea se depărtaseră de mult, făceau parte dintr-o lume ce nu-l mai privea.

*

„Tata avea dreptate”, își zise Maria, contemplând plicul alb, înainte de a-l strecura în poșetă. „Acolo, fetița mea, îți vei da și tu seama ce-i aia o viață activă. Metropol-Oil nu e o firmă comercială, e un univers. Petrolul nu e un lichid mineral, cu o densitate care variază între 0,8 și 0,95, compus din hidrocarburi, așa cum ai învățat la chimie, ci o aventură, și toți cei care roiesc în jurul lui sunt niște aventurieri. Și tu vei fi una. Nu se poate compara existența cuiva care participă la epopeea petroliferă cu cariera obscură de profesoară pentru care te pregăteai, ce-i drept, fără nicio tragere de inimă.”

„Toți sunt niște aventurieri, și tu vei fi una.”

Maria se cutremură ușor. Aventura a și început. Și ea,

proasta, credea că Körner o va înmormânta la arhivă ca să ajungă în câțiva ani ca Elena Calciu sau ca Ana Silaghi, o funcționară veninoasă, o femeie care își ia dejunul în picioare la automat.

„Misiunea. Misiunea.” Doar șoptind cuvântul acesta cu buzele încleștate, simțea o înfiorare ca sub apăsarea unui sărut. Își ducea mâna la frunte și o cobora încet pe ochi, ca să priceapă mai bine, ca să-și dea seama că nu e joaca vreunuia din visele ei neguroase. Nu, era adevărat. Nu sunt nici cincisprezece minute de când Körner stătea în fața ei, de când se învârtea cu pași mari prin cabinetul său, vorbindu-i. Ce glas curios avea. Nu curios, mai curând parcă al altuia, al unui Körner pe care nu-l cunoștea. Și cum se apropiase de ea, ca și când s-ar fi temut să nu lase loc pentru un al treilea între dâșii. Și se prea poate ca în mintea lui Körner să fi fulgerat într-adevăr pentru o secundă teama ca nu cumva acest al treilea, personaj improbabil și absurd, să deschidă pe neașteptate ușa și să-i strige fetei s-o ia la fugă. „Scrisoarea asta n-o pot încredința nimănui, numai dumitale», chiar așa zicea, «numai dumitale», adică mie,“ repetă ea și strânse poșeta cu mâinile amândouă.

Ana Silaghi veni lângă dânsa:

— Ce faci după-amiază?

„Mă ia prea repede.” Ridică o privire mirată.

— Nu știu. Cred că voi dormi. Sunt așa de obosită.

— Lasă dormitul. Mai bine să mergem la Amiciția, e un ceai dansant. N-ai fost niciodată?

Văzând că Maria Veniamin nu pare convinsă, adăugă repede:

— Patruzeci de lei. Nu-i cine știe ce.

— Îmi pare rău, nu pot. Altădată când vrei.

Ana Silaghi se depărtă, vizibil contrariată. „Biata de ea, gândi Maria, la ceai dansant, patruzeci de lei”. Ca și cum mai putea fi vorba de așa ceva. Ce-ar mai râde Körner aflând că merge la ceai dansant, ea care are o misiune. Din nou fiorul de mai înainte.

— Domnișoară Veniamin, văd că ai un început de friguri,

spuse Silbert, a cărei sagacitate, parcă specializată, descoperea boala și neliniștea pe o rază de câțiva metri în jurul său. Nimic nu e mai bun contra frigurilor ca Febrol.

— Cum ați spus că se numește? se interesă Maria, deși auzise foarte bine.

— Febrol, domnișoară, se scrie așa cum se pronunță, fe-brol. Două lingurițe seara înainte de culcare. Te scoli dimineța ca și cum n-ai fi avut nimic.

Maria își însemnă cu grijă denumirea medicamentului și-i trimise lui Silbert pe deasupra unui vraf de dosare un zâmbet recunoscător.

„Crede că am febră. Cu atât mai bine. Să creadă orice. Numai să nu bănuiască nimic, să nu ghicească nimic. Nimeni. Nici chiar Felicia, mai ales ea. N-ar mai sfârși cu întrebările.”. Nu știe decât să întrebe, nu-i spune însă niciodată nimic despre dânsa. A rămas cu obiceiul acesta de pe când erau mici amândouă. Fiindcă e cu cinci ani mai mare. Felicia a avut întotdeauna față de ea un aer tutelar. Se va isprăvi și cu asta acum.

VI

FELICIA N-A VENIT ÎNCĂ! LA laborator nu e ca la Metropol-Oil, unde o bătaie de gong îi anunță pe funcționari că-și pot lepăda manșetele de satin, că pot părăsi lucrul. Când e nevoie de vreo analiză urgentă, Felicia întârzie. Hotărâtă să n-o mai aștepte, Maria coborî în sufragerie. Cât e ceasul? Abia unu și jumătate. Se va grăbi totuși. Körner nu i-ar ierta nicio întârziere.

Madam Isăcescu e în picioare lângă ușă ca în zilele când are de făcut o comunicare importantă:

— Bietul Paludis, domnișoară Veniamin, a murit azi-dimineață.

Nicio tristețe în glasul ei. Mai curând o resemnare înțeleaptă pe care nu îndrăznește să o exprime: A murit, nu s-a mutat într-o altă pensiune.

Zărind-o pe Lenuș Apostoliu, vecina de masă a recent răposatului Paludis, madam Isăcescu îi ieși înainte:

— Dragă domnișoară, bietul Paludis s-a dus.

Și temându-se ca nu cumva domnișoara Apostoliu să-și închipuie că Paludis apucase pe alt drum decât singurul pentru care putea fi scuzat că părăsise pensiunea, ținu să precizeze:

— A murit azi-dimineață după ce luase cafeaua cu un deget de caimac, cum îi plăcea lui.

Medicinista răspunse cu o mișcare a capului, voind să zică: ce să-i faci, avea o ciroză foarte înaintată, morții nu mă impresionează prea mult. Chiar azi am participat la două autopsii.

Madam Isăcescu se plimba enervată între mesuța ei și ușă, tresărind de câte ori i se părea că a intrat cineva în sufragerie. Era necăjită că pensionarii întârzie și e silită să repete mereu, pe măsură ce veneau, noutatea zilei. Ar fi voit să-i vadă intrând pe toți deodată și să le spună: Paludis nu coboară la masă fiindcă a murit.

Uite-l și pe domnul Atanasiu. Auzind că Paludis a murit, rămase o clipă cu privirea la scaunul gol al acestuia, apoi se așeză și, până să i se aducă supa, desfăcu o gazetă. Un titlu mare se lăfăia în capul primei pagini: „Partidul agrar cere introducerea pedepsei cu moartea”. Ridică ziarul și-i arată actorului de la masa vecină titlul care propunea cu litere de o șchioapă ghilotina sau ștreangul.

— Bietul Paludis. A murit fără să-și vadă visul cu ochii. De când cerea el pedeapsa cu moartea... E un precursor. Parcă-l aud.

Puse gazeta pe masă în fața scaunului rămas disponibil al comeseanului dispărut. Poate că umbra lui nevăzută, dând o ultimă raită prin sufragerie, ar mai putea să afle vestea cea bună. Domnul Atanasiu se simți năpădit de ceva tulbure care părea să fie o tristețe metafizică. Privea absent salata de marule, reflectând la destinul precar al omului și în special la soarta haină a lui Paludis, căruia Dumnezeu nu-i hărăzise să vadă și el o execuție. Măcar una.

— N-ai întârziat niciodată atâta, îi spuse Maria când o văzu în sfârșit pe soră-sa apropiindu-se. Ai avut de lucru mai mult ca de obicei?

Felicia întinse mâna la coșulețul de pâine și apucă o felie. Era aproape de două. Flămânzise.

— Aș, de unde, explică ea. Am plecat la unu fără un sfert de la laborator, dar m-am întâlnit cu niște prieteni, am vorbit de festivalul nostru, parcă ți-am mai spus, are loc duminica viitoare într-o sală de lângă gara Obor. Vom avea pe puțin trei sute de studenți și muncitori.

— A fost și domnul Vasiliu?

Felicia zâmbi fără să ridice ochii din farfurie. Îi venea să râdă. N-auzise încă pe nimeni să-i zică lui Mihai domnul

Vasiliu:

— Da, a fost și el.

Mânca cu poftă, dar se vedea că e preocupată, că nici nu știa ce duce la gură.

— Știi, făcu soră-sa, a murit Paludis.

— Mi-a spus madam Isăcescu de cum am intrat.

Maria se uită la pendula din perete, apoi, încercând să-și ascundă graba:

— Mă duc sus, nu mai iau desertul. E plăcintă cu mere.

După zece minute, când Felicia intră în cameră, o găsi schimbându-și rochia.

— Te duci undeva?

— Dau o fugă până la birou. Cred că nu voi zăbovi mult. Niște hârtii care trebuie clasate.

Cum stătea aplecată să-și tragă ciorapii, nu putea să vadă privirea bănuitoare a Feliciei. Îi auzi însă glasul. Era tocmai întrebarea pe care o aștepta:

— Parcă spuneai că sâmbătă după-amiază nu aveți niciodată serviciu.

— Nu avem. Azi e o excepție. Körner a cerut să i se prezinte hârtiile mâine dimineată.

O vedea acum pe soră-sa în oglindă, cu fruntea încruntată.

— Când spuneai că e festivalul acela? întrebă ca sa schimbe vorba. Își dădu seama îndată că ar fi făcut mai bine dacă tăcea. Felicia i se uită drept în ochi:

— Ce distrată ești! Ți-am spus că e duminică și tu nici n-ai auzit.

— Mă cam zăpăcise moartea lui Paludis, minți ea fără convingere. Nu era prea simpatic, dar, oricum, un om pe care-l vezi în fiecare zi.

Când să iasă, doi ciocli se dădură la o parte ca să-i facă loc. Măsurau cu o sfoară lățimea scării.

— N-o să-l putem coborî pe aici, zise unul scărpinându-se după ceafă, dacă am avea chingă l-am scoate pe fereastră.

Scara era într-adevăr îngustă și răsucită. Până la urmă au făcut rost de o funie groasă și l-au descins pe Paludis, în

sicriul său, prin fereastră, de-a dreptul în stradă. Prevăzător, defunctul își achitase în rate locul la cimitirul Sfânta Vineri, inclusiv transportul, ca să evite dricul municipal și groapa de pomană, pe care le socotea degradante pentru un fost diriginte poștal. Maria avea alte griji. Trecu în fugă fără să privească carul sărăcăcios tras lângă trotuar, cu cele două mârtoage costelive în valtrapurile lor decolorate, sub glugile care le acopereau urechile.

*

Se opri câteva clipe în poarta Cișmigiului ca să răsuflă și o luă de-a lungul străzii Schitu Măgureanu. Își privi ceasul de la mână. A mers prea repede. E încă devreme. „Voi fi acolo înainte de ora fixată. Era mai bine dacă rămâneam acasă cu Felicia până la trei. Ea nu crede nimic din ce i-am spus. Așa a fost întotdeauna.” Se opri iar. E un zid acoperit de afișe. Prefăcându-se că citește, încerca să-și imagineze ce va urma, ce se va întâmpla după ce va fi predat scrisoarea. Pentru întâia oară se întreba ce-o fi în plicul din poșetă. Nu se gândise niciodată la asta. Și aerul enigmatic al lui Körner. N-a vrut să-i spună numele locatarii de la etajul trei, apartamentul din stânga. „Locatară, așa zicea, deci o femeie.” Maria se întristă. Cum de nu-i trecuse prin minte? „Plicul e pentru o femeie, poate amanta lui Körner.” Și o pusese pe dânsa să i-l ducă. „Nopti la Cairo”, silabisi pe un afiș. „O amantă. Sfântul Constantin 67, etajul trei, apartamentul din stânga”. Duse mâna la tâmplă ca pentru a goni gândul. „Nu se poate, Körner n-ar face o asemenea...” Începu să-și frământă mintea căutând cuvântul nimerit. „Mă voi duce mâine dimineată să i-o spun în față. Domnule Körner, nu m-aș fi așteptat la așa ceva. Puteai s-o trimiți pe Gertrude Tubig sau pe cine vrei cu plicul acesta. De ce tocmai eu? Nu mai vreau să rămân aici nicio clipă.” Îl și vede pe Körner înlemnit, cu niște ochi gata să-i iasă din orbite și-i răsună în urechi zgomotul ușii trântite. Ea, Maria Veniamin, e cea care trăneste ușa. Câteva mutre de actori începură să

rădă dintr-un afiș. „La mine se rânjesc toți ăștia”, își spuse, și se depărta în grabă. Trecu de pe un trotuar pe altul strecurându-se printre automobile și după câțiva pași se pomeni chiar la capătul străzii Sfântul Constantin. Nu se mai uită la ceas. O să ajungă prea devreme. Ei și? Poșeta îi ardea mâinile. Dorea acum să scape cât mai repede de plicul lui Körner, ca de-o povară devenită deodată insuportabilă. Din gangul unui bloc se auziră râsete, apoi se ivi o pereche tânără. Un domn și o doamnă la braț. „Un domn și o doamnă, poate soțul cu soția. Nu-i totuna? «Nu, nu-i totuna, spunea astă-vară la mare Elvira Algiu. Pentru ca un domn și o doamnă să fie soț și soție trebuie neapărat să aibă o adeverință timbrată. Asta se obține la primărie în fiecare zi între orele 9 și 11 și le dă dreptul să se culce în aceeași cameră, în același pat, oriunde poftesc.» E scris așa în adeverință? «Nu, nu e, spunea Elvira Algiu, se subînțelege.»”

„Aici e”, își zise Maria Veniamin, oprindu-se în fața clădirii. Patru etaje noi cu ferestre mici spre stradă.

— Din partea domnului Körner? Portarul salută scoțându-și șapca.

„Știa că trebuie să vin”, își zise Maria.

— Acolo e ascensorul, domnișoară.

Deschise poșeta, și luă plicul alb între degete. Să-l aibă pregătit. Se înfioră auzind, ca de departe, soneria și numaidecât niște pași iuți. Ușa se deschise parcă smucită, și, în pervazul ei, ceva mai îndărăt, surădea Körner. Toate din jur, ușa, scara, plafonul și în mijlocul lor Körner începură să se învâртеască repede. Din ce în ce mai repede. „E o amețeală, are să-mi treacă”, mai avu timp să gândească, dar în clipa următoare încercă să atingă pervazul, să se sprijine de ceva.

— Vino, intră, te rog.

Körner îi apucă mâna care căuta sprijin și o atrase, fără brutalitate, spre dânsul. Cine o fi închis ușa? Se vede că el o împinsese cu piciorul, căci mâinile amândouă țineau fata, deși nu mai era nevoie, amețeala îi trecuse. Se aflau într-un vestibul mic, un fel de carceră mobilată sumar. O carpetă,

un cuier cu oglindă, un taburel. Și loc doar pentru două persoane în picioare.

— Mă bucur că ai venit.

Asta i-o spunea pe când o ajuta să-și scoată pardesiul, adică i-l scotea el ca de pe un manechin, fiindcă dânsa nu făcea nimic. Stătea cu brațele lăsate de-a lungul trupului, fără să se împotrivească, fără un cuvânt, fără să schițeze un gest.

— E întuneric aici, reuși totuși să spună cu o voce uscată și se trase către perete ca să nu fie atât de aproape de Körner.

Acesta își petrecu brațul în jurul ei și o duse așa, cu picioarele de plumb, în camera de alături, o sufragerie nouă, obișnuită, mirosind încă a clei și a lemn ud. Pe fața Mariei Veniamin paloarea începuse să se coloreze în pete roșii. Îi vâjâiau tâmpilele, iar ceața care-i împăienjenise ochii când îl văzuse pe Körner în ușă nu se risipise încă. Simțea o nevoie irezistibilă de a țipa, de-a spune ceva tare, ca să-i arate că, dacă a fost o glumă, ei bine, gluma nu e pe gustul ei, iar dacă n-a fugit imediat e numai pentru că scara și plafonul, și ușa, toate începuseră să joace, și-i era teamă să nu leșine acolo. Tăcea însă, atribuind pesemne acestei tăceri un protest pe care nu se putea ca el să nu-l înțeleagă. Se lăsă în sfârșit moale într-un fotoliu și își înclină capul ca pe un obiect devenit deodată prea greu. Vedea numai picioarele lui Körner, pantofii lustruiți pe covorul de un verde stins.

— Ei, ai adus scrisoarea?

Râdea. Îi auzea râsul. Un râs liniștitor care nu trăda vreo intenție abuzivă, ci mai curând buna dispoziție a unui domn hotărât să joace până la capăt o farsă minuțios ticluită.

— M-ai adus la dumneata? izbuti ea să articuleze cu un glas în care tremura un reproș mândru, și își înălță capul.

— La mine? N-aș fi îndrăznit. Dar mi-am permis să viu eu la dumneata acasă. Suntem la dumneata acasă, și te rog să mă ierți că am intrat aici fără a-ți cere voie.

Îi făcea plăcere să-i vadă obrazul nedumerit, cu buzele întredeschise și ochii care căutau întrebători un înțeles în

realitatea neverosimilă din jur, în cuvintele lui totuși atât de simple, dar, dându-și seama că ea nu pricepuse încă nimic, că rămăsese mult în urmă, se hotărî să grăbească finalul. Păstrând din surâsul dinainte doar cât era necesar ca să n-o sperie tonul autoritar, îi spuse:

— Întârzii prea des, domnișoară. Trebuie să vii la birou ca toată lumea. Asta nu mai poate dura. De aceea m-am gândit, fiindcă stai prea departe, să-ți pun la dispoziție acest mic apartament. Nu faci decât nouă minute până la birou. Chiar azi am verificat asta venind aici pe jos.

Nu se putu ține însă până la capăt și pufni.

— Să nu-mi mulțumești, urmă el, deși vedea bine că nici nu are de gând să-i mulțumească. Am făcut-o în interesul serviciului.

Maria Veniamin își venea în fire. Plimba o privire curioasă prin cameră, voind parcă să recunoască niște lucruri pe care le-ar mai fi văzut cândva. Ceea ce i se păruse abia adineaori o realitate incredibilă, se arăta a fi cea mai banală sufragerie, cu masa ei rotundă și cele șase scaune îmbrăcate în catifea vișinie, cu bufetul probabil gol, deasupra căruia spânzura în perete o farfurie decorativă. „Acest mic apartament”, îi suna în auz ca o rezonanță plăcută, trezindu-i în suflet o neliniște confuză ca-n fața unui eveniment fantastic care capătă deodată conturul pipăibil al unor obiecte. „Nu trebuie să rămân prostită, gândi ea repede. Să nu creadă că m-a speriat generozitatea lui”.

— Și cu ce bani voi plăti chiria apartamentului? întrebă pe tonul cu care s-ar interesa într-o prăvălie de prețul unor mănuși.

Körner păru încurcat. Se codea ca unul care nu știe dacă e bine să spună adevărul, un crâmpiei din acest adevăr, sau o minciună pur și simplu.

— Nu-ți mai face griji, vorbe el. Societatea va plăti. Dar în loc să te gândești la fleacurile astea care nici nu te privesc, mai bine haide să vedem locuința. Nu e cine știe ce. Încă o cameră, o chicinetă și baia. E tot ce s-a putut găsi.

O ajută să se ridice și, ca mai înainte, își petrecu un braț

în jurul ei pentru a o conduce în încăperea de alături.

— Aici ar fi odaia de culcare, explică inutil, patul de lemn roșiatic, foarte jos, acoperit cu o cuvertură înflorată recomandându-se singur. Se aplecă însă ca să adauge cu voce mai scăzută și cu zâmbetul acela ambiguu pe care i-l mai surprinsese odată:

— Un cuib simpatic, nu?

Maria îi simți răsuflarea pe ceafă și, instinctiv, se dădu cu un pas îndărăt, ceea ce-l făcu să schițeze un gest de enervare, deschizând brațele ca pentru a-i arăta că n-are niciun motiv să se sperie, că nici nu se gândise s-o prindă în brațele acestea foarte la locul lor. Probabil însă că îl necăjea și faptul că ea nu găsisese un singur cuvânt drăguț pentru a-i răsplăti amabilitățile. Se înșela, căci tocmai atunci Maria întoarse capul, cu cel dintâi surâs din după-amiaza aceea:

— Ești foarte bun, domnule Körner, nici nu știu cum să-ți mulțumesc, eram, sunt încă așa de buimăcită, toate astea s-au petrecut atât de repede, atât de neașteptat, nici nu m-aș fi gândit, și dumneata ești așa de bun...

Vroia să spună ceva, nu știa bine ce anume, ceva care să nu-l jignească, dar să-l facă să priceapă că, în definitiv, nu era nevoie de atâtea peripeții enigmatice, că i-ar fi putut comunica de la început: Metropol-Oil îți pune la dispoziție un apartament, nu-ți rămâne decât să spui vai, ce surpriză plăcută, mersi.

— Așa de bun și de spiritual, sfârși ea nu fără o ezitare în glas, gata parcă să-și retragă ultimul cuvânt.

Stătea cu spatele la patul de lemn roșiatic, atingând cu piciorul franjurile cuverturii înflorate, iar Körner la un pas, rezemat de ușă, trăgea din țigară încercând să pară liniștit.

— Și scrisoarea? Ce-ai făcut cu scrisoarea? întrebă el deodată foarte serios. Dar lăsând să se vadă că și asta făcea parte din farsa pe care ținea s-o joace până la sfârșit.

Maria tresări. Uitase.

— Scrisoarea? repetă ea pălind a nu înțelege despre ce scrisoare e vorba.

Körner era acum foarte aproape, în fața ei. Privirea i se

opri pe reverul hainei lui, la floarea de Edelweiss prinsă în butonieră. N-o văzuse până atunci.

— Văd că nu ți-ai îndeplinit misiunea, auzi ea, de astă dată vocea directorului general, cu o nuanță de reproș administrativ, așa de diferită de vocea celuilalt, prevenitoare și insinuantă.

„Misiunea”! Cuvântul trezi în mintea ei toate gândurile ce-i încântaseră dimineța. Își aminti brusc de plicul alb, plicul lăsat lângă poșetă, dincolo. Neștiind ce să facă, răsese. Körner lungește istoria asta după ce toate s-au lămurit. Ce rost mai are plicul, acum când ea a priceput că misiunea n-a fost decât o glumă, o fantezie a domnului Adalbert Körner. Trecu pe lângă dânsul, aruncându-i o privire complice, privirea cu care victima amuzată a unei farse spune autorului ei: „inutil, știu că e o farsă”, și alergă în sufragerie. Cu mâini febrile dădu la o parte poșeta și apucă plicul.

— Iată-l, ce fac cu el?

— Nu ți-am spus azi-dimineță ce să faci? Nu-ți mai amintești?

— Ba da, mi-ați spus să-l predau locatarei, de la etajul trei, apartamentul din stânga.

— Și de ce mai întârzii?

Maria se încruntă și rămase îngândurată, ceea ce-i dădea un aer comic pe care singurul ei spectator părea să-l aprecieze, căci îi surâse.

— Ei? făcu el.

— Îndată.

Dar stătea nemișcată, ținând plicul între două degete, de parcă ar fi fost o gănganie care putea s-o muște. Apoi, în loc să-l deschidă, cu un gest de necaz, îl aruncă pe masă. Körner veni lângă dânsa:

— De ce nu citești scrisorile ce-ți sunt adresate? Nu ești locatara acestui apartament?

Vedea bine că pentru scenariul său, care dăduse până atunci rezultate strălucite, nu găsisese în Maria Veniamin un partener comod. Într-o jumătate de oră fata se zbătuse între limite contrarii, gata să plângă sau să râdă, fără a se putea

hotări.

Maria luă iar plicul și după ce-l examinează, ducându-l la ochi cum fac miopii, începu să-i rupă marginea.

— Haide, spune-mi, te rog, ce-i aici? Ce scrie?

Se alinta, și pentru întâia oară era în intonația ei ceva familiar, poate chiar o nuanță de intimitate, ca și cum s-ar fi adresat Feliciei sau unei prietene. El nu răspunse. Maria scoase în sfârșit scrisoarea și o desfăcu încet. Deasupra era gravată o sondă în erupție. O cunoștea. „Asta e de la Metropol-Oil“, șopti mai mult pentru dânsa. Literele însă începură să-i joace sub ochi.

„Vă comunicăm că pe ziua de 1 noiembrie 1934 ați fost mutată de la Serviciul Arhivei la Secretariatul Direcției Generale.”

— Dragă domnule Körner!

Se repezi la el într-un elan irezistibil, fluturând hârtia aceea cu o sondă în erupție, acum mototolită. Körner îi apucă mâna care ținea scrisoarea dar și pe cealaltă și le duse la buze, încercând în același timp s-o tragă mai aproape.

— Să nu-mi mulțumești, spuse el punându-i un deget pe gură. Am făcut asta numai pentru a-ți dovedi că există cineva care se gândește mereu la dumneata.

Îi săruta mâinile, plimbându-și buzele până la cot și îndărăt și Maria i le lăsa fără să încerce măcar un gest de eliberare. Ca într-un vis și ca într-un film fulgerător, avea înaintea ochilor, cum au cei care se îneacă, viața toată într-o secundă, zilele ei cele mai posomorâte, într-o învălmășeală absurdă de personaje, unele fără nume, ca niște borcane de pe care s-au desprins etichetele, altele întâlnite poate o singură dată și cuibărite într-un fund al memoriei de unde se zbat să iasă, făcându-i semne deznădăjduite cu mâna și, în sfârșit, asemeni unor umbre, defilând într-un cortegiu ceșos Stamatin, Binder, Ana Silaghi, Elena Calciu, Felicia, madam Isăcescu, Atanasiu, duduia Angela și, în coadă, Paludis, ridicându-se din dricul său ca să ceară iaurtul uitat pe masă. Cu ochii pe jumătate închiși, vedea odaia mohorâtă din Știrbei-Vodă, perdelele parcă mai ponosite, linoleumul

acela decolorat, chiuvea cu emailul scorjit, apoi sufrageria sumbră și iarăși alaiul tulbure: Stamatin, Binder, Ana Silaghi, madam Isăcescu și un Paludis de astă dată zbierând cu gura până la urechi „introduceți imediat pedeapsa capitală, introduceți imediat...” Glasul lui Körner întrerupse această viziune de coșmar:

— Te vei muta chiar mâine. La arhivă puteai să vii cât de târziu, eu însă nu voi tolera nicio întârziere.

O privi drept în ochi și, din nou, cu vocea scăzută:

— Vreau să te văd tot timpul... De aceea te-am adus la direcție. Ca să te văd mereu.

Apoi, pe tonul obișnuit:

— Se cunoaște că am improvizat totul în două zile. Am uitat scrumierele.

Maria se duse la vitrina de cristal și scoase o farfurioară. Fără să-și dea seama, făcuse primul ei gest de stăpână a casei. Körner își strivi țigara abia aprinsa și, cu aerul domnului care se retrage după o vizită, spuse:

— Așadar, vom putea goli mâine seară un pahar de șampanie. Ca la Eforie, îți amintești? Nu se poate să scăpăm ocazia asta. Voi trimite tot ce trebuie.

Văzând că ea nu răspunde, veni mai aproape și îi luă bărbia în palmă:

— La ce te gândești?

Maria avu o tresărire.

— O, ce bucuroasă va fi Felicia! izbucni ea. Ce bucuroasă! Körner păru contrariat:

— Atunci, nu vom fi numai noi. Dar dacă vrei să vină și Felicia... Credeam că vom fi singuri aici.

Vorbind, întinsese brațul. Îi cuprinse talia și-i răsturnă încet capul pe umărul său. Maria închise ochii. „Acum mă va săruta”, își zise. Așteptase asta zadarnic din partea celui Marcu Ulpiu Bontaș, deși el avea în camera sa o reproducere după *Sărutul* lui Rodin care l-ar fi putut iniția. Körner însă îi ținea capul pe umăr, atingându-i doar părul cu buzele și mulțumindu-se s-o privească. Poate că sărutul acesta virtual nu durase decât un minut, fie și un minut dintr-alt

timp cu o curgere mai înceată, dar a fost de ajuns ca ea să descopere o senzație nouă, neîncercată până atunci, amestec de curiozitate și teamă de necunoscut. Pentru întâia oară surprinsese în ochii aplecați peste fața ei acea lucire ascunsă, parcă neînduplecată, înrudită poate cu a călăului, pe care dorința o aprinde în privirea oricărui bărbat într-o anume clipă.

— Atunci, ne-am înțeles, îl auzi vorbind.

Când își desprinsese brațul, când se depărtase de ea? Era acum lângă cuier, se îmbrăca.

— Măine seară telvoi găsi aici ca o păsărică-n cuibul ei, dar nu ca o păsărică speriată. Nu ți-e teamă de mine, sper.

— Nu, murmură ea, luându-și pardesiul și bascul.

— Ce faci, domnișoară? râse Körner. Unde pleci? Vezi mai bine dacă totul e în ordine aici. Lipsesc probabil foarte multe lucruri. O să-mi spui mâine.

Se întoarse din ușă:

— A, era să uit cheia la mine.

Avea în palmă două cheițe argintii. Îi întinse una și, însoțind gestul cu o clipire a pleoapelor, o vârî pe cealaltă în buzunar. Maria rămase un timp în vestibul, ascultând pașii lui grăbiți pe scară.

VII

JURNALUL FELICIEI

„Lungă plimbare cu Mihai spre Otopeni. La început n-a vrut să meargă pretextând ca de obicei «am atâta de lucru» pe urmă s-a supus: «Ai dreptate, fata mea, plimbarea o să-mi facă bine după o noapte de corecturi cu peste patruzeci de țigări fumate». În ultimele săptămâni e mai ocupat ca oricând. Au avut loc niște ciocniri pe coridoarele Universității, îmi spunea ieri. «O ceată de studenți fasciști i-a încolțit pe câțiva de ai noștri chiar la intrarea în aula facultății de drept. S-au folosit de sfintele ghioage ale redeșteptării, cum și-au botezat ciomegele cu măciulie sculptată artistic reprezentând stema lui Ștefan cel Mare, și au spart câteva capete sub ochii amuzați ai unui profesor hegelian, chiar acela care, interpretând în felul său pe Georges Sorel și pe niște părinți ai Bisericii, susținuse într-un eseu recent că, deoarece ideile nocive își au sediul undeva în suprafața psihomatică a capului, cura cea mai indicată ar fi spargerea cutiei craniene în zonele lamda și bregma, permițând astfel scurgerea răului în cele mai bune condițiuni, spre binele pacienților și al societății.»

Din cauza acestor întâmplări nu l-am văzut trei zile. Alergase să adune semnături pe un protest care a fost oprit de cenzură și el l-a tras în câteva sute de exemplare la șapirograf.

Vorbind de toate acestea am ajuns în șoseaua Filantropia. Nu știu ce mi-a venit atunci să-i spun că a murit Paludis pe care nu avea cum să-l cunoască, probabil fiindcă îmi arătase

râzând vitrina unui magazin de pompe funebre, unde, deasupra unui coșciug somptuos, împodobit cu frunze de laur, te îmbia reclama instituției: după o viață frumoasă o înmormântare distinsă, adresați-vă cu încredere.

A dat din umeri. Nu e întâia oară când văd la dânsul o insensibilitate totală față de moartea celor din jur. E un eveniment căruia nu-i acordă nicio importanță. Când a murit Ioan Niculăiță, studentul acela moldovean la care ținea atât de mult, nu l-am auzit zicând decât «un element greu de înlocuit», și după o tăcere de câteva clipe s-a adresat unui prieten al său: «căutați la el acasă, trebuie să fie un chitanțier pentru ajutorarea celor din închisori».

Să mă fi simțit îngândurată lângă dânsul și, cu intuiția pătrunzătoare pe care i-o știam, să fi bănuit ce-mi trecea prin cap? A întors capul și mi-a surâs.

— Moartea, nu-i întotdeauna o nenorocire, vorbi ca pentru sine, dovedind însă că-mi ghicise într-adevăr gândul. Familiile burgheze își plâng morții pentru că asta face parte din ritualul înmormântării și uneori ca un omagiu adus moștenirii rămase de la răposat.

Mi s-a părut nedrept și neadevărat. I-am și spus-o, fără ocol:

— Te înșeli, Mihai. Și muncitorii își plâng morții.

Se opri să-și aprindă țigara, apoi:

— Da, plâng, dar nu întotdeauna. Uite, eu unul n-am plâns.

Tăcu, ezitând parcă între dorința de a continua și soluția mai comodă de a schimba vorba.

— Nu aveam de ce plânge, spuse în cele din urmă. Tata ne bătea pe toți. Când venea beat acasă, mai cu seamă sâmbăta, era zidar, ne lua la rând, întâi pe mama, apoi pe mine și pe frate-meu Nicu. Avea o curea de pantaloni, groasă cât un centiron, cu o cataramă de oțel. Ne bătea când îl priveam cum se clatină pe picioare și ne striga: Ce vă tot zgâiți la mine, năpârcile dracului? Pe mama însă o bătea fără furie, cu un aer degajat, aproape solemn, convins parcă în sinea lui că îndeplinește un act necesar de șef al familiei. În

ziua când a murit, se prăbușise de pe o schelă, ne-am apropiat înfricoșați de patul lui, privind cu teamă mâna aceea înțepenită de-a lungul trupului, mâna cu care ne bătea, și, deși înțelegeam bine că e mort, tremuram să n-o vedem iarăși ridicându-se asupra noastră. N-am plâns nici atunci, nici mai târziu. Centironul lui a rămas multă vreme în casă, atârnat de un cui. Era singura amintire materială pe care ne-a lăsat-o, afară poate de ftizia mamei, agravată de necazurile și bătăile îndurate de la dânsul.

I-am strâns brațul ca să mă simtă acolo, lângă el, hotărâtă să-l însoțesc nu numai în drumul acela spre Otepeni, ci oriunde, cât o vrea, deși amintirile lugubre din copilărie nu păreau să-l fi întristat prea mult. Vorbea pe tonul său obișnuit și, simțind strângerea brațului meu, m-a privit cu un aer mirat, voind să zică: a, nu, mersi, n-am nevoie de înduioșări și consolări.

— Dar după maică-ta ai plâns, nu-i așa, Mihai? l-am întrebat.

— O, și mai puțin. Din alte motive, se-nțelege. Am privit moartea ei ca un lucru bun, venit să-i curme suferințele.

Aproape de Băneasa, un fochist l-a salutat de pe locomotiva lui și Mihai i-a răspuns voios, ridicând pumnul: noroc, noroc. Nici nu se mai gândea la discuția lăsată în urmă.”

*

„Nu e nimic de făcut cu Maria. Nu pricepe lucrurile cele mai simple, se mulțumește să trăiască cu judecăți luate de-a gata. Când stăm de vorbă, spune uneori câte o prostie așa de monstruoasă că-mi vine să țip. Aseară citeam în pat un volum răzleț din *Istoria Revoluției Franceze* de Michelet, cred că al cincilea. Când mi l-a dat, Mihai mi-a spus: «Bătrânul Michelet e un entuziast. Și nu varsă lacrimi ca alți istorici ai revoluției pentru victimele ei. Ghilotina nu-i face oroare. În ochii lui, revoluția, cu ce are bun și rău, e un singur bloc, inseparabil. Cum o vedea și Clemenceau. Nostim e că

burghezia care a știut să-și facă revoluția ei fără multe menajamente față de clasa pe care o deposea, îndată ce și-a însușit proprietățile acesteia, a proclamat proprietatea sacră și inviolabilă. Și tot ea, care a folosit violența pentru a cuceri puterea politică, a barat calea spre putere succesoarei sale legitime, clasa muncitoare, decretând violența o metodă inadmisibilă.»

Maria s-a aplecat peste umărul meu ca să vadă ce citesc. Dând cu ochii de titlul cărții, a exclamat: «Tot de astea citești. Nu te mai sature de revoluție». Și a început să râdă singură ca de o vorbă de haz. Am ridicat la dânsa o privire care îi curmă brusc râsul, de parcă i-aș fi astupat gura cu palma. Dar nu se dădu bătută. O auzii iarăși: «Nu, zău, Felicia, ce plăcere găsești tu în toate istoriile astea?»

De data aceasta, fără să-mi ridic ochii din carte, i-am răspuns poate cu mai multă duritate decât aș fi voit: «Nu caut nicio plăcere când citesc. Vreau să mă instruiesc, să nu fiu o agramată și o ignorantă ca tine». Acum eram sigură că îmi va întoarce spatele îmbufnată. Când colo, se așează în capul oaselor și-mi spuse: «Mai bine ignorantă decât cu gărgăuni». Asta, pe un ton potolit, fără să trădeze cea mai mică supărare. Cred totuși că i-a părut rău și, probabil, ca să-și atenueze insulta, răsă încet și adăugă: «Domnul acela, Vasiliu, el ți-a vârat în cap toate prăpăstiile astea». Văzând că nu-i răspund, începu să vorbească mai mult pentru dânsa, ca și cum ar fi gândit cu glas tare: «Lasă că știu eu ce clocește domnul Mihai Vasiliu cu grupulețul său de studenți, cu festivalurile sale artistice. Tu singură mi-ai spus că a stat și la închisoare. În locul tău nu m-aș băga în chestiile astea ca să nu ne pomenim într-o zi cu poliția în camera noastră». Am lăsat-o să trăncănească, deși simțeam nevoie s-o lovesc peste gură, s-o fac să tacă. Fără să scot o vorbă, am închis cartea și am stins lumina. Cred că mai bine de un ceas m-am prefăcut că dorm, gândindu-mă la prăpastia ce s-a căscat între mine și Maria. Mi se pare chiar că mai târziu am și gemut în somn, iritată. Acum trebuie să se întoarcă de la birou. Cu toate că nu are program sâmbăta

după-amiază, s-a dus spunându-mi că trebuie să pună ordine în niște hârtii cerute de directorul lor, Körner. Nu mai pot crede nimic din ce-mi spune, iată unde am ajuns”.

*

— Ce-i asta? De ce trânești ușa? O să ne trezim iar cu madam Isăcescu făcând scandal că-i gonim lumea.

Maria se opri se cu spatele la ușă, dându-și brațele în lături ca pentru a nu permite nimănui să intre.

— N-are decât, n-are decât, fredonă ea pe o arie improvizată și, după ce făcu o piruetă, se năpusti la soră-sa cu intenția vizibilă de a o îmbrățișa. Felicia se feri, întinzând palmele ca o platoșă derizorie.

— Ce-i cu tine? Ai înnebunit?

— Vreau s-o văd pe madam Isăcescu, s-o aud țipând că-i gonim lumea și să-i spun că puțin îmi pasă de lumea ei, să și-o păstreze și să se ducă dracului cu tot panopticul ăsta.

Bucuria răbufnea în fiecare cuvânt cu un fel de furie, ca și cum i-ar fi stat pe buze așteptând de mult această clipă.

Felicia amuțise. În făptura ei, numai ochii i se mișcau; bănuitori, nereușind să-și ascundă neliniștea. „S-a întâmplat ceva, s-a întâmplat ceva“, îi fulgera prin minte, fără să poată da un conținut acestui ceva tulbure. Îi era teamă s-o întrebe și teamă de răspunsul pe care-l presimțea groaznic înainte de a ști despre ce e vorba.

— Ne mutăm de aici, îi sfredeli deodată auzul vocea Mariei, parcă de departe, deși era acolo, la un pas, și calmă, vocea cu care ar fi spus: ieșim puțin în oraș.

Vorbea, dezbrăcându-se și aruncând pe pat una peste alta pardesiul, bluza, fusta. Altădată Felicia ar fi sărit de la locul ei, bruftuluind-o, acum însă nu-i mai ardea de asta: spiritul ei de ordine zăcea strivit sub realitatea mai aspră a clipei.

— Ne mutam chiar azi, continuă soră-sa. De când aștept. Simțeam că mă înăbuș. Uf, bine că s-a sfârșit.

Și parcă ar fi văzut-o abia atunci pe Felicia, nemișcată și uluită, se apropie de dânsa:

— Ce stai așa? Ce mă privești cu ochii ăștia? Ia te uită ce ochi face! Doamne, parcă i-aș fi spus că ne mutăm în Patagonia. Nu. Nu, surioară dragă, nu așa de departe, ci colea, la un sfert de ceas pe jos, strada Sfântul Constantin 67, etajul trei, apartamentul din stânga. O bombonieră, un cuib...

Se opri, amintindu-și că repeta cuvintele lui Körner.

— Ah, simt că renasc doar gândindu-mă. Ce viață, ce viață, când nu vom mai fi silite s-o auzim pe madam Isăcescu, când vom putea lua masa fără s-o vedem pe Lenuş Apostoliu (se strâmbă imitând umbuletul țâfnos al medicinistei), pe duduia Angela (îi pronunță numele cu intonația plângătoare a domnișoarei respective), pe caraghiosul ăla care spune cuplete la mahala (maimuțări rânjetul resemnat al actorului), pe niciunul din ei, ce fericire să nu-i mai vezi, să nu-i mai auzi, și să nu te mai împiedici pe scară de sicriile lor după ce au murit.

— Glasul trăda o fericire adevărată, din acelea vecine cu deznădejdea și care sfârșesc adesea cu lacrimi.

Felicia simți că nu va mai putea să îndure supliciul, că trebuie să-l curme într-un fel. Întrebă cu o voce strângulată (a și scris mai târziu în jurnalul ei că a avut senzația unei gheare în gât):

— Și chiria? Cine va plăti chiria? Nu mi-ai spus cine o va plăti.

— Cum cine? Societatea.

Felicia se încruntă:

— Nu înțeleg, plătește tuturor funcționarilor ei câte un apartament?

Nu se așteptase la o asemenea întrebare. Șovăi nițel, apoi pe un ton enervat:

— Habar n-am. Ce mă privește pe mine? Destul că știu ce ți-am spus. Societatea îmi dă un apartament, adică mi l-a și dat.

Felicia trăi din nou senzația că se sufocă.

— Societatea sau Körner? izbuti în cele din urmă să articuleze.

— Cred că Societatea. Nu-i totuna?

— Nu. Nu-i totuna. E altceva.

Strigase. Și strigătul ascuțit amintea un zgomot curios, ca și cum cineva ar fi sfâșiat o coală de hârtie sau ar fi zgâriat o tinichea. Reluă, silindu-se să vorbească mai potolit, găsind chiar câteva modulații pline de blândețe:

— E cu totul altceva, Maria. Mă mir, cum de nu te-ai gândit că nu-i același lucru dacă apartamentul ți-l dă Societatea sau Körner. Dacă te gândeai, ai fi înțeles foarte ușor că Societatea, ea nu poate să-ți ceară nimic în schimb, pe când Körner, îți dai seama cam ce ar putea să-ți ceară Körner?

Ce-i asta? Felicia e gata să plângă. O scutura un tremur mărunț și, văzând-o așa, Maria nu se putu opri să-și zică: „Încă puțin să i se lungească obrazul, doar un pic mai adânci să-i apară ridurile din jurul gurii, și începe să semene cu duduia Angela“. Tonul necăjit, mai ales pe ultimele cuvinte, accentuase asemănarea neașteptată.

— Nici nu vreau să mă gândesc la ce-mi spui, dar iată, ca să-ți fac plăcere te întreb: ce crezi că ar putea să-mi ceară Körner?

Felicia își venea în fire. O cuprinse un sentiment de rușine că se arătase așa de slabă în ochii Mariei, și de revoltă împotriva ei însăși că nu reușise să se stăpânească de la început. Pe buze i se ivi umbra unui surâs jenat, cel care anunță de obicei momentul penibil al unei conversații.

— Tu știi bine ce am vrut să spun, îi șuieră ea în față. Nu te mai preface degeaba. Și nu m-aș mira dacă el ți-a și arătat ce așteaptă de la tine.

Abia se putea ține să nu-și țipe tot dezgustul ce o îneca, toate cuvintele ce-i veneau în minte ca o avalanșă irezistibilă.

— Și eu care-mi închipuiam c-o să fii bucuroasă că ne mutăm din mizeria asta, spuse Maria cu o voce în care tremura o decepție parcă sinceră.

Era prea mult.

— Să fiu bucuroasă că te-ai oferit lui Körner pentru un

apartament?

Venise lângă ea și o săgeta cu privirea.

— De ce să mă bucur? Vedeam încă la Eforie cum te agățai de dansul ca o...

Înghiți în ultimul moment două sau trei adjective odioase care i se îmbulziseră deodată pe limbă și își sfârși fraza coborând glasul:

— Ca o fată fără căpătâi! Să mă bucur, să mă bucur că o canalie a găsit o pradă ușoară în soră-mea, o pradă facilă pe care o ia doar întinzând mâna.

Dacă Maria ar fi răs în clipa aceea sau dacă ar fi înălțat nepăsătoare din umeri, Felicia ar fi dat îndărăt, s-ar fi speriat de propriile ei cuvinte. Dar ea fixase un punct imaginar în tavan și nu-și dezlipea ochii de acolo, stând ca sub povara unei dureri fizice pe care cea mai mică mișcare ar fi făcut-o insuportabilă. Pupilele i se măriseră, pesemne din cauza efortării de a nu plânge, și vocea Feliciei îi izbea auzul stârnind un vâjâit neîntrerupt care nu lăsa cuvintelor decât un înțeles vag, ca și cum sensul lor ar fi fost prea mare ca să poată pătrunde în urechi.

— Eu nu te opresc. Dacă vrei să te duci *la el*, du-te. Nu te țin cu sila. Ești liberă să faci ce-ți place. Ți-a venit poftă să te tăvălești în noroi? Tăvălește-te cu cine vrei.

Se sfârșise. Orice ar mai fi spus era zadarnic. Felicia știa că un cuvânt odată rostit nu poate fi retras cum ai retrage un picior când vezi căscându-se o groapă înainte. Nici n-ar mai fi avut timp s-o facă. Maria sărise în picioare:

— Și dacă ar fi așa? Și dacă mi-ar plăcea să mă tăvălesc în noroi?

O înfrunta cu un fel de plăcere exacerbată de tristețe.

— Și dacă ar fi așa? repetă ea. Oricum, tot e mai bine decât să îmbătrânesc aici la madam Isăcescu, tot e mai bine decât să putrezesc la arhivă.

Se înfioră toată la evocarea acestor orori, exagerând un tremur ca de frig și rămase câteva clipe cu respirația întretăiată, parcă ar fi urcat o scară în fugă.

— Și acum, plec.

Spuse asta pe tonul surprinzător de calm cu care ar fi observat că s-a făcut târziu sau rece. Felicia o auzea mișcându-se în fața șifonierului, împachetându-și lucrurile cu o grijă meticuloasă și leneșă, ca în ziua când se pregătiseră să plece la Eforie, și, în tăcerea ce se lăsase în cameră, foșnetul unei rochii de seară pe care Maria n-o pusese decât odată la balul craiovean al copiilor părăsiți, organizat iarna trecută de maică-sa, i se păru un zgomot strident. Așa cum sta întoarsă cu spatele, îi urmărea fiecare gest, descompunându-i mișcările, pipăia odată cu mâna ei fiecare obiect pe care Maria îl apuca, o simțea ezitând înaintea unui fular de lână pe care i-l dăruise de ziua ei și, fără să vadă, îi ghicea strâmbătura buzelor pentru a șopti „mă lipsesc, n-am nevoie“, apoi, la urmă, după ce se auzi pocnitura scurtă a geamantanului închis, înțelese că Maria, în picioare, plimbă o privire circulară prin cameră ca să se convingă, înainte de a duce mâna la clanța ușii, că nu uitase nimic.

*

Madam Isăcescu nu bătea niciodată în ușă înainte de a intra. Era un drept de inspecție inopinată pe care-l socotea inclus în contractul nescris cu pensionarii săi. De data asta însă ciocăni ușor și întrebă:

— Se poate, domnișoară Felicia?

Felicia sări să deschidă.

— Iartă-mă, făcu gazda văzând că e întuneric în cameră. Nu știam că dormi.

— Ațipisem, minți liniștit Felicia, învârtind comutatorul electric.

Madam Isăcescu își roti privirea lacomă prin încăperea luminată, apoi o ridică, întrebătoare, la Felicia, care nu părea surprinsă de vizită, bănuind cam ce o adusese.

— Când mi-a spus că se mută, începu ea ca și cum ar fi continuat o convorbire angajată mai înainte, am rămas trăsniță. Nu-mi venea să cred urechilor. Unde s-a mai

pomenit ca o Societate să-ți dea netam-nesam o locuință.

— E adevărat, o întrerupse Felicia. Era vorba să i-o dea chiar în ziua când a intrat în serviciu, dar abia acum i-a venit rândul.

Madam Isăcescu mai clătină din cap de câteva ori fără a se arăta convinsă, iar tonul rămânea foarte mirat:

— Bine, dar așa, deodată, pe neașteptate.

— Da, a fost o surpriză, recunosc Felicia cu un zâmbet silit.

Gazda, care o luase spre ușă, se mai întoarce o dată:

— Dar dumneata nu te muți acolo, nu-i așa? Asta era întrebarea, singura de altfel, care o muncise chiar din clipa în care o văzuse pe Maria cu geamantanul în mână, gata să iasă.

— Aș fi voit să mă mut și eu, dar nu se poate, spuse Felicia cu o umbră de regret în glas. Metropol-Oil nu le dă apartamente decât funcționarilor săi. Cred că Maria nu va locui singură, ci, probabil, cu o colegă a ei.

Când părăsi camera, madam Isăcescu făcu doar câțiva pași pe culoar și se opri în capul scării ca să se rezeme de balustradă. Nu făcea asta niciodată și le repeta mereu locatarilor: „să nu atingeți afurisita de balustradă că-i putredă și se poate rupe“, dar se vede că nu-i mai păsa acum sau chiar ideea unui accident n-o mai înspăimânta. Plecarea Mariei o zguduise mai tare ca moartea lui Paludis.

„Nu, își zise Felicia, ascultând pașii care se depărtau, nu sunt o cârpă mototolită de evenimente neprevăzute”. Se felicita în felul acesta pentru puterile nebănuite pe care le găsisese în conștiința ei ca să răspundă așa de liniștit gazdei, fără să trădeze nimic din cele ce s-au întâmplat între ea și Maria.

*

Jurnalul Feliciei aduce iar câteva pagini încâlcite, cu ștersăturile și revenirile care le fac aproape ilizibile. Faptele sunt prezentate confuz și pe alocuri cu o rea-credință de care

mai târziu se va rușina singură. Dar ce e mai grav, ceea ce ea nu-și va ierta niciodată sunt acele deformări naive într-o tentativă copilăroasă de a reconstitui scena despărțirii de Maria. Chiar atunci când transcrie în fugă un moment real, cum a fost senzația cumplită a ghearelor înfipite în gât, o pune pe seama mâniei ce o cuprinsese auzind că Maria se mută într-un apartament oferit de Körner, deși știa bine că nu era mânia care presupune reacția unor sentimente ofensate, ci mai curând revolta neputincioasă a ideilor moștenite despre comportamentul unei fete în raporturile cu lumea exterioară, adică cu bărbații. „*Dacă Maria s-ar fi mutat în odaia de la mansardă a unui student sărac, ar fi fost altceva*”, reflectează într-un loc Felicia, și încheie cu o axiomă: „*dragostea e un sentiment care legitimează actele noastre chiar cele mai inadmisibile*”. „I-am strigat în față că e o târfă”. Cuvântul e șters cu o trăsătură energică de creion, lăsând totuși în jurul lui o îndoială, deși era sigură că nu-l rostise. Pe urmă, o pagină întreagă de explicații. Felicia simțea nevoia să-și pună conștiința în ordine, dar frazele ce se vroiau lucide și obiective apar contradictorii și șovăitoare: „De fapt n-a fost o surpriză pentru mine. Descoperisem mai de mult la dânsa câteva instincte rele în stare larvară și mai ales o lipsă aproape totală de pudoare. A adăugat în paranteză: „nu în sensul burghez.”

Nici nelipsita istorioară din copilărie, probabil autentică, dar fără vreo semnificație, nu e uitată: „Când eram mici, ea de cinci și eu de zece ani, ne-am jucat odată *de-a doctorul*. Joc stupid, pe care ni-l propusese Puia Răcaru, cam de aceeași vârstă cu noi, băiatul unui vecin de al nostru. Mama lui Puiu fusese bolnavă și băiatul a văzut prin ușa întredeschisă cum proceda doctorul. În chioșcul din grădina casei noastre, Maria făcea pe bolnava, eu îl jucam pe soțul ei care aleargă să aducă medicul. Acesta era Puiu, autorul scenariului. El intra în chioșc, se prefăcea că lasă pardesiul și pălăria în mâna unei slujnice imaginare (ca în pantomime), apoi întreba cu un aer afectat, întocmai ca doctorul pe care îl auzise: «unde e bolnava?» Maria ședea

culcată în șezlongul dărpănat, pe care nu mai șezuse nimeni de la moartea bunicului, și scâncea încet. Puiu se apropia, ducea o mână la fruntea bolnavei, apoi, cu o mișcare degajată, îi ridica rochia până la piept și se apleca s-o examineze. Și Maria, în loc să schițeze vreo împotrivire, văzând ce întorsătură ia jocul, privea curioasă și amuzată”.

Încă o întâmplare la fel și observația cu iz pedagogic: „La toate acestea au venit să se adauge mai târziu o groază organică de sărăcie și o poftă de confort și de viață ușoară”. Fără nicio legătură, mai jos, sau poate concluzia unui gând pe care nu l-a notat: „Dacă nu era Körner, ar fi fost altul”. Abia la sfârșit, temându-se probabil, să nu apară ca o provincială tiranică, înspăimântată de rătăcirea surioarei, un rând mângălit cu furie: „Dacă l-ar iubi pe Körner, totul ar fi cum nu se poate mai natural. Dar nu. Cred că nu i-au ieșit din cap cuvintele tatei: «e plătit în lire sterline».”

VIII

MARIA ȘTIA FOARTE BINE, CHIAR dacă nu i-o spusese nimeni, că nu Metropol-Oil, ci singur Körner îi plătește apartamentul. Dar nu mințise când i-a răspuns Feliciei că e totuna. Pentru dânsa era același lucru. Își petrecu aproape toată noaptea rânduind cu grijă lingerie în șifonier și pipăind cu o plăcere mereu nouă fiecare obiect. Rămase apoi multă vreme în picioare, sub lampa din dormitor, cu lumânări electrice, care imitau și dărele de ceară prelinsă, învăluind totul într-o privire încă uimită și silindu-se să-și vâre în cap că toate acestea îi aparțin într-adevăr, că poate face aici orice fără să dea socoteală nimănui. Sentimentul unei libertăți, neîngrădite, pe care-l încerca întâia oară, îi stârnea o bucurie fizică atât de puternică, încât simțea nevoia irezistibilă de a vorbi cuiva, oricui, de a râde sau de a plânge. „Așa trebuie să simtă și cineva care iese din închisoare”, îi trecu prin minte odată cu imaginea unei femei plângând pe treptele închisorii, după ce poarta temniței s-a închis în urma ei. „Asta a fost în... în ce? Într-un film desigur”, dar nu mai făcu un efort ca altă dată spre a-și aminti mai mult. Chipul Feliciei se interpusese îndărătnic între privirea ei și lucrurile din jur. Apărea pentru câteva clipe o Felicie monstruoasă, țișându-i cuvinte groaznice, apoi imaginea se topea făcând loc unei Felicii cu surâsul pe buze vorbindu-i liniștit, și iar o Felicie neînduplecată apropiindu-se amenințătoare și ținând parcă un obiect în mână dusă la spate, cu aerul cuiva care ascunde un toporaș ca să te ucidă sau un șoarece mort ca să

te sperie.

Maria se frecă la ochi înfricoșată de-a binelea de singurătatea băntuită de aceste Felicii fantastice. „Ce idee, murmură ea, să nu-mi fi adus Körner o servitoare aici.” Gândindu-se la asta, avu nu știu ce tresărire de soție supărată pe soțul neprevăzător care o lăsase singură acasă, „Îi voi spune că nu mai rămân nicio clipă aici, îmi trebuie o servitoare, ca să am cui vorbi.” Abia atunci se gândi la Körner. Dar, chiar de la început se lovi de o dificultate neașteptată: nu-și putea aminti exact figura lui. Îi întrezărea ca la pâlparea scurtă a unui chibrit ochii fără culoare, dar trăsăturile feței rămâneau în întuneric. Apoi, când reușea să reconstituie în memorie gura cu buzele subțiri, pierdea ochii. Îi avea însă în auz vocea, vocea lui Körner, aici râzând zgomotos, aici vorbindu-i pe un ton foarte scăzut, aproape în șoaptă. Se oprea într-un ungher al odăii de culcare și încerca să-și amintească întocmai un cuvânt al său rostit acolo, o mișcare a capului, gestul mâinii scuturând țigara, privirea care o neliniștise o clipă, așa cum o femeie s-ar sili să învie imaginea iubitului absent pipăind mânușile și batistele lui.

Deodată se hotărî să coboare, să iasă pe bulevardul Elisabeta ca să mănânce ceva. În holul clădirii, portarul o salută deschizându-i ușa. „Nu e ca portarul de la Metropol-Oil”, își zise Maria. Și îi veniră brusc în minte mutrele respingătoare de la Metropol-Oil, portarul, Stamatîn și șeful arhivei, maniacul acela glacial care o primise fără un cuvânt. „Îl voi ruga pe Körner să-i dea afară, să nu-i mai văd. Dar să le spună limpede: asta numai fiindcă v-ați purtat rău cu domnișoara Maria Veniamin, nu pentru altceva.”

Trecu prin fața unui bufet automat. „Aici mănâncă Ana Silaghi și Silbert. Bietul Silbert, cu inima lui bolnavă. Nu-i în toate mințile, o iubește pe Gerta Tubig. O iubește fără să-i spună nimic. Nu toată lumea tace când iubește. Körner nu e ca Silbert. El mi-o va spune chiar mâine, nu mai are decât foarte puțin de spus. Körner nu-i un funcționar de arhivă, sperios ca un iepure, și apoi nu suferă de inimă. Ar fi putut și Silbert cu un pic de fantezie să procedeze ca directorul

general. Să bată la mașină pe o hârtie cu antetul acela gravat (o sondă în irupție): «domnișoară Gerta Tubig, te iubesc, dar n-am îndrăznit să ți-o spun fiindcă inima mea nu suportă emoțiile tari», să-i dea plicul și să-i zică: «domnișoară, e o misiune foarte importantă pe care n-o pot încredința nimănui, numai dumitale». Silbert însă nu poate face asta, fiindcă nu poate plăti un apartament și apoi el nu-i decât un om care mănâncă la automat, nimic mai mult.”

Intră la o cafenea de pe Calea Victoriei, luă două ouă și un pahar cu lapte, după ce socotise în gând: „asta face douăzeci și doi, nu, douăzeci și patru de lei”. Tocmai bine, nu avea decât treizeci cu totul. Ceru jurnale ilustrate și începu să le frunzărească, cu gândul în altă parte. O fotografie. „Dollfuss, cine o fi ăsta? Parcă am auzit vorbindu-se. A, da, Felicia. Ce spunea? Un câine sângeros, a ucis muncitorii la Viena. Nu se poate. Trebuie să fie o eroare. Viena, patria valsului. Cum să te ucidă între două valsuri? Felicia asta știe o grămadă de lucruri care nu folosesc la nimic”. Același Dollfuss în altă pagină pe catafalc. O femeie plânge la căpătâiul lui cu batista la ochi. „De ce-l plânge dacă a fost un câine sângeros? Felicia s-o fi înșelat. Repetă și dânsa ce aude din gura acelui Mihai Vasiliu!” Uită un moment de pozele din revista ilustrată și se gândi la raporturile Felicieii cu *bătrânul student*. „Poate că se culcă cu el.” îndepărtă ideea numaidecât nu ca pe o oroare, ci mai degrabă ca o ipoteză comică. Se apucă iar să răsfoiască revista. Întoarse pagina în care Dollfuss dormea pe catafalc alături de femeia înlăcrimată. Altă fotografie. „Ăștia se sărută pe un peron de gară. Toată lumea îi privește parcă cu invidie iar fotografiile toți s-au cocoșat pe aparatele lor ca să nu scape sărutul. Nu li-e rușine să se sărute în văzul lumii. Felicia însă, ea e altceva. E ca duduia Angela, o fată bătrână, sau va fi în curând, oricē ar face. Nu cred că sărută pe cineva. Spunea mai de mult că sărutul nu e igienic.” Maria își ține capul înclinat pe publicația ilustrată, dar simte o privire care-i umblă pe obraz ca o gănganie. „Mă privește atent și mă măsoară ca să se convingă dacă merit sau nu să mă

poftească la masa lui, vrea să-mi plătească o cafea și să mă întrebe: «locuiești departe, domnișoară?» – așa zicea Marc, Marcu Ulpiu Bontaș, că procedează domnii cu tipesele din cafenele. Unde o fi Marc? Era băiat bun, dar ce neghiob, Doamne, ce neghiob! «Iartă-mă», zicea când mă atingea din greșeală cu mâna. M-am lăsat o dată în brațele lui simulând că mi s-a făcut rău, ce nerod, ce brută chiar, nici nu m-a sărutat, m-a dus până la un scaun, pe urmă mi-a întins un pahar cu apă: «bea, asta are să-ți facă bine». Cel care mă privește a întors capul. Nu e sigur că sunt d-alea. Plata, plata, te rog, domnule chelner. Ce surprins e că-i spun domnule, nu pare obișnuit.”

Maria iese din cafenea, coboară pe strada Sărindar și taie drumul spre casă prin Cișmigiu. Grădina cu copacii desfrunziți e cam pustie. Pe o bancă ospitalieră, o pereche fericită care a uitat de universul dimprejur sau nu-i mai pasă de nimic. Ea pare agățată de el ca de un trunchi, cu brațele și cu picioarele. Ca în reproducerea aceea după Rodin din camera lui Marcu Ulpiu Bontaș, numai căăștia de pe bancă sunt în pantaloni și fustă. „Psst, psst, psst, puicuțo, unde alergi așa?” i se adresează în treacăt un vlăjgan de sub pălăria căruia, trasă peste ochi, nu se văd decât niște mustăți, ceva ca un plutonier îmbrăcat civil, și-i face cu ochiul spre o alee obscură.

A ajuns. Sfântul Constantin 67, etajul trei, apartamentul din stânga. „Va trebui să-i cer neapărat o servitoare”, repetă ea, trezindu-se iarăși singură în camera de culcare. Aprinse toate lămpile, deschise ușile, scotoci din nou prin șifonier, trecu de câteva ori în baie, apoi se dezbracă încercând să nu se mai gândească la nimic. „Dormi acum, dormi odată. Ah, dar lămpile, am uitat să sting lămpile. E mai bine așa, parcă sunt mai puțin singură.” Se zvârcoli câțva timp în așternutul nou, căutând o poziție mai comodă și adormi, fără să-și dea seama, cu obrazul culcat pe braț. Prin visul tulbure se ivi, parcă ascuns după o perdea, Körner. Buzele i se mișcau ca într-un film mut, ea însă le vedea făcând o, a, e, i, în timp ce consoanele i se prelingeau din colțul gurii. Cuvintele jucau

puțin în aer apoi se așezau caligrafic nu pe un ecran ci pe tabla neagră de la școală, scrise cu cretă. „Maria Veniamin, auzi limpede glasul profesoarei, vino de citește această frază: «Noi nu ne putem iubi pe o bancă în Cișmigiu, e prea frig și unde mai pui amenda pentru dragoste sub cerul liber».” Umbra lui Körner se șterse și firele visului se încălziră. Felicia răcnea acum cu o voce care nu mai era a ei, una în care se amestecau glasuri diferite, a lui Paludis, a actorului, a duduii Angela, răcnea niște cuvinte noi, făcute chiar atunci, și deodată, răspicat: „curvă, asta ești dacă vrei să știi”. Și madam Isăcescu, în capul scării, cu brațele la cer și o gură imensă care nu înceta să țipe: „în casa mea? în casa mea?”

Scâncete slabe îi scăpau din piept iar mâinile i se zbăteau pe pântec încercând parcă să-l apere.

*

Pe la amiază și-a adus aminte că nu avea niciun ban. Își mușcă buzele de ciudă. Lipsa banilor pentru un dejun, pentru un bilet de cinema, pentru un corn chiar, îi stârni o spaimă încă neîncercată, ca și cum s-ar fi pomenit noaptea singură într-o pădure. Se sili să îndepărteze gândul repetându-și de câteva ori: „de altfel, nici nu mi-e foame”. Ieși în stradă, nu făcu decât douăzeci de pași pe bulevard și se opri deodată cu ochii la un coș de covrigi. „E o prostie. Doar nu e întâia oară când nu mănânc nimic până la prânz. E abia unu. La ora asta în celelalte zile încetează lucrul la Metropol-Oil.” Simte că începe să urască duminica. „E o zi infamă, ziua Domnului. Și celelalte, celelalte zile ale cui sunt? Întotdeauna m-am simțit prost duminica. Dar și Körner, ce ușuratic, ce neînțelegător!” Putea s-o întrebe dacă are bani. Așa sunt ăștia. Marcu Ulpiu Bontaș era altfel. O întreba mereu: „vrei să luăm ceva?” „La ora asta se servește masa la madam Isăcescu. Ce meniu o fi azi? Să vedem. Supă de orez, friptură de purcel la tavă și mămăliguță cu brânză sau tortă de ciocolată sau plăcintă cu mere (cam afumată).

Felicia mănâncă plictisită chiar când vine flămândă de la laboratorul ei. Cât o mai fi până la opt? Körner poate veni și la zece. Chiar mai târziu. Și la urma urmelor s-ar putea să nu vină deloc. Nu, asta nu, Körner nu e Marcu Ulpiu Bontaș care a fugit fiindcă îi era teamă s-o sărute.” Porni îndărăt spre casă. Felicia citise anul trecut o carte, un roman, i-a povestit subiectul: unul care umblă flămând. „Curios. Ce poți să scrii despre un om care umblă nemincat? Felicia zicea că foamea e mama revoluției. Asta e prea bună, trebuie s-o fi citit undeva.” Mama revoluției? De ce nu soră-sa? E tot așa de bine. „Dacă aș vorbi cu Felicia i-aș spune-o, să văd ce ochi face. Probabil însă că are dreptate. Când ți-e foame ești gata să faci orice, chiar și o revoluție, numai să capeți două cornuri, un pahar cu lapte și un bilet de cinema. Ah, dragă domnule Körner. Ia-ți înapoi apartamentul, mersi, nu vreau să mor de foame în patul acela de lemn roșiatic. Mai bine îl sunai pe ăla cu ochelari de baga și-i spuneai: dă-i domnișoarei Maria Veniamin leafa pe o lună.”

Trebuie să fi fost ora șapte când soneria țârâi scurt.

— Domnișoară, a venit cineva din partea domnului Körner.

Portarul e un adevărat om de lume. De câte ori îi vorbește, își scoate șapca.

— Acoperă-te să nu răcești. Cine zici că a venit din partea domnului Körner? A, dumneata. Intră, te rog.

Are o figură de lacheu sau de chelner bătrân omul trimis de Körner. Și ce de-a pachete.

— Așa. Pune-le aici. Poți să pleci.

El stătea însă locului, stânjenit. „Așteaptă un bacșiș”, se gândi cu groază Maria.

— Îmi dați voie să aranjez eu masa, explică mesagerul lui Körner. Credeam că știți. Așa mi-a spus domnul director general, s-o aranjez eu.

Desfăcu cu mâini experte pachetele. Maria își mută privirea spre fereastră, apoi trecu în cealaltă cameră. Mirosul de mâncare îi împungea nările și, ciudat, probabil exasperată de foame, îi venea să plângă.

— E gata, coniță. Sărut mâinile.

Îl auzi trăgând ușa. Stătea cu ochii la masa pusă, năucită. De unde cu un sfert de oră înainte nu s-ar fi dat în lături să întindă mâna după o coajă de pâine aruncată pe trotuar, acum se uita la bunătățile care o îmbiau cu aromele lor, dându-i și o ușoară amețală, fără să se poată hotărî. Asta însă nu ținu mult. Deodată, repede, ca și cum i-ar fi fost teamă să n-o surprindă cineva, apucă la întâmplare un sandviș cu icre, o felie de curcan rece, o bucată de brânză șviteriană, tot ce-i venea la îndemână, fără să aleagă, aproape fără să vadă ce duce la gură și începu să mănânce. „Raci, nu, nu iau“, spuse tare pe tonul cu care obișnuia să refuze plăcinta doamnei Isăceșcu. A mâncat raci numai de două ori și i-au făcut rău. „Stomacul meu nu tolerează racii și nici băutura aceea englezească cu iz de fenol.“ Pofta de mâncare îi trecuse, dar continua să înfulece cu mișcări febrile, săturând o foame nervoasă, răzbunând poate senzația umilitoare și atroce a unei zile de post. „Nu e frumos ce-am făcut, își zise, parcă-s fetița flămândă din povestea lui Andersen, acum va trebui să-l mint, să-i spun că nu mă simt bine, că nu obișnuiesc să mănânc niciodată seara.“ Începu să râdă singură și repetă cu glas tare, întorcându-se spre scaunul gol de alături: „nu, nu iau nimic, iartă-mă, e o regulă de igienă a mea de la care nu vreau să mă abat“. „Te rog, ia atunci un pahar de vin, o cupă de șampanie, un lichior“, vorbi în locul lui Körner și își răspunse îndată: „da, vin voi lua cu plăcere, dar numai un pic“.

Cheile astea Yale sunt silențioase, nu scârțâie în broască. Nici nu auzi când Körner a descuiat ușa. Îl văzu deodată în vestibul, dezbrăcându-și grăbit raglanul, trântind pălăria pe taburet și venind spre ea cu brațele desfăcute ca pentru a o îmbrățișa. O și îmbrățișă într-un fel, fără a o atrage la dânsul și fără a încerca s-o sărute, ținându-se chiar la oarecare distanță. Poartă o haină de culoarea ciocolatei cu lapte.

— Micuța s-a instalat? Cum se simte micuța?

Nu e nevoie de nicio imaginație ca să-i spui unei fete micuț. Maria tresări totuși surprinsă.

— M-am mutat încă de aseară, spuse ea, voind să adauge: fiindcă m-am certat cu Felicia.

Körner aruncă o privire în dormitor și se întoarce frecându-și palmele mulțumit:

— Ei, lipsește ceva aici? Ce crezi că ar mai trebui?

— O, foarte multe, izbucni ea repede, dar se opri la timp. Doar nu putea să-i spună, știi, domnule Körner nu am niciun ban, de obicei îi ceream Feliciei. El nici nu observă că vorba fetei se poticnise pe neașteptate și-i explică liniștit:

— Să mă ierți, micuța mea, dar tot ce vezi aici a fost improvizat în două zile, multe trebuie să-mi fi scăpat.

Găsi alt ton, mai scăzut și mai insinuant pentru a-i găfâi la ureche:

— Eram așa de grăbit să te văd aici, apoi continuă s-o asigure: să nu-ți faci griji din asta. Într-o zi, nici nu-i nevoie de o zi întreagă, în câteva ceasuri, chiar mâine, vei avea tot. Ce ziceai că lipsește?

Maria nu se gândise, nu știa precis ce vroia să spună adineaori. Exclamația îi scăpase fără să-și dea seama, probabil fiindcă nu putea să uite că îi lipsise un ban să-și cumpere un covrig. Dar bani, nu, niciodată. Chiar dacă el va încerca să-i dea. „A, nu, domnule Körner, nu am nevoie, ia-ți-i îndărăt, mă mir cum de ți-a venit în minte așa ceva. E un răspuns care i-ar plăcea și Feliciei. Doar ea zicea că demnitatea e o chestie de limbaj.”

— Mai întâi, îndrăzni ea, ai uitat să-mi dai o servitoare.

— La ce-ți trebuie, micuța mea? Am aranjat ca nevasta portarului să vadă de casă. Dar dacă ții neapărat, o vei avea mâine, servitoarea. Credeam că e mai bine să fim singuri, o servitoare înseamnă totuși doi ochi străini.

„Micuța mea.” Marcu Ulpiu Bontaș nu i-ar fi spus niciodată așa. L-a auzit însă zicând de multe ori „pălăria mea” pentru că era sigur că-i a lui și o singură dată „nudul meu”, arătându-i unul cu coapse și sâinii mari, deși nu era al său, ci o reproducere după Renoir. Maria simte o căldură ușoară la tâmpile. Körner nu e Marc. Pronumele posesiv nu-l sperie. Poate să zică „micuța mea”, „scaunul meu”, „patul

meu” pentru că se exprimă întotdeauna corect. Tot ce-i aici e al lui. Stă acum în picioare cu ochii la dânsa, parcă absent. Maria n-ar fi putut ghici că el o scotea dintr-un compartiment al memoriei rezervat femeilor pe Gerta Tubig. Cu ce simplitate, fără mofturi, doar câteva lacrimi inerente, i se dăduse. Îi spunea chiar după aceea, îi mai spunea domnule director general. „Mai serviți o dată, domnule director general?” Körner surâse acestui suvenir. Văzând ochii întrebători ai fetei, se grăbi să explice:

— Mi-am adus aminte că n-avem cu ce destupa sticlele. Va trebui să-l chem pe portar. Sau lăsăm aici totul baltă și ne repezim să mânăcm undeva în oraș.

Uitând că nu se afla la hotel, se duse în vestibul să caute o sonerie.

— Dau fuga jos, îi strigă de acolo și ieși cu capul gol.

„Dacă venea și Felicia, își zise Maria, era altceva. Dar Felicia nu-i poate suferi pe bărbații de felul lui Körner. Îi place să discute cu Mihai Vasiliu. «Sunt atâtea probleme, i-a mărturisit ea, pe care le poți discuta cu Mihai». Cum să te culci însă cu el, lăsând atâtea probleme nediscutate?”

Körner se întoarse triumfător agitând un tirbușon.

— Ce obișnuiește micuța mea înainte de masă, vermut, mastică sau vodcă?

Micuța nu obișnuiește nimic, dar nu poate răspunde așa.

— Vermut, făcu ea într-o doară.

— Văd că ne potrivim. La Milano acum doi ani am băut nouă pahare unul după altul.

Strângea sticla între picioare și se încordase tot, stacojiu la față, silindu-se s-o destupe. „Ce caraghios e în clipa asta. Dacă ar ști cât e de caraghios, ar zvâli sticla pe fereastră. Și cum i s-a îmbrobonit fruntea de sudoare. Iată ce n-ar putea face Silbert, să destupe o sticlă. I-ar plesni inima.”

Körner umple paharele, îi întinde ei unul și așteaptă cu al său în mână.

— Ia, micuța mea.

Maria ridică paharul, îl dă pe gât dintr-o dată și rămâne un moment speriată de propria ei îndrăzneală.

— Văd că-ți place, râde bărbatul de lângă dânsa. Îmi dai voie să te servesc.

Toarnă din nou în pahare și-și trage scaunul mai aproape.

— Așa. Acum să-mi dai *să pap* ceva. Simt că leșin de foame. Dar și *ție*, îmi închipui că și *ție* ți-o fi foame.

Se opri ca și cum l-ar fi luat gura pe dinainte.

— Iartă-mă, te simt așa de aproape și-s așa de sigur că vom fi buni prieteni, încât fără să vreau...

Maria simți iar căldura aceea la tâmple. „Mă tutuiești din greșeală, dar nu-i sunt indiferentă. Ce proastă eram. Un biet pictor care picta niște mere domnești alături de o ulcică și un număr din *L'Illustration*. Se gândea s-o facă pe Maica Domnului alăptându-și pruncul, dar s-a răzgândit pretextând că nu se știe exact dacă ea l-a alăptat.”

— Să vezi tu, micuța mea, ce viață o să ducem noi. Mai ia ceva. Nu mănânci aproape nimic. De multă vreme visam să am o prietenă, un suflet ales, care să mă înțeleagă, o inimă care să bată cu a mea odată. Știi, friptura rece de curcan e delicioasă, dar păcat că n-are aspic. Ți place curcanul în aspic? Încă la Eforie, când te-am zărit, mi-am zis: dragă Adalbert, apropo, știai, cred, că mă cheamă Adalbert. Nu te-am auzit niciodată zicându-mi așa. Zău? Știai?

Maria râse:

— Cum să-ți spun domnule Adalbert Körner? Parcă aș citi o adresă.

— Nu, așa nu merge, recunosc eu el, dar Adalbert, pur și simplu, ți-ar veni ușor. Toate prietenele Magdei îmi spun Adalbert. Haide, repetă după mine, A-dal-bert. Vezi ce ușor e?

Körner apucă o sticlă de șampanie și începu iar să se căznească. Dopul pocni înfundat ca un glonte tras sub o cuvertură. Umplu paharele și puse sticla pe masă cu gestul unui hamal când își leapădă sacul din spinare, răsuflând greu:

— N-ai idee ce soartă tristă am.

Obrazul îi era foarte roșu, dar nicio umbră de tristețe în el.

— Dumneata? se miră Maria parcă gata să se înduioșeze.

Exagerezi, Adalbert.

Cele trei silabe ieșiseră deodată, parcă gura ar fi voit să scape de ele și nu sunau mai cald ca oricare altele, cum ar fi mătură, telegraf sau Nicolau. El îi luă însă mâna ca să i-o mângâie recunoscător.

— E așa cum spun, urmă după o clipă dând paharul deoparte. Gândește-te și tu ce fel de viață poate fi când nu auzi pe nimeni în jurul tău vorbindu-ți mai afectuos, când te simți atât de singur cum mă simt eu.

Îi luase iar mâna, de astă dată ca să i-o sărute prelung, dar în același timp, pe sub masă, piciorul lui îi atinse glezna. Maria își trase piciorul, abandonându-i mâna fără nicio împotrivire, și el ajunsese cu buzele la cot. „Am dat mâna atâtor cunoscuți pe stradă, își zise, pe sălile facultății, odată și în tren, când călătoream la Craiova, de ce n-aș da-o acestui bărbat, în fond, nefericit? Și ce singur e! Dar poate că-i mai bine așa. Femeile care i s-au aruncat în brațe l-au părăsit lăsându-l trist și singur. Măcar atâta să fac pentru el, să nu se simtă prea singur.”

— Mai dă-mi te rog puțin.

Körner îi umplu paharul, își turnă și lui și băură în același timp, zâmbindu-și din ochi pe deasupra paharelor.

— Dar n-ai pus aproape nimic în gură, observă el. Văd că nici n-ai atins racii.

Maria încercă să-și amintească răspunsul distins și mofturos pe care-l pregătise înainte de a veni Körner, dar își scormoni zadarnic mintea. Sfârși prin a recita totuși un crâmpei din acest răspuns

— Nu, racii nu-mi fac bine. Și apoi nu iau nimic seara. E o igienă a mea.

Körner o îmbie atunci la băutură.

— O, nu, am băut destul.

Șampania însă nu putea s-o refuze. Încă un pahar.

— Micuța mea, o fată cum ești *tu* poate face din mine alt om, să știi. Acum n-am greșit, ți-am spus *tu* înadins și te previn că nu-ți voi mai spune niciodată dumneata. Aș avea impresia că stau de vorbă cu Stamatina sau cu altul de acolo.

Schiță un gest scârbit în aer, arătând vag spre peretele presupus a fi în direcția Societății al cărei director general era.

— Stamatin e o brută, îl Întrerupse ea. Ai face bine, Adalbert, să-l dai afară.

Körner mări ochii, surprins.

— Și pe portar la fel. Sunt amândoi niște brute. Din cauza lor eram gata-gata să fug de acolo din prima zi.

„Ar trebui să fiu mai atentă, își zise. Cât pe ce să-i spun că vroiam să dau dracului slujba.”

Ca și cum i-ar fi ghicit cuvântul mut, el izbucni în râs.

— Micuța mea, ăia sunt niște brute, dar niște brute devotate, tocmai de ce are nevoie Metropol-Oil. S-au purtat rău cu tine? Dar în afară de mine nu vei găsi un singur om care să te înțeleagă, care să știe cum trebuie să se poarte cu o fată ca tine.

Vorbind, își petrecu brațul după gâtul ei și-i trase capul mai aproape.

— Eu, micuța mea, eu sunt singurul care te poate înțelege.

Răsuflarea lui îi dogorea urechea și Maria încercă să se depărteze. Nu mult. Doar o palmă mai încolo și s-ar simți bine. „Ar trebui să-i spun: Adalbert, fii drăguț și ia brațul de pe mine, mi-e cald, vrei să deschidem o fereastră? Dar, ca să-i vorbesc, ar trebui să tacă dânsul mai întâi.” Ce-i tot spune la ureche? Unele cuvinte par comice, bunăoară: „*acum ne vom iubi, micuța mea*” sau „*noaptea-i a noastră*“, apoi o versiune rectificată: „*viața-i a noastră*” și Maria înțelege că ele sunt într-adevăr așa de comice că nu-i rămâne decât să plângă. Îi și vin lacrimi în ochi. Dar nu, nu va plânge. A încercat și acolo, la mare, să-i spună ceva, aplecându-se la urechea ei, acolo însă erau atâtea priviri în jurul lor, pe când aici nu sunt decât lămpile care se uită la ea din tavan, un bec mai ales, care clipește întruna ca o pleoapă roșie umflată de nesomn. Și Vlaici, scripcarul acela. Are ochi umezi care bat în galben, ochi duioși de țigan. Ce rânjet avea când a rugat-o să vină la dânsul. Vroia să-i cante din

Ceaikovski. De ce i-o fi plăcând Feliciei Ceaikovski? Ea care nu plânge niciodată. Nici când era mică nu plângea.

— De ce taci, micuța mea? Vreau să aud din gura ta numai atât. Nu-ți cer să mă iubești mult. Dar spune-mi ceva. Ce obicei curios, să taci parcă nici n-ai fi aici. Poate că nici nu mă auzi.

Îi răstoarnă capul pe brațul său și se năpustește cu o gură hămesită, o gură de câine flămând care se teme să nu i se smulgă bucata, deși nu-i nimeni în jur, plimbând-o lacom de la ochii închiși până la gât și lăsând-o în cele din urmă ca o ventuză nesățioasă pe buzele reci. Fata nu răspunde. E inertă, mută, parcă leșinată. Se așteptase s-o vadă ridicându-și mâinile, încercând o împotrivire, un țipăt. Gerta Tubig exclamase: *du lieber Gott*. „Poate că m-am pripit, își spuse el. S-o fi speriat. Tace cu ochii în tavan. Nu-s obișnuit să traduc tăcerea, gândi repede. E o limbă pe care n-o cunosc. Pesemne că nu i s-a mai întâmplat asta. Sau se prefacă ca Elisabeth Bergner într-o piesă văzută mai de mult la Berlin. Acum ochii au părăsit plafonul și privesc în gol. Când am văzut-o ultima oară pe Bergner? E o prostie.” Își scutură capul ca să gonească întrebarea. „Am altceva de făcut decât să mă întreb ca un idiot când am văzut-o pe Elisabeth Bergner. În orice caz, acum doi ani, prin octombrie, poate mai târziu. Eram cu directorul sucursalei din Berlin și cu metresa lui, actrița aceea care jucase pe Sfânta Ioana.”

Maria se ridică brusc de pe scaun și se apropie de fereastră.

— Vasăzică ți-e frică de mine? merse după dânsa vocea lui în care tremura ciuda.

Ea se uita pe geam, afară, și își aranja părul, dând îndărăt şuvițele căzute peste ochi. Körner duse paharul de șampanie la gură, dar, înainte de a-l da pe gât, păru a se răzgândi. Îl umplu și pe al ei până ce spuma efervescentă se revărsă și veni spre dânsa parcă legănându-se cu amândouă paharele în mâini.

— Haide, să ne împăcăm repede. N-avem timp să fim

supărați.

Maria luă paharul cu un gest mașinal, fără să întoarcă privirea, sorbi câteva înghițituri și i-l dădu înapoi.

— N-am băut niciodată atât de mult, spuse încet, Felicia m-ar ucide dacă ar ști.

Îi păru rău îndată că-i pomenise numele.

— Bine că nu-i aici, răsă înfundat Körner. Pe amândoi ne-ar ucide. Mă privea cu niște ochi care nu spuneau nimic amabil, acolo, la Eforie. Cred că mă urăște. Și sunt sigur că nu mă poate suferi numai fiindcă te iubesc, nu se poate să nu fi simțit că te iubesc, altfel n-ar avea de ce să mă urască.

Destupa, de astă dată fără dificultate, o sticlă de Cointreau.

— Altfel de ce m-ar urî? repetă el, turnând lichiorul în păhărele golite de șampanie; Dar, nu-i așa, nouă puțin ne pasă, orice ar crede ea despre noi. Să creadă ce i-o place, noi tot ne iubim, nu?

„Bea prea mult“, își zise Maria. Îl cercetă cu o privire piezișă, nu i-a mai văzut fața de un sfert de oră, de când a închis ochii, acolo. „Ar trebui să-i spun să nu mai bea. Dar *Adalbert, nu mai bea atâta* sună ca un sfat conjugal pe care numai o soție îl poate da soțului cam bețiv sau bolnav de ficat. Uite ce roșu s-a făcut la față. Începe să semene cu omul din *Unde duce beția*, tabloul de pe peretele școlii primare numărul 2. Ah, ce bine era acolo, la școala primară. Unu și cu unu fac doi, Craiova este capitala județului Dolj, unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește. Veniamin Maria treci la colț, te învăț eu să mai râzi altădată ca o proastă când vorbesc.

— Nu-ți imaginezi, micuța mea, ce constant sunt eu în dragoste. Eu o iau în serios dragostea, nu ca alții, ia să vezi ce bun e. Știi de unde vine?

— Cum?

— Știi de unde vine asta?

Îi întindea păhărelul cu lichior și-i arăta din ochi sticla de Cointreau.

— Vine de la Angers. Franțujii ăștia numai băuturi fine

știu să facă. Și poezii, dar nu ca Goethe. Ăla era un poet adevărat, de aceea l-au și făcut consilier secret și *Finanzenminister*. Când eram la Charlottenburg, îl citeam uneori. *Was so ein mann nicht alles, alles denken kann*. Bea, micuța mea.

Îi umplu pentru a doua oară păhărelul de lichior.

— O să vezi tu ce băiat bun e Adalbert Körner când ai să mă cunoști mai bine.

În timp ce Maria descoperea dulceața cam lipicioasă a lichiorului, el o sărută pe gât. „Ce bun e“, nu-și amintește. Să mai fi băut vreodată. „Dacă nu mi-ar fi rușine, mi-aș turna singură. Adalbert, ce tot bâiguiești acolo fără a nimeri, niciunul din cuvintele acelea, nu sunt prea multe, pe care le așteptam?“

— Mai dă-mi, te rog.

„Îmi toarnă în timp ce privirea lui, care până atunci se ruga parcă, solicitând nu știu ce consimțământ, lunecă deodată pe corsaj, pipăindu-mi sânii. Știu bine că-i am prea mici. Marc zicea că la el, în Ardeal, mai ales în satele de munte, a supraviețuit conceptul de perfecțiune plastică acceptat de veacul al șaptesprezecelea flamand când pieptul îmbelșugat al femeii era sinonim cu frumusețea. Am înțeles că Rubens n-ar fi dat doi bani pe sânii mei. Adalbert e mai indulgent. S-a lipit iar de mine. Nu trebuie să-mi feresc obrazul, să nu creadă că sunt o sălbatică. O, dragul meu, sunt câteva lucruri care nu-mi plac, printre acestea e și sărutul pe ceafă. Îi simt gura sub urechea stângă. Zău, are ceva de licean, directorul general. Mi-l închipuiam cu totul altfel. Ce-i asta? Nu vreau. Uf, ce brută, mă înțeapă cu barba lui. Când i-a crescut barba? A venit acum două ceasuri proaspăt ras. Să stăm cuminți, dragul meu, am văzut la Felicia o gravură Herman și Dorotheea, nu știu cine erau, dar ce frumos stăteau cu mâinile pe genunchi, Felicia zicea: «asta-i adevărata iubire, restul e fiziologie și reproducere», dacă mă strângi așa te las și plec, vai, ce greu mi-e capul, ce greu, da, mai toarnă-mi puțin, n-am băut niciodată atâta. Acum și-a retras mâinile, a aprins o țigară. Îl văd ca prin

ceață. Acasă nu mă voi duce fiindcă nu pot, sau pot, dar nu vreau. Felicia e o viperă. M-am silit întotdeauna să nu văd că e o viperă, m-am silit chiar s-o iubesc. Nu pot s-o sufăr, mai ales din ziua când mi-a spus: «o fată care atribuie o valoare farmecului ei fizic e virtual o prostituată, chiar dacă nu merge mai departe, prostituția e o vocație ca și pictura sau muzica», parcă eu n-am înțeles unde bătea cu predica ei. E de o mie de ori mai bine aici, poate să scrie acasă Felicia ce o vrea. Sunt sigură că a și scris. Vai, Adalbert, cum m-ai speriat. Nimeni nu m-a mai purtat pe brațe, așa, ca un pachet, de când eram mică și mă duceau la culcare. Nani, nani. Parcă m-ai răpit de undeva și alergii cu mine să nu te ajungă din urmă. Nu fi rău, iubitele, nu fi o brută. «Destinul nostru, zicea mama, destinul nostru, al femeilor, e amarnic, fetița mamei». Credea că n-am priceput. Știu bine că e amarnic, trebuie să plătești scump sărutul, trebuie să te doară, trebuie să faci copii. Ah, tot mai bine era dacă-i aducea barza în cioc. Nu mă strânge așa de tare, iubitele, îmbrățișarea ta strivește în mine toate amintirile, toată copilăria, toate jocurile. Cum pot să moară toate într-o clipă, înăbușite de gura ta, când până ieri, până azi, până adineaori erau toate în mine, cum pot pieri deodată miresmele atâtor lucruri, atâtor flori, atâtor ființe ca să nu rămână decât mirosul acesta de sudoare, de alcool și de tutun, cum pot să amuțească atâtea glasuri amabile sau indiferente ca să nu se mai audă decât vocea ta dură și surdă, și precipitată, cum se pot stinge toate privirile familiare sau străine care mă urmăresc în vis și în autobuz, și pe stradă ca să nu mai ardă decât una, a ta, iubitele, alta decât cea de acum un sfert de oră, privirea ta sticloasă de lup încins și neînduplecat. Să nu zici, iubitele, fata asta e inertă și insensibilă ca o moartă, căci sunt moartă cu adevărat de o astfel de moarte, aceea care nu durează decât o eternitate, o secundă unică bătută de valuri fierbinți, și, oricât de tare mi-aș înfige unghiile în grumazul tău, simt că mă duc la fund mai singură ca niciodată, așa de singură că nici eu nu mai sunt acolo, deși te aud chemându-mă de departe, deși te

aud gâfâind așa de aproape ca în clipa când te chinuiai să destupi sticla de șampanie, deși îmi ești aproape și departe, bun și crud, suav și amar, milostiv și crâncen, deși mi-e dor și mi-e teamă, și mi-e scârbă de tine. Iartă-mă, iubituie, că nu gem, că nu mă zbat, că nu te mușc, că nu te privesc, dar am uitat toate suspinele acasă, mi-au împietrit brațele care nu au strâns încă pe nimeni până acum, mi s-a încleștat gura care nu și-a mușcat până azi decât propriile ei buze, și așa de grele îmi sunt, așa de grele, pleoapele. Va trebui să învăț multe de acum înainte, va trebui să învăț ca la școală cum se face a și b și c în dragoste, să știu totul pe de rost, sărutul nu e, iubituie, un lucru ușor, vezi tu, nu știu aproape nimic, dar ar fi fost mai bine dacă-ți puneai o mască pe obraz, să nu-l văd așa de roșu, așa de asudat, așa de caraghios, și apoi becurile astea electrice de ce nu le-ai stins, cum se uită la mine, mai ales cel din dreapta ca un ochi holbat la coapsa mea. Și glasul, cum îți şuieră, iubituie, de ce mai vorbești acum când toate cuvintele lunecă pe cearșaf și cad undeva la picioarele patului, când niciunul nu mai ajunge la mine, când somnul copilăriei, cel de după lecția de seară și după Tatăl Nostru carele ești în ceruri, îmi lipește pleoapele, facă-se voia Ta, nani, nani fetița mamei, o, dacă m-ai lăsa să dorm, să dorm. Sunt atâtea lucruri frumoase afară de asta, trebuie să-ți amintești și tu ce frumoase sunt plimbările, jocurile, cântecele... O, ce bun ești, iubituie, când zici: dormi, micuța mea, când scaperi un chibrit și-ți aprinzi țigara, când stingi becurile îngălbenite de nesomn, când închizi ochii și te aud sforăind lângă mine, nimic nu e mai frumos ca sforăitul tău prin gura întredeschisă, cum stai nemișcat cu mâinile căzute pe cuvertură ca un mort căruia i-a crescut barba, ca un mort care a păstrat în el pentru o scurtă nemurire mirosul de alcool, de tutun și de sudoare, și o spumă albă în colțul gurii ca o petală de Edelweiss.”

PARTEA A TREIA

POȚI PARCURGE UNUL, ZECE SAU o sută de kilometri într-o cameră de trei metri și chiar dacă la capătul acestei curse te vei simți tot așa de istovit, ca și cum ai fi străbătut un drum identic în câmp sau pe bulevard, nu se poate să nu observi că îți lipsește ceva acestei oboseli, și oricât ai ezita să-i dai un nume acestui ceva, până la urmă descoperi că e sentimentul libertății, cel care face din oboseala dragostei sau a jocului o bucurie. Mihai Vasiliu se plimba agitat prin cameră, oprindu-se surprins de fiecare dată când ajungea la perete, contrariat că nu poate merge mai departe. Pe măsură ce neliniștea îi iuțea pasul, se trezea vag în el senzația trăită și în alte împrejurări că se află într-o cușcă. Se răsuci deodată în călcâi și rămase o clipă cu ochii la ușă. „Nimic nu mă împiedică să ies“, spuse tare, adresându-se parcă cuiva care i-ar fi barat drumul, și, cu un gest de evadare, smuci ușa. Licărul slab al becului anemic de pe coridor sporea bezna, prelungind-o până la scară. Se opri în prag, nehotărât. „Unde să mă duc?“ Pe stradă s-ar simți mai bine, ar putea să alerge până la epuizare, să-și potolească nervii, dar la două noaptea cum să dea de cineva care să-i poată spune exact ce s-a petrecut la Universitate? În celălalt colț de bulevard e un mic bar, ar putea să telefoneze vreunui dintre băieții care fac secretariat de noapte la ziare. Dar în afară de Pârvu care e sigur, ceilalți... Pe unii abia îi cunoaște, pe alții îi știe prea bine, nu poți avea încredere în ei. Și Pârvu nu e printre cei care fac serviciu de noapte. Trânti la loc ușa scrâșnind ceva ca o înjurătură și își

reluă plimbarea între cei patru pereți, încerca să recapituleze amănunțit ce-i spusese Adamiu. „Nu trebuia să-l las să plece. Să-l fi trimis, după vești.” Văzu în scrumieră țigara fumată pe jumătate a lui Adamiu și asta fu de ajuns să-i trezească în memorie, cu sunetul lor înăbușit și cu răsuflarea lor întretăiată, cuvintele poetului: „Abia la opt seara, pe întuneric, după niște somații răcnite, au năvălit jandarmii să-i evacueze pe cei baricadați în sălile de curs. Ăștia n-au avut prea mult de suferit, doar niște lovituri cu patul puștii. Răniți mai serios au fost pe coridoare, unde niște ghioage ale redesteptării naționale s-au substituit jandarmilor, izbind pe cei care dădeau să iasă. S-a crezut, la un moment dat că s-a și tras, dar nu erau decât niște pupitre trântite. Aproape tot comitetul e arestat, afară de Balog și de Grigorcea”.

„Cel mai nimerit lucru ar fi să mă culc, își spuse Vasiliu, voi afla mâine dimineață tot.” Privi patul în care avea să doarmă, cu un fel de împotrivire încăpățanată. „Nu, n-am să pot dormi. Tot e mai bine să ies. Dacă nu găsesc pe nimeni, atâta pagubă, mă plimb toată noaptea și când s-o crăpa de ziuă vedem noi ce-i de făcut. Îl scol pe Adamiu sau pe Pârvu.” Se opri în capul scării. „Să-i las un bilețel lui Pârvu, poate vine.” Ezită o clipă, apoi începu să coboare. „Dacă n-a venit până acum.” Ieși în Piața Romană și apucă pe bulevard, călcând iute, cu capul ridicat înadins ca să primească stropii de ploaie în față. „S-au făcut câteva greșeli grave acolo. Pregătirea grevei a fost sub toate așteptările. Mai mult de jumătate din studenți n-a participat, prezentându-se la cursuri, ca de obicei, iar la unele facultăți nu s-a mișcat niciunul. Grigorcea e prea ușuratic, e pripit, nu pune destul accent în pregătirea unei acțiuni, bizuindu-se pe adeziunile de ultim moment. N-au pus mâna pe el, s-o fi ascuns la Floareș sau poate la farmacistă lui. Îl voi vedea dimineață. Nu trebuie să evit o răfuială. Greva era prematură, cum de nu și-au dat seama? Nu trebuiau să ocupe sălile de curs. Asta a provocat panica autorităților și panica i-a adus pe jandarmi. O represiune demoralizează întotdeauna. Așa s-a

întâmplat și în 1932. Le vor spune studenților: vedeți dacă vă luați după niște zurbagii? Grigorcea va încerca să se apere susținând că băieții au mers peste capul său și al comitetului, că greva nu mai putea fi amânată. Și de ce, mă rog? De ce nu mai putea fi amânată? Trebuie să nu menajez pe nimeni. Întotdeauna același refren: peste capul nostru, a fost o mișcare spontană.

Ca să fie într-adevăr spontană, râse Vasiliu, trebuie bine pregătită. Grigorcea însă e un element sigur, ceea ce nu pot spune despre Balog. Se bucură de faima unui luptător neînfricat fiindcă tatăl său s-a bătut la Budapesta sub Bela Kun. Nu-mi plac ochii lui. Poate că nu-i decât un fanatic. Trebuie verificat. Trebuie să aflu dacă a venit de la el propunerea de a se ocupa sălile de curs.”

Vasiliu scâpă o înjurătură. Un șofer, vârat sub mașina oprită lângă trotuar, scoase capul mirat. „Dacă venea Felicia, nu mai ieșeam pe burnița asta. Curios, cât de rar se întâmplă să-i simt nevoia. O fi bănuind că mă pot lipsi de ea așa de ușor? S-a schimbat mult în ultimul timp.”

Se opri în piața Universității să-și reaprindă țigara. „Să umbli cu țigara stinsă, atâta drum înseamnă că ești preocupat foarte serios, preocupat de... Să vedem ce mă preocupă. Aici în fața acestor trepte am cunoscut-o. Nu, cred că dincolo, la intrarea cealaltă. Părea mult mai scundă în pantofii cu tocuri joase. «Dumneata, domnule Vasiliu, ești un om compromițator», parcă așa spunea, «și astăzi am o poftă nemaipomenită de a mă compromite, de aceea îți dau voie să mă însoțești.» Spirit de fată superficială și încrezută. Încercase să pară și cinică. Prostește: «E adevărat, domnule Vasiliu, că printre revendicările grupului pe care-l conduci figurează și căminuri studențești comune, băieți și fete laolaltă?» Îi venea s-o tragă de urechi. Nu chiar așa, îi răspunsese bătându-și joc, numai dormitoare comune, sălile de masă vor fi separate. Cum s-a schimbat. Eu am schimbat-o, e opera mea.” Vasiliu își zâmbi, amintindu-și cu ce caznă a înfrânt unele prejudecăți adânc înrădăcinate în mentalitatea ei, gelozia copilărească, bunăoară, cu care îi

pândeau toate legăturile. „Cine-i aia care stătea aici trântită pe pat și trăgea din țigară ca o damă de șantan?” îl întrebase odată găsimd-o pe Sonia Moldovan în camera lui, bineînțeles împreună cu alții. „E o prietenă din Iași, secretara secției noastre de acolo”, o lămurise el.

Apucă spre strada Sărindar gândind că va întâlni pe vreunul din băieții aceia care între un telefon și o corectură coboară de la gazetă să îmbuce câte ceva în grabă la restaurantul de lângă Alhambra, deschis toată noaptea. Se învârti de câteva ori încolo și înapoi, deschise ușa restaurantului aruncând o privire înăuntru. „Nimic, niciunul dintre noctambulii aia. Ce e de făcut acum? Adamiu e veșnic grăbit, deși n-are nicio treabă. Dacă rămânea, petreceam noaptea împreună. Am fi mers în Hale să mâncăm cu precupeții ciorbă de burtă fierbinte și cârnați, am fi așteptat ziarele de dimineață ude încă de cerneală. Ude încă de sângele de la Universitate, repetă el, dar răsă îndată, rușinat de naivitatea metaforei, de inexactitatea ei. Mai întâi că la Universitate n-a curs sânge, sau cel mult au țâșnit câțiva stropi din vreo arcadă a ochiului, spartă, din vreun nas rupt, din vreo gură care și-a scuipat dinții.” Obişnuia, după momente de tensiune nervoasă, când își dădea seama că ar fi putut săvârși sau numai gândi vreo prostie, să-și adreseze reproșuri destul de severe, cu acea lipsă de indulgență pe care o arătam mai totdeauna pentru greșelile altora. „Măi, Vasiliule, își vorbe sub ploaia mărunță, e ceva care nu merge în tine, vreun șurub nu e la locul lui. Să te observi mai de aproape ca să surprinzi răul și să-l ții sub control dacă nu-l poți stârpi. Ți se întâmplă să fii agitat fără cauză. Ca în noaptea asta. Nu te grăbi să răspunzi că ai un motiv serios de a fi neliniștit, fiindcă presimt că urmează o nerozie. A eşuat ceva acolo la Universitate și câțiva studenți din gruparea care luptă pentru o întorsătură radicală au plătit, după tariful oneros al poliției, greșeala de-a fi început o grevă pripită, mai curând un gest reflex decât o acțiune propriu-zisă. Tu nu ai niciun amestec direct în tot ce s-a petrecut acolo, vreau să zic, nu ai un amestec de natură să-ți

angajeze răspunderea. Nu răspunderea față de autorități, știu că-ți pasă prea puțin de asta, ci de aceea care ar putea să-ți deschidă un proces în conștiința ta, punându-te în conflict cu tine însuși. A fost de ajuns ca Adamiu, acest prieten cu imaginația nițel haotică, pe care i-o cunoști, să dea buzna în camera ta și să-ți povestească în felul său prăpăstios cum se sfârșise joaca de-a greva de la Universitate și iată-te bântuit de neliniști și temeri confuze, incapabil să-i judeci pe alții, darmit pe tine. Și îl știai doar pe Adamiu, căci cui altuia decât ție îi destăinuise idealul său poetic? Orice poezie adevărată e, în ultimă analiză, o poezie politică, zicea, și poet e acela care știe să facă din țânțar armăsar, adică să dea unor emoții și sentimente obișnuite niște proporții gigantice, caricaturale sau tragice, cum le recunoaștem în *Iliada* și *Odiseea*, în *Divina Comedie*, în tragediile lui Shakespeare și în *Pedepsele* lui Hugo. Ce alta decât poezie politică sunt aventurile lui Ulyse și asediul Troiei, sau infernul populat de vechi și iluștri recidiviști ai crimei politice, răfuielele lui Hugo cu Napoleon al III-lea, satirele lui Eminescu? Și ți-a citit o poemă inspirată de represiunea de la atelierele Grivița, niște versuri bolovănoase în care căteaua Z.B. lătra la gard și moartea se prezenta sub chipul primului ministru în joben și mănuși albe, iar leșurile erau adunate în camionetele unei spălătorii chimice cu reclama vizibilă: *toate petele ies la spălat*. Ți amintești cum s-a zburat când i-ai făcut câteva observații critice? Și ce i-ai spus? Că pușca mitralieră Z.B. nu poate fi comparată cu o cățea care latră la gard, că primul ministru nu-și pune joben și mănuși albe decât la 10 Mai, că nu e plauzibil episodul în care, după ce morții au fost încărcăți în vehiculele spălătoriei chimice, «domnii cei mari și mai mari» profită de ultima camionetă disponibilă pentru a-și trimite la spălat conștiințele ca niște izmene pline de c... căci asta ar presupune că regretau represiunea, ceea ce nu corespunde adevărului istoric.

Atât a fost de ajuns, ca Adamiu să facă din țânțar armăsar, pentru ca tu să te frământă două ceasuri între

peretii odăii, apoi, în loc să te fi culcat, s-o iei razna pe străzi, să dai târcoale redacțiilor și să ajungi la ora trei și zece în Hale, nehotărât, strecurându-te ca o umbră sau ca un chefliu printre acești zarzavagii, apucând pe bulevardul Maria dar făcând cale întoarsă după câțiva pași, ieșind în Șerban-Vodă, ca să te pomenști în Rahova, urcând strada Smârdan, ca să cobori în neștire pe Calea Victoriei și să eșuezi iar în Hale, frunză bătută de vânt, dus de picioare, fără control, și, ce e mai rău, găsind nu știu ce plăcere în brambureala asta prin ploaie. Curajul tău funcționează numai în confruntarea cu treburile publice, în afacerile private îți iei libertatea de a fi un pic laș, o, nu e vorba de ceva grav, e un sentiment asemănător celui al copiilor care neagă evidența, de pildă, că au spart o ceașcă sau că au făcut pipi în pantaloni, cu toate că cioburile sau udul sunt martori de nerecuzat. Așa, nu ai curajul să recunoști că, noaptea nu te-ar mai fi văzut umblând prin Hale, dacă, în clipa când te pregăteai să cobori scara, ți-ar fi ieșit înainte Felicia. Nu e prea pătrunsă de idealurile grupului studențesc pentru o întorsătură radicală, poate că nu e deloc, deși te ajută să-ți tragi la șapirograf manifestele și nu se dă în lături să-și umple poșeta cu un teanc spre a le distribui în poarta facultății de chimie, nu întotdeauna fără primejdie, căci de multe ori iese câte un student apolitic sau ciufut care, în loc să ia manifestul din mână ei, o repede, nu o dată trimițând-o nu știu unde. Desigur, e departe de a se fi dezbarat de mentalitatea mic-burgheză, oricât încearcă să mimeze „nu numai gesturile, dar și ideile tale, repetându-ți până și prostiile, cum a făcut deunăzi când a privit reproducerea după *Apocalipsul* lui Nicolas Bataille, din secolul al paisprezecelea, reprezentând îngerul care i-o arată Sfântului Ioan pe marea prostituată. O adusesse Pârveu încântat că dăduse peste ea la un anticar. Și tu, cu zâmbetul cinic de care abuzezi în ultima vreme: Sfântul Ioan nu manifestă vreo repulsie pentru fata aia care se piaptănă privindu-se în oglindă, ci mai curând pare tentat să intre în vorbă cu ea. Ca să-ți faci plăcere, Felicia s-a grăbit să adauge: «De unde

până unde putea să știe îngerul, puritatea însăși, ee profesiune are fata?» Măi, Vasiliule, așa cum ești, defectele tale cele mai ascunse numai ea ți le prețuiește cu adevărat, iar calitățile, ai câteva, numai ea ți le suportă fără să se plângă. E o prietenă sigură și ce iubită odihnitoare. Care alta ți-ar ierta obiceiul (înrudit cu maniera seminaristului Julien Sorel) de a te gândi la altceva când o îmbrățișezi? Felicia te-a surprins de câteva ori așa. Vrei să-ți amintești? Joia trecută când te-ai culcat cu ea, după ce ați șapirografiat chemarea către tineri sub titlul «feriți-vă de ciuma brună», în secunda în care îți făcea loc lângă dânsa și chiar mai târziu, te-ai întrebat de ce nu ți-o fi sosit ultimul număr din *Cri des peuples*.”

Intră fără să se gândească, împins mai mult de umezeala căre-l pătrunsese, într-o cafenea de pe cheiul Dâmboviței. Ceru o cafea. „Amară?” întrebă chelnerul pe tonul excesiv de serviabil cu care întâmpina de obicei clienții vizibil afumați. „Amară, de ce?” Zâmbi. „Nu arăt prea rău, crede că vin de la chef.” Parlagii și negustori de vite se cinsteau la o masă vecină, pupându-se. „Măi, ce umanitate. Țștia n-au aflat încă nimic, habar n-au ce s-a petrecut aseară la Universitate. Și dacă ar afla? Borțosul din capul mesei pare un tip inimos, ar spune poate: «i-a burdușit rău pe săracii băieți», dar ăla din dreapta lui, cu o labă păroasă, deprinsă probabil să scormonească în măruntaiele vitei, după ce a înjunghiat-o, n-ar comenta evenimentul decât cu un disprețuitor: «dă-i în mă-sa».”

Privirea îi lunecă spre ceasul de pe mână. Nu se mai uitase la el de aseară. „Șase și jumătate, trebuie să fi ieșit gazetele.” Părăsi cafeneaua și, parcă dezmoțit deodată, o luă spre strada Brezoianu, cumpără acolo un vraf de ziare și se vâri într-un gang să se uite prin ele. „Pagina întâia, nimic, pagina a doua, pensionarii mor de foame, titlu pe trei coloane. O fi murind, scrâșni el, dar nu chiar de tot. Pagina treia, Bernard Shaw dansează carioca, o fotografie murdară de cerneală. Babalâcul irlandez țopăie ca un țap. A patra, nimic. A cincea, a șasea, măi, dar mare mai e cearșaful ăsta,

a șaptea: Ford crede că prosperitatea va reveni curând. Abia în ultima pagină: «Dezordini grave la Universitate». Asta e. «Studentii baricadați în sălile de curs au fost evacuați. Nu s-a făcut uz de arme».

Ba s-a făcut, cucoane, s-a făcut. E adevărat că nu s-a tras, dar paturile de pușcă au dansat pe spinarea băieților. «Cu toate asigurările ce li s-au dat... doleanțele satisfăcute... s-au baricadat în sălile de curs... au ocupat birourile rectoratului... o infimă minoritate... Mâna instigatorilor... încă în cursul nopții s-au făcut unele arestări... cunoscutul agitator Mihai Vasiliu al cărui rol în pregătirea grevei pare stabilit, a dispărut... s-au luat măsuri pentru prinderea lui... chestie de ore...»

Îl usturau ochii de nesomn, stropii mărunți de ploaie i se scurgeau pe obraz amestecându-se cu broboanele de sudoare rece. „Am umblat ca un zănatic, mă voi alege acum și cu o pneumonie”, își vorbi, dând să iasă. De la o fereastră deschisă spre gang, o fată pe jumătate dezbrăcată îi făcea semne de cine știe când. „N-ai mai terminat de citit, amorașule? Hai, vino sus să te usuci, îngere. Ți curge apa din pălărie ca din streășină. Ce mai stai? Ia te uită la dânsul! Haide, că închid fereastra, răule.”

„Amoraș plouat, are dreptate, scârba, trebuia să-i răspund măcar din politete. Vin altă dată, scumpo, acum sunt așteptat. Mă așteaptă într-adevăr, răsă inciudat, aruncând gazetele după un gard. Trebuie să fie o lume acolo, la mine.” Știa el de altădată. Și în stradă, și pe scară, și sus lângă ușă. În stradă e de obicei numai unul, pe scară doi, sus grosul, patru, uneori cinci, după disponibilități. „De unde au scos-o că am dispărut? Nu mai poate omul să facă o plimbare fără să iasă cine știe ce legendă. «Al cărui rol în pregătirea grevei...» Asta mi-au pus-o în circă înadins ca să mă curețe. Ehe, dacă o pregăteam eu, șefilor, nu se știe. Grigorcea e un exaltat, iar celălalt, Balog, hm, hm.”

Calea Victoriei se trezea. Obloane huruiau răgușit, lângă intrarea unui hotel o fetișcană palidă, ca o pasăre nocturnă surprinsă pe trotuar de forfota matinală, își încerca norocul

plimbându-și degetele prin barba unui domn în vârstă, probabil un senator, însoțind gestul cu o șoaptă la ureche, promițătoare de paradisuri mai mult sau mai puțin artificiale.

Mihai traversă piațeta Ateneului, grăbindu-se să iasă în bulevard. „Să le facem o surpriză, își spuse. Dispărutul a reapărut, o, nu din cavalerism, se înțelege, dar fiindcă nu-i place să se lase așteptat. Ce-i asta?” În capătul străzii, cu trenciul ud pe dânsa, stă Felicia, și ceva mai încolo se învârtește Pârvu.

— Ce-i cu voi?

Felicia nu răspunde. Face doar un semn cu capul, arătând spre Lascăr Catargiu în redingotă plumburie, indiferent pe soclul său înconjurat de câteva taxiuri. Și Pârvu, cu mâinile în buzunare, trece acum strada făcându-se că nu-l cunoaște.

— Ce-i cu voi, măi? îi strigă Vasiliu, dar Pârvu își vede de drum fără să întoarcă privirea, iar Felicia repetă semnul dinainte cu capul, și se urnește din loc luând-o fără grabă înspre piața Amzei. Măi, dar ce mutre de conspiratori v-ați făcut, vă simte și un copoi cu nasul înfundat de guturai. Mai lăsați-vă de cinematograf, copii. Dacă e o farsă, să știți că nu e prea reușită.

Pârvu pe un trotuar și Felicia vizavi merg alene, ca niște plimbăreți care nu s-au văzut niciodată, deși amândoi își răsucesc mereu gâtul spre a se convinge că Vasiliu nu i-a pierdut din ochi, că vine în urma lor.

S-au oprit în piață cu privirea la vitrina unei berării și îl așteaptă.

— Să intrăm aici, spuse Felicia.

Tonul se voia autoritar în ciuda unui tremur ca de frig.

— De ce nu? Dacă vi s-a făcut poftă de bere la opt dimineța.

— Lasă glumele, izbucni ea cu glas înăbușit, împingându-l spre o masă mai în fundul restaurantului. Ai avut noroc de băiatul ăsta, altfel...

Pe obrazul ei teama se amesteca cu bucuria de a-l fi găsit.

— Fii atent la ce-ți spun, Mihai. Am hotărât totul cu Pârvu, până în cele mai mici amănunte.

Tăcu până ce chelnerul, mirat de apariția acestor clienți, cu noaptea-n cap, se depărtă. Se uita peste umăr la Mihai ferindu-și privirea protectoare și oarecum maternă care-l iritase odată, atunci când dânsa, simțindu-l la ananghie, scosese din poșetă o mie de lei. „Poți să-mi împrumuți o mie de lei, observase el râzând, fără a însoți gestul cu fraza asta rostită din ochi: nu-ți face griji, băiețaș, mămica își vinde și boarfele ca să te ajute.”

Tremura lângă dânsul și simțea nevoia să-i strângă mâinile, să-i pipăie umerii. O singură clipă îi veni în minte să-l și îmbrățișeze și chiar să plângă puțin. Se înspăimântă după ce clipa de slăbiciune trecuse, doar închipuindu-și surâsul său indulgent care nu ascundea totuși un pic de dispreț. „Nu vreau să fiu alintat, zicea de obicei, n-am fost nici în anii duioși ai copilăriei.”

Felicia se silea să-și păstreze calmul așa de greu dobândit cu care îl întâmpinase în ușa berăriei, când rostise acel neașteptat de autoritar „să intrăm aici”.

— Uite în ce hal ești, spuse ea, pipăindu-i cămașa udă, lipită de corp. Unde ai umblat toată noaptea?

Mihai încercă să facă haz:

— Am dispărut în toiul nopții bănuind că s-a pus un premiu pe capul meu, un premiu de zece lei. Nu cred că cei de la poliție l-au evaluat la mai mult.

Își dădu seama îndată că gluma era idioată, contrastând cu îngrijorarea serioasă a celor doi și schimbă tonul:

— Și voi, cum de v-ați întâlnit așa de devreme? Parcă v-a mobilizat cineva.

Pârvu îl lămuri pe scurt. Auzise încă de aseară de la niște reporteri de ziare că se vor face arestări. „Vasiliu printre cei dintâi”, precizase unul, Stavăr. Când a venit pe la două jumătate să-i dea de știre lui Mihai, nu-l mai găsisese acasă. Și-a închipuit că-l înhățaseră și alergase la gazetă să-l întrebe pe Stavăr. „Numai pe Vasiliu nu l-au umflat încă, a șters putina la timp”, îi spusese acesta descins proaspăt de

la poliție. Pârvu l-a așteptat până la cinci dimineața, pe urmă s-a dus s-o trezească pe Felicia, să vadă împreună ce-i de făcut. A luat-o și s-au întors la Mihai, dar n-au mai urcat. Nu le-a fost greu să recunoască în omul de peste drum un polițist la pândă. Și-au zis că Mihai ar putea să pice dintr-un moment într-altul fără să știe ce-l așteaptă și atunci au hotărât să facă și dâșii un post fix în capătul străzii, la întretăierea cu bulevardul. Nu puneau speranțe prea mari în asta, dar Felicia se încăpățănase, susținând că „te știe ea cât ești de năuc”.

— Ai spus tu așa? păru să se amuze Mihai și-i mângâie obrazul cu un gest distrat în care ea simți și o umbră de înduioșare afectuoasă.

Gestul acesta o ajută să-i poată spune ceea ce hotărâseră, ea și Pârvu:

— Ascultă, Mihai, va trebui să te t dai la fund un timp. Numai până ce trece vijelia, până se vor lămuri lucrurile.

Îi ghici împotrivirea înainte de a-l auzi:

— Nu e nicio vijelie și nu văd pentru ce m-aș ascunde. În loc de o lună, două, la închisoare, căci n-au cum să mă apuce mai serios, ar însemna să putrezesc într-o cameră cine știe câtă vreme fără să pot face o mișcare. Nu: să nu-mi cereți asta.

— Înțelege, omule, că-i vorba doar de câteva zile, interveni Pârvu aproape răstindu-se. Stavăr știa ceva când mi-a spus: „vor să profite de ocazie ca să sfârșească cu Vasiliu, au găsit un manifest scris de el”. Și tu, tu vrei să le faci plăcerea.

Mihai nu-l mai asculta. Simțise un junghi ascuțit în coșul pieptului și sudoarea rece dinainte făcu loc unor broboane călduțe.

— Iată ce faci, vorbi Felicia, iarăși pe tonul tranșant în care tremura acea supărătoare grijă maternă. Nu te miști de aici până nu mă întorc eu. Dau fuga să vorbesc cu madam Isăcescu. E liberă camera lui Paludis, o adevărată șansă. Pârvu o să-ți țină de urât.

Îi zâmbi privindu-l drept în ochi, probabil ca să vadă dacă îl convinsese.

— Bine, oftă el cu o imensă lehamite, du-te.

Și văzând că ea mai ezită:

— Te uiți la mine ca și cum n-ai fi sigură că mă găsești aici.

Nu se înșela, Felicia se temea într-adevăr că el ar putea să facă vreo prostie în lipsa ei, de pildă, să se ducă acasă, lăsând lucrurile în voia lor.

— Îți promit, na, ce mai vrei, să nu mă mișc de aici, o asigură luându-i mâna. O țin u clipă așa, parcă neștiind ce să facă cu ea, apoi o duse la buze. De altfel, nici nu mă simt tocmai bine. Trebuie să fi răcit nițel azi-noapte. În halul ăsta nu-mi arde acum de un sejur la Văcărești.

O urmări din ochi până ce o văzu pe trotuar, trecând prin fața vitrinei, apoi se întoarse spre Pârnu:

— Ar fi în stare să meargă și la închisoare numai să fie sigură că vom fi amândoi într-o celulă.

Celălalt nici nu surâse. Îl cerceta atent.

— Ai febră, Mihai, spuse el, privindu-i fruntea îmbrobonită.

*

„Aș alege mai curând moartea, notează Felicia în jurnalul ei, decât să știu că rândurile acestea ar putea să cadă sub ochii lui. Numai fiindcă m-am hotărât să nu-mi ascund nimic, măcar în acest caiet, scriu acest lucru oribil: tot ce s-a întâmplat a fost spre norocul meu și nu ezit să binecuvântează niște împrejurări triste prin natura lor pentru că lor le datorez fericirea mea. Știu, Mihai suferă că trebuie să stea ascuns, și mai ales că se consideră o povară pentru mine, știu, la originea fericirii de a-l avea acum mereu lângă mine sunt băieții aceia răniți la Universitate (doi se află încă în spital), toate acestea le știu și totuși mă bucur că el e aici. Îl aud tușind în camera de alături, fosta cameră a lui Paludis, și nu încetez să-mi repet că dacă nu se petreceau atâtea lucruri neprevăzute, dacă el nu s-ar fi îmbolnăvit umblând o noapte întreagă în ploaie, nu-l aveam acum aici. Îmi dau

bine seama că e un sentiment rău, egoist, feroce. Nu-mi închipui să fi fost o femeie care să se bucure că bărbatul iubit e bolnav, numai fiindcă așa îl poate avea în întregime al ei. Iartă-mă, Mihai. Numai când te caută poliția și boala, numai atunci te simt cu totul al meu. Un medic, prieten al lui Adamiu, venit ieri să-l vadă, m-a liniștit. Nu e pleurezie. O ușoară congestie a plămânilor. Lapte și odihnă. Madam Isăcescu e și dânsa fericită că odaia lui Paludis n-a rămas goală. Nici nu bănuiam, când trăia la câțiva pași de mine, ce personaj complex era fostul diriginte poștal. Acum trei zile, ajutând slujnicii să facă ordine în camera defunctului, am dat într-un sertar al noptierei de un memoriu al său adresat redacției unei gazete. E un fel de testament prin care Paludis lasă posterității un rezumat al ideilor ce-l frământaseră până în pragul morții, și-i surprinzător să descoperi că sub înfățișarea lui de sectar intolerant se ascundea o grijă generoasă pentru semenii săi. El cere într-adevăr introducerea imediată a pedepsei cu moartea, indispensabilă pentru igiena morală a societății, dar o socotește în același timp salutară pentru cei vizați, căci îi cruță de suferința îndelungată a temniței, oferindu-le o execuție rapidă și conștiințioasă, cât ai zice păs, cum se exprimă el, și mai suportabilă ca extracția unui canin. I-am dat lui Mihai memoriul răposatului, și el, după ce l-a citit în grabă, mi-a spus râzând că nu crede să poată introduce sugestia umanitară a lui Paludis în programul de revendicări al grupului studentesc pentru o întorsătură radicală. Îi pusesem tocmai termometrul, avea 39 și 9, temperatură pe care o face de obicei spre seară. Madam Isăcescu găsește că domnul Andronescu e o persoană foarte simpatcă. Așa i-am spus că-l cheamă pe Mihai, precizând că e o rudă a mea. Nu prea apropiată, madam Isăcescu, dar oricum tot rudă rămâne. Firește, nu mă pot duce când poftesc în camera lui, dorm însă aproape în fiecare noapte la el. Deși mi-e teamă să nu-l obosesc. Lapte și odihnă, zicea medicul. Suportă foarte bine detențiunea, Lipsit de alte ocupații, a găsit una: mă iubește. Poate că numai din nevoia de a face ceva.”

II

— DOMNIȘOARA VENIAMIN, ÎNcheie pe un ton resemnat Gerta Tubig, afară de ce ți-am spus nu mai e aproape nimic. A, era să uit interfonul. Toate ordinele direcției generale care-ți vin pe hârtie verde le transmiți prin interfon. Repeti întotdeauna de două ori.

„În fond, ce fată bună“, își zise Maria.

— Îți mulțumesc foarte mult, domnișoară Tubig, și crede-mă...

Vroia desigur să-i spună că ea nu are nicio vină în ce s-a întâmplat, sau așa ceva, dar secretara căzută în dizgrație făcu semn cu mâna:

— Nu-i nevoie să-mi explici nimic.

Glasul răgușit i se înăsprise. Maria Veniamin nu se putu însă opri:

— Crede-mă, domnișoară Tubig, îmi pare foarte rău că am fost detașată în locul dumitale. Nu am nicio vină, dacă nu eram eu, era alta. Aș fi fericită să știu că nu ești supărată pe mine.

Cealaltă nu răspunse, mulțumindu-se să repete gestul de mai înainte. Se priviră o clipă într-o tăcere încărcată de cuvintele nerostite, apoi Gerta trecu în biroul de alături, lăsând-o pe Maria Veniamin singură în salonașul ce servea de anticameră a direcției generale. „O, cum mă urăște, își zise, și nici nu ține să ascundă că mă urăște.“ Se învârti de câteva ori prin încăperea aceea tapisată cu o mătase de un cafeniu închis, imitând pielea, făcu un pas spre ușa pe unde ieșise Gerta Tubig, voind parcă să se ducă să-i strige ceva,

dar se opri nehotărâtă. „Nu cumva se aștepta să-i spun că prefer să rămân acolo sus, la arhivă, numai să nu-i iau locul. Ridică din umeri. N-are decât să se supere, nu mă sperie, nimic nu mă mai poate speria.” Se apropie de masa de lucru, un birou obișnuit, contrastând cu restul mobilierului care trăda dorința de a da anticamerei un aspect oarecum elegant. Fotoliile mai ales, cu picioarele și brațele aurite. Telefonul țârâi scurt, cât un „ei, ascultă”. E vocea lui. A lui Körner: „domnișoară, ia te rog notă, să vină la mine Silbert cu tabloul redevențelor”. Atât. Maria auzi cum a pus la loc receptorul în furcă. „Îmi vorbește ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic între noi. Știe el ce face. Ar putea să ne audă cineva.” Explicația nu păru s-o liniștească. „Totuși, ar fi putut să adauge măcar un cuvânt.” Își aplecă încet capul spre cutia interfonului ca să transmită ordinul lui Körner. „Gerta zicea că ordinele acestea ies din biroul directorului general pe hârtie verde. De astă dată n-a fost pe hârtie verde, ci cu glas cenușiu, indiferent. Alo, arhiva, domnul Silbert e chemat la direcție cu tabloul redevențelor.” Așteptă o secundă și repetă comunicarea. Vocea îi tremura dând cuvintelor un sunet străin. „Aia de sus vorbesc acum pe socoteala mea” încercă să și-o închipuie pe Ana Silaghi în clipa când glasul ei a răsunat la arhivă. Îi vede și buzele strâmbându-se: „făcea pe mironosița, dar a știut să găsească biroul lui Körner, ha-ha-ha”. Repetă cu ciudă cuvintele insultătoare atribuite Anei Silaghi și-și înalță ochii la ușa capitonată a cabinetului, tocmai când în cealaltă, de pe culoar, se auzi o bătaie sfioasă. „Parcă-i un deget de catifea. Trebuie să fie Silbert, numai el bate în ușă oriunde ar intri.”

— Aici e mai frumos ca la arhivă, nu-i așa, domnișoară Veniamin?

Ochii lui plimbă o privire lacomă prin încăpere, ca și cum nu le vine să creadă că ea nu e acolo, cealaltă, apoi se holbează la ușa pe care ieșise Gerta Tubig.

— Cauți pe cineva? întrebă Maria cu o cruzime poate negândită.

Silbert tresări.

— O, nu, domnișoară, nu căutam pe nimeni. Am adus tabloul redevențelor.

Veni lângă dânsul ca să-i ia hârtia din mână.

— Credeam că o cauți pe Gerta Tubig, spuse ea fără să-l privească.

Ajutorul-arhivar făcu ochii mari și clipi repede din pleoape, ca unul căruia i s-a surprins gândul pe care-l credea bine ascuns.

— Pe domnișoara Tubig? repetă el roșindu-se până-n vârful urechilor. Nu, n-o căutam, de ce aş căuta-o pe domnișoara Tubig?

Îi păru rău că zgândărise rana lui Silbert:

— Iartă-mă. Credeam că vrei să-i spui ceva.

Ajutorul-arhivar făcea fețe-fețe. Petele purpurii dinainte se șterseră lăsând loc unei palori străvezii.

— Nu, nu, se apără el, nici nu m-am gândit, te asigur, domnișoară, că nu m-am gândit la asta. E nevoie să mai intru eu la domnul director general?

— Îi voi da eu hârtia, răspunse ea în grabă, ca și cum s-ar fi temut să nu-l vadă intrând în locul ei la Körner.

„El spusese să vină Silbert cu tabloul, dar i-l voi duce eu, ca să-l întreb unde mergem diseară.”

— Așa, domnule Silbert, repetă ea pe un ton mai expeditiv, văzând că acesta stătea nemișcat lângă biroul ei, îi voi da eu lucrarea domnului director general.

Silbert dădu din cap că a înțeles, apoi, cu un glas ce se voia indiferent, se voia în modul cel mai naiv indiferent, întrebă:

— Vasăzică, de azi înainte numai dumneata vei comunica ordinele?

Și arătă cu capul spre cutia de transmisiune radio-telefonică de pe masă.

— Da, numai eu, nimeni altcineva, numai eu, spuse ea răspicat, cu cruzimea instinctivă de adineaori, ceva din ferocitatea meticuloasă a fetei care scoate ochii păpușii, sfredelind inima bolnavă a lui Silbert.

Fără să-și dea seama, își revărsa pe capul ajutorului-arhivar mânia acumulată nu știa bine împotriva cui, a Gertei Tubig, a Anei Silaghi, a unui univers încă neconturat, dar pe care-l simțea invidios și ostil. Silbert se trase spre ușă cu un obraz parcă mai prelung, îndurerat că nu va mai auzi la interfon vocea gravă a Gertei Tubig. „Idiotul, murmură Maria când ușa se închise în urma lui. Idiotul. L-am amărât fără să vreau. Și are inima bolnavă, ia valeriană.”

*

Auzind un foșnet de rochie, Körner își înălță privirea, mirat. „

— Tu?

— Am adus tabloul redevențelor.

Körner trânti cu pumnul în masă:

— Să-i spui măgarului de Silbert că altădată când zic să vină Silbert vreau să vină Silbert.

Ar fi voit să-i explice îndată că ajutorul-arhivar nu are nicio vină, că ea îi luase tabloul din mână spunându-i că nu-i nevoie să intre, dar intenția se retrase intimidată de un sentiment mai puternic. „O fi lașitate”, recunosc în sinea ei, fără a i se putea împotrivi, în timp ce Körner parcurgea din ochi hârtia. Era, vizibil, cu mintea la altceva, poate că se gândea cum să-i spună Mariei mulțumesc, nu te mai rețin. Aruncă în sfârșit tabloul redevențelor pe birou și se ridică.

— Ce este, draga mea? întrebă, prefăcându-se surprins, desigur surprins că ea mai era acolo. Ai să-mi spui ceva?

Deși ea vedea bine că surâsul lui era cel pe care-l distribuia de obicei ca o pomană mărunță chelnerului, băiatului de la ascensor sau fetei de la garderobă, se apropie de el și-i întinse obrazul:

— Nu mă săruți?

Un sărut din vârful buzelor, parcă ar fi lipit o marcă poștală. Hotărât lucru, nu era în apele lui.

— Dragă mea, avem timp și pentru dragoste, spuse încet

și, voind să îndulcească cu un gest oarecare explicația, își plimbă o clipă mâna pe gâtul ei schițând o mângâiere fugară.

— Înțelege și tu că nu e momentul pentru *asta*. Am atâtea pe cap.

Asta, adică dragostea. Și avea atâtea pe cap că nu mai rămânea loc și pentru *micuța mea*. E adevărat că în atmosfera severă a cabinetului, *micuța mea* ar fi sunat cel puțin curios.

— Iartă-mă, Adalbert, nu știam că te plictisesc, îmi închipuiam că-ți face plăcere să mă vezi.

Proasta! Desigur că-i făcea plăcere s-o vadă. Chiar așa îi și spuse, protestând fără convingere împotriva presupunerii absurde că ea l-ar plictisi:

— Desigur că-mi face plăcere, desigur, draga mea, dar m-ai găsit tocmai când citeam rapoartele de la Moreni. În primul moment se părea că rafinăria n-a avut de suferit, acum însă aflu că sunt pagube importante. Bandiții au demontat două mașini, au spart niște cisterne.

O lucire de mânie îi fulgeră în ochi.

— Să se fi întâmplat *asta* la *Mexicain Eagle* îi pune la zid pe toți până la unul, scrâșni cu fălcile încleștate. Dar aici...

Gura i se strâmbă într-o grimasă de dezgust.

— Aici abia câteva arestări și acelea fără consecințe, mai mult de ochii lumii. Va trebui să le cer celor de la Londra să intervină energic. Au lucrat cu prea mare blândețe până acum.

Vorbea mai mult pentru dânsul, plimbându-se cu pași mari prin birou, uitând parcă de prezența Mariei:

— Și gazetele astea tâmpite, izbucni el furios, făcând vânt cu palma unui vraf de ziare ce se găsea pe un fotoliu, în loc să ceară reprimarea dezordinelor, se ocupă de... de exploatarea ce domnește în Valea Prahovei. Exploatarea neomenoasă de la Metropol-Oil! Dobitocii! Exploatare neomenoasă, ca și cum ar exista undeva o exploatare evanghelică!

O uitase. „Nu mă poate avea acum pe mine în cap“, își zise ea, și se simți deodată foarte stânjenită că se afla în biroul lui

Körner într-un moment așa de nepotrivit. Sărutul derizoriu de adineaori i se păru o profanare a preocupărilor grave ce-l frământau. „Ce proastă sunt! L-am luat drept Marcu Ulpiu Bontaș care avea atâta vreme de pierdut. O și recunoștea: *«Time is money*, e o vorbă goală, eu am timp enorm și nu-l pot schimba nici pe cinci lei».”

— Ieșim diseară? îndrăzni să întrebe cu o voce foarte supusă, ca pentru a-i da să înțeleagă „dacă nu vrei, iubitele, nu-i nimic”.

Körner voi să răspundă ceva, dar țârâitul telefonului i-o luă înainte. Făcu semn cu mâna „îți spun îndată” și apucă receptorul.

— Da, da... Să procedați întocmai după instrucțiunile mele... lucrul să reînceapă imediat... da, da... numai cei care n-au participat la grevă... niciunul, mă-nțelegi, niciunul... nicio excepție... Cum? Vrea să-mi vorbească? Bine, aștept...

Fără să lase receptorul din mână, înălță capul spre dânsa:

— Vrei să ieșim, diseară? Bine, draga mea, voi trece să te iau la nouă.

Îi zâmbi și-și plecă iar urechea la telefon.

— *Nein... wie?... bündig... entsetzlich... ein hilfsbeamte...*

Trânti receptorul în furcă și scăpă o înjurătură nemțească nu tocmai inteligibilă. În clipele de mari emoții se întorcea la limba maternă.

— Domnișoară...

Se opri și luă vorba de la capăt:

— Dragă mea, fii bună și trimite-l aici pe Roman de la casierie. Așadar, ne-am înțeles. Vin la nouă să te iau.

Körner așteptă până ce auzi închizându-se și a doua ușă, cea capitonată, apoi sări în picioare și se duse la fereastră. Acolo, cu ochii la forfota bulevardului, se putea gândi la lucruri fără legătură cu Metropol-Oil, lucruri care-l priveau numai pe el.

Peste fața Mariei Veniamin se suprapuse alta, pe care o cunoștea foarte bine. „E mai înțelegătoare Gerta, își zise încet, nefiind însă sigur că e ceea ce vroia să spună. Nu, nu mai înțelegătoare, ci mai prudentă, mai matură.” N-ar fi

îndrăznit niciodată să-i ceară s-o sărute aici și nu l-ar fi întrebat dacă vrea să iasă diseară. Körner uită țigara aprinsă în scrumieră și se lăsă într-un fotoliu. „Nu e o fată rea Maria Veniamin. Ce cap speriat făcuse atunci! Se ametea binișor. Dar cum stătea țeapănă, ca moartă. Și ce plâns curios are, fără lacrimi. Parcă lacrimile i-ar curge pe dinăuntru. E mai femeie Gerta. Cu dânsa nu i s-a întâmplat niciodată.” Se întunecă la față. Dintr-un ungher al memoriei, ca dintr-un sertar în care ar fi ținut sub cheie niște scrisori compromițătoare, se desprinsese imaginea proaspătă a unor eșecuri mai penibile decât neajunsul de la Moreni cu toate mașinile demontate, cu toate cisternele sparte. Oboseala neașteptată care-i tăia respirația după o îmbrățișare de câteva clipe i se părea mai umilitoare decât necazurile directorului general. Toate aceste necazuri deveniseră deodată niște ecouri depărtate, parcă nu i le-ar fi reamintit telefonul de adineaori, situându-se undeva într-un timp abstract, care-l lăsa indiferent.

După ce aruncă o privire spre ușă, scoase din buzunar o oglinjoară și o duse îngrijorat la ochi. „Pungile astea s-au îngroșat și vinele de la tâmpile sunt mai pronunțate. Fleacuri, râse el, *du bist ein Esel, mein lieber* Adalbert, fata asta e un sloi de gheață. Cu Gerta nu mi s-a întâmplat niciodată.”

Deși nu cunoscuse alt bărbat, căci Marcu Ulpiu Bonta nu fusese pentru dânsa decât un pantalon, un veston și o pălărie puse pe un manechin stângaci, ca în vitrina marelui magazin de haine gata (era acolo unul care făcea și cu ochiul, deci superior lui Marcu Ulpiu Bontaș), Maria își dădu seama că Körner se schimbaseră. Nu arăta asta prin niciun gest, prin niciun cuvânt, dar întârzierile lui, dar privirea pe care i-o surprindea când se credea neobservat, dar tonul parcă bâjbâitor ca să caute o scuză că nu vine, dar oboseala care lua aspectul nesuferit al plictiselii, oricât încerca s-o ascundă, toate acestea făceau un alt Adalbert, diferit de cel din primele trei săptămâni și care i se substituia aproape pe nesimțite. „Are uneori aerul unuia care și-a părăsit soția ca

să fugă cu o iubită de ocazie, și acum începe să regrete, jinduind să se întoarcă acasă”, descoperirea Maria și se mira singură că această idee o poate amuza. Își repeta, mereu, ca și cum ar fi voit să se familiarizeze de pe acum cu gândul abia încolțit: „azi nu mai vine, azi nu mai vine, știai bine că trebuie să sosească o asemenea zi, o zi ca asta, o zi oarecare”. Dar cum auzea deschizându-se ușa, și o auzea fiindcă stătea la pândă, o bucurie copilăroasă o făcea să scoată un țipăt scurt și să alerge în vestibul. El părea surprins de voioșia cu care-l întâmpina, căci o clipă mai târziu, când începea să se îmbrace, devenea iar tăcută și preocupată. În primele nopți umblaseră până la ivirea zorilor dintr-un bar într-altul, bând whisky, vorbind puțin, dansând și mai rar, ca să ajungă acasă amețiți, îmbrățișându-se sub ochii șoferului care-i aducea, foarte conștienți totuși amândoi că datorau dezghețul acesta numai unei excitații artificiale, dar preferând-o plictiselii ce se furișa între dâșșii ca un al treilea comesean mut.

Körner n-a rămas decât o singură dată cu ea până dimineata. De obicei, se dădea jos din pat, se îmbrăca în grabă și venea s-o sărute înainte de a pleca. Nici nu simțea nevoia să inventeze vreun pretext, îi spunea numai: „acum te las să dormi, micuța mea”. Invariabil. Iar când Maria i-a răspuns o dată: „nu mi-e somn, de ce te grăbești?” el n-a avut niciun moment de ezitare. „Mai am de lucru acasă”, spusese într-o doară și se vedea bine că nu-și dă măcar osteneala de a se face crezut. Continua să-și înnoade cravata. Nodul perfect, aproape triumfiular, era slăbiciunea lui.

*

„Trebuie să vină la nouă.” Maria umblă prin casă fără să-și găsească loc, nu însă mai agitată ca în alte zile. Acum e lângă șifonierul deschis ca și cum ar sta la îndoială ce rochie să-și pună. Dar nu se gândește la asta. Își reia jocul obișnuit, îngânând încet ca într-un descântec: „asta e ziua

când nu mai vine, asta e ziua când nu mai vine”. Fără mare tristețe. Totuși când repetă pentru a treia oară „asta e ziua”, se opri. Vorbise prea tare. Lăsă dulapul deschis și se apropie de toaleta cu oglindă ovală, între cutia de pudră și flacoanele cu colonie era fotografia lui Körner într-o ramă îngustă englezească. Întinse mâna și întoarse fotografia, cu un fel de ciudă ascunsă. Capul îngrijit pieptănat, cu cărare la mijloc, îi surâdea acum din oglindă și ochii păreau mirați de gestul ei neașteptat. „*Nevil Hasting and Slukely Culbert, Bondstreet, London*“, silabisi mecanic pe dosul fotografiei și, deodată, luă cu o mână cartonașul înrămat și cu cealaltă aprinse becul de deasupra mesuței de toaletă. Sub revărsarea bruscă a luminii începu să cerceteze surâsul tras în serie al amantului, ducând fotografia la ochi, cu o atenție de expert chemat să recunoască autenticitatea unui document. „Zâmbești, domnule, nu știam că n-ai decât un singur zâmbet”, păru să i se adreseze contemplându-i fața cu un vag sentiment de gelozie ca și când fotograful din Londra s-ar fi bucurat și el de un privilegiu care era numai al ei.

Așeză la loc fotografia, stinse becul de deasupra oglinzii și scoase un ooo prelung văzând că se făcuse nouă fără un sfert. „Mă va găsi iar dezbrăcată”, vorbi singură și desprinse din dulap o roghie la întâmplare. Apucase și pantofii adecvați când interveni soneria. „Nu poate fi el, doar n-a pierdut cheia. Nu sună niciodată, trebuie să fi apăsat cineva din greșeală.” Se codi câteva clipe, neștiind ce să facă. În locul zbârnăitului scurt de adineaori, soneria chemă mai prelung, parcă enervată. În drum spre ușă, Maria aruncă rochia și pantofii pe covor.

— Sărut mâinile, domnișoară. Un om a adus scrisoarea asta pentru dumneavoastră.

Portarul, ca întotdeauna cu șapca în mână, îi întinse plicul. Era scrisul lui Körner, cu rândurile aplecate ca în ordinele pe hârtie verde care ies din cabinetul său de la Metropol-Oil, dar fără sonda în irupție: „Chiar în clipa asta plec la gară. Am fost chemat telefonic la Londra să dau

explicații consiliului de administrație în legătură cu incidentele de la Moreni. Fii cuminte! A.” Strângea scrisoarea în mână și nici nu-și amintea când ajunsese în dormitor. Privea mirată lucrurile din jur, parcă le vedea atunci pentru prima oară și, curios, chiar patul de lemn roșiatic la care se uita uneori ca la un martor neplăcut îi apărea acum ca o mobilă străină, cum străină era și camera asta, străine cuvintele lui Körner, mototolite în palmă, și mai ales străini ochii care-i zâmbeau din fotografia cu ramă englezească de pe mesuța de toaletă. „Acesta trebuie să fie Sângele, își spuse, simțind că-i ard obraji. E senzația pe care o ai când te plesnește cineva. Nu m-a plesnit încă nimeni, nimeni afară de doamna aia cu nasul coroiat și mustăcioară, institutoarea. Veniamin Maria, întinde palma.” I-a tras câteva cu rigla.

Desfăcu din nou scrisoarea. „E foarte simplu, cum nu se poate mai simplu. A fost chemat la Londra. Telefonice. Când ești chemat la Londra nu mai ai timp să alergi în strada Sfântul Constantin 67. Etajul trei, apartamentul din stânga, doar ca să zici pa, pa, la revedere. E o chestie gravă. Moreni. Consiliul de administrație nu așteaptă. Ah, și Felicia asta cu ideile ei. Are dreptate Körner, trebuie puși la zid toți până la unul.” Se pomeni urându-i pe greviștii de la Moreni. Duse scrisoarea la ochi, cum făcuse cu fotografia și o reciti, desfăcând cuvintele în silabe, apoi în litere, parcă ar fi bănuț vreun înțeles ascuns printre ele. „Fii cuminte, repetă încet finalul scrisorii, fii cuminte. A vrut să încheie bilețelul, aspru ca toate scrisorile prea scurte, cu o glumă: fii cuminte. Putea să scrie: fii frumoasă prin săpunul Elida, fii elegantă cu ciorapul Adesgo sau...” Călca peste rochia trântită jos, se împiedică de pantofii care-i căzuseră din mână când auzise soneria și se apropie de pat, hotărâtă să se vâre sub cuvertură, să fie singură, să doarmă. „Nu, în patul acesta nu”, spuse destul de tare, și se trase îndărăt spre fotoliul de lângă fereastră. Se zvârcoli în el două ceasuri până adormi, așa îmbrăcată cum era, chircită ca de frig, cu capul căzut în piept. Scrisoarea lui Koner zăcea pe covor, făcută cocoloș.

„Cine-i nerușinata care a aruncat cu cocoloașe de hârtie?“ auzi foarte limpede vocea mândră a institutoarei. Scoase un scâncet în somn.

A doua zi după-amiază, pe când mergea spre Metropol-Oil, i se păru că a strigat-o cineva din urmă, o voce cunoscută:

— Domnișoară, ei, domnișoară.

Era Ana Silaghi.

— Te-am strigat de trei ori, gâfâi ea apucând-o de braț. Credeam că nu mai vrei să-i cunoști pe săracii de la arhivă, acum când te-ai văzut secretara directorului general.

Maria îi aruncă o privire piezișă, încercând să descopere pe fața ei ce sens dăduse cuvintelor. Cealaltă surprinse căutătura bănuitoare, dar nu-i pătrunse și neliniștea:

— Ce mă privești așa? Mă găsești schimbată?

În loc de răspuns:

— Și pe la voi ce mai e? Aveți mult de lucru?

— Bietul Silbert e fiert rău, răsă Ana Silaghi. Știi, nu credea nimic din ce se spunea despre Gerta. Dar de aseară, de când i-a văzut împreună...

Nu sfârși fraza, făcând doar un gest cu mâna ca pentru a arăta că „știe acum și el cine e Gerta“.

— Dar ce s-a întâmplat aseară, pe cine a văzut? întrebă Maria fără a întoarce privirea, părând interesată de un copil înfășurat într-un cărucior la bordura trotuarului. Ceva tulbure, nici măcar o presimțire, îi fulgeră prin minte. Ana Silaghi nu-și putu stăpâni o enervare:

— Dar unde ți-e capul, fetiço? Ți-am spus că i-a văzut aseară împreună. Doar n-ai fi vrând să-l vadă cu mine? Nebunul de Silbert ieșea de la automat și pornise agale spre casă, stă nu știu unde, parcă pe Șerban-Vodă, spre cimitirul Belu. Și când a trecut prin fața barului Zisu și-a văzut amorul cu ochii. Dintr-o mașină a sărit Körner și după el Gerta. Îți închipui acum ce visuri plăcute a avut noaptea asta băiatul.

Ana Silaghi râdea și Maria își simți brațul scuturat de hohotele ei înfundate.

— Ce e mai curios, nici nu-ți vine să crezi, după ce mi-a spus cum i-a văzut aseară, când noi ne ziceam, ei, acum s-a lecuit nebunul de dragostea lui, îl auzim la amiază: îmi pare bine că domnișoara Gerta se amuză, în ultimele zile o vedeam așa de tristă.

Maria dădu buzna în birou și se opri să răsufle, ca după o goană, apăsându-și cu mâna bătaile inimii. „Căteaua, scrâșni ea. A mințit. Se vedea bine că minte. Bănuiește ceva și credea că-mi face rău îndrugând toată povestea asta. Trebuia să i-o spun în față că minte.” Se așeză pe marginea mesei de lucru și sună servitorul de la ușa care dă din culoar în cabinetul lui Körner. „M-a mințit căteaua. Körner a plecat aseară. E o chestie așa de gravă, așa de urgentă. Consiliul de administrație, incidentele de la Moreni.”

— M-ați sunat, domnișoară?

Nici nu l-a auzit intrând. Tresări și lăsă să treacă un timp ca să poată nimeri tonul cel mai cenușiu:

— Trebuie să comunic la Londra cu ce tren a plecat domnul director general. A plecat aseară?

Ușierul făcu ochii mari:

— Nu, domnișoară, azi-dimineață la zece. Chiar eu am pus geamantanul în vagon.

— Așa știam și eu, bolborosi ea, dar... Vrei să vezi dacă domnul Silbert de la arhivă a venit? Dacă e sus, roagă-l să vină până la mine.

Îi vâjâiau urechile. Putea să bată și mai tare Silbert, tot nu l-ar fi auzit, dar privirea ei îl descoperi la ușă, lipit parcă de ea.

— Ai să-mi comunici ceva, domnișoară?

— Să-ți comunic? râse ea, nu, nu tocmai, vroiam numai să-ți spun că te-am văzut aseară pe Șerban-Vodă. Veneam cu niște prieteni de la barul Zisu, când ai apărut de după colț.

— A, și dumneata erai acolo? se miră Silbert, fără să-și ia ochii de pe ușa biroului de alături, unde lucra Gerta Tubig.

Râsul de mai înainte al Mariei, amabil și ușor ironic, se lăți într-un rânjel veninos care-i dădea o slujenie

neașteptată:

— Dar ce ți-ai închipuit, că acolo merge să petreacă cu bărbații numai Gerta?

Apăsase pe fiecare cuvânt, parcă spre a stoarce din el tot miezul insultător, dacă o fi avut vreunul.

— Vai, domnișoară, exclama înfricoșat ajutorul-arhivar, cum vorbești de domnișoara Tubig. Parcă ar fi comis o crimă.

Se opri și privirile începură să-i joace pe ușa Gertei ca niște mâini ce s-ar cățăra cu desperare.

— Numai eu o înțeleg pe domnișoara Gerta, șopti el, și prin ochi îi trecu o flacără. Vrei să-ți spun ceva, domnișoară? Ei bine...

Veni mai aproape și pe același ton de confidență:

— O vorbesc toți de rău fiindcă numai pe dânsa o apreciază directorul general.

Un surâs diafan, de o puritate angelică, cum numai unii nebuni atinși de grație își pot permite, îi lumina obrazul mai palid ca de obicei pe când se îndrepta încet spre ușă. De acolo se mai întoarse o dată și duse un deget la buze:

— Numai eu o înțeleg.

*

Seara, când intră în vestibul, atinse ceva mic și neînsemnat cu piciorul. Se aplecă închipuindu-și că scăpase din poșetă rujul. O cheiță. Privi repede spre ușă. A ei era acolo, argintie, în broasca de culoare mai închisă. Cea de pe covor nu putea fi decât a lui. „V-a căzut din buzunarul paltonului, domnule, sau ați aruncat-o jos ca pe un obiect inutil? Vă întreb doar așa, ca să pun o întrebare. Orice ați răspunde mi-e totuna.” N-o mai interesau toate acestea. „Nici dumneata”, spuse ea parcă adresându-se pălăriei lui, una *vert-bouteille*, pe care o uitase în cuier, și se miră singură cât de liniștit putea să spună asta... înainte de a urca îl întrebuse pe portar până când fusese închiriat apartamentul. „E plătit pe un an înainte”, o lămurise acesta,

tot cu șapca în mână. „Ai fost neprevăzător, risipitorule, îl muștră ea pe Körner din fotografia londoneză. Noroc însă că ai dat peste mine. Vei vedea ce fată bună sunt. Chiar de mâine îți redau apartamentul. Să se mute Gerta aici. E orfană, biata de ea. Îi las și rochia asta de seară, și cămășile de noapte cu dantelă, plătite de tine. Pantofii însă nu cred să i se potrivească. Are piciorul mai mare ca al meu.”

III

MADAM ISĂCESCU ȘI-A CĂLCAT pe inimă consimțind să se abată de la una din regulile sacre ale casei. Când Felicia venise să-i spună că succesorul lui Paludis, domnul Andronescu, deși bolnav, nu poate să-și întrerupă ocupațiile și trebuie să primească niște *persoane* în camera sa și nu în sufragerie ca toată lumea, madam Isăcescu a dat din cap resemnată.

— Fie cum zici mata, domnișoară Felicia, oftă ea. Mai ales că, nu-i așa, nu va primi decât domni.

— Numai domni, întări Felicia fără nicio ezitare. Bolnav cum e, asta i-ar mai lipsi acum, să primească femei. Nu mă privește, la urma urmelor, orice ar face, dar ca rudă nu pot să-l las să-și facă de cap.

Madam Isăcescu îi vedea pe acești vizitatori. Nu aveau, ce-i drept, înfățișarea unor persoane cu treburi importante și nici prea grăbiți nu păreau (unul a stat în camera domnului Andronescu o zi întreagă), dar ce amabili sunt, ce vorbă îngrijită au. Ea nu le știe numele, îi deosebește însă între dâșii după un semn vestimentar (nu schimbă prea des hainele), după culoarea părului, după ochelari. Iată, cel care a intrat acum și se apropie să-i dea bună ziua înainte de a urca sus e băiatul cam oacheș, cu un costum bleumarin mototolit de parcă l-a scos de la etuvă. Madam Isăcescu îl vede cum își atârnă paltonul în cuier, îl aude tușind, ca și cum și-ar anunța astfel vizita.

— Bonjur, madam Isăcescu, ce mai faceți? Cred că destul de bine judecând după mina înfloritoare pe care o aveți.

După ce-și recită salutul, fără să mai aștepte răspuns, Adamiu se îndreaptă grăbit spre scară. Îi aducea lui Mihai Vasiliu vești de oarecare importanță. Universitatea e iarăși în fierbere. O mare parte dintre studenți refuză să intre la cursuri până nu vor fi reprimiți și cei exmatriculați pentru participarea lor la grevă. Cât despre băieții arestați după încăierarea cu jandarmii și cu ceata ciomăgașilor redeșteptării naționale, vor fi puși în libertate ca să nu rămână niciun motiv de agitație. Părerea lui Adamiu e că Mihai trebuie să mai stea ascuns o lună cel mult, după care primejdia va putea fi trecută ca un pârâiaș, dintr-o săritură. O arestare de câteva zile, revanșa obișnuită a poliției împotriva celor care i se sustrag atunci când are nevoie de dâșii, și viața își va relua cursul normal.

— Văzuși, mă, că se îngroașă lucrurile în Spania?

I se adresă Mihai, parcă nici n-ar fi auzit ce-i spusese. Studenții de la Madrid și Barcelona s-au solidarizat cu muncitorii greviști din Asturia și după represiunea sângeroasă au arborat steaguri roșii la Universitate.

Adamiu clătină din cap și se întoarce supărat spre Felicia:

— Dacă-ți spun că febra i-a zdruncinat mintea! Eu îi vorbesc una și el îi dă înainte cu Spania.

Veni lângă Mihai și-i puse o mână pe umăr:

— Lasă Spania, domnule! Până la revoluția spaniolă ne mănâncă ăștia de aici. Și tu, tu vād că li te oferi pe tavă. Ce, crezi că nu știi ce-ai făcut ieri? Cum te-ai simțit un pic mai zdravăn, țăst, pe ușă afară. Te-ai dus până la Cotroceni și îndărăt de-a lungul cheiului Dâmboviței. Vezi că-ți știi și itinerarul. Dar nici nu-ți închipui tu ce costisitoare poate fi o promenadă ca asta.

— Iată ce înseamnă să fii bine informat, rase celălalt, amenințând-o cu arătătorul întins pe Felicia care stătea îmbufnată la piciorul patului.

— Da, eu i-am spus-o, recunosc eu ea. L-am rugat să încerce, poate reușește el să-ți väre mințile-n cap. M-am săturat. Nu mai vreau să tremur cum am tremurat ieri asteptându-te în stradă.

Adamiu îi veni în ajutor:

— Ai fost de două ori imprudent, căci văd că mai faci temperatură.

Mihai Vasiliu sări din pat drept în picioare:

— Ia mai lăsați bocitul! Uitați-vă la mine, am eu figură de om bolnav?

— Așa zicea și Niculăiță, mormăi Adamiu. Și acum doarme la Gheneea.

Amintirea prietenului dispărut și perspectiva de a-i urma nu păru să-l impresioneze pe Mihai Vasiliu.

— Ei și? făcu el, însă cu un glas mai moale. O să dorm și eu acolo, na, o să crăp și eu. Mă, să vă intre în cap că nimeni nu e indispensabil.

— Dar nici de prisos, îl întrerupse Adamiu încruntându-se, probabil ca să dea cuvintelor un sens oarecum filozofic. Niculăiță cel puțin și-a agravat oftica în închisoare, pe când tu, tu te-ai ales cu gripa asta plimbându-te noaptea prin ploaie.

Mihai Vasiliu mai spuse o dată: „nimeni nu e indispensabil”, apoi fiindcă moartea se furișase în conversația lor ca un personaj de care trebuia să ții seama, își reluă vorba de unde fusese întrerupt:

— Mie unuia nicio idee nu mi se pare mai reconfortantă și mai optimistă. Certitudinea că moartea nu modifică niciodată nimic, vreau să spun că incidentul acesta biologic, strict personal, nu atentează în niciun fel la minunata dezordine a vieții, că nu-i tulbură peisajul anotimpurilor, că nu-i provoacă niciun gol, că nu suspendă nici pentru o singură secundă activitatea necesară sau absurdă a oamenilor, ei bine, această certitudine e pentru mine o sursă de energie. Cum să nu fii optimist când știi că chiar în clipa când dispari, copiii se grăbesc spre școală cu ghiozdanele în spinare, fete și băieți se uită nerăbdători la ceas așteptând ora întâlnirii, ucigașul face minuțios ultimele pregătiri pentru crima proiectată, semenii tăi spun: frumoasă zi, sau vine zăpada, sau hai să luăm o cafea, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, căci, înir-adevăr, nu s-a întâmplat nimic.

Știu, în marile întreprinderi capitaliste lucrurile se petrec altfel. E de ajuns să crape președintele unui trust internațional și se dezlănțuie o alarmă, zbârnâie telegraful: „președinte mort. Țineți bursa sub observație, înmormântarea joi, piața calmă...”

Felicia îi lăsă acolo și trecu în camera ei. „Dacă ar ține cât de puțin la mine, murmură ea, n-ar vorbi așa, poate că s-ar păzi. Adevărul este că nu contez prea mult în ochii lui. O recunoștință oarecare pentru grija ce i-o port, atât. În fond sunt foarte nefericită.” O bătaie în ușă îi întrerupse monologul tocmai când se pregătea să-și facă inventarul nefericirii. O scrisoare de la Craiova. Puse plicul pe noptieră. Nu era curioasă, avea alte preocupări acum. Ce ar putea să-i spună cei de acasă? Se învârti câțeva vreme prin cameră, agitată, neștiind de ce să se apuce, până ce ochii îi lunecară iar pe scrisoarea nedeschisă. „Să vedem dacă sunt încântați de cariera fiicei lor, Maria Veniamin, secretara directorului general”, își vorbi sieși, rupând plicul. „Am terminat studiul meu, scria tată-său. Cred că ignoranții care ocupă prin abuz și hatâr catedrele universitare își vor da seama cu cine au de-a face când vor vedea contribuția decisivă pe care o aduc în problema relațiilor politice dintre Callatis, Olbia, Chersonesul Tauric și Mytilene în secolele III și IV. Vor înțelege că un om ca mine...” Și maică-sa: „Balul societății a dat rezultate peste așteptări. Vom putea întreține la anul un număr de șaizeci de copii abandonați.” „Mai bine ar fi lăsat în grija altora copiii abandonați și s-ar fi ocupat de Maria.” Mototoli scrisoarea fără s-o citească până la capăt. Ce inactual, ce departe îi apărea tatăl ei cu callatienii, olbienii și chersonesii săi taurici, acum când era în prada unor îndoieli atât de chinuitoare.

Adamiu rămase să prânzească cu dâșșii. Au coborât în sufragerie destul de târziu, sperând că nu vor mai găsi pe nimeni. Plecaseră într-adevăr toți pensionarii casei, afară de domnul Atanasiu, care, de la masa lui, făcea conversație cu madam Isăcescu. La intrarea lor, domnul Atanasiu tăcu o clipă, cercetându-i din ochi.

— Teribili sunt ăștia, madam Isăcescu, își urmă el șueta întreruptă. Teribili.

— De cine vorbești, domnule? făcu ea, distrată, urmărind mișcările servitoarei care aducea dejunul celor întârziați.

Domnul Atanasiu se supără:

— Cum de cine, madam? Eu credeam că mă ascuți și când colo...

— Iartă-mă, dragă prietene, încercă ea să-l împace, înduplecându-l să ia istorioara de la început, numai un moment n-am fost atentă. Dumneata știi doar cu ce plăcere te ascult întotdeauna. Ziceai că...

— Ziceam că sunt teribili, tâlharul ăla de Știulete și pramatia aia de student Vasiliu. Poliția umblă cu limba scoasă după ei, fără să-i poată prinde. Parcă au intrat în pământ, nu altceva.

Sorbi din cafeaua cu zaharină și adăugă râzând:

— Dar n-au intrat în pământ. Umblă pe stradă, madam Isăcescu, ca mine și ca dumneata, și totuși nu-i poate prinde.

Mihai Vasiliu își înălță capul ca să se asocieze la râsul domnului Atanasiu. Acesta îi aruncă o privire mirată, apoi își răsuci scaunul întorcându-se spre noul pensionar al doamnei Isăcescu:

— E de râs, domnule, zău e de râs. Umblă prin oraș, fac ce vor și poliția nu-i în stare să pună mâna pe ei.

— Ar fi și greu să-i prindă, îi explică foarte serios Mihai. Cum să-i prindă dacă circulă îmbrăcați în haine confecționate din aer comprimat? Cum să-i vadă?

Domnul Atanasiu se mișcă în scaun înfiorându-se tot.

— Din aer comprimat, repetă el, curios, din aer comprimat...

Felicia pălise. Lăsase lingura din mână și urmărea îngrozită acest dialog neașteptat. Se uita la Mihai ca o infirmieră care-și vede nebunul dat în paza ei pe punctul de a face o criză. Ar fi voit să-i muște un deget spre a-l sili să tacă, iar Adamiu mârâi fără să-și ridice nasul din farfurie:

— Văd că nu te astâmperi. Ți s-a făcut de fereastră cu

zăbrele.

*

Întorcându-se seara de la laborator, Felicia intră în primul debit să cumpere țigări pentru Mihai. În timp ce băga pachetul în poșetă, privirea i se opri pe vraful de ziare de pe tejghea. În capul paginii un titlu: *La zid*. Era o gazetă de după-amiază pe care n-o citise niciodată. Mihai îi spusese într-o zi, pe când învelea în ea niște pantofi ca să-i ducă la tâlpuit: „e un ziar în serviciul celor mai sacre instituții, inclusiv poliția, și redactat de niște mistici cu pasiune și stil.” Felicia nu apucă să citească decât finalul articolului. „Să se sfârșească odată cu acest agitator de profesie care întreține în rândurile studențimii o atmosferă nesănătoasă. Nu putem opune unui asemenea paladin al anarhiei legile noastre obișnuite. Dacă exmatricularea lui Mihai Vasiliu se dovedește o măsură insuficientă, ce mai așteptăm spre a stârpi fără menajamente buruiana otrăvită.” Ieși din debit, bântuită de temeri. Avea senzația că primejdia se strângea tot mai mult în jurul lui Mihai, ca un laț. Nu-i va spune nimic. La ce bun? De câte ori i-au căzut în mână articole de acestea a răs. Nici nu-l indignează, ca și cum asmuțirile la asasinat nu l-ar privi. „Își fac și ei datoria de câini puși să-i latre pe trecătorii fără dungă perfectă la pantaloni, presupuși a fi depozitarii celor mai subversive idei”, atât găsisse să spună când Ștefan Pârvu i-a adus o foaie patronată de profesorul hegelian care atribuia bătăii la c... dar în unele cazuri mai grave și spargerii capului, niște virtuți terapeutice salutare în tratamentul infecțiilor ideologice. Gazeta scria subtil, pomenind în treacăt de Mihai Vasiliu, că uneori suprimarea pur și simplu a unui individ nociv este un act umanitar, realizându-se în acest mod o economie de vieți omenești numeroase care ar fi sortite pieirii dacă activitatea individului nociv nu ar fi întreruptă prin orice mijloace.

Pe trotuarul din fața casei un om umbla încolo și înapoi, ridicând mereu capul și căutând spre intrarea pensiunii.

Felicia se cutremură. Spaima îi muia genunchii, ținându-l locului.

— Căutați pe cineva? îndrăzni totuși să întrebe și-i păru rău îndată că i se adresase. „Are un cap de copoi, un copoi care face pe unchiașul naiv.”

— E un lucru tare curios, zâmbi sfios omul, am fost aici azi-dimineață la un nepot al meu, Bordea, și acum nu mai nimeresc poarta. Noi, aceștia din provincie, nu suntem buni la nimic.

Nu se prefăcea, Felicia vedea bine că nu se prefăcea, și ar fi voit să-l îmbrățișeze.

— Și nu știți numărul casei?

— Nu-l știu, păcatele mele, că nepotu-meu mă aduse azi-dimineață de la gară. E o casă fără etaj cu doi îngerași deasupra ușii, galbeni mi se pare.

Era atât de bucuroasă că unchiașul se dovedea a fi cu adevărat un unchiaș din provincie și nu vreun polițist care dăduse de urma lui Mihai, încât porni cu el să-i caute casa păzită de îngerașii aceia galbeni. O găsi repede, ascunsă după niște oțetari desfrunziți. „Nu are rost să-i povestesc lui Mihai istoria asta, să nu râdă iar.” Abia ieri îi spusese: „Îmi dai prea mare importanță dacă-ți închipui că toată poliția e pe urmele mele.”

*

Când madam Isăcescu îl văzu pe Ștefan Pârvu intrând la opt dimineața, nu-și putu stăpâni un gest de mirare cu amândouă mâinile.

— Așa devreme! bombăni ea ridicând ochii la pendula somnolentă din perete. Cred că domnul Andronescu nici nu s-a sculat încă.

— Nu-i nimic, spuse liniștit musafirul matinal, îl trezesc eu acum.

Ceea ce și făcu. Felicia nu mai era de mult în camera lui Mihai. Se întorcea la dânsa pe nesimțite, îndată ce se lumina de ziuă. Auzind o bătaie în ușa de alături, ieșise pe culoar și,

dând cu ochii de Pârvu, duse palma la gură ca pentru a-și opri o exclamație. În aceeași secundă toate presimțirile ce o chinuiau de atâta vreme se strânseseră deodată în una singură: *l-au descoperit, acum vor veni să-l ia.*

— Va trebui să schimbe nițel aerul, spuse Pârvu așezându-se pe marginea patului.

Felicia stătea ca împietrită și întârzia înadins să-l întrebe ceva de teama răspunsului pe care i-l citea în ochi, se uita la Mihai, mahmur încă, cu părul căzut peste ochi. Căscă, poate că nici nu-l auzise bine pe Pârvu.

— Da, va trebui să-ți schimbi reședința, repetă acesta, netezindu-și mustața bălaie care o irita așa de mult pe Felicia.

— Vorbește, mă, limpede, se răsti la el Mihai. Am dreptul să ți-o cer după ce mi-ai stricat bunătațe de somn.

Ștefan Pârvu vorbi limpede. A aflat azi-dimineață, pe când se întorcea acasă de la gazetă cu reporterul Stelian, că poliția știe unde e ascuns Mihai Vasiliu. Nu l-a înhățat până azi fiindcă hotărâse să-l ridice în ajunul procesului studenților arestați, pentru *a face atmosferă.*

— Dar Stelian de unde știe?

Pârvu se încruntă:

— Știe, n-ai grijă. Doar el face rapoartele cele mai apreciate, adevărate poeme în proză, unele chiar ritmate.

— Cum, mă, și ăsta? râse Milia. Și ăsta mănâncă pâinea poliției?

Felicia nu-și mai găsea loc, nici nu mai putea să rabde întorsătura nesperioasă pe care o luase discuția.

— Lasă-l dracului acum, se amestecă ea în vorbă. Să ne gândim ce e de făcut.

Le propusese să se gândească la o soluție doar ca să spună ceva, pentru că dansa știa mai de mult ce e de făcut. În atâtea nopți, după ce el adormea, trăise clipa asta, o văzuse venind implacabilă, și rumegase tot felul de planuri până ce se opri la singura soluție posibilă, deși simțea că-i face rău, deși încercase s-o îndepărteze scormonindu-și mintea ca să găsească altceva. Fără să spună un cuvânt,

trecu în camera ei de unde se întoarse după câteva minute îmbrăcată:

— Dau fuga până la soră-mea, în cel mult o jumătate de oră sunt înapoi.

Își punea mânușile încercând să pară liniștită.

— Fii te rog bun de-i ajută lui Mihai să-și strângă lucrurile, i se adresă lui Pârvu.

Mihai nu se lăsă însă împachetat așa, cu una, cu două. Își aminti că ea îi pomenise o dată de un nou adăpost, dacă acesta ar deveni nesigur. La o adică, îi sugerase, de ce nu te-ai muta la soră-mea Maria?

— Vă spuneam eu că trăiți sub influența cinematografului, murmură îmbufnat și, deodată, se întoarse spre Pârvu: Uite, acum vrea să mă ducă, știi unde vrea să mă ducă? La amanta lui Körner, a lui Körner, mă, directorul general de la Metropol-Oil!

Gustul literar al lui Pârvu nu putea rămâne insensibil la o asemenea fantezie:

— Și, mă rog, ce vezi tu rău în asta? Eu găsesc ideea foarte ingenioasă. Nimănui nu i-ar trece prin cap să te caute acolo.

Felicia plecase necăjită. „Amanta lui Körner. Mă mir că nu înțelege atâta lucru, că numai eu am dreptul să spun asta despre Maria, că mă doare când o aud din gura altuia.” Mergea foarte repede, frământând în minte o frază pentru soră-sa. „Nu trebuie să-i dau prea multe explicații. Un prieten, Mihai Vasiliu, îl cunoști, e urmărit, numai la tine poate fi în siguranță. E vorba doar de câteva zile, până îi vom găsi un adăpost. Te deranjează?”

IV

AȘTEPTA ÎNTOARCEREA LUI

Körner de la Londra pentru a-l ruga să-și reprimească apartamentul și s-o trimită pe ea la arhivă. În momentul când ușierul venise s-o anunțe că domnișoara Felicia Veniamin o așteaptă pe culoar, nici n-a tresărit. Fără să-și explice de ce, poate fiindcă era hotărâtă să se întoarcă la pensiunea doamnei Isăcescu, se gândise mereu în ultimele zile la Felicia. „Pică la țanc”, își zise, ieșind din birou. Soră-sa stătea rezemată de balustradă, în capul scării principale, și nici n-o văzu pe Maria apropiindu-se.

— Ce bine-mi pare că ai venit! Chiar azi mă gândeam să trec pe la tine ca să-ți spun că mă mut iar la madam Isăcescu.

Vorbind, îi strângea umerii, arătându-și bucuria sinceră a revederii.

— Da, mă întorc la pensiune, repetă ea și, văzând-o pe Felicia contrariată, ținu să adauge: știi, ni se iau apartamentele.

Își dădu seama numaidecât că spusese o ineptie, ceva incredibil, ceva care putea a minciună, dar ce putea face? Cel puțin tot atât de neverosimilă fusese și explicația ei când se mutase în apartamentul de pe Sfântul Constantin, nu? Cum putea să creadă Felicia că Metropol-Oil îi dă o locuință?

Felicia însă nu se gândea la toate acestea. Nu era momentul recapitulărilor, acum când alte griji o munciau. Nu venise aici să se întrebe de ce i se dăduse Mariei apartamentul și de ce i-l luaseră înapoi. Își călcase pe inimă

făcând acest pas și acum se simțea stânjenită, neștiind cum să înceapă și cum să sfârșească. Ea, care se împotrivise cu atâta îndârjire când soră-sa o anunțase că pleacă din pensiunea de pe Știrbei-Vodă spre a se muta în apartamentul oferit de Körner, trebuia s-o roage acum să nu se întoarcă, s-o roage să rămână acolo.

— Nu, să nu predai încă apartamentul, bolborosi ea fără să știe încă ce avea să spună, nu trebuie să te grăbești. Vei avea destul timp să te întorci. Deocamdată însă...

Abia atunci îi văzu Maria fața palidă și privirea care fugea în lături.

— Dar ce s-a întâmplat, spune-mi ce s-a întâmplat? întrebă ea, zgâlțâindu-i ușor brațul.

Felicia își plecă puțin capul, parcă împovărat de nefirescul acestui demers neașteptat.

— E un prieten, Vasiliu, Mihai Vasiliu, l-ai cunoscut...

— Da. Ce-i cu el?

— E urmărit. Trebuie să-l ascundem. Ne-am gândit... m-am gândit că acolo, la tine, ar fi în siguranță. Doar câteva zile.

„Și Felicia asta, ce ocupații curioase, gândi soră-să. Iat-o acum pasionată de libertatea unui om căutat de poliție. Nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte să fac așa ceva.”

— Nimic mai simplu, spuse ea. Mă mut chiar azi de acolo și el poate sta cât o vrea, adică până ce voi preda apartamentul.

Vroia să spună: până ce se va întoarce Körner de la Londra.

Felicia făcu un *nu* energic cu capul.

— Să nu faci asta, explică ea pe un ton mai potolit. Ar bate la ochi. Portarul, poate și vecinii, toți știu că tu locuiești acolo.

Se roșise la față vorbind, probabil de teamă ca nu cumva Maria să-i traducă exact gândul: tocmai pentru că ești tu în casa aceea, Mihai va fi în siguranță, nimeni nu-l va căuta la metresa lui Körner.

— Tu trebuie neapărat să rămâi în apartament, te rog

foarte mult.

Curios, deși nu mai era chiar Felicia de totdeauna, glasul păstra nu știu ce accent autoritar de odinioară, chiar când exprima o rugămintă. I se păru că surioara stă la îndoială și se pregătea să-i spună ceva în genul „gândește-te, Maria, ce lucru admirabil faci” sau „ai și tu ocazia să ne dai o mână de ajutor”, când o auzi:

— Bine, așteaptă-mă aici, îți aduc îndată cheia.

O văzu după câteva clipe venind cu poșeta în mână:

— Iat-o, făcu ea, întinzându-i cheia apartamentului. Cheia pe care Körner o aruncase pe covorul din hol. Mai am una. Sărută-mă repede, trebuie să te las, am treabă. Voi telefona chiar acum portarului ca să puteți intra la mine. Îi voi spune că vine soră-mea și cumnatu-meu.

Se depărta fără să știe ce vârtăj stârnise în urma ei cu acel întâmplător „cumnatu-meu” zvârlit ca o piatră într-o apă destul de tulbure.

*

„Felicia asta nu e o ființă comună, își spuse soră-sa, în drum spre casă. Numai dansa putea să facă pentru acest Vasiliu ce a făcut, doar pentru că i-a fost coleg de Universitate. Grija pe care i-o poartă are ceva din teama unei femei când își simte iubitul pândit de o mare primejdie. Felicia însă nu vede bărbați, și la facultate îi ținea pe băieți la distanță, ea nu cunoaște decât oameni buni și oameni răi. Buni sunt cei care luptă pentru o cauză nobilă, cum e domnul Mihai Vasiliu, și răi sunt toți cei care i se împotrivesc. De ce o fi nobilă cauza pentru care luptă domnul Vasiliu? Foarte simplu, pentru că datorită ei a fost eliminat din Universitate.” L-au învinuit că-i ațâță pe studenți la tulburări, asta o știe chiar din gura Felicie, care i-a povestit și faimosul incident de la o conferință a bătrânului profesor I. N. Saba Teculescu. Când acesta, aplaudat de un auditoriu de cucoane veștede reconstituite la coafor și dentist, afirmase că orice filosofie care nu pornește

aprioric de la ideea existenței lui Dumnezeu este o filosofie inspirată de diavol personal, Mihai Vasiliu și-a permis să întrerupă ca să spună că matematica, fizica și chimia te pot ajuta să elaborezi un sistem în care Dumnezeu nu ar avea nicio funcție sau, după vorba lui Laplace, nu ar fi necesar. „Cum îți permiți, tinere”, l-a bruftuluit bătrânul profesor apoplectic, adăugând ceva în legătură cu părul său alb, la care studentul se mulțumise să observe că bătrânețea nu este desigur sinonimul senilității, dar nici al înțelepciunii. S-a iscat un tărăboi nemaipomenit și cel dintâi care se arătase sincer mirat că o pașnică dezbatere filosofică poate degenera într-o încăierare a fost chiar Mihai Vasiliu, pe când Felicia îi spăla o nimica toată de rană, după ureche, unde părul i se năclăise de sânge.

Trecu repede prin vestibul fără să se dezbrace, deși șoșonii îi erau plini de zăpadă, și intră în sufragerie, nerăbdătoare să-i găsească. Dar nu erau. Deschise ușa spre odaia de culcare, nici urmă de Felicia sau de Vasiliu. Se pregătea să-și scoată paltonul când auzi din baie revărsarea zgomotoasă a apei în cadă. Rămase o clipă așa, ciulind urechea. „Face baie, se miră ea. Fără să-mi fi cerut voie. Oricum, ce oameni curioși! Ar fi putut să aștepte până mă întorc eu.” Îi era necaz că nu pricepe cum de poate cineva să facă baie într-o casă în care e primit, înainte de a cere permisiunea stăpânei. „Stăpâna sunt eu, își spuse. Deocamdată.” E adevărat, vroia să renunțe la apartamentul lui Körner și puțin îi păsa de tot ce se întâmplă aici. Dar câtă vreme se mai găsea în casa asta, nu putea să înțeleagă cum de a îndrăznit acest Mihai Vasiliu. Îi vedea acum raglanul trântit pe un scaun și pălăria care acoperea o vază fără flori pe etajeră. „Dar unde s-o fi dus Felicia?” Desluși deodată zvonul voios al dușului amestecându-se cu un refren. Vasiliu fredona ceva parcă din *Bărbierul* sau Dumnezeu știe ce, în orice caz mutilând melodia înfiorător, chiar pentru urechea Mariei, care nu fusese în viața ei decât de trei ori la Operă, însoțită de Marcu Ulpiu Bontaș. Acela da, avea și voce de bariton, se lăuda că în copilărie cântase în corul

bisericii din Orăștie, dovedindu-i asta cu un patetic *Kiri, eleison*, care plăcea grozav și lui madam Isăcescu, ba și cu aria baronului Scarpia din *Tosca* sau cu *Hai, mândruțo-n deal la vie* cântată într-o după-amiază de duminică în sufrageria pensiunii. Maria se întoarse în vestibul să-și lepede șosonii. Călca în vârful picioarelor și o bucurie răutăcioasă îi lumina fața închipuindu-și ce mutră încurcată, ce mutră de licean prins cu țigara ascunsă în palmă va face Vasiliu și cum va încerca să se scuze peste câteva minute când are să iasă din baie. „Nu trebuie să i le primesc așa, cu una cu două, scuzele. Măcar să-i servească lecția pentru altă dată.” Îi jucau în minte câteva observații făcute pe un ton demn și nițel ofensat: „Îmi pare rău, domnule, îmi pare sincer rău că dumneata răsplătești astfel ospitalitatea pe care m-am cam grăbit să ți-o dau cedând rugămintelor Feliciei, îți mărturisesc că nu m-aș fi așteptat, sunt dezolată, dumneata, mi-a spus Felicia, lupti împotriva taxelor universitare și împotriva multor lucruri care nu-ți plac, nu ești de acord cu nimeni, nici cu rectoratul, nici cu Dumnezeu, asta te privește, dar de ce să calci în picioare, cele mai elementare maniere. Nu sunt obișnuită să găsesc persoane străine în baia mea. Primesc scuzele dumitale pentru că nu pot face altfel după ce i-am promis Feliciei să-i fiu complice adăpostindu-te aici, sper însă că pe viitor...”

Ușa camerei de baie se deschise și Mihai Vasiliu făcu un pas în dormitor. Dând cu ochii de ea, în picioare, lângă mesuța de toaletă, se opri surprins.

— A, dumneata erai?! exclamă vesel. Am un auz foarte fin, un auz de iepure. Am simțit că umblă cineva, dar mi-am închipuit că s-a întors Felicia.

Era fără haină, numai în cămașa descheiată la gât și vorbea cu aerul unuia care ieșind din baie găsește pe cineva în casa lui. Nici nu-i trecea prin minte să ceară scuze.

— Când m-a adus aici Felicia, primul lucru care mi-a plăcut a fost baia. Gripa pe care am avut-o m-a împiedicat să fac un duș ca lumea și mă gândeam cu un fel de nostalgie... Am constatat că după duș văd mai limpede.

Nu vedea totuși destul de limpede căci și-ar fi dat seamă îndată că ea nu scosese un cuvânt. Umbla prin cameră cercetând, cu un ochi curios, fiecare obiect, ca unul care s-ar fi mutat într-o locuință nouă și ține să se familiarizeze cu ea.

— Arhitectura asta nouă știe ce vrea, lumină, aer, soare. Foarte bine. Și *acolo* se lucrează așa.

Arătă cu mâna spre un răsărit vag, presupus a fi dincolo de perete și se opri în fața ei, privind-o pentru întâia oară mai atent.

— Mi se pare că te-am necăjit, zâmbi el punându-i mâinile pe umeri, cum ar fi procedat cu un vechi prieten sau cu un copil.

Ea se simți deodată foarte mică, mică și slabă.

— Nu, nu, cum ți-ai închipuit? Îmi pare bine că te simți ca la dumneata acasă.

Tonul era fals, cuvintele i se precipitau într-un ritm grăbit, parcă vroia să scape de ele.

— Mai ales că eu nu mă simt aici la mine, adăugă cu o voce înăbușită.

Vasiliu nu răspunse decât fluturând un surâs indulgent și ironic în același timp. Se apropiase de mesuța de toaletă.

— Îmi dai voie?

Luase flaconul de colonie, își turnă din el în palmă și începu să-și frece tâmpile.

„Unde l-o fi descoperit Felicia? Nu e ușor să găsești un om care să-ți intre în baie nepoftit, să întrebuințeze colonia ta și să umble numai în cămașă, fără să vadă nimic deosebit în toate astea.” Vasiliu puse flaconul la loc și, cu o mișcare stângace, răsturnă fotografia din rama englezească. O ridică repede.

— E prietenul dumitale? întrebă pe un ton indiferent, examinând fotografia.

Nu răspunse îndată. Își mușcă buzele. „Cum de n-am băgat-o în sertar?”

— Nu, e directorul general.

— Aha, tăcu el amuzat, directorul general de la

Metropol-Oil.

Rezemă fotografia cu grijă și veni lângă taburetul pe care se așezase Maria. Se vedea că situația i se părea comică.

— S-ar zice că sunt în casa lui.

„E cam cinic domnul”, își zise Maria. Se ridică:

— Nu te-ai înșelat. Te afli în casa lui Körner.

Îi tremura glasul de mânie și-i venea să plângă. O scotea din sărite zâmbetul lui și dacă ar fi avut un pic de curaj îi spunea să plece.

— Lasă, Maria, așa te cheamă, nu? Lasă, nu te mai frământa atâta, spuse el deodată și o apucă de bărbie, voind probabil să-i ridice capul pe care și-l ținea aplecat. Văd că te-am necăjit. Ce vrei, în ultimul timp m-am abrutizat. Uite, abia acum mi-am amintit că nici nu ți-am mulțumit pentru ospitalitate. Câți ani ai, opșpe, nouășpe? A, dacă rămâi așa, îmbufnată, musafirul nepoftit își ia frumușel paltonul, pălăria și cartea aia de colo și pleacă.

Nu părea emoționat. Vorbea însă pe un ton oarecum alintător, puțin echivoc, încercând să vadă în privirea ei dacă e într-adevăr supărată.

— Dacă nu-mi spui nimic, plec, repetă el.

— Ce-ai vrea să-ți spun, domnule?

Ridicase capul.

— Să nu-mi mai zici *domnule*, că mă sperii. Numai cei de la poliție mi se adresează așa. „Ei, domnule, de data asta nu mai scapi. Avem toate probele pentru a-ți face rost de doi ani la zdup.”

Imitase cu multă seriozitate vocea groasă a polițistului imaginar și se mira văzând că ea nici nu surâde. Se auzi ușa din vestibul.

— Bine că ai venit, o întâmpină el pe Felicia. Muream de foame și dacă nu mă oprea Maria m-aș fi rezeptat până la un restaurant.

Îi zâmbi Mariei cu coada ochiului, cerându-i complicitatea, chemând-o să participe la gluma lui.

— Mă duc și eu să iau masa, spuse Maria și, răspunzând privirii întrebătoare a Feliciei, minți fără să clipească:

mănânc la o colegă, Elena Calciu.

Pentru moment nu putea să-și explice de ce născocise asta. „Să nu creadă că mă răsfăț prin restaurante”, își motivase mai târziu minciuna. Îi lăsă acolo și ieși pe bulevardul Elisabeta. La o răspântie i se păru că Vlaici a trecut repede pe lângă dânsa fără s-o privească sau prefăcându-se că n-o vede. „Cu atât mai bine, lăutarul ăsta e nesuferit”, își vorbi singură, amintindu-și cum îl repezise atunci, în fața laboratorului Feliciei.

De când părăsise pensiunea din Știrbei-Vodă, lua masa la întâmplare, intrând unde se nimerea, mâncând puțin și în grabă. Numai seara se lăsase târâtă de Körner prin restaurante luxoase de unde porneau apoi să se înfunde în vreun bar până noaptea târziu. S-au sfârșit toate acestea, de mâine sau de poimâine își va lua iar mesele în sufrageria doamnei Isăcescu sub uitătura rătăcită a prințului danez, îl va revedea pe Osman Pașa în trăsura lui, pe Venus cu dosul imens și rotund scoțându-și țandăra din picior, pe domnul Atanasiu plescăind după fiecare sorbitură de cafea cu zaharină, pe duduia Angela cu gura încrețită ca o pungă, toată această lume oribilă din care evadase pentru așa de puțină vreme și în care se întorcea poate umilită, dar fără niciun regret. Ei însăși i se părea stranie indiferența cu care aflase că Körner a părăsit-o, și, pesemne, ca să-și exacerbeze un sentiment prea slab de mândrie jignită nu înceta să-și repete: „m-a părăsit, m-a părăsit”, până ce, exasperată de absența oricărei reacții, își spuse cu cruzime: „de fapt putea foarte bine să mă părăsească mutându-se la Londra sau la Teheran, e însă altceva, m-a schimbat cu Gerta Tubig, cum și-ar schimba cravata de care i s-a urât”.

Ceru o cafea cu lapte și o lăsă neatinsă pe masă. Nu-i mai era foame. „Dacă-l iubeam, n-aș fi îndurat așa de ușor asta.” Încercă să-și închipuie ce-ar fi făcut în ziua când descoperise că Körner o înșală, dacă îl iubea într-adevăr, dar nu reuși să trăiască mai intens o asemenea clipă. „Adevărul este că înainte de a fi înșelată de el, m-am înșelat singură, îndrăzni să recunoască. Poate că Felicia nici nu s-ar supăra dacă i-aș

spune cum a fost. Poate că ar râde. Felicia nu-și pierde capul niciodată.” Se sili să și-i reprezinte pe cei doi în apartamentul ei, așa cum îi lăsase. O imagine cutezătoare i se ivi înaintea ochilor, Felicia și Mihai înlănțuiți pe patul acela de lemn roșiatic, peste cuvertura brodată, dar o goni imediat cu o clătinare violentă a capului și se regăsi zâmbind în oglinda unei vitrine. „Felicia n-ar face asta. Pentru dânsa Mihai Vasiliu nu e decât o inteligență cu care poți schimba idei și nici măcar nu poate fi vorba de un schimb, pentru că le au identice. Cu ce respect se uită la Mihai. Cum să faci dragoste cu un depozit de idei?”

*

Gertrude Tubig rămase cu gura căscată, neștiind ce să răspundă. Îi tremurau buzele:

— Haide, repetă Maria Veniamin venind mai aproape, nu mai face ochii aștia speriați. Parcă te-aș fi întrebat cine știe ce. Vroiam numai să știu...

Gerta încercă s-o îndepărteze cu mâna:

— Lasă-mă, te rog.

— Te las dacă-mi spui ce ați băut acolo.

Gerta simțea că se înăbușe. „Cum de îndrăznește s-o întrebe?”

— Mă mir că vorbești despre asta, zise ea, privind în lături.

Cealaltă își puse coatele pe masa de lucru și-i șuieră cu o furie abia reținută:

— Și de ce n-aș vorbi, mă rog? Te-am întrebat numai dacă ați băut whisky sau cocktailul acela care miroase a fenol.

Gerta își pierdu răbdarea.

— Domnișoară Veniamin, se răsti ea ridicându-se, nu-ți permit. De altfel; îi voi spune și domnului director general că dumneata îți permiți prea mult.

Se făcuse roșie. Ar fi pălmuit-o pe fata asta care-i râdea în nas, privind-o cu un aer provocator.

— Vai, să nu faci asta, domnișoară Gertrude Tubig, o

imploră ea, simulând o teamă dezmințită de tonul ironic, să nu faci asta. Domnul Körner ar fi în stare să mă întrebe ce mi-am permis și atunci va trebui să-i spun: am întrebat-o pe Gerta, domnule director general, dacă în seara aceea, la barul Zisu, știți, în seara aceea, când ați ieșit cu Gerta, domnule director general, ați luat whisky sau ați preferat băutura infectă care v-a făcut rău cu câteva seri înainte, când ați fost cu mine.

Se trăgea spre ușă, dar acolo mai schiță o reverență batjocoritoare și părăsi biroul lăsând-o pe Gerta Tubig înlemnită. Un cuvânt rău, foarte rău, ceva ca târfă sau scârbă îi rămăsese în gâtlee și buzele tremurau fără să poată scoate un sunet cât de slab, dar roșeața ce-i împurpura obrajii îi stătea bine căci era de felul ei cam palidă.

„Trebuia să-i arăt că nu-mi pasă de ea și de Körner, să nu-și închipuie că mă doare”, își spuse Maria Veniamin pe culoar, încercând să dea un sens acestei scene penibile.

*

Îi veni în minte un amănunt la care nu reflectase încă de când îl știa pe Vasiliu în apartamentul ei. Unde va dormi? În afară de patul din camera de culcare, nu mai era în toată casa decât un fotoliu mare, în sufragerie. Prelungit cu două scaune, s-ar putea improviza un culcuș, dar e ceva supărător totuși în conviețuirea asta cu un bărbat străin sub același acoperământ, despărțiți de o ușă. „Curios, cum de Felicia nu se gândește, ea așa de meticuloasă în tot ce face.” Maria se încruntă ca în fața unui obstacol neașteptat și se sili să întrevadă cum se vor aranja niște lucruri așa de complicate. Își descoperi chiar un sentiment de necaz împotriva Feliciei. Un prieten... e urmărit... trebuie ascuns, cuvintele ei îi răsunau în auz așa cum le rostise, cu o intonație ciudată, ca și cum ar fi ezitat s-o facă complice la o conspirație, dar nu avea încotro, nu găsea altă soluție. „Bine, un prieten urmărit, vorbi singură parcă adresându-se Feliciei, înțeleg, dar nu-mi poți cere să-l ascund în patul

meu.” Se înfioră ca la o atingere necurată și începu să râdă. „Mă voi duce acasă mai târziu, hotărî fără să știe de ce. Dacă domnul se plictisește acolo singur, n-are decât să vină Felicia să-i țină de urât. Ce să fac însă în aceste două, trei ore, s-o însoțesc pe Ana Silaghi la un cinema? De n-ar trîncăni tot timpul... Să-l rog pe Silbert să stea cu mine într-o cafenea?” O clipă ideea i se păru convenabilă. Și-l aminti însă pe Silbert cum stătea acolo în fața ei, cu ochii lucind de pasiune sau de nebunie fixați pe ușa Gertei Tubig. Nu, nu, pentru nimic în lume. Ce ar putea vorbi cu el?

Mai bine Ana Silaghi. În orice caz, cât rulează filmul va trebui să tacă.

Chemă ușierul:

— Du-te până la arhivă și întreab-o pe domnișoara Silaghi dacă vrea să mergem diseară la un cinema.

După câteva minute o văzu intrînd pe ușă:

— Diseară nu pot, sunt frîntă de oboseală, abia mă țin pe picioare.

Se aplecă să șoptească, zâmbind enigmatic.

— Am petrecut toată seara cu el, iar în zori... Cred că nu vine nimeni acum.

Arată spre cabinetul lui Körner, și se așeză pe birou. Un zâmbet voluptuos îi lumina ochii.

— N-am întâlnit încă un tip mai sălbatic, parol.

Ana Silaghi își răsturnă capul pe spate ca să râdă mai în voie.

— Cine? întrebă Maria fără să se gîndească.

Cealaltă se aplecă iar și pe un ton de confidență, cu o jenă prefăcută:

— Petruț. E la cavalerie.

„Așa îmi trebuie, își spuse Maria. Mai bine tăceam.”

O curiozitate de care altădată i-ar fi fost rușine îi dădu însă brînci să insiste:

— Petruț? Cine-i ăsta? Cum îl mai cheamă?

Îi păru rău că vorbise. „În fond, ce mă interesează?” Ana Silaghi rămase o clipă tăcută ca o actriță care a uitat replica.

— Închipuiește-ți că nu l-am întrebat, spuse în sfârșit cu

un pic de regret în glas. L-am cunoscut pe bulevard, unde dai în Calea Victoriei. Când am ieșit din restaurant, se făcuse trei noaptea, nu-mi mai ardea de asta, pe urmă...

Acum râdea cu mâna la gură parcă ar fi voit să-și culeagă cuvintele în palmă.

— Vasăzică, nu mergi la cinema?

Maria întrebase doar ca să-i curme confidențele. Dacă cealaltă s-ar fi răzgândit, spunându-i că e gata să iasă cu dânsa, ar fi inventat ceva ca să nu meargă.

— Nu, diseară nu pot, altă dată când vrei.

Cineva crăpă încet ușa. Era Gerta Tubig.

— N-au sosit telegrame de la Moreni? întrebă ea, fără să intre.

— Până acum, nimic.

Gerta își retrase capul și închise ușa.

— Ai văzut ce țăfnoasă e? se indignă Ana Silaghi. Nu cumva crede c-o invidiez pentru norocul ce a dat peste ea?

Făcu un semn cu capul spre biroul lui Körner, ca să arate că știe unde s-ar afla norocul Gertei și își strâmbă buzele cu un dispreț sincer.

— Vrei să știi? Nu-l dau pe Petruț pentru o sută de Körner. Lasă că știu eu. Mi-a spus mie una, Fața Stăncescu, n-ai apucat-o aici, acum e la Moreni, că nu-i mare scofală de el. Un ăla, un adormit, mă-nțelegi?

O înțelegea foarte bine. Tocmai de asta începu să frunzărească hârtiile de pe masă, ca și cum ar fi căutat una anume, prefăcându-se că are treabă. Ana Silaghi mai vorbi câțva timp, pomenind în treacăt și de șeful arhivei, Binder, care nu mai răspunde la salutul funcționarilor pentru că asta înseamnă să-ți bați gura de pomană. De ce să zici de mii de ori pe an bună dimineța, bună ziua, bună seara ca turcii cu veșnicul lor salamalec? E de ajuns să zici o dată pe an, după revelion.

Abia acum, văzând că interlocutoarea tace, Ana Silaghi sări de pe masă:

— Fug sus, am stat destul, să nu creadă cei din *pod* că am dispărut.

Ieși repede, reluându-și zâmbetul enigmatic cu care venise. „Și-a găsit fericirea. Pe la intersecția bulevardului. Ce simplu! Petruț (din cavalerie), un sălbatic, parol. Uitase să-l întrebe cum îl mai cheamă.”

*

Mai bine singură. Singură, poți fi cu mai mulți pe care ți-i aduci în singurătatea tă, pe când în compania unuia ești numai cu el. Intră la un cinema, fără să se uite ce film e.

Nici nu se așezase încă și spectatorul de alături, un ofițer tânăr, își întoarse capul căutând să-i vadă fața în întuneric. „Mersi de atenție, domnule ofițer, încercați-vă norocul la dreapta, e o doamnă disponibilă, aici e inutil, vă pierdeți vremea și vă stricați ochii de pomană ca să vedeți dacă merit și eu ceea ce Ana Silaghi a găsit aseară pe bulevard. Nu, să nu recurgeți la trucul cu programul scăpat din mână, vă previn, domnule ofițer, că nu sufăr niciun deget străin pe piciorul meu.”

Spectatorul păru mulțumit de examenul făcut în întuneric, căci Maria îi simți numaidecât palma trecând, șovăitoare totuși, pe genunchi.

— Pardon, șopti el, văzând că piciorul se retrage grăbit. V-am atins din greșeală, domnișoară.

Maria nu răspunse, cu ochii la ecran. Marlene Dietrich se înghesuia la pieptul păros al unuia în uniformă de marină și cânta ceva foarte tulburător cu vocea ei răgușită.

— Nu sunteți din Botoșani, domnișoară?

Ofițerul îi susură întrebarea aproape de ureche. Maria își strânse paltonul, se ridică și ieși din sală. „Iată ce vasăzică o lovitură dublă, râse traversând strada în drum spre casă, am scăpat de un film pe care l-am mai văzut o dată și în același timp i-am dat ăluia impresia că a nimerit o femeie inaccesibilă. Dacă mi-am căutat fericirea la cinema, pot spune că am pierdut o ocazie. Sunteți din Botoșani, domnișoară? Nu, domnule ofițer, vă înșelați, sunt din Craiova, poate ați auzit, Maria Veniamin, fiica profesorului.

Cunoașteți? Ce coincidență, sunteți printre puținii care au avut norocul să citească în *Archäologische Anzeiger* de la Berlin articolul tatei despre pirații din Pontul Euxin în secolul II... Am fi lăsat-o acolo pe Marlene Dietrich cu marinarul ei păros și ieșeam din sală la braț. El ar fi spus:, «e curios, ce foame poate să-ți provoace un film de amor, doriți să luați ceva, domnișoară?» Cum nu, cu plăcere. A luat și Ana Silaghi, o prietenă a mea, adică o colegă de birou. Și așa, mă alegeam și eu cu un Petruț. Aș fi avut ce să-i povestesc mâine Anei Silaghi. Un sălbatic, parol.”

*

Învârti cheia încet, ca să nu facă zgomot. Precauție inutilă, Vasiliu nu dormea. Își dibăcise un pat în sufragerie, întocmai cum prevăzuse Maria, cu fotoliul și două scaune, și nu luase decât o pernă din dormitor. Se întinsese nici mai îmbrăcat, nici mai dezbrăcat de cum îl lăsase și citea la lumina unui singur bec. Tresări auzind ușa, dar surâse îndată văzând-o pe Maria.

— Mi se pare că te-am cam speriat, spuse ea în loc de bună seara. Ai crezut că e poliția.

Vasiliu se ridică pe jumătate.

— Aș, nici nu mi-a trecut prin minte.

— Ai tresărit, totuși, stărui ea, glumind pe un ton cicălitor. Am văzut bine că ai tresărit.

— Da, am tresărit, recunosc musafirul, parcă jenat dinainte de ceea ce avea să spună. Credeam că e altcineva.

Schiță un gest imperceptibil, ca un om care a călcat prost și vrea să-și retragă piciorul. Maria pricepu, nici nu era prea greu.

— Nu, nu vine altcineva, spuse încet cu o voce uscată, intrând în cealaltă cameră.

Îl auzi pe Vasiliu, în spatele ei, întrebând:

— Așa? Nu vine astăzi?

Răspunsul întârzie câteva clipe și glasul trăda parcă o imensă lehamite:

— Nu mai vine niciodată.

După o tăcere, când se duse să tragă ușa dintre camere, pe care o lăsase întredeschisă, îl auzi:

— Nu te superi că am luat o pernă fără să te întreb?

— Îmi pare rău că nu am decât două, zâmbi ea. Trebuie să fie cam tare patul duminică.

— Nu, mă simt cum nu se poate mai bine.

Îl vedea deșertând un praf alb într-un pahar cu apă.

— Nu ți-a trecut gripa? Întrebă ca cu mâna pe clanța ușii.

Vasiliu păru că se gândește la ceva. Apoi râse:

— *Tu ești vinovată, să știi.*

O amenință cu degetul.

— Da, da. Erai așa de furioasă că am făcut baie fără să-ți cer voie, încât bunul Dumnezeu s-a sesizat și mi-a redat febra. Văd că te bucuri de mare trecere pe lângă el, iar eu sunt foarte prost notat de poliția lui.

„Fiindcă o intuiește pe Felicia, își spuse ea după ce închise ușa, mă tutuiește și pe mine.” Mihai Vasiliu parcurgea în câteva minute un drum pentru care i-au trebuit lui Körner mai multe zile.

JURNALUL FELICIEI:

„Deși gestul ei nu e lipsit de frumusețe (graba cu care a acceptat să-l adăpostească pe Mihai), cred că rămâne totuși o ființă *inferioară* (cuvântul e șters și înlocuit cu *frivolă*). Mă așteptam să-i arate lui Mihai că se simte mândră având în *casa ei* (sună destul de penibil, nu?) un om ca dânsul. Când colo, ieri pe la amiază, când am venit să-l văd, am surprins în atitudinea Mariei un fel de enervare. Deprinsă cu oamenii de rând (convenționali) din jurul ei, nu poate să înțeleagă stilul lui direct, lipsa totală de mofturi amabile și familiaritatea lui naturală. În fața mea, Mihai a avut bunătatea să i se adreseze spunându-i *Maria* pur și simplu. O făcea, am înțeles îndată, pentru mine... Era evident că o făcea pentru mine și i-am zâmbit ca pentru a-i spune pricep, dragul meu, pricep, te porți drăguț cu soră-mea fiindcă s-a oferit să-ți fie gazdă. Ea a ridicat ochii mirată, parcă n-ar fi auzit bine. A și plecat după câteva minute pretextând că ia masa la o colegă, în realitate pentru că nu-l poate suferi pe Mihai. De altfel, nici el nu are pentru dânsa decât privirea indiferentă pe care i-o cunosc de mult. Se uită la Maria ca la un pardesiu sau la o umbrelă.”

*

— Felicia n-a fost pe aici? întrebă Maria din prag.

Vasiliu puse încet cartea jos, după ce îndoi pagina, și se ridică:

— Acum câteva minute a ieșit, mă mir că n-ai întâlnit-o. Eu am rugat-o să plece mai repede, are de transcris ceva... Dacă te interesează, e un articol pentru *Viața Studențească* pe care o scot studenții români de la Paris.

Maria rămase în ușa sufrageriei, cu un aer contrariat.

— Și eu care am alergat ca s-o mai prind aici. Am fi ieșit împreună, poate ne-am fi dus să vedem un film.

Vasiliu dădu din umeri, adică „numai pentru atât sau „lasă, mergeți altă dată” și își luă iar cartea de pe masă, Maria trecu pe lângă el și intră în dormitor. Se scurse așa o vreme, poate un sfert de oră. În răstimpuri, Vasiliu își ridica ochii din carte, părând că se gândește la altceva decât la *18 Brumaire* pe care o citea pentru a patra oară, mângăind și niște notițe cu creionul în marginea paginilor. Deodată închise cartea cu un gest hotărât și fără să mai facă semn unde rămăsese.

— La care cinema vroiai să te duci? întrebă, apropiindu-se de ușa camerei de culcare.

— Nu hotărâsem. Găseam noi unul.

I-ar fi putut răspunde asta de dincolo, dar se întoarse în sufragerie tocmai fiindcă îi era urât și jinduia după un pic de conversație.

— Ei, făcu el cu simplitate, atunci să mergem la cinema.

Maria se crezu obligată la o scurtă împotrivire, deși îi venea să alerge spre ușă, să scape dintre pereții apăsători ai apartamentului devenit deodată prea mic:

— De ce să riști inutil? Nu vreau. Te-ar putea zări cineva. Nu mi-aș ierta-o niciodată.

— Uîți că eu singur m-am constituit prizonier aici și că pot ieși când poftesc, stărui el. Mai ales că temnicerul meu lipsește din post.

Abia acum simțea cât de opresivă e grija Feliciei pentru dânsul și trăia sentimentul minunat al copilului care poate face literalmente ce vrea în absența părinților. Ea se învoi în cele din urmă, cu jumătate de glas și punând niște condiții naive pe care prizonierul le accepta zâmbind. Mai întâi, nu vor merge la un cinema din centru. Se dau atâtea filme bune

în sălile periferice. Apoi, vor ocupa locuri în rândul întâi ca miopii extremi, oricât de neplăcut ar fi. Dar nu era totul. Vasiliu trebui să-și dea cuvântul că nu va întoarce capul nici o singură dată. Ar putea să-l recunoască cineva. După ce îndeplini amuzat acest ritual de promisiuni, se văzu în stradă alături de ea. Seara era friguroasă.

Au apucat de-a lungul cheiului Dâmboviței, mai slab luminat ca bulevardul, până în strada Azilul de noapte de unde ieșiră pe Calea Rahovei. În fața primului cinema, Vasiliu se opri să citească afișul.

— Intrăm aici.

— Nu, să căutăm altceva. Mai e o sală în celălalt capăt al străzii.

îl trase mai departe.

— De ce n-ai vrut să intrăm acolo? întrebă el. Crezi că filmul nu e interesant?

— Nu tocmai, și-apoi l-am văzut.

Mințea. Nu văzuse niciodată *Luminile orașului* și dorea de mult să vadă filmul lui Chaplin, dar în holul cinematografului aștepta multă lume. Nu vroia să-și arate teama asta, de aceea se resemna să străbată toată Calea Rahovei, deși o dureau picioarele, pentru a eșua în cele din urmă, aproape înghețată, într-o sală oribilă, mirosind a sudoare și igrasie, ca să moară de plictiseală în fața unor cabotini care se sileau să amuze publicul în pauza dintre două filme râsuflăte. Cuplete grosolane cu poante nefericite, aluzii politice cusute cu odgonul, evreul hazliu fără pic de haz, mahalagioaica respingătoare, puțină pornografie amărâtă și, în sfârșit, gardianul de noapte sforăind în post, toate se perindară alandala într-o însăilare jalnică întreruptă când și când de un răs tont de undeva din fundul sălii... Iată-l pe gardianul de noapte cu mustățile zburlete, trezindu-se la un fluierat strident și cântându-și cupletul de o tâmpenie jignitoare: „Cine-i hoțul din Dichiu? Sunt polițist, de unde vrei să știi?”

„Afurisit ghinion, regretă Maria, să nimerim aici, la marginea Bucureștilor, în fața acestui spectacol dezgustător.

Mai bine rămâneam acasă.” Nu râdea nimeni, dar actorul, căruia între timp i se dezlipise mustața și și-o ținea cu degetul, continua să-și zică cupletul, acompaniat la un pian hodorogit de o bătrână costelivă care după fiecare dublu diez mușca dintr-un covrig: „Unde-i, unde-i Vasiliu? Sunt polițist, de unde vrei să știi?”

Vasiliu pufni zgomotos și râsul lui suna ciudat în sala adormită unde nu se auzea decât ici-colo câte un spectator trosnind între dinți semințe de floarea-soarelui și scuișcând cojile pe pardoseala acoperită de un covor gros de noroi uscat.

Maria îi strânse brațul, îngrozită. „E inconștient”, își zise. Și privi cu ură pe cabotinul care acum se înclina mulțumind pentru niște ovații imaginare. Mai trebuiă să îndure un crâmpei dintr-un film vetust, *Fetele din FarWest*, o goană nebună de briganzi tuciuiri prin pampasuri luxuriante, împușcându-se de pe caii lor sălbatici cu focuri de revolver care-i trezeau pe cei veniți acolo încă de la ora patru să tragă un pui de somn la tariful derizoriu de cinci lei.

— Te ustură ochii? se interesă el văzând că Maria duce batista la ochi.

— Da, puțin. Nu-s obișnuită să stau așa de aproape, dar nu-i nimic.

Se aplecase peste umărul lui ca să adauge:

— Sacrificiul meu nu-i prea mare. Dumneata ai riscat mai mult ieșind în oraș.

— Vasiliu îi surâse în întuneric. Îl mișcase spaima ei de adineaori când îl pufnise râsul auzindu-și numele în cupletul actorului.

Gerul se înăsprise. Mergeau acum tăcuți, strânși unul de altul, dărdâind de frig. Ajunseră aproape de casă când el rupse tăcerea:

— Vezi, mi-am ținut toate obligațiile, am stat în rândul întâi, n-am întors capul, întocmai cum ai cerut. Îți cer și eu un serviciu.

— Te ascult.

— Felicia nu trebuie să afle că am ieșit. E intratabilă în

privința asta.

— Îmi vine greu s-o mint.

— Nu-ți cer s-o minți. Doar să taci. E cu totul altceva.

— Nu, e același lucru.

Reflectă o clipă, apoi pe un ton resemnat:

— Dacă ții însă neapărat, bine, n-am să-i spun.

El nu putea să-i vadă fața vârată în gulerul ridicat al paltonului ca să-și dea seama dacă vorbea serios.

— N-am să-i spun, reluă dânsa, nu fiindcă mi-ai cerut-o, dar fiindcă nu vreau s-o necăjesc pe Felicia.

Nici nu era nevoie să-i ceară să păstreze secretul acestei escapade, mai curând caraghioase decât imprudente. Își cunoștea doar sora și nu-i era greu să-și închipuie mânia ei când ar afla că prizonierul călcase consemnul pentru plăcerea inocentă de a porni razna pe străzi și de a-și sfârși seara într-o sală de cinema de la barieră. Dar faptul că el îi ceruse să ascundă această aventură tocmai față de Felicia îi provoca o bucurie inexprimabilă, stranie și parcă răzbunătoare.

Nici nu îndrăznea să-și mărturisească acest sentiment al unei complicități culpabile, oricât de puerilă, singurul de altfel care o lega de însoțitorul ei tăcut.

Pe zăpada înghețată se așternuse un polei sticlos. La o cotitură, chiar sub licărul gălbui al unui felinar, Maria se simți lunecând ca pe un tobogan și în aceeași secundă avu senzația vidului ce i se căsca sub picioare. Se agăță de brațul lui Mihai cu o mișcare atât de bruscă și el întinse atât de repede celălalt braț ca s-o cuprindă, încât se izbi violent de pieptul său și rămase o clipă așa, sprijinindu-se toată de dânsul ca de un perete.

— Te-ai lovit? întrebă el.

Degetele ei crispate se descleștau acum lăsându-i brațul.

— Nu, a fost mai mare spaima.

Își ținea palma în dreptul inimii, ca pentru a-i astâmpăra bătăile, și, oricât de plăpândă era lumina felinarului, Mihai îi putea citi zâmbetul: nu-i nevoie să mă mai strângi așa, pericolul a trecut, pot merge singură.

*

— Vine hrana prizonierului! se adresa Vasiliu unui auditoriu imaginar când o văzu pe Felicia în ușă.

„Nu găsește să-mi spună altceva, vede în mine doar femeia care-i aduce mâncarea”, își zise ea, încercând să-și ascundă amărăciunea sub un surâs. Puse pachetul jos și alergă în chicinetă să aducă fața de masă și tacâmul, apoi, deșertând în farfurie supa din sufertaș:

— A fost la mine Pârvu. A dat de Grigorcea și a venit să întrebe dacă poate să-l aducă aici. Zice că vrea să stea de vorbă cu tine, să vedeți împreună ce e de făcut. Și el stă ascuns de aproape o lună. Pare că s-a săturat.

Prizonierul lăsă lingura din mână.

— De mult n-am mai mâncat o supă ca asta, exclamă încântat, întărind aprecierea cu un plescăit. Te rog să-i prezinți lui madam Isăcescu complimentele mele. Cât despre nătlăraul de Grigorcea, adu-l aici. Și eu vreau să-i vorbesc. După ce a încurcat lucrurile, acum face pe...

Până să-i vină cuvântul sorbi o înghițitură de apă.

— ...face pe plictisitul. Auzi la el, s-a săturat să stea ascuns. Să se predea atunci și să le spună celor de la poliție: am fost un idiot când am propus studenților să ocupe sălile de curs pentru ca jandarmii să-i scoată de acolo și haita fascistă să-i cotonogască la ieșire.

Felicia se plimba prin cele două camere examinând lucrurile nu numai cu un ochi posomorât, dar și cu o grimasă de dezgust.

— N-aș putea locui aici pentru nimic în lume, spuse ea mai mult pentru sine, desigur dând glas unei repulsii mai vechi. M-ar sufoca ideea că stau pe punga unui bărbat.

— De ce?

Mihai dădu la o parte farfuria și repetă:

— De ce? Găsesc apartamentul admirabil. Cât privește punga care plătește să nu ne pripim cu judecata. Mai întâi, chiar tu mi-ai spus că Metropol-Oil...

— N-am crezut nicio clipă că Societatea oferă apartamente funcționarilor ei.

— Și apoi n-are nicio importanță. N-am nicio statistică la îndemână, cred însă că nouăzeci la sută din femei trăiesc pe punga bărbaților, fără ca asta să le diminueze în ochii lumii și în propriii lor ochi, așa cum nici bărbații care se lasă întreținuți de femei...

Se opri să râdă anticipat de ceea ce avea să spună:

— ...suportă foarte ușor situația. Ca mine, bunăoară.

Pentru că vedea bine reprobarea din ochii ei, crezu nimerit să explice de astă dată pe un ton serios:

— Nu trebuie să acceptăm judecăți gata confecționate, așa cum ne îmbrăcăm cu haine de-a gata. Recunoaște și tu, nu faptul că o femeie primește bani de la un bărbat (sau invers) îți jignește sentimentul, ci detaliul că între persoana care dă și cea care primește nu există în prealabil un contract. Fără să-ți dai seama, nutrești un respect innăscut pentru instituția căsătoriei.

Era clar că ar mai fi spus ceva dacă tocmai atunci nu apărea Maria. Paltonul ei purta urme de zăpadă și noroi deasupra genunchilor.

— Ce-i cu tine? întrebă Felicia. Ai căzut?

Soră-sa se dezbrăca în vestibul.

— Ei, da, făcu ea cu un aer necăjit, și închipuiește-ți, chiar aici, aproape de casă. Am alunecat la bordura trotuarului și n-am avut de ce mă sprijin.

Vasiliu înălță capul și privirile lor se întâlniră în fugă peste creștetul Felicie, aplecată să strângă de pe masă. Simțeau din nou cum îi leagă sentimentul complicității, deși nu era vorba decât de o glumă, dar ochii ei adăugau numai pentru dânsul: n-am avut de cine să mă sprijin ca aseară.

Felicia se grăbea să plece.

— Lipsește azi un laborant și avem enorm de lucru.

Era explicația pe care o dădea invariabil când nu-i făcea plăcere să mai stea într-un loc și Maria se mira întotdeauna cum de nu găsește alt pretext. „Probabil din lene sau poate din dispreț, dispreț pentru noi care rămânem”, își spuse,

apoi tare:

— Vino diseară, în loc să te plictisești tu acolo și eu aici, ne vom plictisi împreună.

Felicia schiță un gest care era o replică întreagă, un refuz tăios:

— Eu nu mă plictisesc niciodată, rosti pe un ton dur. Diseară însă nu pot veni, nu cred să scap de la laborator înainte de zece.

Întoarse spatele Mariei arătând astfel că terminase tot ce avea să-i spună și i se adresă lui Mihai:

— Așadar îl aduc mâine pe Grigorcea. E mai bine decât să-l trimit singur.

Nu-i așteptă răspunsul și ieși grăbită, aproape fără să se uite la soră-sa. Încerca să-și lămurească senzația penibilă pe care o încerca de câte ori se afla în casa asta. Nu putea zăbovi niciodată acolo, o ardeau parcă tălpile când atingea covorul din dormitor și simțea tot sângele venindu-i în obraji când îi luneca privirea pe așternutul de linon fin sub cuvertura brodată, cu franjuri.

„E un apartament de femeie întreținută”, murmură ea scârbită, fără să-și poată da seama dacă în această repulsie nu era și un sentiment nedefinit în care se amesteca și un fel de curiozitate.

*

— Maria.

„Mă tutuiește deși vede că nu-i răspund.”

Vasiliu așteptă o clipă apoi repetă ceva mai tare:

— Maria.

— Ce este?

Ea se afla în camera de culcare și auzise bine că pentru a o chema a doua oară el se apropiase de ușă. Deslușea un clinchet metalic, parcă ar fi jucat niște monede în palmă.

— Tu cunoști *Cântăreții veseli*?

— Ce-i aia? făcu ea deschizând ușa.

— Un restaurant. Ceva foarte nostim, lângă Operă.

— Nu cunosc.

După o pauză scurtă îl auzi oftând, desigur în glumă:

— Păcat.

Maria veni mai aproape:

— Nu pricep. Ce-i cu cârciuma de care vorbești?

Își încruntase sprâncenele.

— Nu-i cârciumă, protestă el, e un mic restaurant. Dacă aveam bani mai mulți te invitam acolo.

Maria se ținea să nu râdă, probabil fiindcă nu întâlnise încă un bărbat care să mărturisească cu atâta simplitate că nu are bani. Poate Marc Ulpiu Bontaș.

— N-am însă decât patru poli, ultimii. Mă voi duce singur.

— Dacă ai nevoie te împrumut, surâse ea.

— Adevărat? Vrei? O, nu prea mult, câteva sute, trei ne vor ajunge.

Maria dădu să se întoarcă în dormitor ca să-și ia poșeta din șifonier, dar el îi prinse umărul:

— Atunci, mergem împreună și...

Duse un deget la buze ca să adauge în șoaptă:

— ...nicio vorbă Felicie!

Când ieși din camera de culcare, îmbrăcată, îl văzu parcă îngândurat, ca unul care începe să ezite după ce a luat o hotărâre.

— Dar să știi, nu stăm mult, spuse ea fără convingere.

De fapt nici nu-i păsa dacă va sta mult sau puțin. Nu avea nimic mai bun de făcut. Își descoperise în ultimele seri un sentiment nebănuț, ceva ca un regret după nopțile petrecute în tovărășia lui Körner prin oraș, oricât de supărătoare erau celelalte amintiri legate de el.

— Dacă Felicia ar ști, ne-ar omorî pe amândoi, răsă Vasiliu în gulerul paltonului, privind lacom strada, de sub pălăria trasă peste ochi. Îi luase brațul și ea îl simțea tremurând.

— Ți-e frig? întrebă.

Vasiliu se strânse mai tare lângă dânsa:

— Puțin. Mă gândeam ce plăcut trebuie să fie la munte, cu schiurile, cu săniuța.

I se păru că vântul spulberase ultimele cuvinte și repetă la urechea ei: cu săniuța. Zăpada în care gerul aprinsese milioane de stele de diamant trosnea sub picioare cu un zgomot de sticlă sfărâmată.

Avea dreptate Vasiliu, *Cântăreții veseli* era un restaurant foarte mic, doar câteva mese într-o sală oarecare. Aspectul nu prevestea nimic deosebit. „Are gusturi modeste băiatul, își spuse Maria așezându-se. Körner n-ar fi intrat aici nici beat.”

— Nu se văd cântăreți și nici prea vesel nu pare să fie, observă ea pe un ton indiferent.

Chelnerul care aștepta cu meniul în mână explică îndată că firma rămăsese de pe vremea când restaurantul avea și un taraf.

— La noi însă lumea vine după unsprezece, preciză el surprinzând privirea dezolată cu care clienta cerceta pustiul din jur. Când iese de la Operă.

— S-ar zice că suntem numai noi aici, spuse Vasiliu, făcând apoi haz pe socoteala poliției care e prezentă peste tot în afară de restaurantul *Cântăreții veseli* unde ar putea să aibă o surpriză așa de plăcută.

— Dacă a fost o glumă, spuse ea, află că nu-i tocmai reușită. De altfel, mă mir că-ți arde...

Inspirat se vede, prin contrast, de friptura servită ademenitor pe un talger de lemn, se apucă să-i povestească Mariei cum, după un scurt stagiul la închisoare, unde făcuse patru zile greva foamei, nu se hrănise două săptămâni decât cu lapte și pâine.

— Presupun că ai și alte amintiri mai amuzante, îl întrerupse ea. Zâmbetul acru arăta că istorioara nu era pe gustul ei.

Vasiliu își scormoni zadarnic memoria ca să dea peste ceva mai ca lumea, ceva care s-o facă pe fata asta să surâdă cu adevărat, dar în afară de întâmplările nu tocmai hazlii din viața micului său grup studentesc nu știa mare lucru. Presimțea, nu era nevoie de mare perspicacitate pentru asta, că anecdotele cu de-alde Grigorcea, Balog, Pârvu, Adamiu și

ceilalți n-ar trezi vreun interes și poate că ar plictisi-o. Carafa de vin pe care chelnerul i-o puse înaintea îl scoase din încurcătură.

— Vin n-am mai băut de o lună, recită el încet, umplând paharele. Țasta-i un vers din Eminescu și mi se potrivește.

O văzu îndepărtând paharul, apoi, parcă jenată:

— Nu, aș vrea altceva, o băutură mai tare.

Vasiliu nu avea de unde să știe ce obișnuia dânsa când umbla cu Körner prin bāruri.

— Un coniac, spuse Maria, aș dori un coniac.

El întoarse capul spre a cere chelnerului băutura. „Neplăceri sentimentale și poate sexualitate oprimată, vrea să le înece în alcool“, reflectă repede. Păru mulțumit de diagnostic și-i zâmbi:

— Țți place asta?

Arăta din ochi coniacul apărut pe masă.

— Nu știu.

Apucă paharul și-l goli dintr-o dată, cutremurându-se ușor.

— Nu știu, repetă ea, uitând probabil că răspunsese mai înainte.

„Pare scârbită, ar trebui să-i spun ceva.”

— Dacă-mi dai voie, o auzi deodată, voi mai cere unul. M-ai întregbat adineaori dacă-mi place. Ți-am răspuns fără să mă gândesc. Cred că-mi place.

„Trebuie s-o ajuť să se simťă mai puțin singură, să-i arăt că nu-i nimic rău în asta.” Ceru două coniacuri, îi întinse unul și-l bău pe celălalt.

— Uite așa, spuse ducând la loc paharul gol.

Trecură mai multe minute de tăcere. Cu ce poťi umple o tăcere decât cu niște cuvinte. Nu întotdeauna. Acum bunăoară toate cuvintele ar cădea pe masă lângă paharele goale.

— Mai vrei?

Țl privi ca trezită din somn.

— Mai vrei coniac?

— Încă un pahar, îngână cu o voce foarte joasă.

Se făcuse roșie. Izbucni pe neașteptate, ca și cum și-ar fi amintit că-i lipsește ceva:

— Țigări. Vreau o țigară.

Pentru că el fuma Plugar, ceru altele, și încă două coniacuri.

— Ai avut dreptate, vorbi ea, lăsându-l să aștepte cu chibritul aprins. E mult mai comod să-ți spun Mihai. Acum, cel puțin.

Și după ce trase un fum:

— Mi-ar fi greu să-ți spun altfel, acum.

Voi să mai adauge ceva, pesemne ca să explice de ce îi venea greu să-i zică altfel, când îl văzu salutând cu mâna ridicată, spre ușă.

— Pe cine ai salutat? întrebă, silindu-se zadarnic să-și ascundă spaima. Te-a recunoscut cineva?

Îi luă mâna într-a lui ca s-o liniștească:

— Fii pe pace, e un prieten din copilărie, Vlaici, violonistul, dacă ai auzit...

Ea întoarse capul fără să se gândească și îl descoperi pe Vlaici cu alți câțiva la o masă, lângă intrare.

— Da, am auzit, spuse strivind țigara.

Îi păru rău. N-ar fi trebuit să se uite. Întâlnise ochii lui Vlaici, dar zărind-o, muzicantul își mută repede privirea.

S-au ridicat pe la trei dimineața. Se sprijinea de brațul lui și înainta încet cu pleoapele lăsate, ca o convalescentă când se dă jos din pat întâia oară după o boală îndelungată. Trecu pe lângă masa la care se afla Vlaici, fără să-l vadă, dar desluși în larma sălii, căci între timp restaurantul se umpluse și se golise de mai multe ori, vocea lui Vasiliu dând bună dimineața muzicantului.

— Să mă ții bine, Mihai, se rugă ea odată ajunși în stradă. Simt că-mi fuge pământul sub picioare.

Își plecase capul pe umărul său și se târa anevoie simțind parcă plumb în glezne.

— Vom lua o mașină, hotărî Vasiliu dându-și seama că povara pe care o ducea atârnată acum cu mâinile amândouă de grumaz nu-i mai putea răspunde „da, Mihai, să luăm”, și

nici altceva. Privirea nu întâlnește însă de-a lungul străzii niciun vehicul. Abia când ieșiră în bulevard, dădură peste un taxi. O urcă în el ducând-o aproape pe sus. „Atenție, fragil”, îi veni în minte eticheta poștală de pe coletul cu două borcane de dulceață pe care i-l trimisese la închisoare Adamiu. „Fata aceasta însă de lângă mine, care se leagănă inertă pe perna mașinii, e un colet de tristeți înecate în coniac. Ce ușoară e, aș putea-o duce pe un umăr. Tristețea nu trage greu la cântar.”

Când au ajuns în fața casei, el era prea grăbit s-o ducă repede sus, ca să mai observe mașina care trecu în goană pe lângă dâșii. Intraseră de câteva minute când taxiul acela cu un singur pasager făcu cale întoarsă. Mergea foarte încet. Vlaici deschise portiera și scoase capul parcă voind să vadă mai bine clădirea, apoi scrâșni o înjurătură care se pierdu în zgomotul motorului. Mașina porni iar cu viteza dinainte.

*

Vasiliu își retrase brațul care o sprijinea, ca să caute în beznă comutatorul. Mâna lui băjbăi câteva secunde în dreapta ușii fără a da de el, parcă-l înghițise peretele, dar oricât de întuneric era în vestibul putu s-o vadă clătinându-se, gata să se prăbușească. Renunță să mai facă lumină și întinse iar brațul s-o cuprindă, dar ea se abătu deasupra și se lăsă moale pe covor. „Te-ai cam întrecut cu băutura, domnișoară, nu ți s-ar fi întâmplat niciodată asta dacă în loc de coniac luai două degete de vin cu sifon.” Își dădea seama că vorbește zadarnic, că ea nu mai putea să-l audă. Părea adormită. Se aplecă s-o ridice și abia atunci nările lui întâlniră mirosul tare al părului și gura atinse fără să vrea tâmplele reci. Pieptul i se zbatea în ritmul unei respirații agitate. „Haide, să facem nani. Atenție, fragil”, răsă singur și o duse așa, chiar ca un colet, în dormitor. Aici era prea cald, o căldură înăbușitoare de calorifer încins și neîntrerupt de cine știe când. Scoase paltonul de pe dânsa și o culcă în pat, dar se vede că în somnul ei rămăsese treaz un

sentiment de pudoare și crezând că el vrea s-o dezbrace schiță un gest de apărare cu mâinile. Buzele se mișcă și ele pentru a murmura abia perceptibil, o, lasă-mă, cu un suspin foarte slab. „Acum, nani.” Se aplecă și rămase o clipă așa, căutând parcă pe obrazul ei locul pentru un sărut inocent. „În niciun caz buzele”, își spuse, ar fi un abuz. Mai ezită puțin și o sărută repede pe ochiul închis. Pleoapa se ridică și privirea ei îl fixă o secundă, somnoroasă.

„Și-o fi închipuit că visează”, îi trecu prin minte ieșind în vârful picioarelor din odaia de culcare. Trase ușa încet și întârzie acolo, ciulind urechea, ca să-i audă răsuflarea acum egală, dar întretăiată de câte un geamăt înăbușit, cum ni se întâmplă când firele visului se încâlcesc și din urzeala lui absurdă apare personajul indezirabil, cel de care fugim în ceasurile de veghe. „Personajul indezirabil, Felicia sau poate eu”, își spuse depărtându-se.

*

Maria privi în jur, buimacă. Iată cele două ferestre care dau în stradă, șifonierul deschis încă de aseară, mesuța de toaletă și oglinda ovală, aceleași, neschimbate, indiferente, un univers meschin de lemn și sticlă în centrul căruia se trezea ca într-un pasaj subteran dintre două coșmare. Rămase câtva timp cu ochii la obiectele luminate de licărul palid al veiozei de pe noptieră, încercând să reconstituie din crâmpoșe confuze, din cuvinte fără sens, din gesturi inhibitate imaginea unei aventuri precare, neverosimile, ireale. Nici măcar episodul fumuriu al tentativei lui abia schițate de a o dezbrăca, nici chiar sărutul pe pleoapa închisă, mai curând figurat, nimic nu avea conturul unei realități trăite, toate se învâlmășeau în memorie într-un timp devenit deodată mai mult ca perfectul deși nu trecuseră de atunci decât două ore: întinse mâna spre lumină ca să-și vadă ceasul și se miră cât de devreme era, abia patru dimineața. Se dădu jos din pat și veni să-și lipească urechea de ușă. Nici cel mai mic zgomot. „Doarme dus, își zise. Așa doarme un bărbat cu conștiința

împăcată. Ce înseamnă un bărbat cu conștiința împăcată? Nimic mai simplu. Un bărbat care după ce a culcat-o pe Maria Veniamin în patul ei s-a mulțumit s-o sărute în fugă și s-a retras resemnat. Resemnat. Asta-i doar o presupunere, poate că nici n-a dorit altceva. S-a retras fiindcă mă respectă. Nu era nevoie să mă sărute pe ochi ca să-și arate respectul. Și portarul mă respectă. Zice sărut mâna, respectele mele, domnișoară: Ce să fac cu respectul lui, al lui Mihai Vasiliu?” Fără să știe pentru ce anume, crăpă încetișor ușa. O sufragerie goală, chiar când masa nu e pusă, are aerul că așteaptă. Și cele șase scaune la fel. Și fotoliul cel mare, culcușul lui Mihai Vasiliu, parcă mai gol ca niciodată. Uimirea Mariei Veniamin nu ținu decât o clipă, își spuse încet, parcă s-ar fi apucat să explice cuiva: „a fugit fiindcă i-a fost frică. Frică de mine. Nu se mai putea stăpâni. Sărutul acela pe pleoape vroia să mă asigure, «nu-ți fie teamă, nani, nani, nu-s omul care să profite de-o fetiță ametită și somnoroasă».” Se așează în fotoliu, fluturând un surâs intraductibil care era poate și un fel de bucurie orgolioasă. „Sunt o femeie care inspiră un sentiment puternic, mai presus ca dorința, sau o dorință mai pură, mai exclusivă. Unde s-o fi dus? Probabil nicăieri. Se plimbă singur pe afară.” Maria Veniamin își bălăbăni capul de câteva ori apoi și-l lăsă în piept și se chirci mai adânc în fotoliu. Somnul gonit se întoarce. Prin fereastra camerei de culcare lumina plăpândă a veiozei venea să expire pe obrazul ei, lângă raza gălbuie a unui felinar din stradă care mima zorile apropiate.

Nu auzi ușa. Dar oricât de ușor ar fi călcat el, pașii din vestibul o treziră.

— Ce-i cu tine aici?

Zâmbește surprins văzând-o în fotoliu.

— Tăcerea din camera asta m-a deșteptat, spuse ea, luptând încă cu somnul. Apoi: Nu mi-aș fi închipuit că ai o întâlnire la patru dimineața. Cred că pici de somn. Vino de te culcă.

Se ridicase din fotoliu, parcă pentru a-i restitui culcușul

uzurpat, dar când el voi să-și ocupe locul, o auzi:

— Nu, nu aici, dincolo, în pat.

Se vede că pe fața lui apăruse un zâmbet confuz care prevestea, dacă nu o împotrivire, în orice caz refuzul politicos:

— De ce? Pot dormi foarte bine aici.

În clipa următoare îi simți mâna împingându-l ușor.

— Haide, Mihai, făcu ea cu o voce gravă, nu fi copil, patul e destul de lat ca să încăpem amândoi.

Nici nu se întoarce ca el să se dezbrace. De altfel, nu-și lepădă decât haina și cravata, după ce se descălțase, dânsa rămânând în rochia de aseară așa cum o apucase întoarcerea de la chef.

— Acoperă-te, Mihai, spuse când îl văzu lungindu-se în stânga ei, caloriferul a stat, începe să se facă frig, și aruncă spre el o bună parte a cuverturii. Apoi, după o altă clipă: Te deranjează dacă sting lampa?

Mihai Vasiliu râse încetșor:

— Stinge-o. Am lăsat-o aprinsă fiindcă te-am auzit că ți-e frică să dormi pe întuneric.

Se scurse un timp și el își închipui că nu-l auzise.

— Da, când dorm singură, recunosc dânsa, scoțându-și brațul de sub cuvertură și apăsând pe butonul lămpii. Unora, dimpotrivă, li-e frică să doarmă cu cineva în același pat sau chiar în aceeași cameră. Ție, de pildă. Nu?

Se simțea într-adevăr prea obosit ca să mai poată râde și așternutul cald îl îmbia la somn. Fără să deschidă ochii și fără să se întoarcă, era cu spatele la ea, mai reuși să vorbească:

— Nu, nu mi-e frică să dorm cu tine.

El nu avea cum să-i vadă zâmbetul viclean, dar o auzi răsucindu-se:

— De aceea ai fugit?

— De aceea, răspunse el, și fiindcă era cu capul vârât în pernă glasul îi suna ca de departe.

Se vede că dânsa nu se aștepta să-l audă recunoscând asta, dar, în loc să se arate surprinsă, întrebă cu o voce mult

mai joasă:

— Acum nu-ți mai este frică să dormi cu mine într-un pat, nu-i așa, Mihai?

— Nu, nu mai îmi este.

De data aceasta tăcerea se prelungi și, din partea stângă a patului, unde era el, păru să se ridice și un sforăit lin.

— Azi-noapte, șopti ea deodată, după ce m-ai culcat, am visat că mă săruți pe ochi. Un vis absurd.

— Nu e absurd, cred că te-am sărutat.

Se auzi din stradă fluieratul ca un vaiet prelung al gardianului și după o pauză răspunsul identic, mai depărtat însă, al unui coleg al său de noapte și de singurătate.

— Nu mai e mult până la ziuă, spuse Maria, interpretând parcă semnalele gardienilor. Dormi, Mihai, trebuie să fii foarte obosit. Cred că ai și înghețat umblând pe afară. Noapte bună.

Lumina zorilor, plumburie, începuse să înțepe perdeaua, apoi băjbăi câțva timp în întuneric lovindu-se de pereți, și, în cele din urmă, dădu peste dâșii dormind ca după o călătorie lungă și istovitoare, cu mâinile împreunate pe cuvertura de lână... Se întâlniseră acolo și zăceau acum obosite și împăcate ca niște mâini ce se căutaseră multă vreme prin somn.

VI

LA ȘASE DIMINEAȚA, CÂND MADAM Isăcescu dicta bucătăresei ce să târguiască în piață, un tânăr, îmbrăcat cu un palton de culoarea cafenie a unui suman, intră pe ușă:

— Bună dimineăta.

Madam Isăcescu se ridică de la mesuța ei și ieși înaintea vizitatorului matinal:

— Ce doriți?

— Vreau s-o văd pe Felicia Veniamin.

— La ora asta? se încruntă patroana pensiunii, mărind ochii. Nu s-a mai pomenit vizită la șase dimineăta.

Pendula străveche îi întări spusa cu șase bătăi dogite. Tânărul păru să aștepte sfârșitul acestei intervenții a timpului, apoi reluă pe un ton mai hotărât:

— Doamnă, eu sunt vărul Grigorcea din Craiova, poate v-a vorbit despre mine. Am tren la șapte fără un sfert. Dacă doarme, vă rog s-o treziți.

Madam Isăcescu nu vroia să-i supere pe părinții, unchii și mătușile pensionarelor ei. Excepție făceau tocmai verii, pentru care nutrea o suspiciune instinctivă.

Chemă totuși servitoarea:

— Te duci cu domnul Grigoraș (nu-i reținuse exact numele) și bați la ușa domnișoarei Veniamin. Dar foarte încet, auzi? Nu trebuie să sculăm toată casa.

Grigorcea se luă după servitoare. La cea dintâi bătaie, Felicia întrebă:

— Cine-i acolo?

Auzind că o caută vărul Grigorcea, deschise repede, neliniștită:

— A, dumneata erai. Ce te aduce?

Felicia nu mai dormea când servitoarea bătuse la ușă. Punea ordine în jurnalul ei, adică tăia pagini întregi, notând pe margine: „prostii, confuzie, lipsă de discernământ, absurd, iar într-un loc: cum am putut scrie asta?”

Grigorcea așteptă până ce servitoarea se depărtă, apoi, fără să intre, cu un glas șuierat:

— Iartă-mă că am venit cu noaptea-n cap. Trebuie să-l văd chiar acum pe Vasiliu.

Se mai uită o dată în jurul său spre a se convinge că nu era nimeni pe coridor și adăugă:

— Eu șterg putina chiar în dimineața asta. Cred că m-au mirosit. Mă duc la niște rubedenii în Ardeal, acolo mă strecor mai lesne. Dar te rog, să mergem mai repede.

Nici nu isprăvisе și Felicia era în ușă, îmbrăcată, punându-și paltonul din mers.

— Bună dimineața, madam Isăcescu, îl conduc pe vărul meu până la gară și mă-ntorc să iau ceaiul, îi aruncă de pe scară gazdei fără să se oprească.

Mergea iute, urmată la un pas de Grigorcea, tăcut. La răspântia bulevardului cu Schitu-Măgureanu luară un taxi.

— N-ai idee ce rău îmi pare că te-am scos din casă așa de devreme și pe o asemenea vreme, îi spuse tânărul, văzând că tremură.

Începuse să viscolească și gerul sticlos îi ustura obrajii. Încă în mașină, Felicia își scotoci poșeta căutând cheia apartamentului și cu ea în mână sări peste câteva minute din ascensor.

— Fii bun și așteaptă-mă aici, i se adresă ea lui Grigorcea în ușa apartamentului. Nu făcuse decât un pas în vestibul când se împiedică de ceva pe covor. Se aplecă repede. Era pălăria Mariei. O puse în cuier fără a se gândi, preocupată numai de prezența lui Grigorcea care aștepta în capul scării. Intră în sufragerie, unde știa că doarme Mihai, și se opri înlemnită, cu buzele întredeschise, parcă gata să întrebe. Nu

pricepea. Ceva tulbure, nici măcar o idee, nici măcar o bănuială, îi fulgeră prin minte. „L-au găsit, l-au luat.” Întinse o mână șovăitoare, o mână care ar fi voit să se tragă îndărăt, spre ușa dormitorului, o crăpă ușor și o închise la loc fără zgomot. Numai o clipă, atât. Nici nu și-ar fi închipuit că o nefericire poate să încapă într-o fracțiune de secundă. Se târi înapoi până în vestibul și se rezemă de perete, ducând o mână la ochi ca să și-i frece și cealaltă la gură ca s-o astupe. Îi era teamă să nu scape un țipăt, deși știa bine că nu va face asta. Își înăbuși totuși un fel de sughiț, cât ajunsese pe buze dintr-un suspin care se stinse în gâtlee. „Trebuie să ies de aici, spuse încet și repetă, trebuie să ies”, vorbind parcă picioarelor înțepenite. Abia când auzi un deget care răcăia la ușă, neîndrăznind să bată, își înălță capul căzut pe umăr și se urni din loc. Niciodată până atunci nu trăsese o ușă cu atâta băgare de seamă, să nu facă nici cel mai mic zgomot, să nu-i trezească pe cei doi. „Ce obosiți păreau”, își spuse, deși nu-i privise decât o clipă.

— Dragă Grigorcea, vorbi cu o voce nenatural de liniștită, închipuiește-ți că și Mihai a simțit ceva în aer și a plecat azi-noapte fără urmă.

Grigorcea își clătină capul, mirat. „Și el vasăzică“, murmură coborând scara grăbit. Se opri jos când văzu că Felicia nu e lângă dânsul.

— Vii și dumneata, Felicia?

— Da, vin. Numai că nu pot merge așa de repede.

*

După ce i-a urmărit și a văzut unde intraseră, Vlaici se întoarse la *Cântăreții veseli*. În primul ceas nu era stăpânit decât de o furie care-i schimonosea fața, un amestec de gelozie și orgoliu rănit. „Fata asta, își zicea el, pe care ar fi avut-o ușor, fără bătaie de cap, acolo, la Eforie, dacă ar mai fi rămas câteva zile, îl repezise disprețuitor preferând în locul unui Tudor Vlaici (se numi singur de câteva ori cu un fel de respect) pe cine? pe acest Vasiliu care-l bătea odinioară, în

anii copilăriei petrecuți împreună pe maidanul Moșilor, un agitator, un om căutat de poliție.”

Când taxiul îl lăsă în fața restaurantului, gândul rămase suspendat, legănându-se în jurul ultimelor cuvinte: un om căutat de poliție. Ochii îi luciră deodată luminându-i parcă și rânjetul sub mustăcioara neagră. Bucuria unei răzbunări întrevăzute îl copleșea, era mai tare ca dânsul. Se învârti câțeva vreme pe trotuarul pustiu, neizbutind să-și lege ideile, apoi intră în restaurant. Prietenii îi pleaseră. Se așază singur în sala deșartă și ceru de băut, dar după un sfert de oră ieși de acolo clătinându-se, colindă prin alte două cârciumi din apropiere și se pomeni fără să știe cum într-o cafenea de pe strada Câmpineanu unde moțai cu coatele pe o masă până la cinci dimineăta. De atunci încolo, Vlaici nu-și mai aparțină nicio clipă. Un vârtej îl purtă ca pe un afiș rupt prin străzile înghețate și îl împinse în cele din urmă într-un comisariat de poliție. Se uita holbat la cel din spatele biroului și nu reușea să-și amintească ce anume îl adusese acolo. Își flutura mâna pe dinaintea ochilor ca pentru a da deoparte o perdea prin care obrazul omului în uniformă apărea cețos, parcă reconstituit de mântuială, cu nasul mutat sub frunte și gura spre ureche. Comisarul de serviciu crezu că bețivanul care căzuse în scaun ca un sac gol nimerise din întâmplare acolo, dar când îl auzi spunând cu un glas împleticit „nu, zău, domnule comisar, îți jur că am uitat pentru ce am venit aici“, își pierdu sărita. Îl apucă de amândoi umerii și începu să-l zgâlțâie, de-i juca foarte caraghios capul într-o parte și într-alta, ca un obiect străin fixat pe gât în mod provizoriu. Din gura încleștată ieșiră în sfârșit câteva sunete dezarticulate. „Care Vasiliu?“ răcnea comisarul crezându-se acum victima unui farsor. Nu știa de niciun Vasiliu urmărit, deși frunzărise chiar ieri dimineăta buletinul prefecturii de poliție. „Am citit, domnule comisar, îți jur că am citit, scria că e căutat”, bolborosi Vlaici, cotropit deodată de un sentiment ciudat, care putea fi al căinței tardive. Îi venea să se repeadă la ușă, să fugă de acolo, dar mâinile comisarului i se înfipseseră în umeri și nu mai

încetau să-l scuture. Din camera de alături se ivi atunci altul, cu ochii umflați de somn, cu tunica descheiată. „Zice de unul Vasiliu”, îl informă comisarul pe noul sosit. „Păi foarte bine face”, își frecă acesta palmele, apropiindu-se de Vlaici. „Unde zici, puiule, că se află Vasiliu?” întrebă el pe tonul blând și insinuant al interogatoriului luat unui copil. Între timp celălalt își retrăsese mâinile de pe umerii omului care zăcea acum fleșcăit cu capul pe masă. Zâmbetul idiot arăta că cerșea memoriei, care refuza să-l mai servească, numele străzii. Polițiștii așteptau. „Ei? făcu unul, unde?” Mai trecu o clipă, apoi se auzi ceva neinteligibil, ceva care părea să fie un cuvânt molfăit între buzele uscate. „Cum?” zbieră comisarul. „*Constantin 67*”, repetă nefericitul plimbând o privire rătăcită prin birou. Cel cu tunica descheiată se aplecă peste speteaza scaunului: „care Constantin, puiule?” Vlaici se cutremură. Un fior ca un sloi subțire. „*Sfântul*”, mai apucă să spună, închizându-și ochii. Polițiștii alergară în biroul vecin spre a da ordine, lăsându-l să moțăie acolo cu fruntea pe masă.

*

Se deșteptară aproape în același timp.

— Mihai, spuse ea încet, ziceai că visele nu sunt absurde?

Își ridicase capul din pernă și cu toate că de la surâsul ei până la dânsul nu erau decât vreo șaptezeci de centimetri lui i se păru foarte departe.

— Nu toate, răspunse întinzând un braț peste distanța aceasta care-i despărțea, nu toate sunt absurde.

— Ți-aș povesti, Mihai, visul meu, dar mi-e teamă să nu râzi.

— Nu rîd niciodată de lucrurile serioase.

— Ei bine, se făcea că urcam amândoi alături pe o potecă de munte și poteca se îngusta mereu până ce n-a mai fost loc decât pentru unul. Atunci, tu m-ai luat pe grumazul tău și ai mers așa mai departe. Te auzeam răsufând din ce în ce mai greu și te rugam să te oprești, dar tu nu mă ascultai și

mergeai înainte. Și răsufalai tot mai greu cu povara ta în spinare. Târziu, când înnoptase, am ajuns pe creasta muntelui, într-o poiană. M-ai culcat în iarbă lângă tine. Când s-au aprins deasupra capetelor noastre stelele, te-am auzit zicând: „de aici stelele sunt mai aproape ca de jos”. Pe urmă te-am sărutat și ți-am spus: e timpul să ne iubim, Mihai. (Dacă râzi, tac, nu spun mai departe.) Chiar acestea erau cuvintele mele: e timpul să ne iubim, Mihai. Și tu mă priveai lung, mă priveai fără să răspunzi. Mi s-a părut că-ți văd buzele mișcându-se și m-am aplecat peste tine ca să te aud șoptind: „Prea târziu, Maria. Ar fi trebuit să ne iubim acolo, în vale, aici e prea sus, prea rece și prea târziu”.

Se opri să-și dea îndărăt părul căzut peste ochi, apoi:

— Crezi că ai fi putut spune asta, Mihai? Am și plâns în somn.

Fără să-i aștepte răspunsul, se întoarse brusc și aplecându-se (cum făcuse în visul ei) îi luă capul în mâini. Se uită adânc în ochii lui, apoi își roti repede privirea prin cameră, nu ca să se convingă că n-o vede nimeni, ci parcă cu teama că ar putea veni cineva să i-l ia. El nu mai avu nevoie să întindă brațul. Și-l petrecu doar în jurul ei, încercând s-o aducă mai aproape.

— Na, spuse ea foarte încet, îți restitui sărutul de azi-noapte și în aceeași loc.

Îi atinse pleopa cu buzele, fără să întârzie mult, și în clipa următoare se trase îndărăt, eliberându-se din brațul său. I se păru că o aude murmurând „*nu acum*” dar fraza ei, rămasă în gând „*nu aici, nu în patul acesta*” n-avea s-o audă niciodată.

— Mihai, vorbi reluându-și locul la cei vreo șaptezeci de centimetri distanță, vreau să te rog ceva.

— Spune-mi așa, fără să mă rogi, că tot te ascult.

Prin ochii ei trecu o umbră. Se temea pesemne de răspunsul său înainte de a-i spune despre ce era vorba.

— Nu, stăruie ea, vreau să te rog, Mihai, să nu mai ieși de aici. Deocamdată. Până ne vom gândi să vedem ce-i de făcut. Eram hotărâtă să părăsesc azi apartamentul acesta. N-o voi

mai face. Vom rămâne aici până ce lucrurile se vor aranja, până te vei putea întoarce la tine.

Era acum întoarsă spre fereastră și el n-avea cum să-i vadă tremurul buzelor, privirea îngrijorată.

— E târziu, spuse deodată cu ochii la ceasul de pe noptieră, aproape șapte. Tu poți să mai dormi, Mihai.

Sări sprintenă din pat și intră în baie, dar după o clipă crăpă ușa ca să-i spună:

— Îți amintești ce mutră urâtă am făcut când te-am găsit în baie fără să-mi ceri voie?

Desigur că-și amintea, pe atunci, dânsa nu era în ochii lui decât sora Feliciei, o fată care acceptase să-i ofere un adăpost. Acum însă, ce se va întâmpla acum? Începu să se îmbrace, silindu-se să-și abată gândul la altceva sau să nu se mai gândească la nimic. „O condiție a fericirii posibile e somnul inteligenței, își zise, asta a descoperit-o și Isus, tânărul rabi subversiv, când și-a enunțat teza: fericiți cei săraci cu duhul. Idealul ar fi deci să te naști de-a dreptul idiot, să nu mai fi silit să scoți priza care stabilește contactul cu lumea exterioară. Această lume exterioară e Felicia.”

Când ieși din sala de baie și-l văzu în picioare, îmbrăcat, rămase o clipa nedumerită, neștiind ce să spună. Avusese impresia că reușise să-l convingă să nu iasă nicăieri.

— Mă reped până jos să-mi iau o gazetă și țigări, spuse el, îndreptându-se spre vestibul.

Maria se așeză cu spatele la ușă ca să-l împiedice să treacă:

— N-ai să te duci, Mihai. Dau eu fuga să-ți aduc ziarul și țigările.

I se părea că vorbise pe un ton prea autoritar și se grăbi să adauge mai moale:

— Ții neapărat să mergi? Bine, vom coborî împreună, te voi însoți până la debit și îndărăt.

O luă înaintea lui, ca un ecleror pornit să recunoască drumul, să se încredințeze că nu-i nicio primejdie. N-au făcut decât un pas, mai erau încă în capul scării, când se iviră jos, pe primele trepte, copoi. Ea îl văzu zâmbind ca

unul care spune: ei, am glumit. Se întoarce și, instinctiv, îl acoperi cu trupul, cum făcuse mai înainte în fața ușii. Vasiliu o dădu încet la o parte și li se adresă celor care se apropiau pe scară:

— Mergem îndată, domnilor.

Rostise asta, curios, parcă cu un sentiment de ușurare, ca și cum venirea lor neașteptată îl scăpa dintr-o încurcătură, ca și cum ar fi vorbit unor cunoscuți cu care se înțelesese în ajun să plece undeva. Spuse chiar:

— O clipă, numai să-mi iau geamantanul.

Maria alergă după dânsul în sufragerie, urmată de oamenii aceia. Privea uluită, parcă fără să înțeleagă toată scena ce se desfășura într-o altfel de tăcere decât cea dinainte cu zece minute. Plimba ochii de la Vasiliu care își strângea cu o grijă minuțioasă lucrurile împrăștiate prin casă la agenții (numai doi intraseră, ceilalți stăteau în ușă) care urmăreau indiferenți mișcările lui. Cel din fața ei avea un obraz de seminarist, cam palid, probabil un debutant, și în colțul buzelor îi mijeau un surâs jenat. Celălalt îl privea pe Vasiliu cu un aer mai curând surprins, lăsând să se vadă și un reproș, gata parcă să exclame: Unde-mi umblai, domnule? Noi te căutam și dumneata nicăieri, bată-te să te bată.

Maria ar fi voit să țipe, să se arunce în brațele lui Mihai, să nu-l lase să plece, să-l roage s-o ia și pe dânsa, dar cuvintele i se stingeau în gât nerostite, gesturile rămăneau niște intenții paralizate. Gata. Vasiliu mai roti o privire prin cameră, apucă geamantanul și, numaidecât, îl puse iar jos. Își amintise că Maria era acolo, la un pas în stânga lui. Se apropie zâmbind și o sărută sub ochii întorși spre fereastră ai celor doi, tot pe pleoape, ca în noaptea trecută, în singura lor noapte.

— Să-i spui Felicieii să predea șapirograful lui Adamiu, îi șopti la ureche. Îi mai surâse o dată, apoi se răsuci în călcăie: Să mergem, domnilor.

Când îl văzu în ușă, alergă după dânsul, fără să știe de ce, doar ca să-l mai vadă sau poate să-i strige: nu uita, Mihai, că

te aștept, dar agentul cu figură de seminarist îi aținu calea:

— Vă rog să vă vedeți de treabă, domnișoară. Ați avut noroc de domnul director de la Metropol-Oil. Dacă nu ne spunea portarul că apartamentul e al domnului director...

Făcu un gest cu mâna în aer, voind să zică: dacă acesta nu era apartamentul lui Körner o pățai rău, așa, însă, fiindcă știm că tot ce se află aici aparține domnului director de la Metropol-Oil, inclusiv dumneata, domnișoară...

Maria se repezi la fereastră dormitorului, trase perdeaua cu o smucitură așa de violentă că era să o rupă din galeria ei și deschise fereastra. Îl văzu îndreptându-se spre o mașină oprită peste drum la bordura trotuarului, urmat de cei patru. Unul îi ducea valiza. Înainte de a se urca, el întoarse capul și, probabil fără s-o vadă, făcu un salut cu mâna întocmai ca o persoană care pleacă într-o excursie.

Mașina se depărtase de mult, dar Maria continua să stea acolo, cu capul plecat în afară, urmărind parcă automobilul pe drumul său nevăzut.

Târziu, închise fereastra și rămase în picioare, tremurând și de frigul ce pătrunsese în cameră, surprinsă și speriată de liniștea lucrurilor din jur. Pe fața ei, la rădăcina nasului, lucea o lacrimă singuratică, înghețată de gerul de afară. Se lăsă deodată moale de-a curmezișul patului și începu să plângă încet, cu capul pe perna lui Mihai, la margine, cum și-o așezase el ca să păstreze distanța aceea de vreo șaptezeci de centimetri. Se trezi după un ceas sau mai bine simțind o mână pe umăr.

Întoarse capul, și întâlni privirea Feliciei, o privire calmă, rece, obosită.

— Nu mai plânge degeaba, spuse soră-sa. Se va întoarce curând.

Auzind că cineva tușește în sufragerie, Maria tresări.

— E Ștefan Pârvu, explică Felicia. El a venit să mă anunțe că l-au luat. Aflase prin redacții.

Tăcu un moment, apoi:

— I-am spus adineaori doamnei Isăcescu că mâine te întorci la pensiune.

Maria își șterse ochii umezi cu dosul palmei, fără să răspundă. O văzu pe soră-sa ducându-se la ușă, apoi o auzi:

— Să mergem, Pârvule, poate ne vor lăsa să-i ducem ceva de mâncare și țigări.

*

La trei după-amiază, Maria intră în biroul ei cu o față liniștită, deși ochii îi erau încă roșii.

— Domnișoară, o întâmpină ușierul, a sosit domnul director general.

— Prea bine.

Vroia să se ducă să-l anunțe că apartamentul îi stă la dispoziție chiar de a doua zi și să-l roage s-o treacă îndărăt la arhivă.

— E cineva înăuntru? îl întrebă pe ușier, arătând cu capul spre cabinetul lui Körner.

— Niște domni de la minister.

Se gândi să alerge sus, să le spună celor de la arhivă că vine iar la dâșii, că preferă praful dosarelor cabinetului luminos și aerat al direcției și, mai ales, s-o asigure pe Ana Silaghi că a început s-o îndrăgească și că e dispusă s-o însoțească la cinema sau la ceai dansant. Când intră acolo, se miră văzându-l pe Teodorescu rânduind niște hârtii la masa lui Silbert.

— Și Silbert? întrebă ea oprindu-se în ușă. N-a venit?

Elena Calciu, Ana Silaghi și Teodorescu își înălțară privirea în același timp. Niște ochi mai curând posomorâți decât triști.

— A murit azi-dimineață, vorbi Teodorescu. Tocmai le spuneam colegelor noastre în ce ordine perfectă și-a lăsat dosarele, bietul băiat.

Într-adevăr, dosarele erau șnuruite cu grijă și pe învelitorile lor titlurile străluceau într-o caligrafie rondă cu înflorituri, de parcă le-ar fi lăsat de-a dreptul posterității.

— Dar asta ce-o mai fi? se miră Teodorescu scoțând, dintre filele unui dosar „Coresp. Royal Dutch 1930“, o foaie

de hârtie tipărită.

— Ei ce e? întrebă Ana Silaghi.

Era o pagină smulsă dintr-un almanah sau tăiată din vreo revistă, cuprinzând un tablou în ordine alfabetică de *morți ciudate*:

Acteon, mâncat de câini

Aretin, mort de răs

Baiazid, mort într-o cușcă de fier

Brunhilda, târâtă de un cal sălbatic

Carol cel rău, ars în spirt

Diomed, mâncat de cai

Drake amiralul, devorat de crabi

Sfântul Laurențiu, ars pe grătar

Samson, îngropat sub ruinele templului

Sofocle, mort de bucurie

Ugolin, mort de foame

Silbert, mort de amor (adăugat cu cerneală violetă)

După ce sfârși de citit, Teodorescu rămase o clipă îngândurat.

— Aveai dreptate, domnișoară Silaghi, spuse apoi închizând dosarul după ce aruncase la coș hârtia lăsată de defunctul lor coleg, aveai dreptate, bietul băiat nu era în toate mințile.

Maria se furișă din arhivă pe nesimțite, uitând ce o adusese acolo. Intră în biroul ei și se îndreptă spre cabinetul lui Körner.

— Mai e cineva înăuntru? îl întrebă pe ușierul proțăpăit ca niciodată în ușă.

Acesta tăcu, parcă stânjenit, ezitând să răspundă.

— Nu, domnișoară, nu mai e, dar domnul director general mi-a poruncit să nu las pe nimeni.

Maria tresări. Omul trebuie să fi înțeles greșit. Chiar el, Körner, îi spusese că poate intra oricând.

— Ți-a spus ca nici eu să nu intru?

— Nu, asta nu mi-a spus-o, recunosc ușierul. Numai

atât mi-a poruncit: „să nu între nimeni, m-ai înțeles, absolut nimeni. Aștept o persoană de la Londra, o domnișoară”.

Se uită în jur, apoi cu glas mai scăzut:

— Știți, domnul director general a fost mutat în Persia, mi se pare. Și i-au trimis o secretară de la centrală.

Maria rămase lângă ușă. Nici nu văzu când intră Gerta Tubig cu niște hârtii la subsuoară. Îl auzi însă pe ușier dându-i aceeași explicație: n-are voie nimeni să intre, o persoană de la Londra, etcetera. Când se deschise ușa? Desluși un foșnet mătăsos, apoi o voce cristalină:

— *I beg your pardon...*

Se dădu repede la o parte. Persoana de la Londra mulțumi înclinându-și puțin capul și intră în cabinetul lui Körner. Maria o văzu acum pe Gerta Tubig într-un colț al încăperii, cu batista la ochi. „O ustură ochii, își zise, sau plânge că se va întoarce iar la arhivă.”

După vreo zece minute, ușierul îi aduse unul din ordinele acelea verzi. Maria se apropie de interfon și citi:

„Alo! întregul personal al birourilor Metropol-Oil este convocat pentru mâine dimineață la ora unsprezece în sala mare a Consiliului de administrație. Domnul director general Adalbert Körner, fiind mutat la Teheran, își va lua rămas bun de la funcționari.”

Vocea Mariei Veniamin n-a tremurat, iar când a sfârșit transmisia, a rămas lângă difuzor, zâmbind, cu privirea în gol, o privire care trecea prin pereții biroului, prin toate zidurile și toate depărtările, mergând spre omul din închisoare.

— Îl voi aștepta, murmură numai pentru dânsa, și repetă ca și cum el s-ar fi aflat acolo, foarte aproape: Te voi aștepta, Mihai.

SFÂRȘIT

**În colecția
«ROMANUL DE DRAGOSTE»
au apărut:**

40 Stefan Zweig	■ Suflete zbuciumate
41 Claude Anet	■ Mayerling
42 Charlotte Brontë	■ Jane Eyre
43 Alexandre Dumas	■ O aventură de dragoste
● Herminie
44 Jane Austen	■ Elinor și Marianne
45 George Călinescu	■ Cartea nunții
46 Henriette Yvonne Stahl	■ Pontiful
47 A.I. Kuprin	■ Duelul
48 Honoré de Balzac	■ Béatrix
49 Jan Otčenášek	■ Romeo, Julietta și întunericul
50 John Galsworthy	■ În așteptare
51 John Galsworthy	■ Pustietate în floare
52 Laurențiu Fulga	■ Moartea lui Orfeu
53 Alphonse Daudet	■ Sapho
54 Anka Kowalska	■ Simburele
55 Guy de Maupassant	■ Mai tare ca moartea
56 Somerset Maugham	■ Vălul pictat
57 Walter Scott	■ Mireasa din Lammermoor
58 Veniamin Kaverin	■ În fața oglinzii
59 Ada Orleanu	■ Bun rămas, crînguri de alun